ICONES ANATOMICAE

QUIBUS

PRAECIPUAE ALIQUAE PARTES

CORPORIS HUMANI

DELINEATAE PROPONUNTUR

& Arteriarum potiſſimum Hiſtoria

CONTINETUR

AUCTORE

ALBERTO DE HALLER

SOCIETATIS REGIAE SCIENTIARUM GOTTINGENSIS PRAESIDE, ACADD. ET SOCIETT. GALLICAE SCIENTIARUM ET CHIRURGIAE, BRITANNICAE, IMPERIALIS, BORUSSICAE, SUECICAE, UPSALIENSIS, BONONIENSIS, FLORENTINAE BOTANICAE, HELVETICAE &c. SODALI, SUPREMI SENATUS REIPUBLICAE BERNENSIS DUCENTUMVIRO, PRAEFECTO CURIAE, ET TRIUMVIRO CURANDAE VALETUDINIS.

GOTTINGAE,

APUD VIDUAM B. ABRAMI VANDENHOECKII

MDCCLVI.

GEORGIO SECUNDO
MAGNAE BRITANNIAE, FRANCIAE ET HIBERNIAE REGI
DEFENSORI FIDEI
DUCI BRUNSVICI LUNEBURGI
S. R. IMPERII ELECTORI.

Has in Tua Academia natas ſcholas Auguſto Tuo nomini dedicare jubet gratus, quo beneficia Tua non deſino recolere, animus. Tua factum eſt beneficentia, REGUM optime, ut curis de ſumtibus impendendis ſolutus, opportunitatibus abundarem, quibus has ipſas corporis humani imagines perficere, & repetitis experimentis emendare liceret. Addidit animum munificentia Tua, ut longis laboribus ſenſim propius ad naturam progrederer, quam pauca pericula nun-
quam

quam adtigissent. Decora voluisti rebus meis accedere, quae etiam invitum ad enitendum animarent. A Tua Academia in Helvetiam reverso jussisti Tuos mecum manere honores, & societatis conditae curam, cum qua Regium Nomen communicare non es dedignatus. Adeo, quantum in libera republica viventi homini licet, Tibi me voluisti devinctum, ut animo certe & voluntate Tuus essem, quem sibi patria vindicaverat. Innocentissima certe vincula sunt, quibus detineor, literarum amor, & justa Tuae benignitatis recordatio.

Haec Tua beneficia humili homini laudasse vel ideo licuerit, quod Britannorum princeps, legum & aequi & libertatis custos integerrimus, longe a Te illorum, sive Reges sunt, sive Tyranni, tumores repudies, qui sibi solis integras gentes natas, seque a civibus suis eo intervallo distinctos reputant, quod metus sejunctum servet, nulla vero caritas unquam diminuat. Tu vero eum verissime regnare dudum sensisti, qui animis imperet, perque beneficia sua, tamquam placidissimum & tamen valentissimum clavum, populorum mentes gubernet.

Ita porro Te FIDEI DEFENSOREM, Britanniae, Europae universo orbi, divina clementia porro indulgeat, publicae libertatis & foederum unicum vindicem. Bernae D. 3. Junii 1756.

ICONUM ANATOMICARUM

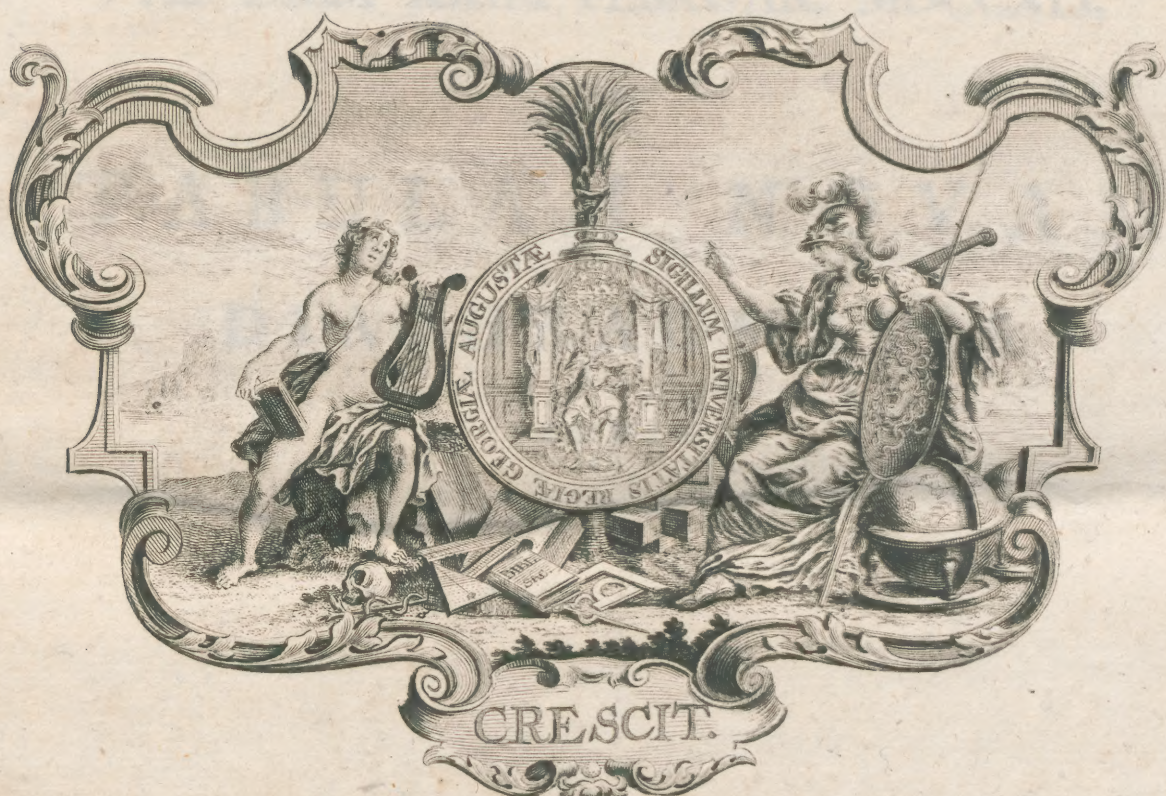
QUIBUS PRAECIPUAE PARTES

CORPORIS HUMANI

DELINEATAE CONTINENTUR

FASCICULUS I.

Diaphragma, Medulla Spinalis,
Vagina Uteri, Omentum, &
Cranii Basis.

G.D. Heumann Grav. de la Cour de S.M. Brit. & de l'Univ. de Göttingen

GOTTINGAE,
APUD ABRAM VANDENHOECK
MDCCXLIII.

D. ALBERTUS HALLER
ANATOMEN CADAVERIS VIRILIS

INDICIT

AD DIEM XXIII. FEBRUAR. MDCCXLI.

ET

TABULAM NOVAM DIAPHRAGMATIS

ADDIT.

D. ALBERTI HALLER
NOVA ICON
SEPTI TRANSVERSI.

Cum ante hos duodecim annos Basileae Diaphragma humanum demonstravissem, nonnullis particulis ditius, quam vulgo videbam depingi, Cl. HUBERUS, tunc discipulus, nunc vero Aulae Cassellanae Medicus & Anat. P. P. ejus iconem calamo expressit. Eam, cum uberiore descriptione, edidi ante undecim annos, non certe ita factam, ut vel naturam imitetur undique, vel mihi satisfaciat: sed talem, qualem ea Anatomici aetas pati poterat. Ergo, ut libellum irrevocabilem, & ab humanissimis hominibus iterato editum, publicae utilitati aptiorem redderem, in opportuno munere constitutus, aliquot icones veriores paravi. Harum optimam elegi, ad strangulatae feminae corpus expressam, ut addi possit libello meo, atque mentem lectoris notione justiori pulcherrimae fabricae imbuat. Simul adjeci, quae in quinque adultis corporibus, & id ALBINI, SENNACI, atque COWPERI iconibus, aut descriptionibus offendi, diversa ab iis, quae proposui, aut cum exquisitiore cura proposita.

EXPLICATIO LITTERARUM.

A 1) Cartilago mucronata, in hoc corpore bifida.
B 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Coſtae a ſexta ad duodecimam obiter expreſſae.
B 1. Coſta ſexta. 2)
B 2. Coſta ſeptima, quae oram thoracis longe efficit. 3)
B 3. Coſta octava 4), Spuriarum prima.
B 4. Coſta nona. 5)
B 5. Coſta decima. 6)
B 6. Coſta undecima 7)
B 7. Coſtae duodecimae mucro 8)
C 1. 2. 3. Vertebrae lumborum, prima, ſecunda, tertia 9)
D Aortae truncus reſectus. 10)
E Oſtium arteriae Coeliacae.
F Meſenterica Superior.
G G Arteriae Renales.
H Vena Cava in oſtio ſuo reſecta.
I Oeſophagus.
K Pſoae muſculi.
L Quadrati lumborum.
N N Nervus Intercoſtalis, qui in hoc corpore migravit, ex thoracis ſede, ad partes abdominis, inter appendicem extimam, breviſſimam, & eam, quae proxima eſt 11)
O O Nervus *Splanchnicus*, 12) ſive ramus princeps nervi Intercoſtalis, qui Ganglia Semilunaria efficit.

P

1) SENNAC *Memoir. de l'Acad. des ſcient.* 1729. T. XIV. f. I. & II. FF. Fibrarum carnearum ab extremo apice hujus cartilaginis ortarum faſciculum vel duplicem, vel unicum, perpetuo invenio. Hunc omiſit COWPERUS in T. XXXIV. & XXXV. ſplendidiſſimae *Myotomiae* 1724. fol. Adſcendunt fere ad perpendiculum retro ſternum, & in icone mea ſola pars ſuprema earum exprimitur. Ad utrumque latus ſolent a fibris coſtalibus ſpacio aliquo diſſidere, quod ſola pinguedo replet, eaque remota pericardium nudum apparet SENNAC l. c. DD.

2) A cartilagine coſtae ſextae, fere in medio, ubi propior eſt ſeptimae, faſciculus carneus Diaphragmatis oritur, inferior intima origine, quae a coſta ſeptima eſt. Aliquando adeſſe ALBINUS *hiſt. muſcul. homin.* p. 301.

3) Longe oritur ab hac coſta Diaphragmo, ab ipſo initio cartilaginis, juxta oram eminentem Thoracis, fere per dimidium. Confer. ALBIN. l.c. Hae fibrae carneae ſunt.

4) Ab octava oritur ab ipſo limite partis oſſeae, & a cartilagine adusque apicem.

5) Fibrae carneae ab extrema parte oſſea nonae, & a cartilagine fere ad mucronem usque, ſed paulo brevius, proveniunt.

6) Ab extrema parte oſſea, & a cartilaginea, ad mucronem usque carnea eſt origo.

7) Ab extrema parte oſſea, & continuo ad apicem usque cartilaginis.

8) Ab ea coſta nihil omnino in meis cadaveribus provenit. Aliquando tamen reperit ALBINUS.

9) In aliis corporibus Diaphragma ad quartam, & quintam usque vertebram deſcendit: hi tamen limites frequentiores ſunt.

10) Cum Aorta ductus Thoracicus adſcendit dexterior.

11) Ita in alio etiam cadavere fuit, & in ſiniſtro latere comes nervi tranſiit Azyga ſiniſtra.

12) Huc videtur facere foramen a COWPERO depictum T. XXXV. Nobiſcum in ſiniſtro latere ALBINUS. Nam in dextro facit unicam, pro utroque trunco & Azyga, viam. p. 299. atque ita vidi in latere ſiniſtro cadaveris virilis. In alio cadavere, cum duae tantum eſſent appendices, per intervallum fibrarum interioris cruris tranſiit.

P Nervus, qui ſupra duodecimam vertebram dorſi oritur, Dorſalium ultimus.

Q Q Venarum Phrenicarum [13] reliquiae.

R *Arcus interior*, ſive limes [14] carnis *c*, cui Peritonaeum adhaeret. Terminatur in fibras ligamentoſas, aut tendineas, quae a proceſſu transverſo primae vertebrae lumborum veniunt. Transmittit Pſoam.

S *Ligamentum* valens, [15] continuum fibris tendineis muſculi transverſi abdominis. Oritur, junctis fibris cum arcu R, a proceſſu transverſo vertebrae primae lumborum, terminatur in apicem coſtae duodecimae, & perpetuum eſt. Hujus ligamenti pars interior transmittit Quadratum.

T V X Y Z Γ Δ Θ Λ Ξ Ω Tendo [16] Septi transverſi.

T T T Princeps tela [17] fibrarum tendinearum eſt, quae conjungit carnes obpoſitas, appendices cum fibris a Sterno ortis, & easdem appendices cum fibris, quae ex coſtis proveniunt. Illae fibrae rectae, hae inclinatae ſunt, & transverſis propiores.

V Hac ſede Peritonaeum, initio facto a ligamento S, fibris tendineis ſplendentibus firmatur, & aliquando a carnibus a ligamento ortis aegre ſeparatur.

X Fibrae tendineae, quae alae Siniſtrae oram [18] legunt, ortae a faſciculo, quem ligamentum R emittit, atque ad ſuperiora Oeſophagi in princeps ſtratum T, degenerantes.

Y Magnus faſciculus [19] fibrarum, in univerſum lunatus, cujus cornua in coſtales carneas degenerant, pars gibba Oeſophago & venae Cavae obvertitur. Supra [20] hunc faſciculum adſcendunt fibrae carnium mediarum.

Z Z

13) COWPER N. dextrum ſuperius T. XXXV.

14) SENNAC l. c. p. 168. & ic. T. T. V. Hunc arcum etiam deſcribit Cl. DOUGLASSIUS *de Periton.*

15) SENNAC l. c. & W. In alio cadavere, pars Quadrati, ante hoc ligamentum, in thoracem adſcendit, inter ſecedentes carnes Diaphragmatis, appendicem nempe extimam, & fibras a ligamento ortas.

16) Figuram hanc perpetuam invenio, & eamdem in iconibus melioris notae video, ut SENNAC l. c. COWPER. l. c. & in Collegae conjunctiſſimi Cl. SEGNEI icone *Comm. Lit. Norimb.* 1733. T. III. f. 1.

17) ALBIN. p. 304. Nuper in ala dextra fibrae, a cruribus ortae, cum coſtalibus fibris decuſſatae fuerunt, cum plerumque occurrendo continuentur.

18) Plerumque praeterea in media ala ſiniſtra ſimiles fibrae, a carne ligamenti, parallelae his ipſis, adſcendunt ALBIN. p. 304. SENNAC in icone I. Sed in hoc cadavere nullae fuerunt.

19) SENNAC N. b. b. ALBIN. p. 304. *Jam a ſuperiore parte* &c.

20) Nempe tectae hoc faſciculo, & pleurae propiores.

Z Z Intricationes variae, [21] & vix dicendae, fibrarum, quae a Sterno ad adpendices feruntur, cum iis fibris, quae dextras costales cum sinistris conjungunt: Sternales vero retro eundo se ad dextra & sinistra disjiciunt.

Ω Fibrae transversae [22], quales a costalibus dextris ad sinistras feruntur, proximae carni sternali.

Γ Fasciculus *anterior Cavae* [23], tendineus, validus, ante ostium venae Cavae positus, pene transversus. Oritur partim a magno lacerto Λ, partim a fibris lacerti sinistri. Δ

Δ Fasciculus *Sinister Cavae* [24], ortus partim a carnibus mediis, partim a detortis & inflexis fibris fasciculi posterioris.

Θ *Fasciculus posterior Cavae* [25], perpetuus, latus, continuus telae principi alae dextrae, & degenerans partim in lacertum Δ, partim, supra eum, in fibras carneas medias productus.

Λ *Fasciculus dexter venae Cavae* [26]. In duobus cadaveribus pulcherrimus adfuit; anterius & in costales dextras, & in lacertum Γ dispersus, & inferius in carnes costales, & a ligamentosis arcubus ortas, & medias, pulchre distributus. Pontis instar inpositus fibras transversas T contegebat, & inter ipsum, easque fibras via erat venae Phrenicae Q. Saepe minor [27] est, semper aliquis.

Ξ Hic saepe foramen [28] adest pro arteria Phrenica, quando tendinis stratum infimum perforat, atque inter hoc & superius stratum decurrit.

a a a Carnes a costis ortae.

b b Carnes a ligamento S, quae fere rectae adscendunt [29] renemque & capsulam renalem sustinent.

c c Carnes [30] quae ab arcu interiori R, proveniunt.

d e

21) ALBIN. p. 306.

22) COWPER. Tab. XXXIV. ad c. SENNAC non habet. ALBINUS lunatas vocat p. 306. *Ad haec per priorem* &c.

23) ALBINUS p. 307. fere eodem modo, SENNAC. *b. b.* Nuper bifidum vidi, ut a lacerto Λ aliquo intervallo distaret, totus minor.

24) ALBINUS l. c. fere eodem modo. SENNAC hunc fasciculum non habet, inde ostium venae Cavae fecit triangulare, quod quadrato propius est.

26) ALBINUS p. 304. *Deinde in dextro latere* &c.

27) SENNAC. *d. d.*

28) ALBIN. p. 308. COWPER ad N. sinistrum superius.

29) SENNAC supra W.

30) *Caput quartum* ALBINI p. 299. Fibrae supra V. SENNAC l. c.

d e f g h m n Crus diaphragmatis dextrum totum.

d *Appendix lateralis extima* 31), orta a corpore vertebrae primae lumborum, lateraliter, proxime ſupra cartilaginem, quae ſub ea vertebra eſt.

e Appendicis *ſecundae* pars extima, quae, cum appendice proxima *f*, facit tendinem validum *g*,

f Altera portio appendicis ſecundae, quae cum priori deſcendit in corpus vertebrae tertiae 32), lateraliter, & inferius.

g Tendo communis duarum carnium *e*, & *f*.

h *Appendix* intima 33), quae partim conjuncta cum carne *g*, conſtituit tendinem *m*, 34), qui inſeritur ſecundae vertebrae in medio, ſupra cartilaginem, qua a tertia diſtinguitur; partim efficit tendineam columnam *k*, 35), quae denuo, interius quidem cum ſocia ſiniſtri lateris *l*, conjungitur in tendinem *i*, 36), inſertum imo & medio corpori vertebrae tertiae; exterius vero in hanc inſertionem, & terminum tendinis *g*, 37) inſeritur in vertebra tertia ad n.

o Appendix intima, quae reſpondet carni *h*, & partim cum ea inſeritur in ſecundae vertebrae lumborum medio corpore anterius ad *n*, 39), partim in ima vertebra tertia lumborum finitur juxta *i* in *s*.

p *Appendix media* 40) quae aucta acceſſoria parte a faſciculo *o*. inſeritur cum ea in *s*.

q *Appendix extima* 41), quae reſpondet τῷ *d* lateris dextri, ſed

31) *Caput tertium* ALBINI p. 299. Fibrae ſupra V. SENNAC. p. 168. In alio cadavere provenit & ab hoc corpore vertebrae, & a cartilagine, quae ſub ea eſt. In alio, ſe habuit, ut in icone.

32) Appendicem ſecundam vidi etiam bis oriri a vertebrae ſecundae corpore. In aliis duobus cadaveribus, cum duae tantum appendices eſſent, loco *e*. *f*. & *h*. anica, bifida, caro fuit, & ab infima ſecunda vertebra provenit, alteroque faſciculo a tertia.

33) *Caput primum* ALBINI p. 296. quod in latere dextro oriri dicit a tertia vertebra. Alias vidi a ſecunda, & tertia, proveniſſe, alias a corporibus vertebrarum quintae, quartae, tertiae & ſecundae: in ſiniſtro vero latere a tertia & ſecunda.

34) *m*. & *n*. videntur eſſe D. COWPER T. XXXV.

35) *Caput ſecundum* ALBINI p. 298. Convenit certe tendo longiſſimus & vertebrae numerus.

36) Similis eſt columna S. apud SENNAC.

37) *g*. & *s*. exprimunt tendines R. R. apud SENNAC.

38) Plerumque brevius & minus dextro ALBIN. p. 296. Confer iconem noſtram veterem.

39) *Caput primum* ALBINI, eodem fere modo p. 297.

40) *Caput ſecundum* ALBINI. In alio cadavere, cum duae tantum eſſent appendices, loco carnium *o*. & *p*., unica fuit, in ſecunda vertebra orta, adeoque brevior, quam dextra appendix.

41) *Caput tertium* ALBINI. Caeterum haec concinna tendinum inferiorum fabrica non perpetua eſt, & qualis hic pingitur raro habetur, cum plerumque ſeorſim appendices deſcendant. In alio cadavere a cartilagine provenit, quae inter ſecundam & tertiam vertebram eſt.

ſed ſecundae vertebrae inſeritur, ſub cartilagine, quae inter eam & primam media eſt.

r Caro a ligamento R, reſpondens τῳ *b.*

s Caro a ligamento S reſpondens carni *c.*

t u w x Decuſſatio, [42] appendicum intimarum ſub Oeſophago.

t Crus ſiniſtrum idemque ſuperius, quod dextrorſum deſcendit.

u Crus ſecundum, dextrum, quod ſiniſtrorſum & deorſum abit.

w Crus tertium, majus, a ſiniſtris dextrorſum.

x x Crus quartum, majus, a dextris ſiniſtrorſum. Idem poſterius eſt.

y Columna Oeſophagi dextra.

z ———— ſiniſtra.

α β Decuſſatio columnarum ſupra Oeſophagum.

α Columna dextra anterior. [43]

β ———— ſiniſtra & poſterior. [44]

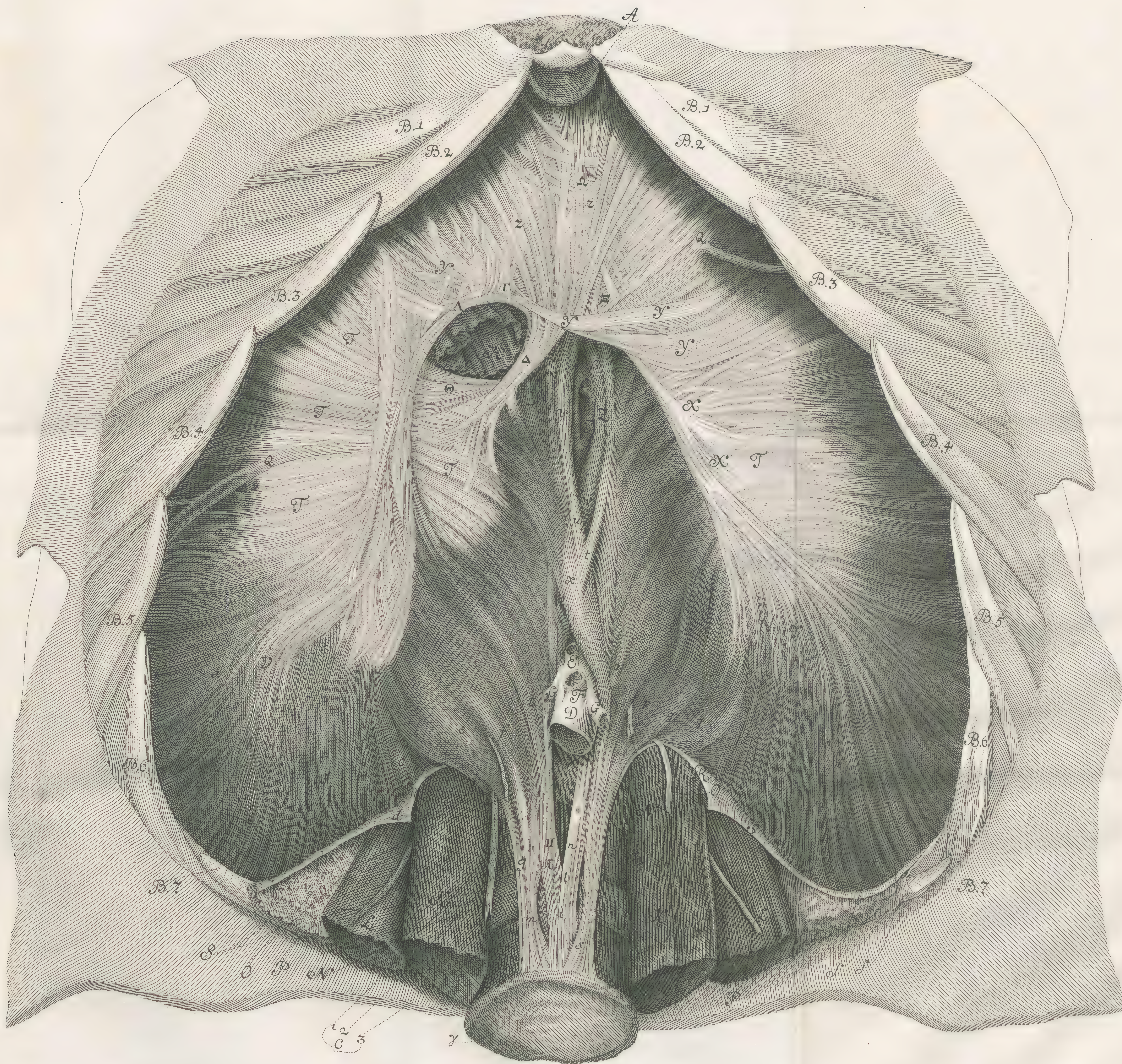
γ Sedes in vertebris, in qua, in priori cadavere, ab appendice ſiniſtra, trans vertebras; caro communicans deſcendit trans cartilaginem, quae inter primam & ſecundam vertebram media eſt.

42) Unicam deſcribit cum Veteribus ALBINVS p. 307. & pingit COWPER T. XXXIV. Sed duas habet Cl. SEGNER l. c. & plures etiam SENNAC l. c.

43) SENNAC. ad N.

44) Hanc vidi fibras tendineas diviſiſſe, vt aliae ſupra faſciculum Y antrorſum in fibrarum ſternalium occurſum pergerent, aliae ſub eo ſe diſpergerent radiatae.

A
B.1
B.2
B.3
B.4
B.5
B.6
B.7
B.1
B.2
B.3
B.4
B.5
B.6
B.7
D
E
F
G
H
K
L
N
O
P
S
X
Y
Z
Γ
Δ
Λ
Θ
Ω
1 2
C 3

D. IOH. IACOBI HUBERI

Medullae Spinalis [1] Iconum, ex Infantibus trium circiter annorum ad vivum delineatarum, iterata Explanatio.

Ne petito Typographi noſtri, atque inſtituto, praecipuarum H. C. partium Icones aliquas, ad vivum diligentiſſime delineatas, colligendi, deeſſem; has quoque, ad illuſtrationem eorum, quae in Programmate *de Medulla Spinali*, atque in commentatione *de Nervis a Spin. Med. provenientibus* dixi, factas, heic cum ampliori paulo, quantum ſpacium anguſtum patitur, explanatione iterum exhibere volo; Ut quaſi in compendio ejus partis hiſtoria breuiter exhibeatur.

ICON

1) Cum neque BIDLOI neque RIDLEYI Icones, vt minus clare minusque exacte rem exprimentes, neque Icon EVSTACHII, VESALIANAE oppoſita, neque VIEVSSENII, longe quamvis caeteras ſuperantes, minus adhuc aliorum Anatomicorum figurae, ex brutis plerumque deſumtae, ſatis omnino mihi facerent; eo facilius ſperavi, exercitatiores Anatomicos accuratiores picturas deſideraturos eſſe. Quod, quantum potui, hic praeſtare ſtudui. Plures primo ex diuerſarum aetatum Cadaveribus Icones ad vivum omnes delineari curavi, ac ſubinde penicillo manum admoui, &, correctiores tandem, vt aeri inciderentur, operam dedi.

ICON PRIMA Medullam Spinalem vel potius Durae Matris productionem, ſpinalem medullam ejusque nervos inveſtientem, repraeſentat; prout ſe in ſitu naturali, una cum Nervis Vertebralibus omnibus, eorum directione, ſitu, & magnitudine naturali in ſpecu vertebrarum habet. Omnia a facie poſtica ſpectata. 2)

A Vertebrae primae colli pars antica, paulum oblique ſurſum elevata.

a a Ejus ſinus articulatorii.

b b - - proceſſus transverſi cum foraminibus ſuis.

B B Involucrum medullae ſpinalis, a dura matre productum, ab occipitis oſſe ad medium usque os ſacrum continuatum, ſaccum fere repraeſentans. 3)

C - C Cavitas ſeu interſtitium, inter durae matris thecam oſſeam intercedens, nigro colore diſtinctum, quo optime conſpici poſſit, quam viam ſecundum diverſas directiones nervus quisque in cavo eo 4) faciat; quorum ganglia intra ſpecum vertebrarum generentur, quorum non; & quo modo Nervi ex ordine ad certas ac diverſas diſtantias foramina ſua ſubeant. 5)

D Ligamentum ex infimo durae matris ſacco ſecedens, & recta inter infimos nervos ad os coccygis, cui infigitur, deſcendens. Hoc Veteres pro nervo impari habuerunt. 6)

E Den-

2) Ob ſummam difficultatem, ſimulque ad evitandam omnem obſcuritatem, ipſas ſimul vertebras exprimi nolui, earum tamen loco inania ſpatia, magnitudini vertebrarum exacte reſpondentia, relicta ſunt.

3) Involucrum hocce non convenire cum capacitate thecae oſſeae, nec cum ipſius Medullae Spinalis figura, & quantum ab utroque recedat, ex ſpecu vertebrarum C. C. ejusdem Ic. atque ex Ic. II. medullam repraeſentante, facile intelligitur. Muſculoſae hujus involucri fibrae, quarum VIEVSS. *Neurogr.* p. 140. mentionem facit, non diſtincte conſpiciuntur, utcunque tamen interna facies, alba, elotas columnas carneas, in ſuprema maxime & infima ſui parte refert natura.

4) Nervus ſecundi paris. & inſequentes ad 13. uſque par, ſurſum paulo vergunt. Altiores plus, inferiores minus. Dein nervi 14. 15. 16. paris recta exeunt. Inſequentes dein omnes, quo inferiores ſunt, eo plus deorſum vergunt.

5) Ita plerumque ganglia 27. paris intra ſpecum oſſeam conſpici inſpiciunt, cum ſuperiorum aliquot in foraminibus, a vertebris relictis, lateant; ibique quaſi in trochlea arcuata jaceant.

6) Cum foramen nullum ſubeat, & ganglio careat, facile a nervis vicinis diſtinguitur. In ſe enim recipit loco filamenti nervei, a cauda equina producti, ultimam piae matris productionem Ic. II. e. e. per mediam caudam equinam excurrentem.

E Dentis secundae vertebrae supereminens mucro.

F Medulla spinalis ad ortum abscissa. 7)

1 ad 30. usque. Nervi Spinales omnes sinistri lateris, una cum gangliis suis.

1C ad 8C Octo nervi Cervicis lateris dextri.

1D ad 12D Duodecim nervi Dorsi.

1L ad 5L Quinque nervi Lumborum.

1S ad 5S Quinque nervi ossis Sacri.

c - c Gangliorum triginta paria 8), pro diversa regione diversa; sibi ex utroque latere exacte respondentia; quamvis in dextro tantum latere litteras iis apponere commodum fuerit.

d Nervi primi 9) paris ramus, antico vix minor, in sinulo suo circa sinum articulatorium circumflexus, & antrorsum vergens.

e Ejus ramus alter, postice versus Cervicem abiens. 10)

f Nervi secundi paris ramus major, qui postice fertur, & minor.

g Antrorsum vergens.

h Ramus ganglii tertii paris major, qui antrorsum ad collum fertur:

i Mi-

7) Cum ibi medulla iam extra caluariam posita sit, nomen quoque spinalis medullae accipere debet, prout veteres Anatomici omnes fatentur, & ipse quoque MORGAGNVS *Advers. Anat. VI. anim.* 32. quamuis nervum infra hunc locum egredientem, decimum nempe WILLISII, nervis cerebri jungat. (Hic in transitu errorem typographicum, in Commentatione n. de nervis med. spinal. commissum, & sensum turbantem, corrigi peto, ubi, pag. 9. ultima linea textus loco *comnumeravit* legendum est *non comnumeravit.*

8) Primum par nervorum jam in hac aetate suum semper hic conspicuum efficit ganglion, quanquam in junioribus interdum illud minus evidens reperiatur. Non semel tamen in mox nato illud distinctum quoque vidi: ut ita vix unquam deficiat. Caeterum constantissima & perpetua naturae lege nervus iste per sinum, a prima vertebra basique ossis occipitis relictum, atque exsculptum, viam sibi facit.

9) Novem tantum nervorum paria cerebro tribui possunt ac debent. Quemadmodum decimum par WILLISII, circa quod hic versamur, duplici suo principio, ortu, egressu extra thecam osseam, atque demum ganglio sub ab omnibus nervis Cerebri diversum est, Spinalibus contra nervis quoad omnia accedit. Hinc omni quoque jure illud cum toto Anatomicorum veterum, ad WILLISIVM usque, choro Cervicalium nervorum primum par vocari debet.

10) Nunquam distincte videre potui tertium, ex hocce ganglio secedentem, ramulum; prout talem, cum vasis vertebralibus per collum descendentem, aperte describit WINSLOWIUS *Trait. des Nerfs* 159. & obscure paulum de eo loquitur LANCISIUS *de mot. Cord. & Aneurism. p. 75. edit. Rom.* Semel tantum tenuissimum filum, ibi se demergens, obscure videre mihi visus sum, nec tamen ultra ganglion secundi paris prosequi datum fuit. An vero propago ipsius nervi 1. paris fuerit, non facile dixerim. Posthaec enim, exactissime & accuratissime in id filum inquirens, id perspicere nunquam potui.

i Minor verſus ſpinam vergens. [11]

k - k Filamenta ſ. ligamenta quatuor, ex infimo durae matris apice, duo utrinque, ſecedentia, & oſſibus vicinis infixa. [12]

l l l Foramina in ipſis gangliis, vel intra ea, pro tranſitu vaſorum intra thecam oſſeam, frequenter in his locis conſpicua.

ICON SECUNDA a facie quoque averſa, uti prior, ſpectata, Medullae Oblongatae partem, in infima baſi cranii poſitam, refert, omnemque ex ea productam Medullam Spinalem, in ſitu & connexione naturali intra thecam vertebrarum, quae tamen conſpici nequit, ſitam, & ab omni involucro, excepta pia matre, denudatam exhibet. Ubi notandum, quod oſſis occipitis pars poſtica, adusque arteriae vertebralis comitisque nervi tranſitum, uti & vertebrarum pars poſtica, ablata ſit; pars autem anterior oſſis occipitis & oſſis petroſi portio, paulum elevata & retrorſum inclinata, ſpectetur. Lobi Cerebelli vero cum verme antrorſum inclinati ſunt, quo commodius Ventriculus quartus, partesque ei vicinae, conſpici ac indicari poſſint.

A A Spacium, quod lobi Cerebelli reclinati, una cum proceſſu eorum vermiformi

B ruditer adumbrato, occupant

C C C C Portiones oſſis petroſi & oſſis occipitis, dura matre inveſtitae

D D

11) Et ſic inſequentes nervi omnes trunco ſuo antrorſum vergunt; exiliorem multo, & perpetuum ramulum ſpinam verſus dimittunt, ultimo tantum vel & penultimo Sacralium nervorum excepto.

12) Praeter haec quatuor, & alia plerumque exiliora filamenta ibi occurrunt; non tamen cum VIEUSSENIO *l. c. Tab. XX. fig. 1. B. B.* nervis annumeranda ſunt craſſiora iſta filamenta, gangliorum defectu, planitie ſua, brevitate, ac inſertionis modo facillime a nevis diſtinguenda.

D D Medullae oblongatae pars, ex qua dein Medulla ſpinalis continua ſerie deſcendit.

a a Striae albae medullares ex ipſo ventriculi quarti ſulco ſurgentes, & ad nervum ſeptimi paris mollem vtrimque abeuntes.

b b Ventriculus quartus.

c c Ejus ſulcus longitudinalis continuatus cum rima calami ſcriptorii. [13]

E E Medulla ſpinalis. [14]

d Ejus duae Eminentiae, fere orbiculares, in quas deſinit infimus medullae apex, quae totae laeves ſunt, nulla filamenta nervea demittentes [15]

e - e Ligamentum, ex infimo piae matris apice cum vaſis ſanguiferis, hic non expreſſis, productum, per mediam caudam equinam excurrens, & per infimum durae matris apicem elabens, ſicque nervum imparem mentiens, tandem vero in oſſe coccygis diſperſum deſinens; aciculis ſuſtentum, quo clarius conſpici poſſit.

f f Ganglion vigeſimi noni paris nervorum.

g g - - - trigeſimi paris, ex quo in ſiniſtro latere praeter nervum ejusdem numeri alius inſuper nervulus, propriam intumeſcentiam gangliiformem efficiens, exit, h. inſignitus [16]

F F Medullae ſpinalis theca a dura matre producta hic per medium diſciſſa, utrimque reclinata, & acicularum ope expanſa.

G G

13) Huncce ſulcum ſemel tantum vidi, infra primum par nervorum Cervicalium (quod Xtum eſt WILLISII) usque deſcendere, integrum nempe & absque ulla vi factum. Tantam autem caveam, quantam MORGAGN. *Adu. Ann. VI. anim. 14.* deſcribit, nunquam, caute quanquam inquirens ſaepius detegere potui.

14) Ipſa Medullae ſpinalis ſubſtantia, ex cinericia atque corticali concreta, infimo ſuo apice, ex quo ligamentum exit, ordinario ad ſecundam usque vertebram Lumbalium deſcendere ſolet, rariſſime profundius, minus infrequenter tamen primam ſolummodo vertebram L. attingit.

15) Talem in modum ſemper fere Medullae apex terminari ſolet: rarius quoque unicam ſaltem Emmentiam talem ibi efficit: nunquam vero ſecundum mentem Anatomicorum in Conum convergit ſimpliciter. Infimus ille apex laevis, & omnibus filamentis carens in adultis ſemipollicem longitudine ſua aequat, totusque filamentis Caudae Equinae obtectus latet in ſ. n.

16) Tale ganglion cum nervo ſuo, ex praecedente nervo productum, hic exprimere volui, non quod huic nervorum pari proprium ſit, ſed ut naturam infimi nervi, utrimque e theca durae matri egreſſi, ſive ille ſit numero 28. ſive 29. ſive, quod rarius fit, 30. paris, aperirem; hunc interdum in modum aliud inſuper nervorum par producentem. Interea hoc tum demum fieri plerumque obſervavi; quando natura 29. tantum foraminum paria in theca, a dura matre producta, efformavit; quo nervorum vertebralium numerus ordinarius triginta parium tamen compleatur.

G G Nervus ſeptimi paris.

H H - - octavi paris, in dextro latere duplex foramen in dura matre habens, in ſiniſtro ſimplex. [17]

I - I Nervus Acceſſorius a prima ejus inter ſexti & ſeptimi nervi [18] poſtica filamenta origine, in ſiniſtro latere diſtinctius expreſſa quam in dextro, adusque exitum per duram matrem. In ſiniſtro latere peculiare durae matris foramen ſubit, in dextro communem cum inferioribus filamentis nervi octavi paris viam facit. Nervi hujus portiones, filamentis nerveis obtectae, punctis indigitatae ſunt. E regione

i - i Ejus radiculae, quarum quatuor ſunt filamentoſae, e medulla oblongata ortae, & ſex ſimplicis originis, e medulla ſpinali exeuntes, partim diſtincte conſpicuae, partim quoque, qua filamentis nerveis obtectae ſunt, punctis indicatae. [19]

k - k Filamenta nervea communicantia, ab unius nervi filamentorum infimo ad alterius ſupremum oblique transeuntia; ubi notandum non ſat bene expreſſa eſſe, cum ſingulorum altera portio cum ſuperiori nervo excurrens non conſpiciatur, ſed tantum ſurculus communicans.

K - K Nervus noni ſ. ultimi paris Cerebri, utrimque ex quatuor filamentis conſtans; quae in dextro latere concurrunt & commune durae matris foramen ſubeunt, in ſiniſtro autem per duo diſtincta, nec arcte ſibi appoſita, foramina elabuntur. [20]

L Origo Ligamenti denticulati ſ. prima ejus ad duram matrem

17) Non infrequens eſt, in uno vel altero latere, vel in utroque ſimul, ſuperiorum nervi *8. P.* filamentorum duo vel tria ſuum ſibi facere in dura matre foramen, ſeptulo diſtinctum a foramine reliquorum filamentorum; non raro quoque ab eodem latere N. Acceſſorius proprium habet foramen; ut ſaepius ibi tria diſtincta foramina reperiamus, pro transmittendo per d. m. nervo 8. P. atque N. Acceſſorio, quam unicum tantum.

18) Quando profundiſſime oritur, ita ſe habet. Non raro quoque e ſupremo quaſi filamento 6. vel 5. P. rarius quoque ad 4. P. oritur inter filamenta ſemper poſtica nervorum atque ligamentum denticularum.

19) Harum radicularum modo plures modo pauciores reperiuntur, conſtantiſſime tamen quaedam, nervorum principis poſticis obtectae, ſimplicis originis e med. ſpin. proveniunt; & aliae, conſtantiſſimae ipſae quoque, filamentoſae plerumque originis, a medulla oblongata accedunt. Omnes ad augendum N. Acceſſorium factae.

20) Fere ab uno vel etiam ab utroque latere nervus 9. P. duo diſtincta in dura matre facit foramina; ita quoque apud VIEUSSENIUM *l. c. Tab. XVII. y. y. z. z.* in utroque latere duo foramina perfodiens exhibetur, male autem ibidem pro duobus diſtinctis Nervis 9. ſc. & 10. Paris W. traditus eſt.

trem adhaesio [21], ex qua deinde dentes omnes ex ordine conspiciuntur l-l ad interstitia nervorum durae matri inserti [22], ab uno tantum latere repraesentata.

M M Corpora pyramidalia postica } utcunque expressa.
N N - - - - olivaria postica }

O O Arteriae Vertebrales e foraminibus suis cum nervo 1 P (1C) exeuntes.

m - m Filamenta nervea ab antica medullae facie accedentia & cum posticis foramina durae matris subeuntia, hinc inde conspicienda, ex parte tantum indicata. [23]

n Locus ubi filamenta nervea concurrere incipiunt, & caudae equinae basis constituitur. Ibi reliqua medullae portio in situ naturali conspici desinit.

o Locus, ubi desinunt filamenta nervea oriri.

p - p Filamentorum, caudam equinam constituentium, exortus [24] e medulla spinali. Haec filamenta utrimque paulum reclinata sunt, quo medullae in medio latentis natura & forma detegatur.

q q q Cauda equina.

1 Ad usque 30 triginta nervorum vertebralium origines posticae, earumque exitus e dura matre.

1C ad 8C Filamenta nervea octo nervorum Ceruicis. Observa, duo filamenta nervi primi paris in latere dextro nervo Accessorio immisceri, a quo demum, paulo superius tamen,

21) Facta hac prima ad duram matrem insertione in medio spacio, nervo 9. P. Cer. atque 1. Cervic. intercepto, tenuis inter arteriam vertebralem atque originem posticam nervi 1. P. Cervicis oblique introrsum descendit, reliquosque dentes ex ordine dimittit.

22) Horum dentium, per triangularia nervorum interstitia exeuntium, non semper sunt viginti duo, sed interdum pauciores sunt, prout medulla altius descendit, vel citius desinit Inferiores dentes longissimi sunt, superiores brevissimi. Hujus ligamenti ope nervorum spinalium omnium in utroque latere, non solum eorum, qui insertos inter duorum e dura matre exitum habent illius dentes, principia antica & postica seiunguntur a se invicem ac distinguuntur; cum illud ad apicem usque Medullae Spin. excurrat.

23) Similem fere in modum, uti postica filamenta, se habent antica, per omnem Medullae decursum: numero saltem atque crassitie conveniunt; sunt tamen haec filamentosae originis, vid. Ic. III. C. C. cum posticae simplicissimi sint ortus.

24) Quanquam Caudae equinae chordulae s. filamenta nervea mire implicata sint, & absque ordine progredi videantur; eorum tamen exortus e Med. Spin. exactissime respondet egressui. Altiores enim nervi etiam altioris originis filamenta accipiunt, & insequentes nervi omnes eodem ex ordine generantur; ut ita infimum filamentum nerveum, ultimo e medulla exiens, infimum quoque nervum producat.

tamen, filamentum, loco originis poſticae primi paris, ad foramen arteriae vertebralis fertur. [25]

1 D ad 12 D & 1 L ad 5 L item 1 S ad 5 S uti in priori Icone.

ICON TERTIA Medullae ſpinalis portionem e ſupremo dorſo deſumptam, & ab antica facie, corporibus vertebrarum reſpondente, ſpectatam offert.

A Ligamentum a pia matre productum, & ad unam vel alteram lineam medullari ſubſtantiae inmiſſum.

B B Intumeſcentiae utcunque vermem ſericeum referentes. [26]

C C Nervorum filamenta ſ. origines anticae, filamentoſae; ubi plures ſurculi tenues bina filamenta nervea pro quovis nervo conſtituunt. [27]

D Medulla per medium horizontaliter diſciſſa, ubi portio medullaris ſ. alba E in ambitu poſita conſpicitur, & cinereae figura & magnitudo in centro F exhibetur. [28]

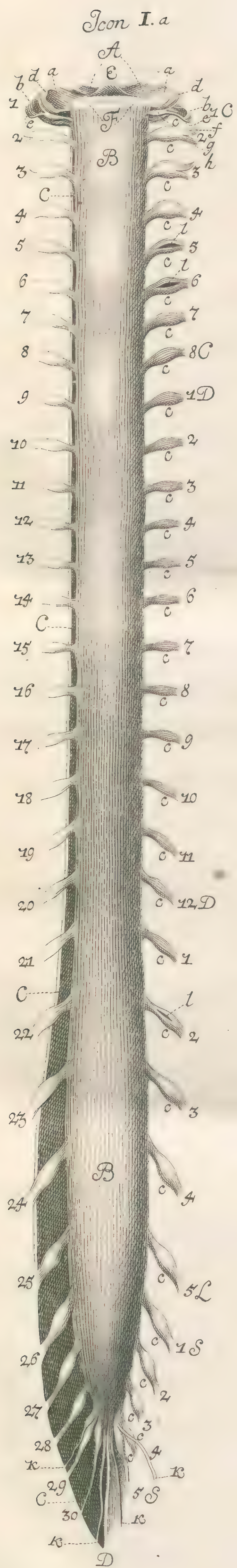
25) Multum varietatis hic loci occurrit, ſi caute & frequenter in diverſis Cadaveribus humanis inquiritur. Ad concurſum ſ. commisſionem principiorum poſticorum Nervi 1. P. Cervicis cum Nervo Acceſſorio, non infrequenter ganglion interdum generatur, interdum non, ex qua demum commiſſione filamentum unum vel duo ſecedunt, cum principio antico N. 1. P. Cervicis, in foramine arteriae vertebralis concurrentia: truncus autem Nervi Acceſſorii nomine exinde ſurſum vergit, nec ſemper e regione commiſtionis exit origo poſtica, ſed interdum, rarius tamen, paullo ſuperius exit. vid. latus dextrum. Ordinario tamen origo poſtica N. 1. P. Cerv., duobus vel tribus filamentis conſtans, pone Nervum Acceſſorium abſque ulla commiſtione incedit, uti in latere ſiniſtro expreſſum eſt. Interdum quoque leniſſime ibi, non turbata eorum natura, ſibi invicem adhaerent.

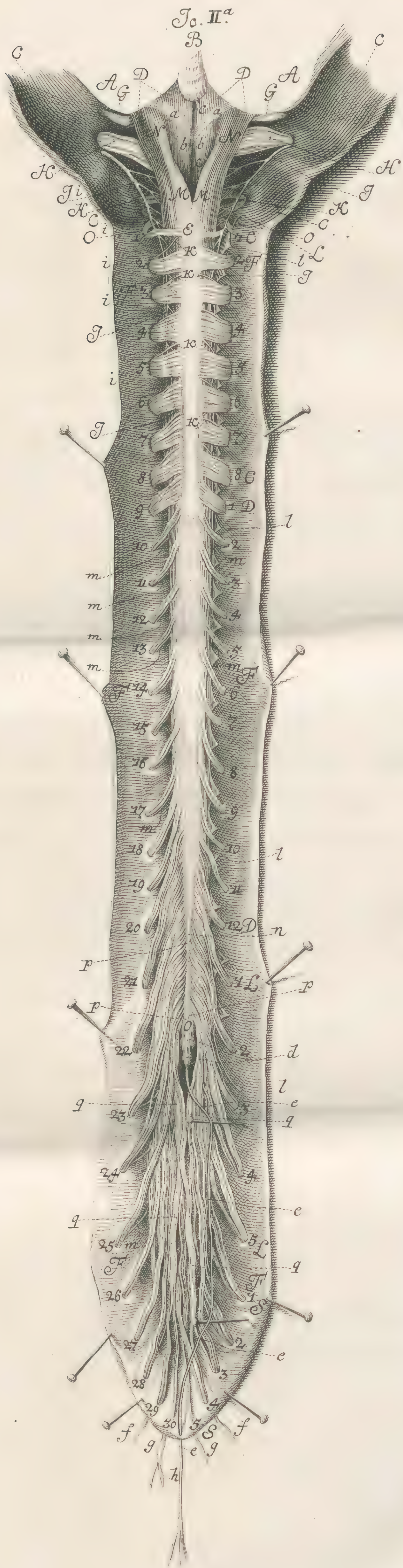
26) Ab hac ſaltem parte, nec niſi in ſummo ac medio dorſo frequentes ſunt.

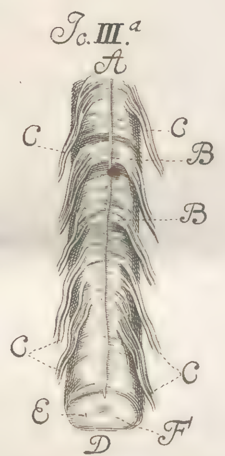
27) Hunc in morem omnia principia antica e medulla prodeunt, cum e contra a poſtica facie unumquodque filamentum ſimplici principio gaudeat.

28) Ibi praeterea conſpici poteſt, nullum filum ſ. ligamentulum piae matris, a poſtica facie medullae immiſſum, vti Anatomici volunt, adeſſe.

Icon I. a

Ic. II.a

Ic. III.a

D. IOH. IACOBI HUBER

Uteri muliebris partiumque ad eum facientium praecipuarum

ITERATA EXPLANATIO.

Eadem ratio, quam *Medullae Spinalis* iteratae explanationi adjeci, me excitat, novam harum quoque partium, notulis illuſtratam explicationem hic ſiſtere. Partes equidem, hac tabula expreſſas, non pertractavi omnes in Commentatione mea *de Vaginae uteri ſtructura rugoſa nec non de hymene*, nupero vere typis mandata. Ut tamen feminarum partes praecipuae, generationi dicatae, uno intuitu Anatomicorum oculis hic exhiberentur, fideles maxime earum, & ad vivum curioſe delineatarum figurae, nec non rugarum cervicis uteri exactior, quae hactenus deſiderabatur ab Anatomicis, repraeſentatio, hac occaſione elaborata, me impulerunt. Prae reliquis partibus imprimis ſolicitus fui, veram vaginae rugoſae [1]), Hymenis [2]), Caruncularumque myrti-

1) Probe hic tenendum eſt, rugas vaginae non ita vage aa inordinate diſperſas eſſe, ac vulgo putatur, Iconibusque eae exprimuntur. Anteriores enim ſuis quatuor columnis conſtant, e quibus laterales rugae ſecedunt; praeterquam quod in interiori vagina rugae diſponantur, in orbem excurrentes, leves, ſegmentaque circuli efficientes, quas dein breves lamellae, transverſim interpoſitae, interſecant. Cum enim anteriores rugae ad quatuor diverſas regiones emineant ultra vicinas; ideoque partes eas eminentes non male vocari poſſe Columnas putavi: Quarum alias eminentiores, ſuperiorem ſcilicet atque inferiorem, *carneopapillares* vocavi, quia hae papillis gaudent, iis, quae ſenſui dicatae ſunt haud diſſimilibus; laterales vero ob elegantem contextum *reticulares* dixi. Quantumvis plures exſtent rugarum vaginae icones, nullibi tamen archetypum vere expreſſum reperi; ne quidem exceptis *de* GRAAFII atque BIDLOI elegantiſſimis Imaginibus, MORGAGNIIve Icone.

2) Virginibus intactis rariſſime deficit hymen; qui pro diverſa aetate ratione figurae varius reperitur. In junioribus enim, infra pubertatis annos conſtitutis, plerumque rotundum obſervavi, contra quam RUYSCHIUS *Catalog. rarior* p. 20. & BASSIUS *Obſerv. 3. Decad. 2.* putant; Puberibus autem falcatus plerumque eſt, ſeu creſcentis lunae figuram referens. Hymenem quamvis aliquoties columnae ope ſuſtentum, aditum ad vaginam in duo ſegmenta dividentem, viderim, eam nihilominus conformationem, quae operationem chirurgicam plerumque requirit, ad vitiatam ac praeternaturalem conformationem referre malo. Omnes hae diverſae tres figurae hic ſiſtuntur.

myrtiformium [3] tradere ſtructuram, variantem valdopere, pro diverſaque aetate variam. Ad comparandam dein intactae Virginis vaginae cum adultioris Feminae, virum paſſae, ſtructuram, utraque hic ſiſtitur.

FIGURA I.

Uterum oſtendit muliebrem feminae LX. circiter annorum, nupera hyeme cultro anatomico ſubjectae. Mater fuerat filii unici ſpurii, ante triginta annos nati. Non tamen ab eo tempore caſtam, ſed vere diſſolutam vitam vixerat. Interim tamen elegantiſſime rugoſam inveni vaginam uteri, nec tantopere, ac vulgo putatur, differentem, quoad partes praecipuas, a ſtructura virginum; ut ex comparatione hujus figurae Primae cum Quinta magis elucet. Vagina atque uterus a parte poſtica, *inteſtino Recto* reſpondente, per longum reſecta ſunt. Caeterum partes ad uterum facientes, prout ſe habuerunt, exhibet curate expreſſas, ex parte morboſas, ex parte naturali modo conſtructas.

A A Labia pudendi.

B B Nymphae in hoc cadavere praeter morem magnae a clytoride ad infimam usque rimae magnae partem deſcendentes.

C Clitoris.

D Ejus Praeputium.

E Orificium urethrae, quod ambit corpus glandoſum, paulum eminens.

F F Ventriculi duo in veſtibulo vaginae conſpicui. [4]

G G G Vagina a facie poſtica diſſecta, atque explanata, in ante-

3) Aut hymen adeſt in oſtio vaginae, aut adſunt carunculae; Sunt vero carunculae dilacerati hymenis reliquiae. Reperiuntur tamen non raro Carunculae quaedam piſiformes, integro adhuc hymene, ad columnarum vaginae rugoſae radices pone hymenem locatae; quae cum dilacerato hymeni ſuam originem non debeant, non confundendae ſunt cum carunculis myrtiformibus, proprie ſic dictis. Caeterum caruncularum myrtiformium quatuor ordinario reperiuntur in mulieribus, virum paſſis, vaginae os, cum hymenis locum occupant, occludentes quaſi. Modo vero una vel & altera earum deficit; modo fiſſa eſt ſuperior vel lateralium alterutra, & duplex apparet, unde numerus quaternalis auctus videtur. Rarius earum loco rugae tantum adſunt. Non nocebit, hic ſemel adhuc diſtinguere tubercula haecce atque inaequalitates, in diverſis Cadaveribus diverſe occurrentes; & quidem 1mo in Carunculas carneopapillares piſiformes, quae una cum hymene ſubſiſtunt; 2do in corpuſcula myrtiformia, proprie ſic dicta, 3tio in ſimplices oſtii vaginae rugas. Qui vero plura quam hic tradi poſſunt, de his atque aliis in hac Tabula expreſſis, ſcire cupit, adeat ipſam Commentationem.

4) Cum perpetuo adſint hae leves depreſſiones, plica circumdatae, & lacunas comprehendant, iis ad comparationem cum MORGAGNII ventriculis laryngis proprium quoque nomen dedi.

anteriori parte tota rugoſa, in profundiori penitus laevi. 5)

H Rugarum craſſa Columna, carneo papilloſa ſuperior valde eminens; cujus rugae anteriores crenulatae magis ſunt 6), atque eminentes; interiores papilloſae ac exiliores.

I I Columna carneo papilloſa poſterior per medium reſciſſa, brevior ſuperiore minusque eminens.

K K Rugae exiliores binis columnis H & I interceptae, crenulatae quoque; non tamen ut in virginibus reticulatae.

L L Uteri ſectio longitudinalis.

M Uteri cavitas. Cervix ejus tota laevis erat, neque rugis ullis neque hydatidibus praedita.

N Leve molae ſeu ſarcomatis rudimentum, in media fere uteri cavitate lateris ſiniſtri locatum, rubentem carnem referens.

O Similis fere caro, os uteri, cum adhuc integrum eſſet penitus occludens. 7)

P P Sectio oris uteri, utrimque paulum reclinati.

Q Oris uteri pars ſuprema, integra adhuc.

R Hydatides magnae, aliae in unum corpus conglomeratae, circa os uteri diſpoſitae; alia hydatis magna, in ipſo oris foramine carni O adjacens.

S S Ligamenti uteri lata.

T T Ureteres ante ligamenta (in ſitu naturali) ad veſicam incedentes. 8)

V V Ligamenta uteri teretia.

W W Ovaria duo; quorum dextrum hydropicum erat, ſiniſtrum maxime naturali modo ſe habebat; bina in ſitu ſuo

5) Rugae in orbem excurrentes, leviores reliquis, hic penitus jam obliteratae ſunt coitu frequenti. Hae primae deſtruuntur, dein columnae reticulatae, tandemque, vix tamen penitus, craſſae illae columnae carneopapilloſae.

6) In univerſum ita crenulatae fiunt per aetatem rugae omnes anteriores, uti exhibentur hac figura; In junioribus non ita ſe habent.

7) Simile fere ſarcomatis rudimentum vidit KERKRINGIUS *obſerv. anat. LIII.* inſtar dactyli orificio uteri adhaerens.

8) Sunt hic aequalis diametri depicti, cum ſint inanes; quando autem flatu diſtenduntur, diverſae, & pluries in decurſu variantis diametri ordinario reperiuntur.

ſuo naturali, ſcilicet ante tubas locata. Dextrum reſecuti, partemque reſectam w reclinavi, ut corpuſcula, interiori ovarii faciei adhaerentia conſpicerentur, prout ſe exhibebant, exilia, plurima, potius hydatides exiles, quam ovula referentia.

X X Ligamentorum latorum portiones craſſiores, quam reliquum ligamentum, ovaria ſulcientes, a Veteribus oviductus falſo appellatae.

Y Y Tubae Fallopianae; [9] aere, per amplam ſatis aperturam z. z. immiſſo, perque orificia in cavum uteri facile rurſum exeunte; diſtentae.

Z Z Tubarum fimbriae, amplae ſatis ac multiplices, quae in medio orificium habent z. z. mediocrem tubulum admittens. [10]

a a Lacunae in ventriculis veſtibuli. [11]

b b Lacunae in utroque latere duae, ad Proſtatas BARTHOLINI ducentes.

c c Carunculae myrtiformes laterales, in latere ſiniſtro duplices in dextro crenulatae.

d d Caruncula myrtiformis ſuprema, in duas quoque fiſſa.

e e Caruncula myrtif. infima per medium diſciſſa.

f f Sectio vaginae & labiorum.

g Lacuna ampla valde, in ipſo corpore urethrae glandoſo.

h h Lacunae aliae plures in ipſa vaginae cavitate.

i Striae carneae, prout in hoc cadavere ſe exhibebant in veſtibulo [12] vaginae.

k k Baſis corporis glandoſi, urethrae orificium ambientis, ſulcata, in duas portiones inaequales deſinens. [13]

FIGU-

9) Eas in ſitu naturali reliquimus, niſi quod ſiniſtra paulum elevata ſit, quo melius conſpiciatur. Nunquam equidem Tubas haſce contortas circa ovaria vidi in ſtatu naturali; prout innuit MORGAGNIUS *Adv. Anat. I. Tab. III. p. & Q in explicatione.* Potius enim ante ovaria incedunt extrorſum, fimbriis exteriori ovarii parti applicatis. Caeterum quoad figuram ſemper ita tortuoſae, decreſcendo ſenſim verſus uterum, modo conſtrictae paulum, modo rurſus ampliatae obſervantur.

10) Nulla aetate, omnibus ſc. bene ſe habentibus, tubuli ope aer hic immiſſus, non penetrat in uteri cavum usque.

11) Ex hiſce Lacunis, uti ex iis quoque quae litt. b. & g. indicatae ſunt, humor inungens, fuſcus exprimi poteſt, qui ad defendendas partes vicinas excernitur.

12) Quid veſtibulum ſit dicetur in explicatione, fig. IV. litt. H.

13 Haecce corporis glandoſi pars non ſemper bifurcata reperitur, pluries quoque ſimplicem obſervavi; ſemper tamen, uti integrum corpus glandoſum, eminet extra orificium urethrae. EUSTACHIUS ſimplex expreſſit Tab. XIV. fig. 3. Ne confundatur cum carunculis myrtiformibus, prout haud pauci Scriptores fecerunt, attendendum eſt.

FIGURA II.

Ostendit iterum corpuscula ea ovarii dextri Fig. Iae, per lentem considerata, acinos referentia. Non ovula sed potius hydatides esse videntur.

FIGURA III.

Hymenem refert rotundum puellae aliquot hebdomadum natae.

A A Labia pudendi, distenta acicularum ope.
B Clitoris.
a Orificium urethrae.
b b Duo ventriculi vestibuli.
c Hymen rotundus, os vaginae circum circa ambiens.
d d Sinuli hymenis, ad concursum laminae hymenis superioris cum inferiori producti. 14)
e Cavitas vaginae, tota rugosa.

FIGURA IV.

Externas quoque pudendi partes puellae XIV. annorum repraesentat.

A A Labia pudendi.
B B Nymphae, ordinario modo constitutae. 15)
C Clitoris.
D Ejus praeputium.
E Hymen elegans, falcatus.
F Concursus marginis eminentis carnei d d.
G Fossa navicularis.
H Aditus ad vaginam, hymenis limbo atque urethrae orificio interceptus. Reliquum spatium, clytoride, nymphis, ipsoque hoc aditu interceptum, est Vestibulum vaginae. 16)

I Pe-

14) Ex hac forte consideratione quidam Veterum hymenem reticulatum vocarunt.

15) Hic optime patet, id quod perpetuum est, quo modo nymphae vel exeant ex clitoride vel saltem cum ea continuae sint. Unde haud male crura clitoridis vocari possunt.

16) Semper enim ibi tale interstitium relinquitur ante vaginae aditum, quod in Virginibus distinctum ac limitatum magis quam in adultis, quibus haec omnia in unum os amplum degenerant, observatur. In vestibulo illo siti sunt duo ventriculi, urethrae exitus, ipsaeque lacunae.

I Perinaeum.

K Anus.

a b c Sunt partes in veſtibulo locatae.

a Orificium urethrae.

b b Duo Ventriculi.

c Duo orificia ſ. Lacunae, in ſummo veſtibulo ſitae.

d d Margines eminentes carnei arctioris rimae.

TABULA V.

Exhibet Vaginam uteri cum partibus externis ejusdem puellae Tab. IV. Vagina atque hymen a latere ſiniſtro per longum ad os uteri usque diſſecta ſunt.

A B C D Uti prius.

E Columna carneopapilloſa ſuperior, quo modo in media fere vagina e duobus cornubus producitur, & ante hymenem rurſus in duo cornua deſinit divergentia.

F Columna carneopapilloſa inferior, ſimplicior longe atque brevior.

G G Columnae laterales ſeu reticulatae [17]; quarum dextra integra eſt, ſiniſtra autem diſciſſa. His quatuor columnis aliae plures rugae intercipiuntur, nullis litteris indicatae.

H H Rugae ſimpliciores, in orbem quidem excurrentes, ſed nonniſi ſegmenta circuli facientes [18]

I I Exilis pars vaginae laevis, omnibus rugis carens.

K Os uteri. [19]

L Rima ejus transverſa, quae crenulata magis erat ſua natura, quam hic cernitur.

M Planum oris uteri inferius.

N - - - Superius. NB. Haec figura non bene exprimit planum

17) Has reticulatas columnas raphas ſeu ſuturas appellat WINSLOW *Expoſ. Anat. du Bas ventre N. 650.* Cur autem GARENGEOTUS *Splanch. p. 318.* eas ligamentoſum interſtitium dicat non video; cum hae ipſae rugae reliquarum in morem crenulatae reddantur per aetatem, uti patet conſideranti fig. Ia. K. K.

18) Hae alias exiliores, expreſſas quoque, in interſtitiis habent, quarum nexu coniunguntur oblique inter ſe.

19) De hoc notandum, non rotundum eſſe, ſed duplici plano conſtare; quae duo plana in continuam, eminentem tamen, carnem ovalem deſinunt, & applanantur anterius ea parte, qua rimam relinquunt transverſam, ampliorem longe, quam ipſe ſit ad uteri cavum aditus; planum ſuperius eminet paulum extra inferius, utraque autem crenulatos margines habent. Conſtanter ita crenulatos obſervavi margines illos in virginibus, & quidem in junioribus elegantem in modum, & attenuatos quoque.

planum superius, ultra inferius eminens, quod tamen esse deberet.

a Orificium urethrae.
b b Ventriculi duo Vestibuli.
d Lacunae duae ad Prostatas Bartholini ducentes.
e Plicae s. Lamellae tenues. 20)
f Caruncula carneopapillosa, pisiformis. 21)
g g Hymen, in duas partes dissectus.
h Lamina s. plica magna pone urethrae orificium. 22)
i Exilis caruncula carneopapillosa in quam abiit in hoc corpore columna reticulata.
k Acicula, qua vaginae os ita distentum servabatur.

FIGURA VI.

Hymenem monstrat praeternaturalem, 23) columna carnea praeditum, aditum ad vaginam in duo segmenta inaequalia dividente. E puella VII. annorum.

E Hymen.
c Hymenis columna.

Reliqua sunt eadem cum fig. V.

FIGURA VII.

Uterum ostendit ab omnibus partibus liberum atque resectum, & facta sectione in latere sinistro apertum, atque distentum in gratiam rugarum Cervicis. Desumtus est e muliere XL. annorum. 24)

A A

20) Hae ipse quoque lamellae per usum harum partium ampliores fiunt, tandemque crenulatae.

21) Haec atque altera, litt. i. designata caruncula non constanter adsunt; & tum quidem in diversis cadaveribus diverso modo se habent; interdum enim infima hymenem suffulcit, fereque triangularem reddit; interdum quoque suprema longius se porrigit, quam ordinario fieri solet, & cum infima penitus in unam concrescit columnulam; uti observare licet in fig. VI. litt. c. plerumque tamen liberae manent dictae carunculae, nec quid cum hymene habent commune.

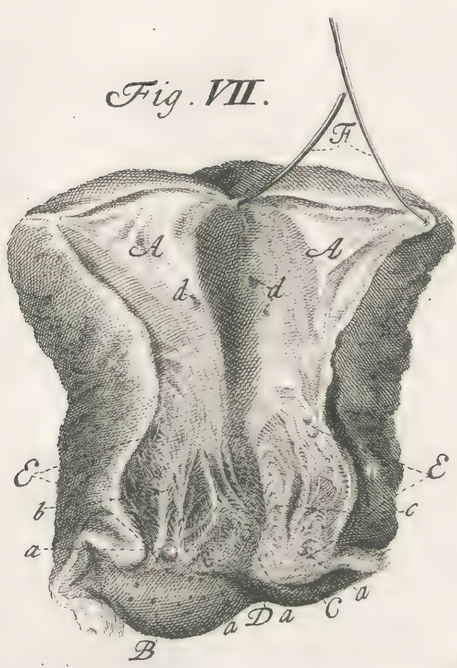
22) Interdum singularis plica est, interdum in unam membranam concrescit cum hymene, proprie sic dicto, eumque rotundum efficit, prout figura III. exhibetur: interdum penitus deficit haecce lamina.

23) Exempla sat multorum Observatorum docent, tali in casu operationem chirurgicam praecedere debere coitum, debite celebrandum: Quapropter etiam talem conformationem ad praeternaturalem ablegare malui, quam cum MORGAGNIO *Advers. An. I.* §. 29. atque BASSIO *Obs. III. Dec. II.* §. 10. qui posterior ita constitutos hymenes recens natis semper tribuit, eam structuram naturalem agnoscere.

24) Ut tamen verum fatear, minus ex voto successit aeris incisio, quam quidem ex eleganti delineatione ROLLINI nostri sperare licebat. Hic enim non satis expressae, atque distinctae sunt rugarum columnae b. & c. nec satis conspicitur, quo modo laterales rugae, pennatim dispositae, exeant e columnis.

A A	Cavitas triangularis uteri.
B	Oris ejus planum ſuperius, craſſum valde, ac longe ultra inferius eminens, plurimis lacunis, glutinoſum humorem excernentibus, praeditum.
C	Oris uteri planum inferius.
D	Rimae oris uteri, ad cavitatem uteri ducentis, latus dextrum.
E E	Cervix totus rugoſus, rugis variis conſtans, quae omnes pennatae quaſi, e duabus columnis eminentibus ac craſſis, rugoſis quoque, ſecedunt oblique.
F	Setae duae, foraminibus Tubarum Fallopii inmiſſae.
a a a	Hydatides aliquot, a NABOTHIO ovula dictae.
b	Rugarum Columna ſuperior.
c	- - - - - inferior.
d	Lacunae aliquot in cavitate uteri.

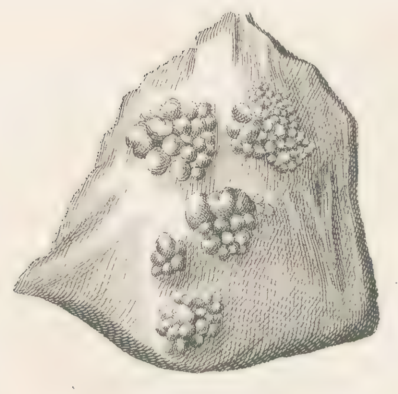
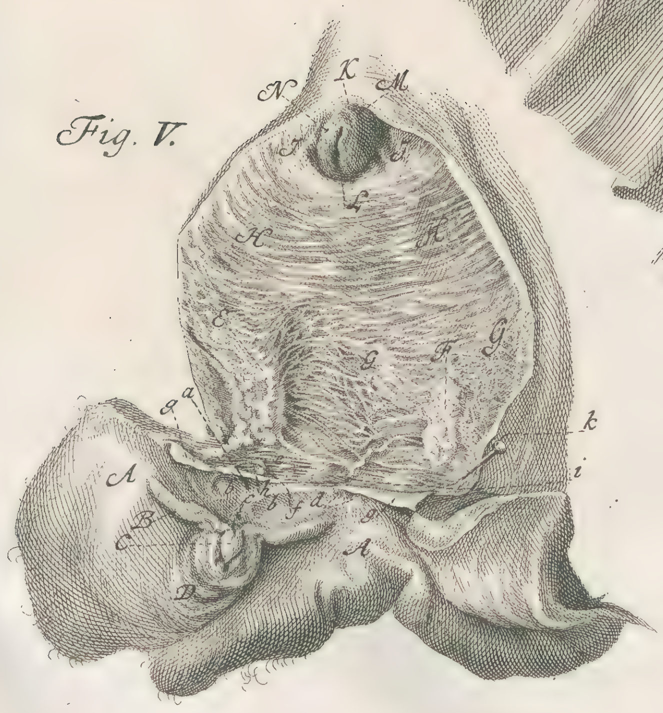
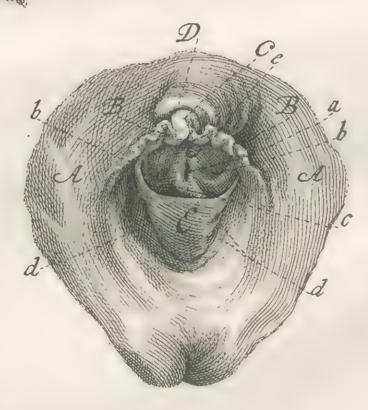

Fig. I.

C. J. Rollinus Med. C. del.

G. D. Heumann sc. Acad. Götting. Sculptor 1742

D. ALBERTUS HALLER
ANAT. P. P. O.

ANATOMEN PUBLICAM

FEMINAE

SUSPENSAE INDICIT

OMNESQUE CURIOSOS AD VISCERUM DEMONSTRATIONEM

INVITAT

ET

OMENTI

NOVAM ICONEM TRADIT.

AD DIEM X. MART. MDCCXXXXII.

OMENTI
NOVA FIGURA.

Cum Veterum figurae ſolum Omentum majus, ejusque partem Gaſtrocolicam repraeſentent, GARENGEOTIANA vero *Splanchnol.* T. VI. quae Omentum minus, poſt WINSLOWUM, exhibet, nullos limites habeat, & nullam naturae ſpeciem, non inutile fore putavi, ſi aliam figuram darem, atque deſcriptionem, ex triginta, ad minimum, cadaveribus collatam.

A A Hepatis pars cava, reclinata, ut anterior ſit, quae erat inferior, margo vero anterior nunc ſuperior ſit.

B B Veſicula fellea, uti ſolet in pueris *a*), hepate brevior.

C Vena & foſſa umbilicalis. *b*)

D Lobulus, quem non bene a SPIGELIO *c*) vocant, cujus eminentia per omentum minus pellucet.

E Ventriculus, cujus inprimis curvatura anterior apparet, ſed tecta bullis inflati omenti.

F Arteria & vena *Gaſtro-Epiploica dextra.*

G Sedes anuli Pylori.

H Lienis apex, in cavitatem Omenti antrorſum eminens, Ventriculo interpoſitus & Colo inteſtino.

I Ligamentum, quod Lienem ſuſtinet, ab altero, vulgo noto *d*), diverſum, Lieni non adnatum, ſed libere mobile, quod plerumque ſuprema ſedes eſt Meſocoli ſiniſtri, non raro tamen transverſi potius, adnexum Peritonaeo, ad decimae & undecimae aut duodecimae coſtae ſedem: Huic ligamento Omentum ſe inmittit: vidi etiam omnino ipſum Omentum, praetervectum Lienem, ad Peritonaeum

a) *Stren. Anatom.* §. 6.

b) Hanc venam, fere dimidiam, nuperrime in puella tres ſeptimanas nata, apertam vidi, vaſaque edentem ad hepatis utrumque magnum lobum: Hac obſervatione confirmatur, quod olim propoſui, *Hiſt. foet. bicip.* V. not. *b.*

c) SPIGELIUS quando aquam hydropicam in Omenti cavitatem depluere poſſe ait (p. 223.) per lobulum nudum, Omento cavo conprehenſum, omnino repetit fere eadem verba HIERONYMI FABRICII AB AQUAPENDENTE *de Oment.* p. 101. *edit. Batav.* ut parum ſit, quodcunque ad hiſtoriam hujus eminentiae addidit, cum olim etiam SYLVIUS ejusdem Lobuli non obſcure meminerit *Iſagog.* p. 71.

d) Quod a Peritonaeo ortum toti cavae longitudini transverſali Lienis longe ſe inſerit, & ultimo cum diaphragmate & Oeſophago cohaeret, atque plerumque potius adhaeſio eſt, quam ligamentum. Hoc WINSLOWUS deſcribit §. 333. Ima vero ejus pars in hoc noſtrum ſuſtentatorium inſeritur.

tonaeum conſervata natura pingui perveniſſe. *e*) Plerumque tamen album eſt, firmumque, & ab eo inprimis vinculo ſitus transverſus Lienis *f*) oritur. Non videtur ab aliquo Anatomico dictum fuiſſe.

K Omentum majus, *f**) vulgare, *Gaſtrocolicum.* Hujus termini ſunt; ſuperior, & anterior ex curvatura ventriculi tota: Inferior & poſterior ex majori parte Coli transverſi: *g*) Limes inferior eſt, ubi anterior Gaſtrica lamina cum poſteriori ſ. Colica convenit; hic in pueris fere ad Umbilicum eſt, in adultis longius deſcendit, quo quisque obeſior eſt, trahente pondere, ad pubem usque. *h*) Siniſterior finis, tum lienis pars media, quae vaſa recipit, tum ligamentum I, in quod degenerat Omentum, tum colon. Dexter finis, difficilior, exprimitur linea L. Nempe vel trans medium ventriculum, propius Pylorum, vel propius eumdem, vel a pyloro, nunquam magis ad dextrum *i*) latus, deſinit Omentum, & ab ipſo acceſſu *k*) vaſorum Gaſtroepiploicorum,

e) Adnaſci aliquando coſtae ſpuriae omentum GALENUS reliquit *adminiſtr. anat.* VI. c. 5. & ex eo VALVERDUS p. 184.

f) Eum ſitum WINSLOWUS primus deſcripſit l. c. n. 330. deinde ex eo GARENGEOTUS *Splanchnol.* c. XI.

*f**) Minus hic pingitur, quod notius ſit, & praetulerim partem omenti Colicam incognitam. Hanc ſolam partem fere deſcripſerunt Anatomici ante WINSLOWUM.

g) CASSER L. VIII. T. IV. f. 2.

h) CASSER l. c. f. 1. l. I. I.

i) CASSER l. c. f. 2.

k) Omnino adeo diſſentio fere ab omnibus Anatomicis: & ab omento removeo 1. Meſocolon transverſum, quod, ſatis certe craſſo errore, pene omnes pro Omenti lamina poſteriori habuerunt. GALENUS enim *de uſ. part.* L. IV. c. XI. a ſpina ait oriri. VESALIUS poſteriorem laminam omenti fuſe deſcribit, Meſocolon nempe transverſum p. 496. ſeqq. ed. 1543. FERNELIUS a ſpina deducit *part. deſcr.* c. 7. VALVERDUS eadem habet p. 184. & VIDUS VIDIUS p. 250. & HIERONYMUS AB AQUAPENDENTE *de oment.* p. 91. & LAURENTIUS, qui colo ait pro Meſenterio eſſe, L. VI. c. XI. & SPIGELIUS p. 220. & RIOLANUS, cui Meſocolon *tertia* pars eſt Omenti *Anthropogr.* p. 97. *Enchirid.* p. 100. & C. BAUHINUS *Theatr. Anat.* p. 44. & T. BARTHOLINUS *Anat. renov.* p. 61. & GLISSONIUS *de ventr. & inteſt.* p. 112. 113. & I. VAN HORNE, p. 55. ed. PAUL. & N. HIGHMORUS *diſquiſ.* p. 16. Inter nuperiores vero DRAKE L. I. p. 32. DIONIS p. 178. RIVINUS *de Oment.* p. 9. PALFYN, cujus monſtroſa eſt deſcriptio *Anat. Chirurg.* p. 73. SENNAC (auctor comment. in HEIST. p. 104.) cum Pancreas in duplicatura ajat Omenti eſſe p. 104. BOERHAAVIUS eodem argumento §. 100. KAAUWIUS *de perſpir.* §. 383. PATYN diſſ. *de inflam. Oment.* p. 13. Uno verbo omnes fere omnino. ARCHANGELUS tamen PICOLHOMINEUS a ſpina oriri negavit contra FERNELIUM *Praelect.* p. 81. Deinde P. a MARCHETTIS diſertis verbis Meſocolon ab Omento diſtinguit. *Compend. anat.* p. 23. Tantum tamen conſenſum auctorum mireris, ſi Omentum tenuiſſimum, vaſis praeditum exiguis, adipe tantum vaſa ſequente, glandulis inter areas deſtitutum, contuleris cum Meſocolo, cui omnia contraria ſunt: deinde, ſi cogitaveris hac auctorum ratione interrumpi continuitatem Meſocoli, adeo evidentem, & ſiniſtrum Meſocolon, a dextro, interpoſito ſeparari Omento.

Verum 2. neque hanc ſcriptorum ſententiam meae obſervationes admittunt, oriri nempe a Duodeno, aut a Pancreate Omentum, quorum neutrum contingit. Diſſentio adeo a GALENO (*de uſ. part.* l. c.) & omnibus fere anatomicis, qui longo ordine eum virum exſcripſerunt, GLISSONIO etiam, p. 123. & nuperrimo, caeterum accuratiſſimo, MONROO, quando aliquam partem duodeni ait *in Omento contineri. Edimb. eſſays.* IV. p. 66. 68. ic. 1. T. I. *g. h.* Membranam enim duodeni externam non Omentum dat, ſed Meſocolon, ex eo angulo, inter duodenum & Colon comprehenſo, ad quem Omentum nunquam pervenit.

rum, ante Mesocolon, cui innatat continuatum, incedit ad colon, linea vel recta descendente, vel oblique sinistrorsum inclinata, ibique saccus Omenti finitur. *l*)

L Linea separationis Omenti a Mesocolo. *m*)

M Origo Omenti Gastrocolici a Ventriculi curvatura anteriore, ex qua *lamina* prodit *anterior*. *n*)

N Glandulae conglobatae in hac linea, adjacentes origini Omenti. *o*)

O Linea originis Omenti magni ab intestino Colo: s. *lamina posterior*. *p*)

P Finis coecus Omenti sinister. *q*)

Q *Omen-*

l) Conputatis experimentis, frequentius sinisterius, quam in pyloro, desiisse visum est Omentum, conf. RUYSCH. *Thes.* II. T. V. Quod autem lubricum, saepe flavum, hepatis vasa sustinet, deinde in fissuram transversam hepatis continuatur, transit autem ad Duodenum, ante portam Omenti, id omne Mesocolo est adnumerandum, & continuitas facile demonstratur.

m) Aliquando coeco sacco similis appendix, ab hac linea, quando a pyloro distat, ad pylorum visa est descendisse.

n) Quod Cl. WINSLOWUS IV. §. 335. & Cl. KAAUWIUS n. 586. duas utriusque laminae esse lamellas faciunt, id verissimum est, & facile demonstratur. Vasa nempe Gastrica inter muscularem & externam dividuntur, truncosque habent interpositos membranae extimae quasi hiatui, unde non una, sed duplex, lamina hinc & inde exeuns, Omentum facit, eadem ratione, qua ab intestinis duplex prodit Mesenterium. Alia, sed erronea ratione, duas principes SENNACUS laminas ait cellulosa tela conjungi, quod est contra omnia experimenta, in *comm.* ad HEISTERUM p. 104. neque enim quidquam de subtili illa duarum lamellarum distinctione praefatur.

o) Olim C. BAUHINUS multas esse dixerat glandulas, superioris folii Omenti, etiam plures, quam inferioris p. 45. contra certe fidem oculorum. Multas etiam glandulas tribuerat Omento VESLINGIUS *Syntagm.* p. 23. 24. Hunc refutat RIOLANUS p. 809. & recte negat glandulas divisioni vasorum adjici. T. WHARTONUS duas aut tres, p. 64. & paucas DIEMERBROECKIUS verius adfirmant; certum enim est, dari aliquas, ex lymphatico genere, in utraque curvatura Ventriculi. Perinde vero certum est, nullas dari in reliquo pendulo Omento. Quas enim ex HILDANO *Centur.* III. *observ.* 63. & E. N. C. plurimas excitat RIVINUS l. c. p. II. eae omnino morbosae sunt, & praeter Naturae consilium. Repugnat certe experimentum, neque ferendis est glandulis teneritas Omenti. Mesocolo toti plurimae sunt EUSTACH. T. X. f. 2. & ex Mesocolo videntur C. BAUHINI glandulae sumtae esse: eo enim tempore Mesocolon Omento accensebant omnes.

p) Mireris potuisse GALENUM *Adm. Anat.* VI. c. 5. & SPIGELIUM p. 220. & alios dixisse, paucis fibris Omentum cum Colo cohaerere, cum & vere toti transverso Colo inseratur, & praeterea Mesocolon, quod pro Omento ab his viris est habitum, adeo manifesto pro Colo sustinendo factum sit.

q) Conf. not. *d*. Inter Lienem ergo, & lineam *L* sub ventriculo, supra Mesocolon, retro omenti laminam anteriorem, ante spacia spinae dorsi proxima origini arteriae Mesentericae, & Coeliacae, cavitas est, quae in saccum ab Omento solo factum late patet, & praeterea retro ventriculum cum cavitate Omenti minoris, ex fine vero Colico lineae L. cum cavitate appendicis colicae continuatur. Facile demonstrat in pueris flatus; aquam vero, quam GALENUS proponit de *Admin. anat.* VI. c. 5. & SPIGELIUS p. 219. difficulter fert, neque aerem in adulto, quia spacia pinguedine libera crepant. Hic ponebant hydropis sedem VETERES, atramque bilem congeri vidisse voluit H. F. ab AQUAPENDENTE, pus autem RIOLANUS p. 98. 99. & aquam hydropicam ID. p. 97. ut non aliam sedem faceret soni, quem Engastromythi edunt. Sed recte GLISSONIUS p. 124. cavitatem necessitate mechanica factam esse, non ut aliquid reciperet. Et hydrops ita non replet Omentum, ut certo consumat;

Q *Omentum minus* WINSLOWI *r*), ſive membrana macilentior, quae ex foſſa ductus venoſi, initio facto ad tranſitum arteriae hepaticae, continua ibi membranis funiculi vaſorum hepaticorum, quas dixi trans duodenum continuari Meſocolo, ſine paulatim in ligamentum Hepatico-Oeſophagaeum degenerante, trans lobum hepatis, ſe in curvaturam minorem Ventriculi inmittit. In cavitate lobulum habet, & nudas lumbales glandulas.

R *Omentum Colicum*, perpetua, quantum video, appendix Omenti magni, quae a fine colico lineae L ad finem uſque transverſi Meſocoli, & aliquando paulum ultra, ex Colo Inteſtino ſolo, intacto Ventriculo, duplici ex linea provenit, ſimilis magno, pariter innatans inteſtinis, & lobulo exiguo elegante finita. Non videtur haec portio Omenti dicta eſſe, quae uti magno cedit, ita minori major eſt.

In porta Omenti *s*), quam icon noſtra non admiſit, aliqua etiam ſunt addenda deſcriptioni WINSLOWIANAE.

Hiatus eſt, ſive intercapedo, quae anguſto primum & longiuſculo tractu, inter vaſa bilaria, continuamque portarum venam, anterius poſitam, & inter poſteriorem hepatis depreſſum lobulum *t*) recipitur, quem vaſa hepatica ſibi excavant, & pro portarum dextra habuerunt Veteres.

Porro continuus huic viae eſt lunatus hiatus, a WINSLOWO inventus, per quem aer pariter poteſt inmitti cavitati minoris Omenti; Hunc finiunt hinc hepatis extrema, quam dixi, porta, ab oppoſita, inferiori parte proxima, ſed diſtincta, ultima radix Meſocoli, quae trans Pancreas ad deſcendens Duodenum properat; anterius vaſorum hepaticorum faſciculus eſt, retro nudum peritonaeum, leve, & aequale. Vena Cava paulo dexterior adjacet.

S Pars Meſocoli *u*) inter limitem dextrum Omenti magni, & conjunctionem Coli cum Duodeno.

r) Neque tamen diffitendum eſt, eos omnes Auctores vidiſſe hanc membranam, qui lobubulum in cavitatem Omenti dixerunt ſe immittere, FABRICIUM nempe, SPIGELIUM, RIOLANUM, cui *tertia* eſt Omenti portio *Anthrop.* p. 97. & *Enchir.* p. 100. VESLINGIUM p. 23. P. de MARCHETTIS p. 14. GLISSON l. c. XV. PALFYN p. 73. & alios, ut de iis non dicam, forte non autoptis, qui magno numero cavo hepati dixerunt adhaerere Omentum.

s) Nunquam vidi defuiſſe, quod HEISTERUS (comp. anat. not. 7. ed. ult.) ſibi accidiſſe ait, & KULMUS in adultis frequens eſſe. *Tab. ed. ult.* p. 94. Sed occultata aliquando a ligamento non perpetuo, hepatico renali anteriori, hoc demum diſſecto adparuit.

t) Comm. in BOERHAAV. III. p. 121.

u) De Meſocolo alias dicendi locus erit. Sufficit hic monuiſſe; Meſocolon dextrum a ſummo rene oblique paulum introrſum adſcendere, ſuperare venae Cavae ſedem, & duodeno primo, deinde Pancreati ſe admovere, & antrorſum adſurgere, a Pancreate ad idem iturum Duodenum, ſicque pervenire ad portam Omenti, ubi ab Hepatis, quam dixi, fiſſura, cum vaſis alia ſocia radix Meſocoli advenit, pariterque trans Duodenum adit Colon, & porro a pyloro, ſub ventriculo, transverſim, per totam latitudinem abdominis, ad lienem usque continua, manifeſtior, antrorſum emergens lamina ſequitur: Huic inferior ſe adponit & ſimilis transverſa, libera ad emergens usque duodenum, tum continua orientis jejuni membranae externae, porro Meſenterio conjuncta. Inter has duas laminas Pancreas totum eſt, & Duodenum totum, evidentius vero pars inferior arteria porro Meſenterica, venaeque ſociae & ductus bilarii. Inflata intercapedo aerem recipit, & in bullas turget, non diſſimilis Omento. Vide interim WINSLOWUM.

TAB. I.
C
A
B
Q
Q
D
G
F
N
N
M
E
P
P
H
I
P
R
R
R
O
R
L
K
O
O
K
R
K

D. ALBERTVS HALLER
ANAT. P. P. O.

ANATOMEN FEMINAE

INDICIT

ET STVDIOSOS AD VISCERVM DISSECTIONEM

INVITAT

ET

OMENTI

SECUNDAM ICONEM ADJICIT

AD DIEM VI. NOVEMBRIS MDCCXXXXII.

FIGURA II.

Priora omnia, ſed omento majori utroque collapſo, & colo inteſtino paulum deorſum tracto, aditus ille celebris omenti adparet.

A A Hepatis pars cava, reclinata, ut ea, quae anteriora ſunt, facta ſint ſuperiora. *a)*

B B Veſicula fellis.

C Vena Umbilicalis. *b)*

D Lobulus Spigelii per omentum minus perinde pellucens, ut in priori icone.

E E Ventriculus pene vacuus, cujus minorem curvaturam lobulus Spigelii ingreditur, planum vero anterius hepar ſiniſtrum protegit.

G Pylorus, ex quo prima flexio Duodeni retrorſum adſcendit.

K K Omentum Gaſtrocolicum collapſum. *c)*

O O Limes in colo, ex quo omentum Gaſtrocolicum, & Colicum, provenerunt.

Q Q Omentum minus.

S S Meſocoli partes. Ad ſiniſterius s. pellucet pars Duodeni transverſi ſecundi.

T T T Variae partes Coli.

V Duodeni flexus ſecundus pene transverſus, *d)* cui veſicula fellis inſidet.

X Duodeni flexus tertius, ſive pars deſcendens, in quam ductus choledochus ſe inmitti.

Y Li-

a) Inde ſequitur, ut veſicula fellis naturaliter transverſim ponatur, & fundo ſuo anterior, cervice ſit poſterior, contrario modo, quam fere vulgo deſcribitur. Conf. not. *a.* ad CCCXLVI. INSTITUT. BOERHAAV.

b) Obiter hic addo, perpetuo in fetu multo majorem eſſe venam umbilicalem, quam ductus venoſus, ut nuper rationem luminum invenerim 629. ad 100. Adeoque cum vena umbilicalis ramos multos det ad hepar not. *k.* ad INST. BOERH. CCCXLI. magna pars ſanguinis Umbilicalis non per compendium ductus venoſi, ſed per ipſum hepar ad venam Cavam fertur, quod quidem non lego eſſe animadverſum.

c) In eo adparet, oriri unice a ventriculo, neque toto, non adeoque a Duodeno, ut plerique auctores habent Progr. I. not. *l.* quam obſervationem ex nuperis experimentis confirmavi. Cl. MONROUS a parte aliqua Duodeni Omenti laminam anteriorem oriri dixerat, ad alias a meis obſervationes EDIMB. ESSAYS IV. p. 66. T. I. G. E.

d) Flexiones has Duodeni deſcripſi not. I. ad XCVI. INSTIT. BOERHAAV.

Y Ligamentum ſive Membranae *e)*, quae a veſicula & continuo ſulco transverſo ad colon eunt, trans Duodenum, cui ſunt pro externa membrana, & aliqua parte adhaerent.

Z a Ligamentum hepatico-renale, ſive Peritonaei a Rene ad hepar adſcendentis plica *f)* duplex.

Z Limes ſiniſter.

a Limes dexter hujus ligamenti.

b b Ren dexter peritonaeo tectus.

c Celebris ille WINSLOWI meatus, inter ligamentum hepatico-colicum, & hepatico-renale, tum inter hepatis lobum & duodenum proximumque pancreas interceptus, paulum diſtractus, ut lunatum *g)* eſſe adpareat, & circa hepar conflecti.

d d Colon cum appendicibus pinguibus.

e e e Inteſtina tenuja.

f f Pars pancreatis, quae inter flexuras Duodeni ſe inſinuat.

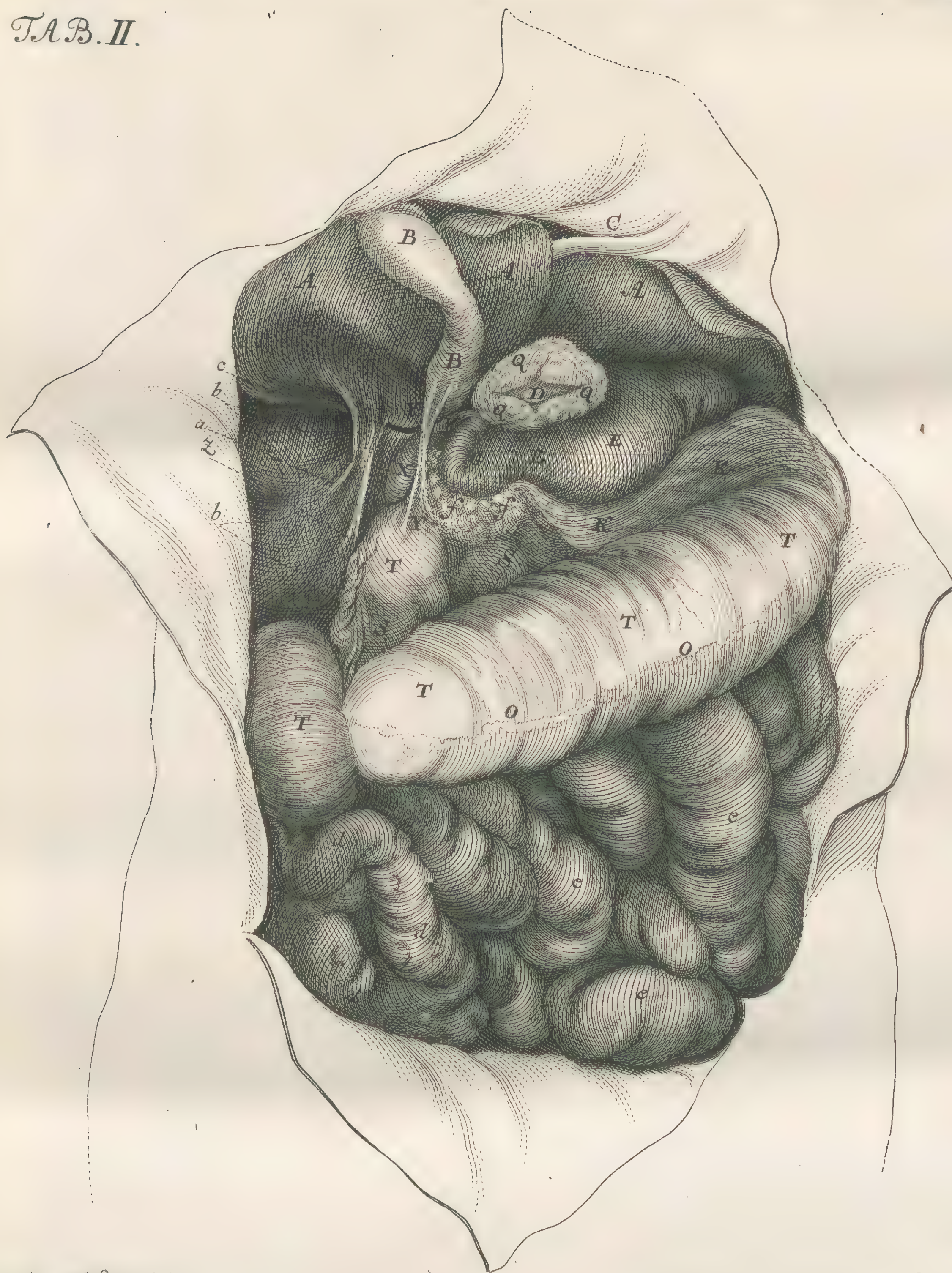
e) Has WINSLOWUS ab hepate & veſicula oriri, ſed in duodeno terminari ait. IV. *tr. du bas ventre* n. 359. *Mem. de l' Acad.* 1715. p. 317. MONROUS vocat duplicaturam omenti l.c. G.H. Verum ſimplex ibi eſt, & flava, & lubrica membrana, continua capſulae GLISSONII & omento minori.

f) In etiam WINSLOW l.c. in *actis* vero *Pariſinis* ligamentum Colico-Pancreaticum pro altero pariete foraminis ſui recenſet. Id autem eſt radix ultima Meſocoli, quae Duodenum continet *not.* R. *Progr.* I.

g) Recte WINSLOW IV. n. 359. Verum porro continuari hunc hiatum, & inter hepar & ductus bilarios pergere non obſervavit. Rudem autem iconem dedit GARENGEOT *Splanchnol.* T. VI. f. 2. quam cum his noſtris conparaſſe juvabit.

TAB. II.

C. I. Rollinus Med. Dr. delin. fec. G. D. Heuman Acad. Götting. Sculptor.

ALBERTVS HALLER D.

INDICIT

ANATOMEN FETVS

CRANII PARTE ET CEREBRO DESTITVTI

CENTESIMVM NEMPE CADAVER

QVOD IN HOC THEATRO SECVIT.

AD D. XXVI. MART. MDCCXLIII.

Operae pretium duxi hanc dissectionem solenniori invitatione ornare. Rara enim felicitate mihi contigit, intra sextum annum centum cadavera humana, Theatro nostro illata, mea manu secare, praeter paucissima, quae infirma valetudo, aut urgens aliqua necessitas alienae industriae committere coegit. Ita cautum est porro occasionibus, ut in his scholis non solum anatomen ex humanis corporibus discere possint Iuvenes, sed, quoties libuerit, propria manu secare. Thesaurum etiam praeparatarum partium orsus sum, qui cum quotidie crescat, brevi desinet parvus esse. Vt hanc ergo felicitatem meam, quae simul publica est, Programmate celebrarem, delegi perfectiorem inter meas icones, quam sculpendam darem. Nervorum & arteriarum oculi nullam videbatur iconem adhuc datam esse. Nam EUSTACHIANI *&* VIEUSSENIANI *nervi extra situm viciniasque picti sunt* CANTIANAE *vero icones in T. II.* impetuum *ita rudes, ut pro nullis haberi queant. Sinuum, etsi nondum absolutissimam iconem trado, novas quasdam tradidi partes, & fidem meam liberavi, quam dedi n.* 18. *dissertationis de nervi intercostalis origine.*

EX-

EXPLICATIO LITTERARVM.

A Tentorium Cerebelli. [1]

B Sinus *longitudinalis* [2] durae matris, finis posterior bifurcatus. [2*]

C Si-

1 Pars anterior, quae ad processus clinoideos anteriores usque venit, hic demolita est.

2 Veteres quatuor omnino sinus cognitos habuerunt, quintumque, uti notum est, VESALIVS adjecit, quod minus mirum est, ante inventam injectionem. Sed, post FALLOPII egregiam descriptionem, denuo ex hominum memoria deleta FALLOPII inventa, sinuumque numerum ad quatuor aut quinque reductum, exiguum certe argumentum est industriae posterioris aetatis. Causa vero negligentiae fuit maxima, quod FALLOPIVS figuras non habeat, & omnes fere certatim VESALIVM exscribere sint soliti. Ita VALVERDVS *anat. corp. hum.* L. V. C. 1. & ARCHANGELVS PICCOLHOMINEVS *Prael. anat.* p. 245. 246. & SALOMON ALBERTVS *hist. pler. part.* p. 6. 7. & PLATERVS L. X. c. 7. & SPIGELIVS *de corp. hum. fabr.* p. 289. & RIOLANVS *Anthropol.* p. 254. 255. & CASPAR BAVHINVS (qui meliora meritum FALLOPIVM etiam carpit ob inventa) *Theatr. anat.* p. 291. & VESLINGIVS *syntagm.* p. 171. 172. & HIGHMORVS T. XVIII. (cujus icon est fere clancularia imitatio VESALIANAE) & MARCHETTE *Comp. anat.* p. 216. 217. & MOLINETTVS *Diss. anat. Pathol.* p. 184. & WILLISIVS *Cerebr. anat.* p. 44. & DIEMERBROECK *Op. omn.* p. 338. & COLLINS *Theatr.* p. 983. & ipse VERHEYENIVS p. 214. ed. *Brussel.* Hi omnes partim quatuor, partim quinque sinus numerant, & nihil post VESALIVM addiderunt.

2* Varia fabrica est celebris hujus concursus quatuor sinuum, sive *Torcularis Herophili*, uti recentioribus dictum est, nam GALENVM intelligere non facile est. Vetustiores anatomici solebant ita depingere, ut quatuor sinus instar crucis convenirent, angulosque aequales interciperent concursu. Ita VESALIVS L. VII. f. 7. Talem etiam crucem pingit CASSERIVS in tabulis SPIGELIANIS L. X. T. 6. f. 1. O. P. Q. R. T. XI. f. 1. & VESLINGIVS in *syntagm.* c. XIV. T. I. f. 5. & LOWERVS de *corde* T. 6. f. 1. & VIEVSSENIVS *neurogr.* T. I. & ORTLOB *oeconom. part.* p. 155. f. 2. & CHESELDENIVS in T. 16. compendii, edit. 1726. parumque diversa est icon SAL. ALBERTI l. c. Deinde FRANCISCVS SYLVIVS observavit, apud BARTHOLINVM p. 251. edit. 1641. non semper aequalem esse transversorum sinuum altitudinem, hancque adnotationem repetiit DIEMERBROECKIVS p. 339. & rationem addidit LOWERVS „ hanc diversitatem nempe variam esse, prouti quisque, dum vitalis erat, in hoc aut alterum latus magis solitus sit decumbere, *de corde* p. 159. Nihil admodum ideo mutarunt recentiores, *findi* ajunt longitudinalem in transversos (RIDLEY *of the brain.* p. 41. la CHARRIERE *Anat. de la Tete* p. 132.) Sed haec vox ambigua est. Nam longitudinalis sinus aliquando in ipso vertice, vix unam tertiam partem longitudinis emensus, in duos abit sinus, dextrum & sinistrum, sibi accumbentes, ut in eo cadavere fuit, ex quo icon desumta est; Haec fabrica a nemine memoratur anatomicorum quos legi, praeter unicum IACOBVM BERENGARIVM *Carpensem* in MVNDINVM p. ccccxxv. Alias jam declivis findi incipit, & proximus torculari. Sed MORGAGNVS accurate recensitis experimentorum vicibus, invenit omnino rarius findi, plerumque vero in dextrum transversum degenerare, rarissime in sinistrum, in utroque vero casu alterum transversum continuationi sinus longitudinalis tamquam ramum inseri *Advers. anat.* VI. p. 2. T. 1. f. 1. uno vel pluribus ostiolis. Hanc descriptionem suam fecit GARENGEOTVS *Hist. de l' Acad. des scienc.* 1728. & in *splanchnol.* nov. ed. II. p. 219. 220. calculumque suum adponit Cl. NICOLAI *diss. de direct.* vas. p. 45. WINSLOWVS totam rem incertam facit, ut sinum longitudinalem bifurcari describat in fabrica communiori, (*expos. anat.* IV. *tr. de la tete* n. 40.) saepe tamen in alterutrum transversorum solum continuari modo dextrum, modo sinistrum, ut alter altero altior sit, aut major n. 41. Fere eadem habet CHESELDENIVS in nupera editione *anat. of the hum. bod.* 220. & non recedit SANTORINVS *obs. anat.* p. 51.

K 2 Con-

C Sinus *Quartus* bifurcatus [3], & crure uno in dextrum transversum insertus, altero in sinistrum.

D Falcis Cerebri reliquiae.

E E Venae magnae Tentorii. [4]

F Venae Cerebri [5] insertae transversis sinubus, in ipso tentorio cerebelli, perpetuae.

G Ostium sinus *Occipitalis posterioris.* [6]

H H

Contraria vero observatione, quam qua usus est MORGAGNUS, uti olim in figura VESALIANA septima libri septimi, tum in BIDLOIANA T. VI. f. 2. & RIDLEYANA f. 4. videbatur, ita pro certo adfirmavit CANTIUS, lateralem sinum in sinistrum fieri p. 8. qui tamen descriptioni perfecte contrariam iconem dedit, ut in dextrum continuetur *Imp. Anat.* T. II. f. 1. Cl. LIEUTAUD eo videtur inclinare animum, cum dicat „ non raro sinistrum transversum majorem *Essays Anat.* p. 385. solet autem is major esse, in quem inseritur longitudinalis. Ego vero, si meum judicium interponendum est, longe saepius reperio dextrum esse trunci continuationem, sinistrum vero ramum minorem, insertum dextro majori COMM. BOERH. II. p. 630. Inde fit, ut fossae jugulares aliquando in dextro latere duplo, quam in sinistro, majores sint HUNAULD *Mem. de l' Acad. des sc.* 1730. Denique SYLVIUS olim l. c. & f. 4. deinde MORGAGNUS l. c. p. 3. & ILL. HEISTERUS *Compend. Anat.* T. VII. f. 32. crura fissi longitudinalis transverso ductu conjuncta fuisse viderunt. In vitulo viderat RIVINUS de *dyspeps.* cor. 3. & transversalem RIVINI vocat WELSCH. *Tab. anat.* 54. SLEVOGTIUS eumdem describit de *dura Matre* n. 44. Id etiam rarius est, quod habet LIEUTAUD l. c. alterum sinum lateralem defuisse.

3 Hoc rarissimum est: habet tamen WINSLOW IV. p. 374. Plerumque in sinistrum transversorum aperitur, quando dexter trunci est continuatio. WINSLOW. l. c. CHESELDEN. *anat.* 1741. p. 220. MORGAGNI *Adv.* VI. p. 3. GARENGEOT l. c. p. 225. &c. Vidit etiam MORGAGNUS insertum fuisse in transversalem, communicantem inter longitudinales l. c. & in icone T. I. f. 2. pingit insertum dextro, cui ego ter in septem cadaveribus, aliquoties in sinistrum vidi inseri. Transverso insertum olim SYLVIUS vidit apud BARTHOLINUM l. c. Caeterum sinus Quartus non transversalis est, uti vulgo lego, sed inclinatus, ut non mediocriter descendat.

4 Magnae & variabiles, sed perpetuo aliquae reperiuntur. Eas VESALIUS pinxit L. VII. fig. 7. C. O. f. 8. V. V. f. 9. &c., sed parvas, & VIDUS VIDIUS *Anat.* f. 4. *y. y.* f. 7. *y.* & RIDLEYUS f. 4. L. Neque alii sunt sinus laterales novi SYLVII apud BARTHOLINUM l. c. p. 251. f. 5. & DIEMERBROECKII p. 339. & BOURDONI *descr. anat.* p. 195. & TAUVRYI *in anat. ration.* p. 257. An *Intralaterales* NICHOLLSII *Comp. Anat.* p. 40.

5 Fasciculus est venarum, quae in medios fere transversos, pollicis & ultra distantia ab origine ex falciformi sinu, confertae & perpetuae inseruntur. Hae videntur venae esse, quas GALENUS ait „ superficialiter in torculare congredi, tenues, ut specillum non capiant *Administr. Anat.* IX. c. I. & apud ORIBASIUM p. 5. edit. DUNDASSIANAE. Oriuntur autem a lobis cerebri posterioribus, & a cerebello, ac ex gyris quidem superficialibus. Venae enim profundae cerebri & cerebelli Quartum sinum adeunt.

6 DUVERNEYUS hunc sinum invenit, uti ex PALFYNIO video, *Anatom. Chirurg.* II. p. 13. Nam TAUVRY l. c. & DIONIS *Cours d' Anat.* p. 518. & la CHARRIERE p. 133. qui eumdem sinum describunt, neminem auctorem citant. Verum neglectum omnibus Cl. MORGAGNUS in solidum collavit *Advers. Anat.* VI. p. 3. pene perpetuum, ut etiam in craniis cristae cerebelli falcem sustentanti crena pro hoc sinu insculpta sit MONROO *of the bones* p. 110. Modo par est sinuum, MORGAGN. l. c. WINSLOW., modo unicus. Quando unus est, uti unum faciunt DUVERNEYUS, & qui eo utuntur, tum CANTIUS, MONROO, & CHESELDEN., in alterutro latere reponitur falcis cerebelli, &, uti video, plerumque in dextro, cranio adplicatus, & a sede torcularis ad magnum foramen descendit, ibique, diductis cruribus, magnum occipitis foramen ambit, uti WINSLOWUS, qui pro

H H Sinus *occipitales posteriores*, dexter, & sinister, cum suis cruribus, insertis in fossas jugulares.

I Falx cerebelli.

K K Sinus *transversi magni.*

L L Fossae Jugulares. 7

M M Sinus *petrosi superiores* 8 his fossis inserti.

N N Sinus *petrosi superiores.* 9

O O *Vena*

pro duobus novis sinubus numerat, & SANTORINVS l. c. p. 51. qui vidit bifido fine cum transversis inferius coivisse: inseritur autem fossis jugularibus, vel vertebralibus, si recte PALFYNIVS, DUVERNEYI inventa recenset, vel petrosis inferioribus, ut de sinu suo septimo & octavo dicit GARENGEOT p. 229. ex WINSLOWO l. c. IV. p. 366. & semel vidi. Plerumque tamen in fossas jugulares terminantur, & raro desunt. Quando duo sinus sunt, tunc eadem ratione circulum circa magnum foramen absolvunt, uti in icone. Neque utiliter factum est, quod a DIONYSIO l. c. a la CHARRIERE l. c. CANTIO, & ipso ILL. MORGAGNO l. c. & CHESELDENIO *anat. of. hum. bod.* ed. 1741. p. 220. non ultra magnum foramen occipitis sint deducti, ubi nunquam eos terminari vidi. Superior vero insertio est vel unica, eaque modo in Quartum CANT. l. c. p. 8. T. 2. f. 1. modo in lateralem dextrum MORGAGNI l. c. uti etiam vidi, modo in sinistrum, quod pariter mihi aliquoties obvenit. Quando duo sunt, tunc osculum unius in alterum aperiri visum est MORGAGNVS l. c. T. VI. f. 1. Mihi etiam alter in sinum lateralem sinistrum, alter in Quartum, visus est inseri. Crura horum sinuum, magnum foramen amplexa, nomine *Lateralium inferiorum* videtur intellexisse VIEVSSENIVS *Neurograph.* p. 8. In sinus Occipitales venas a vertebris adscendentes inseri vidi, quas etiam WINSLOWVS habet p. 367. tum venas a dura matre fossarum imarum cranii perpetuas.

7 In has fossas praeter sinus transversos, petrosos, & occipitales, solent inseri venae vertebrales, per peculiarem meatum ossis occipitis sinui magno jugulari inmissae, notissimae, tum venae aliquae a dura matre occipitali, & non raro mastoideae. Arteriam ab Occipitali per idem foramen infrequenter ad duram matrem venire video, quam etiam olim VESALIVS p. 496. edit. 1555. tum COWPERVS *append.* f. 26. & amicissimus D. WHREDE *de cerebro* p. 44.

8 Sinus petrosi inferiores, a FALLOPIO *primo* loco dicti p. 219. *b.* picti a VIDO VIDIO, T. XXIV. f. III. IV. & p. 118. nomine *Primi* & *Secundi*, breves sunt, lati, difformes, a fossis juxta radicem ossis petrosi adscendunt, & in receptacula inseruntur binis locis: 1. cum nervo sexti paris canalis it, per duram matrem, qui utrumque sinum conjungit. 2. cum cavernoso, & unito cum cavernoso circulari (CHESELDEN l. c.) ante nervum sextum inter processum clinoideum posteriorem, & Quintum par in ambitu carotidis internae. Hanc communicationem olim FALLOPIVS vidit, & pinxit VIDUS l. c. tum inter recentiores VIEVSSENIVS, qui nomen inposuit, & pro novis describit, T. XVII. ubi nimis angusti pinguntur, & RIDLEYVS l. c. p. 44. (nempe cum circulari sub f. 2. *e.*) & LITTRIVS *Mem. de l' Acad.* 1707. p. 165. & BIANCHI apud MANGET in *Theatro* II. p. 347. Sed praeterea cum Occipitalibus anterioribus manifesto communicant, a quibus, quasi transverso canali uniuntur ORTLOBIO dicto not. 13. Hi sunt sinus inferiores sellae LITTRII p. 165. Venas aliquas ab ima medulla oblongata & spinali, recipiunt, quas etiam CHESELDENIVS pingit l. c. inter 8. & 14. Vidi cis fossas jugulares desiisse, absque ulla cum transversis communicatione, & hujus modi est icon ORTLOBII.

9 Hos idem dixit FALLOPIVS. *Quorum prior* &c. p. 219. *b. Tertium & Quartum* vocat VIDVS VIDIVS ex FALLOPIO p. 118. l. c. b. f. e. VIEVSSENS pro novis descripsit, nomenque inposuit, quod retinemus. Iconem etiam dedit ORTLOBIVS, & commodam RIDLEYVS f. 2. *d.* Perpetuo reperiuntur, ut male & hos, & priores neget adesse VESALIVS *exam. obs. fallop.* p. 167. Licet angusti sint, facile per transversos inflantur.

O O *Vena cerebelli* his sinubus inserta. [10]
P P Sinus *occipitales anteriores*, *inferiores* [11] non perpetui.
Q Q Emissarium eorum cum nervo noni paris exeuns. [12]
R R Sinus *occipitalis anterior & superior*, [13] perpetuus.
S S Ejus cum cavernosis receptaculis & sinu circulari anastomosis. [14]
T Ostium petrosi superioris, in cavernosum aperti. [15]
V V Receptacula, sive *sinus cavernosi*. [16]

XX Si-

10 Venae inter cerebellum & medullam oblongatam adrepunt notabiles, perpetuae, a medulla oblongata ortae, & cerebello, quas etiam habet Cl. LIEUTAUD p. 337. Has olim FALLOPIUS dixit a pia matre cerebri venire p. 219. b. & depinxit VIDUS VIDIUS l. c. f. 4. p. p. p. p. deinde CHESELDENIUS T. XVI. ad 11. Verum praeterea hic etiam sinus venas habet a tentorio, aliasque a dura matre fossam mediam cerebri investiente, quae aliquando majusculum truncum efficiunt, per angulum ossis petrosi, qui cum squamoso committitur, euntem, & insertum laterali, in angulum eumdem, quem adit petrosus superior. Hi sunt *sinus petrosi anteriores* WINSLOWI & GARENGEOTI, sinus nomine, meo quidem judicio, indigni. Emissarium denique primum SANTORIN. not. 19. vidi non cavernoso, sed huic petroso superiori sinui insertum fuisse, cum super cavernosum durae matri instratum perrexisset.

11 Exigua est horum memoria, quos hic latos vidi, & multum a petrosis diversos. Unum pingit ORTLOBIUS ad *Ln.* communicantem cum transverso n. 13. quod hic secus fuit, & cum occipitalibus posterioribus L. L. L. Eum *vertebralem* vocat, cum mihi primus circulus vertebralis diversus videatur, & infra cranii caveam positus: In eum vero vertebralem sinum, noster descendens terminatur. RIDLEYUS aliquid simile adumbrat ad *e. m.*

12 His nempe sinubus inserta fuit vena vertebralis, quae in hoc subiecto, cum proprium foramen non nacta esset, infrequentiori fabrica cum nono pare per os occipitis ivit. Plerumque tamen proprium canalem nacta est, retro condylos occipitis, brevem, antrorsum euntem, terminatum in fossam jugularem, dictum FALLOPIO p. 219. 220. & non bene a CASPARO BAUHINO negatum *Theatr. Anat.* p. 296. inpare certe censore FALLOPII. Caeterum cum nervo noni paris vidi arteriam a Carotide externa ad duram matrem venisse.

13 Hos nemini dictos ORTLOBIUS depinxit, ad N. N. N. & p. 156. deinde LITTRIUS nominavit, sinum nempe durae matris retro processus clinoideos posteriores l. c. p. 163. *Transversum conciliatorem* vocavit ORTLOBIUS, sed ex fabrica non perpetua, idque nomen retinuit WELSCHIUS l. c. Nempe vidit, retro processus Clinoideos, trans processum ossis occipitis anteriorem, transverso ductu univisse petrosos inferiores. Hoc & BIANCHUS vidit apud MANGETUM f. 1. *u. u.* ego aliquoties. Frequentius tamen inordinati magis sinus perreptant duram matrem, ab ipsis clinoideis processibus, ad ossis occipitis magnum foramen. Ita aliquot truncos, & obliquos pingit CHESELDENIUS T. XVI. *ante* 13. conjungentes petrosos sinus inferiores. An *sinus transversalis superior* WINSLOWI, an *inferior*? an uterque?

14 Ad interiora carotidis inter hanc arteriam & processus clinoideos conjungitur cum circulari, ibidemque ad exteriora Carotidis cum sinu cavernoso. Haec conjunctio ipsi solet cum sinu petroso inferiori communis esse.

15 Perpetuo in receptacula hiat ibique cum inferiori petroso conjungitur. Ita recte olim FALLOPIUS, & in icone VIDUS VIDIUS, & VIEUSSENIUS intero & * l. c. & ORTLOB l. c. ad I. Locus insertionis est exterius quam processus, clinoideus posterior super finem itineris Quinti paris anteriorem. Quare ait raro inseri cavernosis Cl. LIEUTAUD p. 387.

16 Receptacula ita cognita habuit FALLOPIUS, ut minime ignoraret, petrosos utrosque prope

X X Sinus *transversalis sellae equinae.* [17]
Y Y Sinus *circularis RIDLEYI.* [18]
Z Z Venae *cerebri anteriores*, insertae cavernosis, perpetuae. [19]

a a Ar-

pe sellam equinam conjungi, & in eam conjunctionem Venas varias etiam ex orbita p. 219. convenire, quas rudiuscule expressit VIDVS VIDIVS l. c. Sed & LOWERO non ignota fuerunt receptacula, cum in brutis viderit, liquorem in venas jugulares inpulsum, proxime glandulam pituitariam erumpere c. VI. de *catarrh.* p. m. 248. &c. VIEUSSENIUS restituit eadem, in eo solo minus laudabilis, quod tertium, quartumque par nervorum iis adtribuerit, cum ne Quintum quidem ad verum sinum pertineat. Vid. diss. *de nerv. interc. orig.* not. ppp. ORTLOBIVS *Polymorphos* dixit, (quod nomen retinuit WELSCHIVS l. c.) & figuram dedit (P. P. P.) omnino difformem, ut facile crediderim, emissarium secundum SANTORINI (not. 19.) ab ipso cum sinu numeratum fuisse. Nam & RIDLEYVS non alia receptacula adgnovit, praeter itinera varia nervorum suis tecta vaginis, p. 45. & carotidis canalem p. 43. & venam illam, quam SANTORINVS pro duobus emissariis numerat, insertam circulari sinui p. 46. Eadem ratione receptacula ad sinus petrosos inferiores retulit LITTRIVS l. c. p. 167. Sanguine vero non repleri, quod RIDLEYUS dixerat, ab omni experimento alienissimum est: neque unquam vidi, neque facile crediderim receptacula desiderari, quod sibi obvenisse ait SANTORINVS p. 72. non usus repletionibus. Communicant cum circulari, ad latera sellae, inter nervum III. superiorem, & sextum, ante processus clinoideos posteriores, super Carotidem, cum transverso sellae equinae, not. 17. ampliter, cum petrosis superioribus & inferioribus, cum occipitalibus anterioribus, venisque dictis not. 19. per quas plerumque inflari possunt.

17 Valens & multo circulari amplior, in lamina inferiori durae matris, sub glandula pituitaria mediam sellam transversus dividit, & cavernosos sinus conjungit. Hunc primus LITTRIVS describere videtur, sinumque vocat mediae sellae transversalem l. c. p. 163. & cum sinubus inferioribus durae matris communicare ait p. 165. atque sub glande Pituitaria esse p. 175. Idem est, quem inter glandulam & processus clinoideos posteriores BIANCHI vidit p. 343. & pro circulari habitum credit a RIDLEYO. WINSLOWVS videtur circularem inferiorem vocare, l. c. p. 367. NICHOLLS infracirculares p. 40. GARENGEOTVS pituitarium profundum, & nomine medii intelligit, vel hunc, vel sequentem, LIEVTAVD l. c. p. 386. in eo diversus a BIANCHO, quod ante glandulam pituitariam poni ajat. Verum NATVRA in his varietatibus facilis est.

18 Sinus *circularis superior* WINSLOWI l. c. & GARENGEOTI, diversissimus a priori, in lamina durae matris interna, circa glandulam pituitariam, in superiori plano ponitur, & non raro eam totam ambit, anterius latior, posterius perpetuo peranguстus, & tunc quidem *circularis*, a RIDLEYO inpositum, nomen meretur, qui post BRVNNERVM descriptionem dedit p. 43. & iconem f. 2. 2. 2. Neque *Ovalem* male eum adpellavit LITTRIVS l. c. p. 163. 164. Communicat cum occipitali anteriori ad interiora Carotidis & supra eamdem; cum receptaculis trans Carotidem inter nervum tertium & processus clinoideos; cum inserto ibi petroso inferiori ante nervum sextum, inter processus posteriores & par Quintum, paulo posterius & interius; cum superiore vero, retro eosdem processus, sub nervi tertii quartique itinere nonnunquam continuantur, & huc pertinet icon CHESELDENII. Dudum cum petrosis docuit convenire RIDLEYVS, tum CHESELDENIVS p. 220. & in icone, ubi receptacula non distinxit a sinu circulari & petrosis. Verum idem pene frequentius inperfectus est, circulo paulo minor, cum minus semicirculo segmentum retro glandulam pituitariam deficiat, deficere enim vidi, non solum exiguum esse, ut fatetur SANTORINVS *observ. anat.* p. 71. & MORGAGNVS *Adv.* VI. p. 25. dum tutantur RIDLEYVM contra BIANCHI objectiones. Hujusmodi bonam iconem dedit CHESELDEN. l. c. 10. Venulas accipit a sella equina, aliquando insignes, & non raro emissarium SANTORINI primum not. 19. ad hunc sinum properat, trans receptacula & Nervum Quintum. Id etiam RIDLEYVS vidit p. 46.

19 FALLOPIVS ab orbita ad conjunctionem sinuum petrosorum venas advenire docuit, & depinxit VIDVS l. c. f. 4. *u. u.* a cerebro vero *ſſſſ.* Deleta fere harum rerum memoria

a a Arteria durae Matris praecipua. [20]
b b Vena ejusdem comes. [21]
c Locus ubi peculiari foramine cranium pervoravit. [22]

d d Ar-

RIDLEYVS, duas venas descripsit, quae ad latera sellae equinae per duram matrem repant, eas conjungi, & uno trunco ad sinum circularem inseri dicit: aliam ab oculo ajebat venire, aliam a foramine Quinto cranii, quo nomine vult tertii rami Quinti Paris meatum p. 46. Haec ulterius rimatus SANTORINVS p. 73. tria reperit emissaria, quorum duo priora cum RIDLEYANIS venis conveniunt, tertium est vena, quae cum arteria & nervo obscurissimo loco super processus pterygoideos inferiores versus nares abit. WINSLOWVS in sinus inferiores cranii venas ex cerebro inseri recte monet l. c. n. 179. & easdem venas cum vena ophthalmica conjungi, pariter egregie docet LIEVTAVD p. 387. Venas autem ophthalmicas, adeo tenues, adeo a sinuum fabrica diversas, WINSLOWVS minus commode vocat sinus orbitarios, ut mirer non quidem GARENGEOTVM, qui omnia sua a WINSLOWO habet, sed NICHOLLSIVM WINSLOWVM hic sequi l. c. clarissimum demum LIEVTAVD hunc sinum operose describere, & situm definire, inter par sextum & ophthalmicum nervum, insertionem vero in cavernosos sub processibus clinoideis anterioribus p. 387. Ego vero in sinus cavernosos totum fasciculum venarum video confluere, 1. Ophthalmicas, unam vel duas minime ignoratas, praeter FALLOPIVM, VESALIO L. I. c. 12. & INGRASSIAE p. 91. 2. Venas loborum anteriorum Cerebri, perpetuas, sed sinuum nomine minime dignas, incerto numero. Venas porro magis reconditas: Nempe 3. principem durae matris venam (not. 21.), quae cum nervo secundo Quinti paris ad plexum venarum pterygoideum subit. 4. Venam, quae ab INGRASSIA dicta p. 91. & a MONROO *of the bones* p. 127. *secundi* emissarii nomine vocata a SANTORINO cum tertio ramo Quinti ad eumdem plexum descendit; 5. Venam comitem arteriae Carotidis, quam olim dixi COMM. BOERH. II. p. 343. & a Cl. WEISSIO in programmate Altorfii edito describi video. 6. Venam demum canalis, qui per crassitiem ossis multiformis, supra alas inferiores excavatus est. Haec vena mihi minus nota est quam nervus & arteria, INGRASSIAE dicta, & VESALIO. Quorum haec a nasali arteria, jamjam datura infraorbitalem, in fissura sphenomaxillari orta, retrorsum versus tubam EVSTACHII & Carotidis internae iter properat, ille vero arteriam sequitur. Ductum hujus venae incognitum esse festinus dixerat SANTORINVS. Nam inter Veteres VESALIVS ostium interius habet L. I. c. 12. f. 3. 4. EVSTACHIVS T. XLVI. f. 13. VIDVS VIDIVS T. V. f. 9. O. Foramen exterius EVSTACHIVS l. c. f. 11. 13. VIDVS VIDIVS l. c. f. 8. 10. O. Integram vero descriptionem canalis VESALIVS dedit in explicatione p. 58. edit. 1543. & VALVERDVS p. 11. & VIDVS VIDIVS p. 30. & INGRASSIAS p. 93. septimi foraminis nomine.

20 Hanc venae nomine descripsit VESALIVS, L. III. c. 7. sulcosque in ossibus inscriptos huic falsae venae tribuit. FALLOPIVS veriora docuit, ut eo minus bene recentiores, & ipse SPIGELIVS errorem VESALII retinuerint p. 289.

21 Venae durae Matris passim in sinus inseruntur, non obscurissimae, ut mirum sit, sollicite de ipsis esse inquisitum. Multae superiores in longitudinalem sinum inseruntur, comites arteriarum, quae super sinum incedunt ramosae, ut jurares sinui inseri. Aliae, quas dixi, in transversos, occipitales, fossas jugulares abeunt. Haec vero vena ex praecipuis est, indivisa comes arteriarum, quae ex meningea majori per os parietale, & alas magnas, & partem ossis petrosi adscendunt.

22 Hoc emissarium, nemini dictum recentiorum, non absque errore VESALIO cognitum fuit, quando a vena (quae Carotidis est ramus meningeus) surculum per peculiare foramen cranium subire scribit p. 62. ad f. f. 2. 3. c. XII. L. II. & p. 496. L. III. edit. 1555. Post VESALIVM COLVMBVS habet l. c. p. 38. & pro octavo foramine INGRASSIAS p. 93. Eadem VIDIVS tradit p. 30. & foramen, sed absque nomine, pingit T. V. f. 7. inter I. & L. MARCHETTE de eodem dicere videtur, quando foramen Meningeae arteriae saepe duplex esse dicit, *comp. anat.* p. 174. edit. Bat. Inter recentiores foramen MVRALTVS habet *Vadem. Anat.* p. 181. 367. & PALFYNIVS, *van de beenderen* T. 2. f. 3. *d. d.* & BOETTICHER de *ossib. cran.* n. 23. Sed ex VESALIO & MVRALTVM

d d Arteriae *Carotides* in receptaculo, [23] finesque resecti, ubi cerebrum subeunt.
e e Arteriola in receptaculo orta, ad nervos Quinti paris. [24]
f f Arteriae Ophthalmicae origo ex Carotide. [25]
g g Processus clinoidei posteriores, angulosi.
h Crista Galli.
i i Sinus Frontales.
k k Nervus *Quinti* Paris duram matrem subeuns.
l Ejus ramus tertius. [26]
m Ramus secundus.
n Ramus primus s. *ophthalmicus*.
o Nervus *Quarti* paris.
p Nervi *Tertii* paris truncus.
q Septimentum quo nervus Quinti paris a Sexto separatur. [27]
r Nervus sexti paris.
s Origo nervi intercostalis. [28]
t t *Septimi* paris ingressus in duram matrem.
u u *Octavi* primae radices. [28*]
x x *Secunda* radix *Octavi*.

y y Ner-

TUM & BOTTICHERUM sua exscripsisse manifestum est. Non perpetuum est, a plerisque omittitur, & obiter dicitur a WINSLOWO I. n. 233. In hoc cadavere venam meningeam ad plexum pterygoideum duxit, & in siccis capitibus non multis reperitur, quae apud me sunt.

23 Mirabili flexu, ex osseo canale antrorsum adscendit, tunc antrorsum transversa pergit, paulum deorsum, inde sub processu clinoideo anteriori occulta, introrsum adscendit, ultimoque flexu sursum paulumque antrorsum.

24 Hanc dixi de *orig. nerv. Interc.* n. XII. & ad BOERH. CCXXXI. not. *p*. Ludere vidi ortu, ut posterius orta, daret etiam processui occipitis anteriori, & glandulae pituitariae, diversa a minoribus, ad infundibulum, glandulamque ramulis.

25 Hanc VESALIUS cognitam habuit, & INGRASSIAS, & omnis antiquitas.

26 Situm nervorum, per receptaculum, aut supra idem euntium, adeo facilem, non observatum fuisse in iconibus BIANCHI & VIEUSSENII miror. Ille quidem T. XVII. f. 1. extimum facit quartum, etiam exteriorem Quinto. Melius certe in BERRETTINI icone exhibentur. T. XXI. f. 2. & apud RIDLEYUM f. 2. Perpetuo intimus & supra receptaculum Tertius est, paulo exterior Quartus, inferior magis & exterior Quintus, multo inferior autem & in alio strato, idemque interior Quinto Sextus.

27 Imperfectum est, ut non male BIANCHUS l. c. p. 346. & concedit MORGAGNUS l. c. p. 29. firmius interius, & qua parte nervus intercostalis oritur. Quintum omnino a sanguineo lacu sive vero receptaculo separat, extrorsum eundo vero paulatim in cellulosam fabricam mutatur, quae Sextum cum Ophthalmico connectit Conf. COMM. BOERH. II. p. 361.

28 Non ignoro non recte depingi, quasi extrorsum decederet a trunco, sed ratio optica non aliter passa est, angulum pene rectum exprimi, quem cum Sexto facit, retrorsum descendendo, Conf. diss. *de nerv. interc.* n. X.

28* Est ramus Octavi Pharyngeus aut Lingualis, qui adeo a reliquo trunco distinctus est, ut pro peculiari nervo haberi possit. WINSLOW. III. n. III. Duas etiam radices RUYSCH. *Thes.* I. p. 12.

y y Nervus *nonus*.
z Foramen medullae ſpinalis.

In oculo dextro.

poſtquam orbitae lacunar & magna pars oſſis malae demolita eſt.

1 1 Arteria *Ophthalmica*. [29]
2 2 Ejus ramus exterior ſive lacrumalis, comes nervi cognominis.
3 3 Surculus interior, qui nares petit.
4 4 Rami ad ſcleroticam, quorum aliqui Uveam adeunt. [30]
5 5 Reliquiae muſculorum Levatorum palpebrae & oculi.
6 Finis Levatoris palpebrae.
7 Glandula *lacrumalis*.
8 Nervus *opticus*. [31]

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 uti in altero oculo.

In oculo ſiniſtro.

9 *Trochlea*. [32]
10 Muſculus *Patheticus*.
11 Muſculus *Levator* oculi.
12 Muſculus oculi *Internus*.
13 *Abductor*, reſectus. [33]
14 Ramus *Tertii paris ſuperior*, [34] ad Levatores oculi & palpebrae.

15 Trun-

29 Hanc arteriam cum ramis ſuis nullibi deſcriptam invenio, & optimus WINSLOWVS, non recte certe, ejus ramos arteriae infraorbitali adſcribit. Caeterum ſurculi hujus arteriae, ex ramo quidem externo per os malae ad genam eunt cum nervulis not. 44. tum gracillimus aliquis, RIDLEYO dictus, ad duram matrem, per extremam fiſſuram orbitae. A ramo vero interno ad palpebras, ſacrum lacrumalem, tum deorſum ad naſum naſique muſculos alii ſatis longe deſcendunt, ſurſum vero ad frontis partem non minimam.

30 Arteriolae ciliares COMM. BOERH. DXVI. not. *m*. Serpentinum etiam ductum harum arteriarum expreſſit RVYSCHIVS in *epiſtolis* T. XVI. f. 6. 8.

31 Inflexum pinxi, qualem reperio, & paulum conplanatum, teres enim figura a nervis aliena eſt.

32 Haec nuper accurate contemplatus, ſcutulum eſſe invenio cartilagineum, hinc convexum, inde contra os frontis excavatum, ut per eum ſulcum tendo Pathetici muſculi inflecti queat.

33 Eum muſculum medium diſcindere oportet, ut ganglion ophthalmicum rite conſpici poſſit.

34 Remota orbita equidem primus adparet interior Tertius, deinde altior Quartus & exterior, & adhuc exterior ophthalmicus Quinti, inferior demum pariter ac exterior Sextus. Nervus opticus imus eſt, quod omnino obſervandum eſt in iconibus EVSTACHII interpretandis. Caeterum primus idoneus auctor hic FALLOPIVS eſt. Hunc ſecuti ſunt VIDVS VIDIVS, CASPAR BAVHINVS p. 340. & WILLISIVS, & TAUVRY p. 214. & alii. Icon EVSTACHIANA Quarta Tabulae XVIII. totum repraeſentat. Nervus ergo Tertius, incumbens optico perpetuo

15 Truncus reliquus 35
16 Ramus ad Obliquum inferiorem, *extimus.* 36
17 Ramus ad Rectum inferiorem, *medius.* 37
18 Ramus ad Rectum internum, *intimus.* 38
19 Ramus *ad Ganglion* Ophthalmicum. 39
20 Primi rami Quinti Paris ramus *superior.* 40
21 Ejusdem surculus *exterior.* 41
22 Et *interior.* 42

23 Pri-

petuo primum ramum dat levatori oculi; qui cum eo musculo aliquamdiu progressus, surculum edit in palpebrae levatorem. Hic *primus* est FALLOPII p. 138. b. VIEUSSENII p. 167. & ab EUSTACHIO pingitur f. 4. a WILLISIO p. 302. f. 2. *b.* & a WINSLOWO describitur III. n. 19. ILL. HEISTERUS duos diversos pro his musculis ramos facit, ad observationes a meis diversas *Comp. anat.* p. 162. quales etiam WINSLOWO obvenerunt l. c. n. 20.

35 Interior trunculus exterior nervo optico adjacet EUST. l. c. f. 1. ibique ramos sub nervum opticum mittit, & vel in tres ramos finditur, uti EUSTACHIUS habet l. c. f. 4. & tres etiam ramos facit WINSLOWUS n. 21. vel ramo dato ad interiorem musculum, trunci divisio proxime sequitur, ut maneat inferiori unus ramus, alter longissime ad obliquum excurrat. Ita CANT. T. IV. f. 2. & VIEUSSENS p. 167. & olim EUST. T. XVIII. f. 1.

36 EUSTACH. f. 1. 3. 4. FALLOPII *tertius*, WILLIS. l. c. ad *f.* WINSLOW. n. 21.

37 EUST. l. c. FALLOPII *secundus*, WILLIS. ad *d.* WINSLOW. n. 21.

38 EUST. l. c. FALLOPII l. c. *unus quidem*, WILLIS ad *c.* VIEUSSENS utrumque pro uno ramo habet. WINSLOW. n. 21.

39 FALLOPIUS olim fibrillas viderat p. 139. & plexum facere dixerat VIEUSSENIUS p. 167. ipseque EUSTACHIUS videtur filamenta pingere f. 3. l. c. A superiori ramo deducit PETITUS *Mem. de l'Acad.* 1727. p. 13. WINSLOWUS a ramulo obliqui inferioris l. c. quod etiam fieri vidi. Sed frequentius a trunculo inferiori venit, uti MORGAGNUS *Epist.* XVI. n. 59. vel ante datam ramum interni musculi, ut VIEUSSENIUS, vel eo edito. Caeterum apud plerosque anatomicos vetustiores obscura est hujus nervi notitia. Post egregiam enim FALLOPII descriptionem, tamen fere plerique VESALIUM secuti sunt, qui & omnibus oculi musculis prospicere, & in temporalem musculum surculos emittere dixerat. L. III. c. 5. uti prius IACOBUS CARPENSIS dixerat ex orbita egredi CCCCLVI. *b.* Hunc errorem ARCHANGELUS PICCOLHOMINEUS erravit p. 263. & inter recentiores BARTHOLINUS, BOURDON p. 382. & alii. Inter nuperiores etiam Cl. VALSALVA ramum a Tertio ad externum oculi musculum depingit *Diss. Anat.* T. II. f. 2. Cl. vero NICHOLLS ramum ad internum angulum oculi ire dicit p. 42. quae omnia valde a naturae norma remota sunt.

40 Hunc iterum optime pinxit EUSTACHIUS, descripsit FALLOPIUS p. 141. *b.* WILLISIUS brutis usus est. Porro VERHEYENIO nunquam visum fuisse, satis adparet ex descriptione p. 381. In ipso nempe receptaculo finditur Ophthalmicus WILLISII, in tres ramos, fere eodem loco prodeuntes, superiorem, inferiorem, exteriorem, WINSLOW. III. n. 34. Aliquando tamen aliquis eorum prius a trunco secedit, quam reliqui *Superior* & major sub periosteo orbitae proxime super levatores musculos ad anteriora exit, in tota longitudine fissus & duplex. Ita EUSTACHIUS T. XVIII. f. 3. 5. & in primis in f. 5. quam huic nervo destinavit. VIEUSSENII icon non optima est T. 22. d. cui est *minoris superioris primus* p. 170. Ad Levatorem palpebrae fibrillas dare vidit WINSLOWUS n. 35. mihi ignotas, idemque non bene unicum facit.

41 Ramus exterior, insignior altero, per foramen sinumve in margine orbitae, adscendit ex orbita, & ad musculum corrugatorem ramulos dat, & per orbicularem transversim palpebras sequendo, demumque inter cutem & frontalem longius versus sinciput retrorsum. Hunc EUSTACHIUS habet l. c. f. 3. 5. & T. XIX. VIEUSSENIUS pro trunculo rami *d.* describit, a quo perpetuo diversus est, uti contra WINSLOWUM monui.

42 Minor iste, etiam ex orbita brevior prodit, per alium sulcum ossis frontis, & aliquando per canalem FALLOP. p. 142. Tunc uno ramo in corrugatorem & frontalem, alio in orbicularem, & caranculam dividitur EUST. l. c. VIEUSSENS l. c. & iconem dat *e*, pro surculo rami *d.*

23 Primi rami Quinti Paris ramus *Exterior.* [43]
24 Ramuli ad faciem exeuntes per foramina oſſis malae. [44]
25 Ramuli ad glandulam Lacrumalem. [45]
26 Primi rami Quinti Paris, ramus *inferior.* [46]
27 Ejusdem ſurculus *ad Ganglion.* [47]
28 Ramulus ad *Nares.* [48]
29 Trunculus antrorſum erepens. [49]
30 Ganglion *Ophthalmicum.* [50]
31 Nervuli *Ciliares.* [51]
7. 8. uti in dextro oculo.

43 Perpetuus eſt, ſed difficilior. EVSTACHII & FALLOPII induſtriam fugit, a VIEVSSENIO additus, tertii nomine, minimus inter ramos. A Quinto, proxime ſub perioſteo orbitae, per ejus oram externam ſupra abducentem muſculum antrorſum abit. VIEVSSENS p. 170. T. 22. *p.* WINSLOW. n. 42. qui varietates in origine refert.

44 Modo unum, modo duos ramos ad muſculum temporalem & maſſeterem mittit. Hos, ignotos VIEVSSENIO, WINSLOWVS habet, n. 43.

45 Haec filamenta inter ſcleroticam & glandulam pergunt, & partim glandulae dant, partim in palpebram evaneſcunt. Valde metuo, ne hi ipſi nervuli a multis pro ductibus lacrumalibus ſint habiti.

46 Hic vicinus & interior Tertio ſupra opticum nervum, ſub muſculis levatoribus & externo, oblique introrſum properat, accedit ad patheticum, tuncque finditur in ramum 28. & trunculum 29. ab EVSTACHIO pingitur f. 5. 3. & 1. VIEVSSENIO *ſecundus ramulus* eſt p. 170. & l. c. *f.* tum *ſecundi propago craſſior k.* Ramulum ad ſcleroticam deſcribit idem, mihi ignotum.

47 Fibrillarum ad uveam nomine notus FALLOPIO p. 141. b. WILLISIO uveam etiam adire, VIEVSSENIO vero cum tertii ramulis in plexum abire dicitur *h.* inde ramos ad ſcleroticam dari, alias ad muſculum internum & inferiorem p. 170. TAVRYVS VIEVSSENIVM ſequitur p. 217. 218. Sed omnino ganglion adit, non ramoſus & minutiſſimus, longe minor ſocio ramo Tertii. A ramo inferiori oritur, WINSLOW. n. 38. S. YVES *mal. des yeux* p. 21. MORGAGNO videtur ignotus fuiſſe ex *Epiſt.* VI. n. 59. WINSLOWVS vidit a trunco Ophthalmici oriri l. c. n. 38.

48 Hic ſub pathetico transverſus pergit introrſum & vel eodem, vel certe vicino oſtiolo, cum arteriola duram matrem ſubit, adparet in cranii cavea, ſub dura matre, ad latus criſtae galli, petit anteriora, & ad nares demum per foraminum cribroſum aliquod ex poſtremis deſcendit. Haec egregie vidit FALLOPIVS p. 142. in eo vero erravit, quod utrumque ramum 28. & 29. nares adire putaverit. EVSTACHIVS eum inflexa figura expreſſit l. c. WILLISIVS pingit p. 302. f. 2. h. & deſcribit, p. 154. VIEVSSENIVS *ſecundum ramulum propaginis interioris vocat,* ad *m.* CHESELDENIVS eumdem nervum habet in ed. 1741. anatomes ſuae p. 232. & WINSLOWVS n. 41. & MORGAGNVS *Epiſt.* XVI. n. 56. 57.

49 Sequitur Patheticum, tranſit ſub trochlea, abit ad palpebram ſuperiorem, corrugatorem, carunculam, parteſque vicinas naſi WINSLOW. n. 40. PALFYN. *Anat. Chir.* p. 329. S. YVES l. c. VIEVSSENIVS duos trunculos facit, p. 170. unum *tertium n.* ad adnatam & muſculos palpebrarum, quartum *n.* ad palpebram & orbicularem *o.* Verum truncus longe unicus eſt, & verſus trochleam demum rami oriuntur. EVSTACHIVS rectum pingit l. c. f. 5. 3. & 1.

50 Ganglion a WILLISIO *plexus rotundi* nomine dicitur, ex quo ſurculi ad nervum opticum eant, p. 302. f. 2. & p. 151. deinde a Cl. SCHACHERO diſſ. *de catar.* p. 9. breviter ſed perſpicue, & a PALFYNIO *Anat. Chir.* II. p. 328. & S. YVES l. c. & a PETITO dictum *Mem. de l'Acad.* a. 1727. Oblongum, ad exteriora nervi optici, ſub muſculo abductore, inſidet diviſioni ramorum inferiorum Tertii, uti recte WILLISIVS, perpetuum, ex Quinto & Tertio pare conjunctum & ab eo omnes ciliares nervuli oriuntur. MORGAGNVS l. c. & WILLISIVS hoc Ganglion unice Tertio pari adtribuunt. A ſexto pare aliquid accedere ait PETITVS, quod quidem mihi nondum contigit videre.

51 Trunculi exigui, a Ganglio orti ſub nervo optico & ſuper eumdem, pergunt abſque ramis, ad ſcleroticam, EVSTACHIVS aliquos a Quinto exhibere videtur in f. 3. 5. WILLISIVS pingit ad *g.* ſed Quinto tribuit idem, uti VIEVSSENIVS p. 270. T. 22. *b.* Meliora PETITVS habet & WINSLOWVS, & quos ſuperius excitavi:

C. J. Rollinus M.D. del: ad nat. G. D. Heumann Grav. de la Cour de S. M. Brit: & de l'Univ: de Göttingen

ICONVM ANATOMICARVM
PARTIVM
CORPORIS HVMANI
FASCICVLVS II.

Arteria Maxillaris, Coeliacae T. I. & II.

Thyreoidea inferioris T. I. & II. Uterus,

AVCTORE

ALBERTO HALLER

PHIL. ET MED. D. MEDIC. ANAT. BOT. CHIR. P. P. O.

ARCHIATRO ET CONSIL. AVL. REGIO ET ELECTOR.

SOCC. REGG. ANGL. ET SVEC. SOD.

G. D. Heuman Grav. de la Cour de S. M. Brit. et de l'Univ. de Göttingen

GOTTINGAE,

TYPIS ABRAMI VANDENHOECK, ACAD. TYPOGR.

MDCCXLV.

ILLVSTRI VIRO

MEDICO SAPIENTISSIMO ET FELICISSIMO

D. PAVLO GOTTLIEB WERLHOF

R. M. BRIT. ET ELECT. BRVNSVIC. LVN. ARCHIATRO

SOCC. IMPER. ET BRIT. SOD.

D. D. D.

TYPOGRAPHVS.

Novam iconum anatomicarum collectionem celeberrimo Tuo nomini inſcribere jubet, juſta, qua Tuas virtutes colo, veneratio. Ut enim ſimplicis vitae & literarum exſors homo ſim, habent tamen animi Tui dotes eam vim, ut nemo ſit, qui non eas ſentiat, Teque aut amet, aut revereatur. Philanthropia Tua, & felicitatis alienae deſiderium, & ingenioſa in publica & privata commoda humanitas, ita ſunt notae omnibus, ita ex ipſo vultu Tuo, exque ſingulis vocibus conſpicuae elucent, ut non magis ingenii Tui ſummam vim & felicitatem admirari, quam excelſum, & beneficum animum amplecti, ut ea voce utar, & exoſculari, ſuavi neceſſitate cogamur. Quare has ſchedas, in quibus ornandis nullas certe partes deſerui, Nomini & illuſtri & amabili inſcripturus, quodnam aliud potui praefigere quam WERLHOFII!

D. ALBERTI HALLER

ANAT. P. P. O.

ICON ARTERIAE MAXILLARIS

LECTORI S.

Arteriam maxillarem internam primum ad ultimos surculos usque persecutus sum in cadavere militis, ultimo supplicio adfecti, anno 1738. *Mense Februario. Ejusdem anni Martio mense Cl.* I. G. GUNZIUS *pro gradu, ut vocant, disputavit, inde in Galliam iter fecit, & apud solertissimum virum* I. E. BERTINUM *anatomen docentem, vidit accuratam dissectionem ejusdem arteriae, Hoc ita se habere, manifestissimis ipsius* BERTINI *testimoniis confirmare possum. Ego interim a.* 1742. *mense augusto descripsi ramos memoria dignos Maxillaris arteriae omnes, in commentario Boerhaviano, qui, ob gravissimum morbum meum, sequentis anni M. Martio ex prelo prodiit T. IV. p.* 51. *prius vero anno* 1740. *brevem enumerationem ramorum in hoc ipso commentario dederam (Tom. II. n.* 231, *not. h. Deinde aestate anni* 1743. *Cl.* GUNZIUS *suas &* BERTINI *observationes edidit. Neque enim docti viri nullas partes fuisse dixero, sed unice desidero, non satis manifesto eum agnovisse, quanta pars descriptionis ad* BERTINUM, *tunc toto orbe remotum, spectaret. Inde enata ae-*

mulatione, cum frustra literis animum Cl. Viri inflectere tentassem, usus libertate anonymarum schedarum ea verba in me effudit IDEM, *quae me tunc male habuerunt, cum primum legerem, nunc vero video ipsi Cl.* GVNZIO *non posse non etiam magis molesta esse, quam mihi unquam fuerunt. Talia enim scripsit, qualia ipse credere non potest. Ita omissam mihi exprobrat omenti a duodeno originem, quae nulla in corpore humano est; transpositum in sinistrum latus initium coli intestini, quod nullibi in icone mea vel adumbratur: male depictum iter nervi intercostalis, quod ipse in explicatione ejus iconis monueram non secundum naturam pictum esse, neque tamen ob rationes opticas aliter pingi potuisse. Sed post hanc acerbitatem eo magis mihi laborandum esse putavi, ne ullam mihi permitterem voculam, quae iras proderet, aut occasione uterer carpendi. Ita visum est demonstrare Claro Viro, quam immerentem provocaverit. Meas tamen observationes de eadem arteria edere non dubitavi, ut sentiret* IPSE, *non defuisse etiam mihi aut occasionem videndi, aut voluntatem. Publicae etiam utilitati credidi hanc aemulationem inservire posse, ea enim extra dubium vera visura esse omnibus, quae ab viris adeo non ex conpacto scribentibus, consona dicerentur. Decerpsi adeo hanc partem angiologiae, in qua laboro, sumtam ex viginti quatuor cadaveribus sollicite dissectis. Iconem addidi, quae mihi non undique placeret, sed tamen sermonem utcunque dirigeret. Duas enim, & tres forte in tanta stratorum diversitate icones praestiterat parasse, & olim parabo. Sequentur reliqui arteriae carotidis rami, uti sensim mihi ipsi in eorum historia satisfecero. D. VIII. Febr.* 1745.

A.

EXPLICATIO LITERARVM.

A. Aorta.
B. Subclavia arteria dextra.
C. C. Carotides.
D. Carotis vulgo interna.
E. Carotis vulgo externa. *a*)
F. Thyreoidea superior *b*) loco mota, & deorsum tracta.

G. Ca-

a) Quoties aliqua Carotidis externae longitudo est inter suam & Thyreoideae superioris originem, toties Carotis externa magnitudine superat internam. Ita saepe, & repetito video. Perpetuo vero, quae externa dicitur, interna vere est, uti recte observat CANTIVS *Impet. Anat.* T. I. f. 2.

b) Hujus arteriae omnino addenda est descriptio, magnae certe, recte observante Cl. PETSCHE *obs. anat. syll.* n. 39. tum in fetu, tum in adultis cadaveribus, & saepe nihilo minoris, quam carotis interna, ut etiam majorem inveniam, quam Cl. GVNZIVS fecit p. 13. Haec ergo arteria a carotide externa, proxime ab ejus ortu, nonnunquam ita proxime oritur, ut tres rami Carotidis esse videri possit: confer Cl. GVNZIVM p. 12. qui similia vidit. Inde flexuose descendit trunco suo, ad superiorem, externamque partem cognominis glandulae, perque eam undique ramosa finitur. Solent autem trunci dexter & sinister ad se invicem se inclinare, saepe etiam alii superficiales reperiri, alii profundi, a quibus & oesophagus habet, & aspera arteria, deinde rami exigui cum Thyreoidea inferiori communicare. Rarius autem paulo surculi, qui appendici glandulae prospiciunt, coeunt cum hyoideo ramo arteriae Lingualis. Ramos ergo, praeter thyreoideae glandulae proprios, ad alias partes emittit, fere quos dicam. Primo loco superficialem surculum supra os hyoides, & ad musculum hyothyreoideum non raro euntem, qui arcum facit cum conpare, & anastomoses etiam cum aliis ramis trunci habet. Alias etiam ad membranaceum spatium inter os hyoides, & scutiformem cartilaginem surculos dat. Alias ad cutem, musculumque cutaneum versus mentum ramos edit. Sed hic ramus non rarissime deficit. Alter ramus descendit ad Hyothyreoideum, conjunctus saepe intermedio ramo cum aliquo trunci ejusdem ramo inferius orto; idemque ad cutaneum colli surculum dat, alio vero ramo ad sternomastoideum descendit, alio ad imam cartilaginem thyreoideam ad hyo- & cricothyreoideos abit, conjunctus aliquando priori per ramum intermedium: aut cum socio transversum arcum super cricothyreoideum facit. Alias etiam ad sternothyreoideum, & azygon, & frequenter ad thyreopharyngaeum longus ramus abit, etiam Cl. GVNZIO visus p. 13. Vidi etiam ramum praelongum cum jugulari vena ad claviculam descendisse, & ibi se inseruisse in inferioris thyreoideae ramo superficiali. Vidi, neque raro, notabilem ramum ad pharyngem descendisse. Sed tertius, perpetuus ramus Laryngeus est, qui cum nervo octavi paris, super originem musculi thyreopharyngaei, inter cartilagines cricoideam & thyreoideam se inmergit: alias autem, sed rarius, per foramen cartilaginis thyreoideae subit. Descendit in hujus & anularis cartilaginis intervallum: & subito aliquot ramos emittit; unum adscendentem, in dorsum epiglottidis & vicinas membranas inter os hyoides & laryngem: alterum transversum in aryarytaenoideos, & cricoarytaenoideum posteriorem, in quo musculo cum adscendentis thyreoideae ramulis frequentibus surculis inosculatur. Hic ultimus ramus alias distinctus est, ab eo, qui faciei posteriori guttalium cartilaginum & aryarytaenoideo musculo prospicit. Alium dat deorsum ad thyreoarytaenoideum & cricoarytaenoideum lateralem & posticum & cricothyreoideum, qui nonnunquam, cum eo musculo ad anteriora redit, & ante imum laryngem apparet. Truncus profundus, in ventriculum, super ligamentum inferius ramum dat, & ad faciem anteriorem laryngis in membranam muciferam. Haec tota Laryngea, nonnunquam supra Thyreoideam proprio trunco a carotide externa oritur. Reliquorum vero quos recensui, ramorum, aliqui nonnunquam desunt, plures non vidi. WINSLOWVS in L. III. *de Arteriis* n. 52. brevissime totam arteriam tradit. FALLOPIVS duplici trunco ortam describit *observ.* p. 132. CANTIVS originem bene expressit, nihil ultra T. I. f. 2. Cl. GVNZIVS brevius describit, tum alius, nuperus auctor.

G. Carotidis internae flexiones extra cranium. *c*)
H. Ejusdem curvatura intra os petrosum. *d*)
I. Sectio ejus, ubi perforata dura membrana cerebrum adit.
K. Arteria lingualis obiter indicata. *e*)
L. Arteria facialis obiter expressa.
M. Ramus ejus palatinus. *f*)
N. Ramuli ad uvulam.
O. Ramuli, non perpetui, ad postremam partem palati ossei.
P. Rami superficialis linguae, qui ad mentum & labium inferius eunt.
Q. Arteriae infraorbitalis anastomosis cum Alveolari a Maxillari interna. *g*)
R. Arteria temporalis.
S. Arteria occipitalis *h*)
T. Auriculares.
V. Arteriae temporalis ramus interior. *i*]
Y. Ejusdem ramus exterior.
Z. Ramus auricularis.
α. Ramus ad masseterem & temporalem musculos *k*)

β. Trun-

c) COWPER apud DRAKE T. XX. n. 13. 13. Caeterum modo acutioribus, modo amplioribus angulis flectitur.

d) Perpetua haec, & parum variabilis, primum sursum, tunc antrorsum migrat. In eo itinere tres vidi ramulos dedisse carotidem, ad ductum pterygoideum & tubae cartilaginem, ad eamdem cartilaginem, & in canalem nervi duri arteriolam, quae ex hiatu ossis petrosi ad duram matrem exivit. Hanc forte VALSALVA dixit, ut credo c. II. n. 22. sed non perpetua est. An aliquis horum ramorum forte est, quem pro ramo nervi Intercostalis ad pharyngem eunte habuit D. LIEVTAVD p. 437?

e) Hanc, & angularem suo loco dicam, propriis expressas iconibus.

f) Pene perpetuus est, & major inter duos ramos, quos facialis arteria edit, dum secundum maxillae inferioris marginem, per glandulae maxillaris sulcum repit. Tonsillas & palatum mobile, & ipsam uvulam adit. Vidi palatinam seorsim, sed proximam, a trunco externae carotidis ortam fuisse. Vidi etiam, cum minor esset, pharyngeam adscendentem ejus locum obtinuisse.

g) Hanc anastomosin multiplicem reperi. Vidi ramum illum comitem buccinatoris (*s*), insigni anastomosi cum infraorbitalis ramulis convenisse; Vidi eamdem communicasse mutuis ramis cum arteriae facialis surculis.

h) Vide hujus historiam breviter recensitam in descriptione Thyreoeideae inferioris.

i) Quae in frontem exporrecta coit cum ophthalmicae ramis.

k) In hoc & in nupero cadavere hic ramus defuit, caeterum pene perpetuus, quem maxillaris interna arteria alias emittere solet, postquam ante pterygoideum externum, retro maxillam, transversa fere introrsum migravit, in angulo, ubi incipit adscendere. Alias ex primis ejus arteriae ramis est, ad latus externum Externi Pterygoidei, frequentius vero temporalis profundae primae. Transversa est, ante tendinem temporalis & processum coronoideum decurrit, Temporali imo, tendini ejus, & proximo Masseteri interno prospicit, transversim inter duos masseteres delata, tum deorsum. Ramulos etiam cum temporali sursum emittit, & nonnunquam dat Pterygoideo externo ramum descendentem.

β. Truncus Maxillaris internae. *l*)

γ. Ramus *Meningeus.* *m*)

δ. Ra-

l) WINSLOWI l.c. n.58. tum D. LIEUTAUD. D. VERDIER, BOUDON in PALFYNI *anat. Chir. II.* p. 242. (quorum corruptissima descriptio est, cum totidem truncos fere faciant, quot rami sunt), & Cl. GUNZII. EUSTACHIO nota fuit, ut apparet ex resecta origine T. XXIV. inter 13. & n. edit. Albinianae, sed a nemine, nisi fallor, ante nostra tempora pro dignitate descripta. Haec arteria temporali plerumque major est, ut pro trunco habeat Cl. GUNZIUS p. 16. 17. cujus temporalis arteria ramus sit. Verum directio carotidis externae repugnat, continuata temporali. Oritur ex trunco carotidis externae super ligamentum descriptum a Cl. WEITBRECHT *syndesmol.* p. 82. T. 8. f. 32. lit. *i.* quod sub condylo maxillae incipit, & ad angulum usque descendit, supra & juxta pterygoideum internum, atque inferius, quam articulatio maxillae inseritur. Ergo ad mediam fere altitudinem rami maxillae inferioris, prodit nostra arteria, & introrsum, paulum deorsum, se recondit, pone maxillam, ante pterygoideum externum. Post sex lineas mutata directione adscendit, pene ad jugum usque. Tunc magis oblique sursum & antrorsum secundum alae externae medium fertur, donec ad oram ossis maxillae superioris veniat, ubi ima pars est fissurae sphenomaxillaris, & propria spinula ex osse sphenoideo eminet. Inde miris saepe flexionibus adscendit antrorsum in fissura sphenomaxillari, eo magis semper abscondita, quo superior, ad usque fissurae orbitariae inferioris partem posteriorem. In origine vero infraorbitalis arteriae, quae origo est sub initio sulci hujus arteriae, maxillaris mutat directionem, & introrsum per semunciam flectitur, tunc vero subito in tres quatuorve ramos consumitur. Haec contuli cum Cl. GUNZII descriptione p. 18. & in universum convenire video. Quomodo vero Cl. LIEUTAUD hanc arteriam descendere viderit p. 479. ego non video. Nunc ramos quos vidi, enumero. Auricularem omitto sive temporalem posteriorem, quae solet propago esse temporalis arteriae, semel omnino visa a maxillari oriri. Hac omissa, ramus primus arteriae maxillaris, etiam non perpetuus, est auricularis profunda. Eam vidi contra ossa nuda adscendere ad posteriora meatus auditorii, inque ejus membranas & glandulas distribui. Alias a temporali venit. Alter, itidem ortus ex principio hujus arteriae, est *tympanica*, quae partim in pinguedinem distribuitur, quae ibi ad exteriora maxillae inferioris et plurima est, uno vero surculo per fissuram, quae inter articulationem maxillae inferioris meatum auditorium est, ad musculum anteriorem mallei subit. Nondum ausim perpetuum dicere, descripsi tamen qualem vidi. Tertius, sed frequens, est, qui parallelus fere & prior meningeo, sursum inter alam & musculum circumflexum tubae se abscondit, et surculum dat, qui secundum alam externam descendit, & utrique prospicit pterygoideo musculo, alium vero ad tubae musculos. Ipse trunculus, saepe non minimus, cum nervo tertio Quinti paris, & vena perpetua ad duram matrem venit, & receptaculum, in nervum Quintum, duramque matrem absumtus. Vidi ramulum a Carotidis internae ramo, quem voco arteriam receptaculi *ic. bas. cran. e.* exiisse cum nervo tertio Quinti, inosculatum arteriolae ab hac, quam hic dicimus, arteria profectae. Caeterum arteriam a maxillari, quam descripsi, breviter habet WINSLOW l. c. n. 58. uberius Cl. GUNZ p. 23. in fine, & aliquando seorsim vidit ortam, uti & mihi contigit. Eadem a meningea, fere ex dimidia longitudine, longe frequentius oritur.

m) *Meningea*, recte a FALLOPIO descripta & VIDO p. 133. p. 137. obiter a COLUMBO p. 184. deterius a VESALIO, qui pro propagine internae carotidis descripsit L. III. p. 489. & venae, ni fallor nomine p. 467. & L. I. p. 64. constans & princeps arteria durae matris, ex maxillari adscendit, paucis post lineis, quam ipsa orta est, & nonnunquam ex ipso principio, ut a Temporali orta videri possit, uti CANTIUS voluisse videtur l. c. & WINSLOW n. 64. & RAVIUS apud VALENTINUM *Zootom.* L. II. p. 102. *append.* & CHESELDEN p. 185. Eadem, prius quam cranium subeat, ambitur duobus ramis nervi tertii Quinti, qui iidem cum Duro communicant. Saepissime ramos, prius, quam cranium subeat, exhibet, qui repentes per partem sphenoidis ossis, commissam hinc squamoso ossi, inde alis vespertilionis, in musculum pterygoideum externum absumti, ubi supra alas ab ossis cuneiformi modo dicta regione oritur, ramulos tamen aliquos dant, qui minutissimis foraminulis perforant os cuneiforme, duramque matrem numerosi adeunt. Eos dixisse videri potest DIEMERBROECKIUS *Anat.* L. VI. p. 477. cujus *interior ramus* maxillaris est. Plerumque meningea fere media ramum dedit supra notatum, ad *l*, a quo etiam tubae musculi habent, trunco parallelum: alias surculum in non perpetuos canales ossis multiformis versus alam externam misit. Vidi etiam meningeam nullum ramum dedisse prius, quam cranium subiret. Caeterum haec arteria, longe plerumque uno, aliquando tamen duobus, & vicinis foraminibus, quorum anterius minus est, cranium subit: ut olim vidit VESALIUS p. 64. Sed etiam D. de MAR-

 CHETTIS

δ. Ramus *Maxillaris inferior* n)
ε. Ramus meningeae pterygoideus. o)
ς. ς. Rami duo *pterygoidei* Maxillaris. p)
ζ. Ramus *temporalis profundus exterior*. q)
η. Ramus *temporalis profundus interior*. r)

θ. Ra-

CHETTIS p. 107. & PALFYN. *anat. Chir.* ed. nov. II. p. 57. duo foramina habent, & alii Vide etiam *expos. icon. bas. cran.* Inde, uti notissimum est, durae Matri cerebrum tegenti secundum convexitatem ejus ad sinum falciformem usque, undique prospicit, in cranii vero basi inprimis fossae mediae, tum anteriori cerebri. Vidi aliquoties ramum meningeae, vel duos, intra cranii ortos, per foramen alae magnae pterygoideae, duove foramina, proxime extremam alam parvam & glandulam lacrumalem subiisse, ossique praeterea dedisse malari, ubi crassissimum orbitam terminat. Hunc ramum describere videtur RAVIVS l. c. Venam vero durae matris comitem arteriae meningeae perpetuam reperio, quam etiam Cl. GVNZIVS habet p. 20. & dudum descripsi in COMM. BOERH. T. II. Caeterum foramen, quod descripsi in basi cranii ad lit. *c.* non quidem perpetuum, sed verum foramen, neque rimae simile est, ut visum Cl. GVNZIO p. 20. Denique ab eadem meningea intra cranium oriuntur tum rami tres, quatuorve, qui per intervallum partis squamosae & petrosae in os petrosum descendunt dicti DVVERNEYO *de l'oreille* p. 13. tum, continuo, quando in cranium prodit, duae arteriae, quarum superior per fissuram propriam ingreditur aquaeductum, uti nunc coram video, & habet solertissimus CASSEBOHMIVS n. 105. inferior musculum internum mallei & tympanum adit. Posteriori autem fossae cerebelli plerumque ramus ab occipitali, aut a pharyngea est, praeter minores eos, quos vertebralis & occipitalis per magnum foramen inmittunt, aliosque, quos per vaga foraminula ossis occipitis arteria hujus nominis durae matri dat.

n) *Maxillaris inferior* a COLVMBO detecta p. 181. non maxima, FALLOPIO dicta p. 132. b. sex & octo lineis a trunci ortu egreditur. Descendit antrorsum cum nervo, & surculo sat magno dato introrsum ad pterygoideum internum, quem comitatur nervus a linguali, dicto Cl. GVNZIO p. 25. tota in canalem osseum abit, plerumque communi cum nervo foramine, alias proprio. Hunc canalem in junioribus corporibus effregi, & reperi sublegisse dentium trium molarium radices, dedisse in singulos alveolos, dentiumque inperfectorum folliculos ramum unum, duosque, quorum postremus maximus est, omnes vero per folliculum dentis reti faciunt. Ad molarem primum finditur arteria, & ramo uno cum mentali nervo ad faciem exit (COLVMBVS l. c. LIEVTAVD. p. 480.) sed perexiguo, inosculato ramulis facialis arteriae, uti recte habet WINSLOW n. 62. Altero ramulo porro sub radicibus dentium inciforum adscendit ad symphysin usque, datque & incisoribus, & ad ipsam ossis diploen. Vena proprium canalem habet, inferiorem arterioso.

o) Modo descriptus in not. *m.*

p) Ramuli Pterygoideis musculis & maxime externo ex toto itinere transverso arteriae accedunt, superficiales alii, alii profundi. Magnum vidi introrsum descendisse ad utrumque musculum, vidi trans alam externam ad solum internum, alium parvum ad alam & musculum exteriores ivisse; alias exiguum ex principio arteriae venisse. Semper aliqui sunt, numerus & locus incertus est. Unum facit Cl. GVNZ. p. 26. & minores alios addit p. 30.

q) Hic & alter perpetui sunt. Oritur autem prior infra eam sedem, in qua arteria jugum contingit. Inde cum temporali musculo adscendens, ante pterygoideum externum, venit in temporum partem, in qua eminet margo ossis squamosi, conjuncti cum alis magnis ossis cuneiformis. Absumitur in carnem temporalis musculi, & pericranium, sed etiam masseteri dat, & fere semper Externo pterygoideo. Hoc fere loco etiam *superficialis* oriri solet, not. *k.* et ea non raro hujus temporalis ramus est. Vidi etiam tres fuisse temporales, mediamque praeter eas, quas descripsi, minorem.

r) Hic fere oritur absoluto transverso itinere ad eam sedem, ubi sinui Highmori maxillaris arteria se adaptat. Parallela priori adscendit, tecta jugo, per fossam temporalem, quam facit os malae, commissum multiformi. Finis, qualis priori. Ab ea fere perpetuo ramulos vidi perforasse os malae, & adiisse periosteum & pinguedinem orbitae, & saepe lacrumalem glandulam. Caeterum duas etiam temporales habet EVSTACHIVS T. XXIV. XXV. & Cl. GVNZ. p. 27. & ramum, qui os jugi perforat p. 29.

θ. Ramus *buccalis*, comes buccinatoris musculi. s)
ι. Ramus *alveolaris*. t)
λ. Ramus *infraorbitalis*. u)

μ. Ra-

s) Ex majoribus ramis, aut truncus ipse alveolaris est. Nonnunquam tamen proprio trunco provenit, alias a temporali profunda, aut ab infraorbitali oritur. Cum nervo erepit transversus, dat musculo buccinatori, & nonnunquam zygomatico, levatori proprio labii superioris, & levatori communi, oris demum membranae. Cl. GVNZIVS brevissime recenset p. 30.

t) Non minima, & maxillari inferiori aequalis, perpetua, eleganter fere semper serpentina, per gingivas, carnibusque nudas partes ossis maxillae superioris, repit in faciem, & buccinatorem imprimis, & pinguedinem, quae malae rotunditatem facit, & cavam partem ossis malae, hujusque periosteum, & gingivas, quibus frequentes ramulos edit. Dat etiam surculos, sed incredibili parvitate, subeuntes dentes incisivos. Vidi etiam per propria foraminula, in sceletis non rara, dedisse sinui HIGHMORI ejusque membranae. Hic ramus nonnunquam ab infraorbitali oritur, & plerumque unus est hujus alveolaris & ejus arteriae truncus, quae buccinatorem comitatur not. s. Ab alveolari vero, in eo angulo obtuso, quem facit ossis maxillae maxima convexitas respondens sinui, cum fossa temporali commissa, oritur arteria *dentalis maxillae superioris*. Eam dentalem in junioribus prosecutus sum. Reperi uno ramo magno in gingivas abiisse, alio subiisse fossam communem, quae in pueris tres dentes molares continet, his dedisse, tunc exiisse ex hac fossa, & per ipsam ossis crassitiem in proprio canali iter fecisse, ramulosque persubtiles dedisse incisoribus, anastomosi vero coivisse, ubi ex fovea molarium prodibat, cum ramulo arteriae palatinae. In adultioribus sulcum proprium habet, super radices dentium incisoriorum, sub sinu highmori transversim incedentem. Non raro idem truncus dentalis arteriae ramos dat Highmoriano sinui. Caeterum dentalem breviter habet Cl. GVNZ. p. 31. & ibidem Highmorianas, alveolarem vero etiam COLVMBVS p. 184.

u) Perpetua eadem, oritur aliquando communi radice cum ramo Alveolari, sub parte postrema fossae orbitariae, & sub sulco, qui ducit in canalem infraorbitalem. Inde flexuosa per semicanalem ossis maxillaris repit, deinde per canalem integrum exit ad faciem non minima. Ibi prospicere solet levatori communi labiorum, levatori superioris labii, imaeque parti nasi, & anastomosi plerumque convenire & cum ophthalmicae ramo nasali, & cum magna faciali, & cum arteria comite buccinatoris. Vidi peculiari foramine alium ramulum infraorbitalis arteriae perforasse os maxillae superioris, superius & interius, & levatorem labii superioris adivisse. Ramulos autem, priusquam subeat orbitam, emittit constanter quidem aliquos ad duram matrem orbitae, & pinguedinem oculo circumpositam: ex ipso vero canalis introitu, vel ex canali, alium, cujus surculi extimi etiam ad orbicularem inferiorem veniunt, alii transversi obliquum inferiorem, saccumque nasalem & cum eo nares ipsas adeunt. In eodem angulo interno communicat idem cum ramo ophthalmicae. Alii, fere duo, rami infraorbitalis ex ipso canali ad sinum highmori per propria foramina descendunt, membranamque hujus sinus superiorem suis pingunt ramulis (WINSL. 612.). In hac arteria nobiscum consentit Cl. GVNZ. p. 32. Aliquando etiam infraorbitalis cum ramo secundo Quinti surculum dat retrorsum in duram Matrem replentem fissuram orbitariam inferiorem, & sphenomaxillarem, & in receptaculum, quem ramum vidi alias a trunco maxillaris super orbitalem prodiisse. Ita vicissim cum ramo secundo quinti ramum a Carotide interna, ejusque ramo, quem depinxi *ic. bas. cran. e.* vidi ex cranio venisse. Alicujus vero momenti arteriam duram matrem adiisse, nunquam vidi, qualem describit WINSLOW T. III. n. 60. T. IV. n. 26. & LIEVTAVD. p. 480. & SYLVA *de la saigneé* p. 211. 343. & PALFYN *anat. Chir.* ed. ult. II. p. 57. & GARENGEOT. *splanchnol. II.* p. 216. & alii. Consentit vero mecum Cl. GVNZ. p. 31. 33. Quam autem VIEVSSENIVS arteriam eodem loco pingit p. 31. & T. XVII. *lit.* X. X. & repetit RIDLEY p. 21. fig. 2. *h. h.* eam Carotidi internae tribuunt, in foramine petroso haerenti. Sed ego RIDLEYVM ramum ab ophthalmicae nasali ramo pingere crediderim. VIEVSSENIVS autem aliquid peculiare vidit, majorem forte arteria receptaculi. Ita neque unquam hanc nostram infraorbitalem vidi dedisse arterias oculares, quod excidit WINSLOWO T. IV. *de la tete* n. 295. 296. & D. LIEVTAVD p. 480. & primum observavi in BOERHAAVIVM T. IV. p. 95. deinde Cl. GVNZ. p. 33. Sed olim ophthalmicam verius notam habuit COLVMBVS p. 184.

μ. Ramus *palatinus.* y)

ν. Ramus *pharyngeus supremus.* z)

ξ. Ramulus *ductus pterygoidei.* aa)

ρ. *Nasales* arteriae.

ς. Ramuli ad periostea fissurae orbitariae. bb)

τ. Ar-

y) *Palatina superior*, & ab ortu mihi dicta, & a coeli palatini altitudine, quo mobile palatum superat, vix nisi nominatur a COLUMBO p. 184. Ea ex trunco provenit paulo inferius, quam is finitur. Simplici aliquando trunculo, sed cito fisso, alias & saepe duplici, alias triplici provenit. Inde per canalem pterygopalatinum descendit. Truncus posterior paulum retrorsum inclinatus, venit in partem ultimam palati ossei, & finitimam palati mobilis, glandulasque & membranas ejus. Plures etiam vidi fuisse, per plures canaliculos perforantes pyramidem ossis palati. Anterior, major, per foramen palatinum anterius in palatum osseum procedit, antrorsum migrat sub dentibus, mirumque facit rete sub osse maxillari, cui innumeros dat surculos, tum alios pulposae substantiae palati. Ab eo ramo oriri vidi arteriam exiguam, quae cum membranea propagine per ductum incisivum ad nares adscendit. Brevissime has palatinas memorat WINSLOW n. 59. uberius GUNZIUS p. 39.

z) Hic ramus, nisi minor esset, posset haberi pro ultima continuatione arteriae, quam descripsimus. Oritur ad supremam partem sinus highmori. Adscendit retrorsum retro sinus sphenoideos, in tensam & tendineam pharyngis sellae turcicae subtensi substantiam, per quam, & in summo pharynge, & deorsum versus alas pterygoideas dividitur. Dat etiam surculos nutritios ossi, cui proxime subest, & aliquando canalem osseum proprium perforat, super alarum radicem, a Vidiano diversum, alias sub osse nudo repit. Dat autem perpetuum ramulum, in BOERHAAVII commentario a me descriptum T. IV. p. 51. in paradoxum illum pterygoideum ductum, qui cum nervo, & vena retrorsum transversus incedit, & plerumque anastomosi facta communicat cum ramo aut Carotidis internae, ut aliquoties manifestissime vidi, orto in ipso osseo sinu, aut pharyngeae adscendentis, & etiam Cl. GUNZIO observante p. 38. aut, quod saepius vidi, ramuli a meningea orti, qui in fissuram aquaeductus se insinuat, comitemque se addit nervo duro. Hic diversus est a stylomastoidea, quae a temporali orta nervum durum comitatur, & ita parva est, ut proprium locum inter ramos carotidis externae accepisse vehementer mirer apud D. LIEUTAUD. Caeterum arteriola ductus Pterygoidei etiam proprio nonnunquam trunco a nasali oritur, sub Pharyngea suprema, & perpetuo inseritur in cartilaginem tubae, ad anteriora canalis carotici. Et ductum, & arteriolam habet MONROO *of the bones* p. 128. sed male nasalem ea via ducit, deinde Cl. GUNZIUS p. 39. Sed longe magis mirarer habere eum ductum veteres, ut VESALIUM p. 64. INGRASSIAM p. 93. PLATERUM p. 36. 118. VIDUM p. 30. nisi ita describerent, ut appareat, haec subtilia vasa ipsis satis non fuisse perspecta. Nervum comitem a secundo Quinti describit POUPART apud le CLERC. *Chir. compl.* p. 107. Venam nunc manifesto mihi visam SANTORINUS Conf. *expl. ic. bas. cran.*

aa) Nominata a FALLOPIO p. 133. obiter a WINSLOWO dicta est n. 59. melius vero a Cl. GUNZIO p. 36. Veteres & nuper CHESELDENIUS p. 185. male ab Interna Carotide deduxerunt. Unicus aliquando, plerumque duo rami, alias tres sunt, qui per intervallum duorum processuum ossis palati, supremas nares adeunt, ad radicem posteriorem superioris conchae. Ramos persecutus reperi, superiorem alium minoremque adscendere uno ramo ad cellulas ethmoideas posteriores, & sinum sphenoideum per orificium, quo in nares patet, parte altera postremam septi narium adire. Ramus vero major oblique antrorsum trans imum os spongiosum anterior descendit in fundum narium Dat autem ossi spongioso vulgo superiori, tum inferiori, & ramos antrorsum euntes meatui narium medio, imo surculus forte ipsius est, neque enim satis certo vidi, qui per ductum incisivum ad palatum osseum descendit LIEUTAUD. p. 480. Alios ramulos in sinus HIGHMORI mediam & internam partem immittit. Anterior vero pars septi narium & proximae cellulae ethmoideae surculos habent ab opthalmicae ramo, qui cum nervo a Primi Quinti ramo inferiori transversus orbitam perforat, pictus in icone baseos cranii, deinde antrorsum, dura matre, tamqnam tubo, vestitus, venit, & per foramina cribrosa descendit in septum cellulasque. Hic ramus ad duram matrem, cribroso ossi proximam, totamque fossam cerebri anteriorem dat surculos, Ramos ejus nasales jam DIONIS habet *cour d'anat.* p. 583. sed totis naribus non bene tribuit. Meningeos describit CHARRIERE *anat. de la tete* p. 110. & pingere videtur RIDLEYUS. Aliqua etiam pars supremarum narium surculos habet ab arteriola & venula, quae nasi os perforat. Eae ipsae etiam ophthalmicarum sunt propagines.

bb) Vide not *u*.

τ. Arteria *Pharyngea adscendens.* cc)
υ. Ramus ejus ad linguam.
φ. Ramus ad musculos colli.
χ. Ramulus ad ganglion cervicale superius.
ψ. Rami pharyngei, & musculorum uvulae.
ω. Vena jugularis interna.
a. Nervus durus Paris septimi.
b. Ejus anastomosis cum nervo octavi paris *dd*)
c. Nervus noni paris.
d. Ejus ramus descendens ad colli musculos & nervum Phrenicum *ee*)
e. Truncus nervi octavi paris.
f. Nervus accessorius.
g. Nervus ab Octavo ad basin linguae & plexum pharyngeum *ff*)

h i Ner-

cc) Hanc arteriam, quod nondum satis descripta sit, hic visum est recensere, donec figuram addere liceat. Nomen dedi, quod sursum ad infundibulum Pharyngis imprimis adscendat, WINSLOWUS hanc videtur velle n. 54. sed ramos ipsi tribuit, mihi non visos, omittit vero eos, quos nunquam defuisse vidi. Ita neque quidquam observationes meae commune habent, cum iis quae habet Cl. GUNZIUS p. 14. Sed neque arteriola est, ut alibi vocatur, neque tres tamtum ramos habet, uti nuper imperfectissime descripta est. Cl. LIEUTAUD eam omnino omittit. Ex carotide externa oritur, ex omnium primis, e regione fere lingualis arteriae, sed posterior, ut lateat tecta reliquis Carotidis ramis, caeterum minor omnibus, & fere lineae diametro. Adscendit trunco suo, quasi recta subitura foramen caroticum, adnexa pharyngis posteriori lateri, ubi hunc multa cellulosa fabrica cum musculo recto interno & longo connectit, retro musculum stylopharyngaeum, cui surculum dat Ramos autem soleo in externos & internos dividere. Internorum primus inflexus pharyngem adit, datque etiam interno pterygoideo. Vidi etiam primum ramum a pharyngea ad linguam venisse cum nervo linguali octavi paris, in postremam crassitiem hujus organi. Deinde Pharyngei incurvi rami non unicus saepe, sed duo, & tres simillimi ex trunco veniunt. Alius ramus *palatinus*, incurvus, & pterygostaphylino tectus, in pharyngem & velum mobile palati descendit, & uvulam ipsam & pharyngopalatinum musculum, & tonsillam. Etiam iste duplici trunco saepe advenit. Tertius cum stylopharyngaeo, ad tubam usque adscendit, & reflexus duobus ramis iterum descendit cum levatore palati mobilis, cui, & circumflexo, surculos dat, aliquando etiam palato mobili. Truncus ipse pharyngeae adscendit, quasi penetraturus in cranium, sed dato ramo in pharyngem, in tubam cartilagineam abit, & ultimo per cartilaginem ossi petroso & occipitali intermediam, sub canalis carotidi parte interna antrorsum it in duram matrem usque. Externorum ramorum fere primus in periosteum vertebrarum, ganglion intercostale, nervum octavi paris, & mastoideum aliquando musculum abit. Sequi solent unus, duo, tresve trunci in musculos rectum, longum, rectum aliquando lateralem, periostea vertebrarum colli, glandulasque conglobatas colli. Hi fere adscendunt. Alius etiam sursum cum jugulari adscendit, sed in rectum lateralem & originem recti majoris absumitur: & idem dat pharyngis parti posteriori. Hujus surculus partim cum nervo octavi paris cranium subit, & per duram matrem, in facie interna ossis petrosi, in sinum usque cavernosum adscendit, cum nervo sexti paris, aliis vero surculis in venae jugularis membranas finitur, & in carotidis membranas. Caeterum aliquando duas pharyngeas adscendentes, sed proximas vidi ex carotide oriri.

dd) A duro nervo, continuo postquam ex foramine stylomastoideo exiit, ramus descendit trans biventrem musculum, iterumque ad superiora redux inseritur ramo pharyngeo Octavi, nemini, quantum novi, dictus.

ee) Ad hunc aliquoties vel in supremo, vel in imo thorace accessisse, & conjunctum fuisse vidi. Conf. Diss. *de orig. nerv, interc.*

ff) Hunc plexum hujusmodi nuper reperi. Lingualis nervus octavi paris descendit, cum stylopharyngaeo, cui & vicino pharyngi surculos impertit, abitque in linguae carnes proxime os

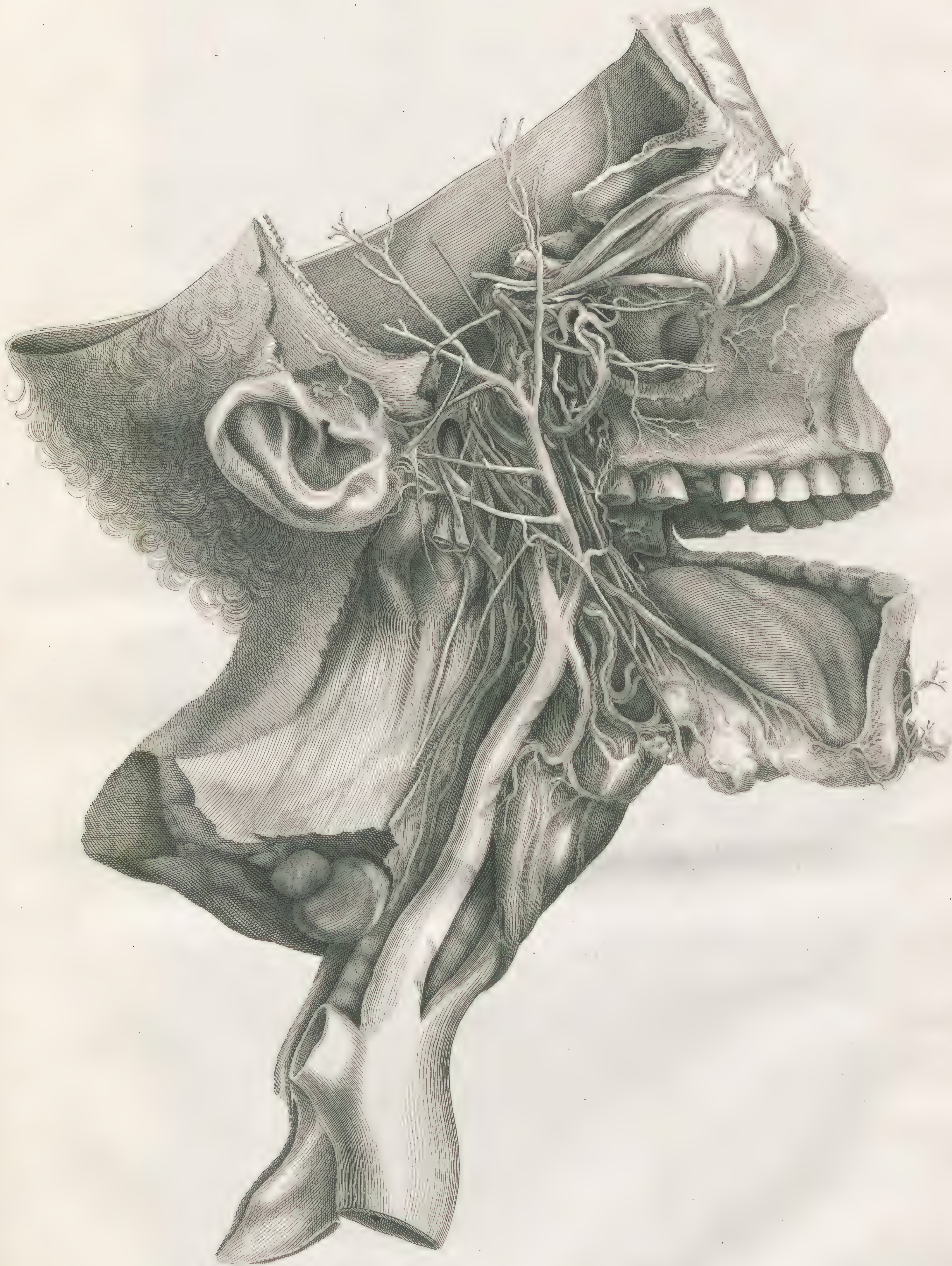
 hyoi-

h.i. Nervi intercoſtalis duae radices *gg*)
k. Trunculus communis·
l. Ganglion ejusdem magnum.
m. Intercoſtalis vulgo dictus nervus
n. Nervus Maxillaris inferior a Tertio Quinti
p. Nervus Lingualis ab eodem·
q. Nervus temporalis ejusdem.
r. Nervus buccalis.
s. Nervus infraorbitalis.
t. Nervus Laryngeus.
u. Nervus Palatinus·
x. Nervus ab infraorbitali ad ſinum Highmori.
y. Nervus quarti paris
z. Nervus ſexti paris.
Γ. Nervus tertii paris
Δ. Nervus opticus
Θ. Ductus ſuper pterygoideas alas
1.2.3. Muſculi a proceſſu ſtyliformi orti
1. Styloglosſus
2. Stylohyoideus
3. Stylopharyngeus
4. Globus oculi
5. Trochlea
6. Muſculus patheticus
7. Rectus ſuperior
8. Elevator palpebrae ſuperioris
9. Sinus Highmori pars
10. Stylus tubae inmiſſus.

hyoides, exterius quam arteria & vena lingualis. Nervus vero a ſuprema parte Lingualis nervi octavi paris ante carotidem internam deſcendit, ad crico- & thyreopharyngaeum muſculos. Sed prius, plexum facit in intervallo carotidum, a quo ramuli varii ante lingualem arteriam conflexi, ad eam ipſam, alii ad temporalem, alii ad carotidem externam arteriam veniunt, in tunicis conſumti. Ad eumdem plexum ramos dat Laryngeus octavi paris ramus, cum intercoſtali variis anaſtomoſibus junctus. Dat etiam Ganglion magnum intercoſtalis ramos, & pharyngeo, & laryngeo octavi paris varie conjunctos. Sub eo vero plexu, quem dixi pharyngeum, alius plexus eſt laryngeus, conjunctus ex ſurculis ganglii magni & ex Laryngeo octavi paris. Hujus plexus ſurculi abeunt in thyreopharyngeum, in muſculos glandulae thyreoideae incumbentes, in cricopharyngeum, & alius deorſum ad glandulam, quam nominavi, qui duplici ſurculo cum recurrente nervo inoſculatur. Haec obiter, neque collata cum ſcriptoribus, alias expediam. Monere autem interim viſum eſt, plexum illum, qui carotidibus proſpicit, primum a me deſcriptum *de orig. nerv. interc.* n. 17. ab anatomicis gallis etiam recentiſſime detectum eſſe, uti ex Cl. GVNZII opuſculo video p. 4.

gg) Nempe modo duplici trunco nervus intercoſtalis oritur, modo ſimplici. Perpetuus eſt, qui anterior & exterior adjacet carotidi, ex meatu oſſeo ad proceſſum clinoideum poſteriorem adſcendenti. Idem plerumque cito bifidus eſt. Alter non perpetuus & minimus, interior eidem carotidi adſidet & poſterior.

C. J. Rollinus M. Dr. del ad nat.　　　G. D. Heuman sculps:

D. ALBERTI HALLER
ANAT. P. P. O.

ICON ARTERIAE THYREOIDEAE INFERIORIS PRIMA

PROGRAMMATIS INVITATORII LOCO
AD DEMONSTRATIONES HYEMALES
MDCCXXXXIII - MDCCXXXXIIII.

LECTURIS S.

Arteriarum historia dudum mihi inventis fecunda visa est, quae a solo WINSLOWO, *& nondum cum ea ubertate sit tradita, quam in ossium & musculorum historiis videmus. Ergo sumsi mihi hanc partem anatomes, quam ex abundantissima cadaverum obportunitate ornarem, daboque operam, ut iconibus, quae hactenus fere nullae sunt, illustratam edam, quam primum partem aliquam ita, ut mihi utcunque satisfaciam, perspectam habebo. Hanc autem, de qua nunc ago, thyreoideam inferiorem olim a.* 1735. *M. Febr. doctissimi* RITTERI, *physici nunc Lauterbacensis in Hassia, penicillo primum adumbrari curavi, miratus magnitudinem ignoti fere vasis. Deinde a.* 1737. *M. Octobri pene totam persecutus sum, ramos certe adscendentem, oesopha-*

geum, thoracicum, ramulosque ad medullae spinalis involucra primum vidi, & horum ramorum brevem historiam, quod mihi novi viderentur, dedi M. Aprili ejusdem anni 1738. *in historia* fetus bicipitis *p.* 20. *Monui tunc virum, qui eo tempore ministri & amici loco mihi erat, ut hanc sibi sumeret spartam, eumque video nuper, multis a meo consilio annis, in* epistola anatomica *p.* 26. *descripsisse, aut certe nominasse, ramum Thyreoideae adscendentem, ramulos ad spinalis medullae involucra, ramos ad glandulas bronchiales, ramulos minores ex trunco arteriae thyreoideae ad duram matrem, arteriolam cervicalem posteriorem, uberiorem denique de* variis Thyroidibus *tractationem promittere. Non ideo visum est non edere icones, quae mihi non displicerent, & descriptiones, quas edendas susceperam* de arter. & venis bronch. *p.* 8. *&* de nerv. imper. *p.* 14. *& in quibus nonnulla forent nondum ab eo auctore promissa, ut ramus scapularis thyreoideae, ramus cervicalis posterior, anastomoses cum vertebrali, rami bronchiales, oesophagei, thoracici, laryngei, arteria cervicalis superior, & infima, tum alia. Neque video damnum aliquid, quod in anatomen sit rediturum, si, quam maxime, praeter meam alia descriptio aliaque icon prodierit. Id unum addo, mire has arterias ludere, ut difficilis illa sectio osseorum processuum mihi minus molesta fuerit, quam mearum observationum ordinatio. Eas enim numerosissimas, & mirifice a se ipsis diversas habebam. D. XI. Febr.* 1745.

EX-

EXPLICATIO FIGVRARVM

T. I.

A. Cor obiter expreſſum, & reclinatum.
B. Aorta deſcendens
C. Oeſophagi pars.
D.D. Aſpera arteria.
E. Thyreoideae glandulae pars dextra.
F. Larynx obiter indicatus.
G. Vena Cava.
H, Radix carotidis dextrae & ſubclaviae.
I. Carotis dextra.
K. Subclavia dextra.
L. Vertebralis.
M. Mammaria.
ᴢ. Intercoſtalis ſuperior. *a*)
ɴ Ejus anaſtomoſes cum inferiori.
ɴ. Subclaviae truncus.
ᴏ. Cervicalis ſuperficialis. *b*)

ʃ. Tho-

a) Perpetua arteria, uti dudum, contra GARENGEOTVM, adſerui *Comm. Boerh.* n. 308. not. *d.* egregie jam GALENO nota *de venar.* & *arteriar. diſſect.* c. 9.

b) Hujus, & duarum ſimilium arteriarum hiſtoria neceſſario cum thyreoideae hiſtoria conjungenda eſt, cum unius rami, alterius deficientes ramos ſaepe ſuppleant. Plerique omnes obiter recenſent. Ergo *Cervicalis ſuperior* ſive *ſuperficialis*, non penitus perpetua, oritur ex ſubclavia, ſecundum ambitum exteriorem muſculi ſcaleni primi, mediocris arteria, & multo minor, quam thyreoidea. Eam omittit WINSLOW, & qui alii de his rebus ſcripſerunt, notaſſe videtur EVSTACHIVS T. XXV. ad β. & T. XXVI. ad 15. COWPERVS vero expreſſiſſe in *append.* T. III. ad 20. 20. huc enim, ob transverſum ſitum, mallem referre. Ex hac origine, transverſim fere profecta, continua tegitur radicibus brachialium nervorum, ut totidem ſupra ſe, totidem fere infra habeat, deinde vero a ſcaleno laterali abſconditur. Dat ſcaleno anteriori, & laterali, & longo, ſurſum euntem ramum. Ibi finditur & generat ramum dorſi ſcapulare, quem alias vidi ex Thyreoidea veniſſe, alias ex intercoſtali ſuperiori, alias ex cervicali profunda. Is cum nervo & vena deſcendit, venit in foſſam ſuperſpinalem ſcapulae, dat muſculo, qui eam replet, acromii perioſteo, cuti ſummi humeri, & nonnunquam deltoidi, & per hiatum inter radicem proceſſus coracoidei, & coſtam ſuperiorem, ut ajunt, ſcapulae, deſcendit in muſculum infraſpinalem, inque eo terminatur. Hanc EVSTACHIVS habet T. XXIV. ad *p. q.* editionis ALBINIANAE. *Scapularis externa* eſt WINSLOWI n. 126. qui ad teretem uſque vidit deſcendiſſe, & *Scapularis ſuperior* WALTHERI *de vaſ. vertebr.* p. 13. Hujus aliquando ramus eſt, alias cervicalis profundae ramus, quae ſecundum baſin, ſcapulae fere ad angulum ejus inferiorem, deſcendit, varie diſtributa in infraſcapularem, ſerratum poſteriorem ſuperiorem, & majorem alterum, rhomboidem, latiſſimum, trapezium, & his muſculis perforatis in cutem ſummi dorſi & cervicis. Solet autem alio ramo inter ſerratum ſuperiorem minorem & rhomboideum repere, alio inter coſtas & ſerratum. Surſum ſaepe ramum edit in ſplenium capitis, ſplenium colli, transverſum colli, ſcalenos, levatorem ſcapulae, complexum, omnes, vel tres priores. Satis conformem meis obſervationibus pingit EVSTACHIVS T. XXIV. & deſcribit, cum nomine *ſcapularis* & *colli poſterioris* ILL. WALTHERVS l. c. p. 11. 12.

 Alter

Σ. Thoracica externa.
P. Thyreoideae inferioris truncus *c*)
Q. Ramus transversus scapularis *d*)
Φ. Ejus finis in superspinali musculo.

R. Ra-

Alter hujus arteriae cervicalis princeps ramus transversalis est, is levatore scapulae tegitur, dat huic, & deorsum nonnunquam latissimo, tunc finditur. Surculus superficialis est, qui Levatori, Trapezio, & cuti prospicit. Profundus alter ad splenium capitis, alterumque colli splenium, tectus trapezio, ramosus absumitur, maxime in splenium capitis. Hunc ramum profundum vidi a thyreoideae surculo suppletum fuisse. Eadem cervicalis aliquando, & quidem in corpore, unde icon prima desumta est, legit profundo trunco processus transversos colli, & cum Thyreoideae ramo adscendente patulo ramo conjuncta est, sub atlante. Dedit eadem ad duram matrem medullae spinalis ramos, sub prima, secunda, tertia, quarta vertebra colli, qui singuli cum sibi vicinis arcus fecerunt. Hi vero rami ab adscendente ramo Thyreoideae venire solent.

Cervicalis alia *minor*, *inferior* visa est aliquoties orta a subclavia, prope thyreoideam, sed exterior, adscendere ad musculos profunde a processibus transversis ortos, spinalem, scalenum brevem, aliosque, & ad medullam spinalem dare, sub vertebra quinta, sextaque, aut, ut bis vidi, sub septima & octava. Trunculus ejus in levatorem, splenium colli, transversalem abibat. Alias a Thyreoidea oritur prope originem. Ea videtur esse, quam *aliam valde exiguam* vocat WALTHERVS l. c. p. 12.

Cervicalis vero *profunda*, perpetua, diversa a prioribus, & plerumque proprio trunco orta, venit ex subclavia, proxime Thyreoideam, alias ante eam, alias postquam ea jam nata est. Eam habet WINSLOW cum nomine *Cervicalis posterioris*, additque aliquando ex vertebrali oriri T. III. *des arter.* n. 93. Idem nomen habet VERDIER. Sed dudum, neque male, ut breviter, descripsit VESALIVS p. 487. iconemque dedit in *tab. art.* repetiitque utcumque VIDVS p. 136. iisdemque cum VESALIO verbis VALVERDA p. 280. Musculam dixit C. BAVHINVS *theatr.* p. 239. T. XII. L. II. O. O. & SPIGELIVS p. 175. ex VESALIO uterque, unde etiam CASSERII icon sumta est L. VI. T. II. inter d. & e. Idem nomen habet DIEMERBROECK p. 476. BARTHOLINVS p. 652. VERHEYEN T. XXXVIII. lit. k. HEISTERVS & plerique alii. Ex principio suo dat ramulos ante corpora vertebrarum imarum colli ludentes, aliosque scaleno brevi, laterali, longo: tunc tecta brevi scaleno, aliisque musculis colli ab his vertebris ortis, sub processu transverso quinto, sexto, aut septimo (WINSLOW.) adscendit introrsum, inter spinalem musculum & processus transversos, dat utrinque ramos varios, & terminatur fere in conplexum, prope occiput, ibique ultimis ramulis exit in cutem. Ejus rami alii in strato eo sunt, quod inter spinalem & conplexum est. Horum denuo alii interni sunt ad complexum, spinalem. Iidem passim in trapezium & cutem exeunt superficiales EVSTACH. T. XXIV. ad g. Alii vero extrorsum eunt ad conplexi, trachelomastoidei, splenii capitis, splenii colli, transversalium origines. Horum ramorum aliquis ex supremis inosculatur ramo vertebralis arteriae, tectus obliquo inferiori, cui dat surculos, sub atlante, plusculi vero cum occipitalis ramulis continuantur. Utramque anastomosin etiam WINSLOWVS habet n. 94.

Infimae vero partis colli, sub quinta vertebra, carnes profundissimae peculiarem ramum accipiunt, ab intercostali suprema, ex ipso thorace sursum missum.

c) *Thyreoidea inferior* arteria, toto in pueris reliquo trunco subclaviae major, proxime exterius, quam vertebralis, oritur, eodem fore loco, quo mammaria, & intercostalis superior. Semel rarissimo exemplo, a carotide vidi natam. Eam WINSLOWVS *Cervicalem anteriorem* vocat, ejusque ramos anteriores & inferiores breviter recenset. WINSLOWVM fere imitatur BOVDON in PALFYN p. 241. & VERDIER. EVSTACHIVS eam adumbravit T. XXV. & XXVI. ubi tres rami habentur, thyreoideus, adscendens, cervicalis, & forte Laryngeus. Praestantissimus denique WALTHERVS vocat *arteriam juguli & scapulae communem*, eique etiam eos ramos adtribuit, quos cum nomine cervicalium descripsi, *de vas. vertebr.* p. 11. Veteres obiter, & vix nominarunt. Confer VIDI VIDII iconem T. XXVII. f. 1. f. ubi praeter omnem naturae morem parvam pinxit. Paulo majorem fecit COWPERVS *append.* T. III. 19. 19. sed minime perfectam dedit descriptionem. Obiter etiam recenset D. LIEVTAVD p. 481. Haec magna arteria ab origine in ramos tres vel quatuor finditur. Quatuor in eo corpusculo fuerunt, unde icon prima desumta est.

d) Primus, perpetuus, GALENO forte dictus, ubi inter ramos subclaviae proximo vertebris loco ramum ad loca claviculae vicina nominat *de art. & ven. diss.* c. IX. Semel tamen vidi, a mammaria, & semel ab intercostali superiori ortum fuisse. Superficialis est, parallelus

clavi-

R. Ramus *transversus colli. e)*
S. S. Ramus superficialis ad cutem pectoris.
T. Ramus ad Levatorem, conplexum, splenium.
V. Ramus ad Trapezium.
Y. Ramus descendens ad super- & infraspinalem.
Z. Ramus Thyreoideae *adscendens. f)*

a. Sur-

claviculae: Prope originem suam ramulum dat in mastoidei insertionem sternalem, & sternohyoideum, alium in coracohyoideum, alium ad cutem colli & summi pectoris; alios parvos in membranas cavae venae & subclaviae, alium tectum clavicula in subclavium, majusculum, alios in trapezium, uti fere aliquid habet simile EVSTACHIVS T. XXV. lat. sin. Trunco vero suo in fossa superspinali cutaneus finitur, ramo ad humeri cutem ad exterius latus deltoidis aliquando emisso. Alias autem vidi cum levatore adscendisse, dedisse huic & trapezio, & inosculatam fuisse surculo cervicalis arteriae. Vidi etiam locum tenuisse rami scapularis cervicalis arteriae, & per hiatum costae scapulae ad infraspinalem musculum venisse. Est ubi ramum ad infrascapularem & serratum anteriorem majorem deorsum misit, quem solet dare descendens ramus Cervicalis arteriae.

e) Alius ramus, qui in icone prima pingitur, non raro subpletur a ramo cervicalis superioris. Transversus, autem datis ramis in mastoideum, cutem pectoris (ic. I.) collive, trapezium, splenium, levatorem scapulae, trunco suo adscendit inter levatorem & trapezium, in hunc, splenium, trachelomastoideum, Levatoremque scapulae absumta, communicans passim in splenio, & alibi, cum ramis occipitalis. Vidi hunc ramum, communi cum adscendente principio pariter ortum, (ut in ic. I.) dedisse toti cervici ad occiput usque, deorsum in conplexum, sursum vero cum eodem in rectum usque majorem, tum trachelomastoideo &c. Idem dabat tres ramos medullae spinalis, quos alias Adscendens dat, ad tertium quartum & quintum par nervorum. Locum ergo occupabat trunci cervicalis superficialis not. *b.*

f) Tertius ramus Thyreoideae, *adscendens*, perpetuus fere est. Oritur aliquando solus, alias cum priori, vidi etiam seorsim venisse a subclavia, exterius, quam thyreoidea. Minor caeterum prioribus, adscendit secundum processus transversos colli, adjacens hinc scalenis, inde recto interno. Hinc *scalena* dicta est ILL. WALTHERO l. c. p. 12. ubi eam brevissime indicavit. Dat ramos variabiles, alios superficiales scaleno anteriori, & medio, etiam longo, & levatori scapulae, majoremque ex summa pene parte, trans scalenos, ad levatorem scapulae, cumque eo deorsum, tum splenio; alium recto interno, levatoris principio, mastoideo aliquando, & glandulis jugularibus, ubi definit nonnunquam, & alios varios ramos adscendentes, per vertebrarum faciem anteriorem ludentes. Vidi etiam dedisse praelongum surculum, qui sequebatur nervum octavi paris. Ultimo circa primam vertebram inosculari solet ramo descendenti pharyngeae, & datis ramis ad ganglion intercostale magnum, & glandulas jugulares, ibique terminari.

Profundi vero rami alii passim ad musculos cervicis intertransversales, scalenos posticos, splenios colli, transversales, ab iisdem ortos processibus, variis locis exeunt. Sed etiam cum nervis cervicalibus pene perpetuo ramos dat ad medullae spinalis involucra, quorum supremus longe plerumque, & pene semper, sub atlante in vertebralem arteriam patulo osculo inseritur. Numerus autem ramorum incertus est. Saepiuscule vidi dedisse ramos ad spinalem medullam, cum nervo secundo, tertio, quarto, quinto, sexto. Alias cum quarto, quinto & sexto nervo medullae dedisse; alias cum tertio, quarto, quinto, sexto, alias cum quinto, sexto. Vidi trunco majori sub quarta, & alias sub tertia vertebra se abscondisse, ut in ic. I. ubi numerosos surculos conplexo & trachelomastoideo dedit, porroque ad cervicem sub secunda vertebra venit, inter splenium & conplexum, dedit utrique, inosculata occipitali super processum transversum atlantis, profundeque ibi demersa communicavit, & cervicali & vertebrali arteriae, & cum ista conjunctim medullae spinalis involucro dedit. Vidi eodem loco, sub vertebra quarta, venisse profundum ramum in cervicem, & loco cervicalis arteriae profundae inter spinalem & complexum ivisse, dedisse trachelomastoideo, descendenti DIEMERBROECKII, spinali, conplexo, multifido denique, & toti profundae cervici. In eodem cadavere ad medullam spinalem edidit cum quinto, quarto, tertio, secundoque nervorum cervicis, ultimo vero, uti fere solet, inosculata fuit in vertebralem, sub atlantis transverso processu.

In cadavere, unde Icon II. desumta fuit, tres trunci fuerunt adscendentes. Eorum major, a thyreoidea ortus, dedit primo loco trans scalenum, levatori, tunc alium, in cutem, & trapezium, inosculatum ramulo rami transversi not. *e.*

 Porro

a. Surculus ad Scalenos.

b. Surculus profundus, unde rami ad medullam.

c. Ramus ſuperficialis ſuperior.

d. Surculus ad ſcalenum anteriorem.

e. Ad eumdem et longum ſcalenum.

f. Supremus ad ſcalenum muſculum rectum.

g. Surculi ſupremi ad glandulas jugulares ganglionque intercoſtale.

h. Ramus Thyreoideae Thyreoideus *g*)

i. Surculus in muſculum ſcalenum & medullam *h*)

k. Ramus ad aſperam *i*)

l. Ramus ad aſperam qui cum ſurculo Bronchialis pectoralis communicat.

l. Alius ramus ad aſperam *k*)

m. n. Rami ad oeſophagum.

o. Trun-

porro trapezio, ſplenio colli, trachelomaſtoideo, glandulis jugularibus, levatori, ubi bis cum occipitali, & ſemel cum adſcendente ramo ſecundo conjuncta fuit: alium ramum miſit trans levatorem ſcapulae, inoſculatum & priori, & occipitalis ramo maſtoideo, adeuntem glandulas jugulares, ſplenium colli, & transverſalem. Alium vero ſub ſecunda vertebra in complexum dedit & Levatorem, Truncus alium ramum vertebrali inſeruit, ſub ſecunda vertebra, cum pharyngeo ramo de more communicantem, idemque truncus transverſali dedit, & ſplenio, & ſuperficialis factus eſt. In muſculos vero rectum & longum anterius numeroſos dedit ſurculos. Minor vero ramus ortus ex ſubclavia, ſed ſimillimus fabrica ſua ramo adſcendenti thyreoideae, gracilis per intervallum recti & ſcaleni adſcendit, dedit ramos in ſcalenum, in trapezium, in rectum, communicavit cum ramo occipitalis in recto ipſo, & inſerta eſt vertebrali, ſub ſecunda vertebra. Minimus autem adſcendit ex trunco thyreoideae, fere ex ortu, ſub ſexta vertebra, analogus imae cervicali, dedit vicinis muſculis, adſcendit ante proceſſus transverſos ſeptimae & ſextae vertebrae, concurrit, & ſuper ſeptimam, & ſuper ſextam, cum vertebrali, & cum ſexto, ſeptimoque pare dedit ramos ad duram matrem.

g) His quatuor ramis datis, ſcapulari, cervicali, transverſo, adſcendente, thyreoideae truncus reliquus pergit ſerpentino itinere adire glandulam ſuam, & laryngem. Illam multis, magnisque ramis ſubit, qui cum ſuperioris Thyreoideae ramis paſſim inoſculantur. Ab his ramis ramuli ad carotidis membranas eunt, alii transverſales priores duos anulos laryngis oberrant, alii adeunt thyreo- & cricopharyngaeum, ſaepe ad epiglottidem uſque adſcenſuri, alii non raro Thymi cornua ſuprema ſubeunt. Unus vero nobilior *Laryngeus inferior*, perpetuus, dato ad oeſophagum ſurculo, in laryngis poſteriora venit, ad exteriora cricoarytaenoidei poſterioris ad thyreoarytaenoideum, ſed inprimis ad cricoarytaenoideum poſteriorem totum abit, inque utriusque horum muſculorum carne cum ramo ſuperioris thyreoideae inoſculatur. Alius, & quidem a transverſali aſperae ramo, ſurculus cum cricothyroideo ſubit, & huic & crico arytaenoideo poſteriori proſpicit.

h) Sed ex thyreoidea propria ramuli oriuntur, alii introrſum deorſum euntes, alii ſurſum. Hi minores, unus vel duo, adſcendunt ad muſculum rectum, ganglion, cervicale medium & ramis ſuis pingunt anteriorem faciem corporum vertebrarum. Eorum imus etiam cum nervo ſeptimo medullam ſpinale adire viſus eſt.

i) Qui introrſum eunt perpetui ſunt, numerus variat. Tres ſaepe reperi, ſupremum ad aſperam magnum, qui deorſum ramulis ſuis cum ſequentium ramis communicat.

k) Duo vero ad glandulas bronchiales, pinguedinem, oeſophagum & aſperam cum priori, & cum ſequente varie inoſculantur, uterque multifidus.

o. Trunculus thoracicus
p. Ramus ejus trachealis.
q. Ramus thoracicus.
r. Anaſtomoſis cum intercoſtalium ſuprema.
s. Anaſtomoſis cum bronchiali.
t. Anaſtomoſes trachealium.
y. Bronchialis ſiniſtra *l*)
z. Oeſophagea ſiniſtra ſuperior.
α. α. α. Aliae *m*)
β. β. β. Intercoſtales aorticae.
γ. Intercoſtalium inferiorum ſuperior.
δ. Inde orta Bronchialis dextra.
ε. Bronchi.
η. Carotis dextra.
θ. Truncus cerebralis.
λ. Carotis externa.
μ. Thyreoidea ſuperior.
ν. Rami in glandulam.
ξ. Ramus ad cutem menti, & ad muſculos laryngis.
π. Arteria coronaria.
ρ. Nervus Octavi paris.
σ. Nervus Intercoſtalis.

τ. τ Duae

l) Ramus demum ultimus, *thoracicus*, plerumque reperitur, majuſculus, qui tectus magnis vaſis ad thoracem venit, ramuliſque ad aſperam, glandulas bronchiales, poſterius mediaſtinum, longum muſculum, oeſophagum, & membranas vertebris incumbentes datis, varie inoſculatur cum bronchiali, & intercoſtali ſuperiori ex aorticis, & ſuprema Ic. I. Vidi ortum fuiſſe a ſubclavia proprio trunculo, proxime thyreoideam, & cum hujus ramis trachealibus, & cum bronchialibus communicaſſe. Deſcripſi in COMM. BOERH. T. III. p. 17. not. *d*.

m) Arteriarum bronchialium immenſa varietas eſt. Earum addam eas, quas poſt editam de his ipſis vaſis diſſertationem videre contigit. Vidi a ſubclavia retro mammariam bronchialem arteriam ortam, adiiſſe aſperam & oeſophagum, quam forte arteriam intelligit Cl. D. HEBENSTREIT *de venar. & arter. confin.* p. VII. Vidi a mammaria bronchialem dextram deſcendiſſe, retro vaſa cordis magna, cum praeterea alia dextra ex aorta veniret, communis cum ſiniſtrae trunco & intercoſtali ſuprema ſiniſtrarum. Alias tres ab aorta bronchiales vidi, quarum una dextra retro omnia vaſa cordis migravit transverſa, alias & bis quidem unica ad dextrum & ſiniſtrum bronchum venit. Obiter etiam viſum eſt monere, vaſcula ſuperficialia pulmonis anteriora, quae membranam externam & celluloſas lineolas per repunt, a *Phrenica* illa *deſcendente* anteriori eſſe, quae nervum Phrenicum comitatur.
Venae bronchiales mihi occurrerunt dextra a trunco venae cavae, ſiniſtra ex ſuperiori intercoſtali dextra orta, & praeterea inferior ex azygae ramo prope decimam coſtam nata.

τ. τ. Duae radices cervicales.
υ. Ganglion cervicale medium *n*)
φ. Ramus ejus profundus & ganglion cervicale imum.
χ. Ramus ſuperficialis, anſam faciens circa arteriam ſubclaviam. *o*)
ψ. Rami cardiaci.
ω. Ramus ad recurrentem.
Γ. Nervus recurrens.
Δ. Cardiacus nervus a Vago ortus.
Θ. Rete oeſophageum ab octavo pare.
1. Rectus interior capitis.
2. Scalenus primus.
3. 4. Scaleni laterales.
5. Levator ſcapulae
6. Conplexus.
7. Splenius capitis.
8. Superſpinalis.
9. Longus colli.

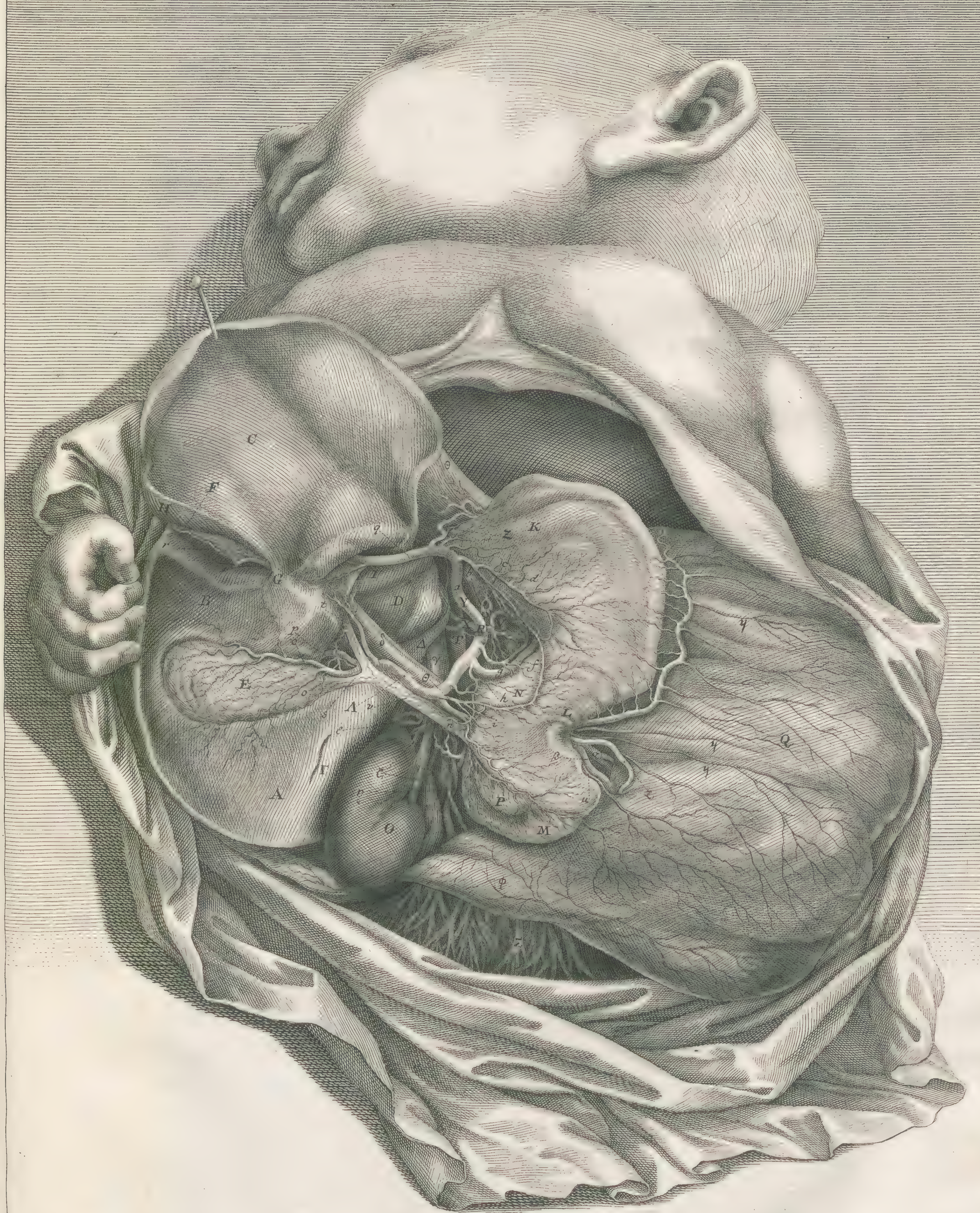
n) Id ganglion modo ſupra, modo infra arteriam thyreoideam ſedet *Comm. Boerh.* 185. not. *d.*

o) *de nervorum imperio in arterias* n. 17.

D.

Tab. I.

C.J. Rollinus M.D. del. ad nat. G.D. Houman sculp.

D. ALBERTI HALLER
ANAT. P. P. O.

ICON
ARTERIAE
THYREOIDEAE
INFERIORIS
SECVNDA

PROGRAMMATIS INVITATORII LOCO
AD DEMONSTRATIONES HYEMALES
MDCCXXXXIIII MDCCXXXXV.

EXPLICATIO LITERARVM.

A. Subclavia arteria.
B. Superſcapularis.
C. Progreſſus arteriae ſubclaviae.
D. Thyreoidea ad glandulam euns.
E. Thyreoidea adſcendens.
F. G. H. Rami adſcendentis in deſcriptione dicti. *a*)
Γ. Ramus ad rectum colli
Δ. Ramus ad ganglion cervicale, inoſculatus pharyngeae ſupremae.
I. Ejus anaſtomoſis cum vertebrali.
L. Carotis.
M. Truncus ejus ad cerebrum euns.
N. Carotis externa.
O. Ramus ad Maſtoideum.
P. Thyreoidea ſuperior.
Π. Lingualis.
Q. Maxillaris.

R. Occi-

a) not. *f*.

R. Occipitalis. *b*)
Σ. Ramus ejus meningeus.
υ. Thyreoideae ramus vertebrali insertus.
Φ. Alter superficialis ad splenium.
S. S. Vertebralis. *c*)

T. Ejus

b) *Occipitalis* COWPERI l. c. II. II. DRAKE T. XXII. II. WINSLOWI n. 66. BOUDON p. 24. LIEUTAUD p. 478. etiam KULMO dicta T. XVI. Est *alter ille ramus*, *quem retro ferri diximus* COLUMBI p. 131. Quinta FALLOPIO p. 132. Quartus ramus VERHEYENII p. 368. BOURDON p. 369. Ex Carotide externa prodit non minima, & Pharyngea major, e regione fere lingualis arteriae, vel etiam prior, continuo sub biventre, supra nervum noni paris. Transversim fere ante venam jugularem fertur, deinde super rectum lateralem & inter processum transversum atlantis, processumque mammillarem, porro adplicata ossi occipitis, & primo tecta trachelomastoidei origine, deinde conplexi, occiput circumlegit, donec inter conplexos, in medio occipite, vel iis perforatis, ad occiput cutanea longe lateque dividatur.

Rami alii majores sunt, minores alii. Primus gracilis ad biventrem & stylohyoideum it (WINSLOW. n. 67.) Alius, saepe multiplex, ad glandulas jugulares & mastoideum musculum abit, & cum eo longe deorsum, inosculatus nonnunquam thyreoideae, aut cervicali. Tunc meningeus ramus nonnunquam provenit, qui cum vena jugulari cranium subiit, deditque magnum ramum durae matri fossae cerebelli, parvum vero, qui solet a Pharyngea adscendente venire, cum nervo octavi paris, ad duram matrem, quae faciem internam petrosi ossis vestit. Hic ramus alias parvulus est, alias subpletur a Pharyngea adscendente. A carotide ortum, comitemque venae Jugularis, olim dixit D. de MARCHETT. *comp. anat.* p. 105. Post hunc ramum, retro aurem nonnunquam dat, ad lobulum imumque finem helicis, a quo ramo etiam stylomastoideam vidi orta fuisse. Verum ea, etsi descripta a D. LIEUTAUD, saepe deest. Aliquando etiam temporalem posteriorem edidit, retro auriculam adscendentem, hinc occipitali, inde temporali varie inosculatam, a qua ad convexitatem conchae aliasque auriculae partes rami eunt: sed plerumque eum ramum dat temporalis. Inde occipitalis splenio colli, & trachelomastoideo ramum dat. Sequitur descendens ramus gracilis ad rectum lateralem, & nonnunquam ad obliquos, & alius, eo loco quo tegitur arteria a trachelomastoideo, trans obliquum superiorem, in hunc, in trachelomastoideum, & colli splenium, et aliquando in transversalem, inosculatus alicui ramorum cervicalium. Hic ramus non perpetuus est, aut soli dat trachelomastoideo. Tunc inter trachelomastoideum et conplexum ramus princeps cervicalis (WINSLOW l. c. n. 67. VERDIER.) ad exteriorem oram provenit complexi. Hujus alius superficialis ramus est, ad mediam saepe cervicem descendens, in splenium capitis et colli, et conplexum, inosculatus etiam cum cervicali superiori, vel ramo thyreoideae. Etiam hic ramus nonnunquam multo brevior est, caeterum vix deficit. Alter ramus trunculi, quem dixi, profundus, circa obliquum superiorem musculum conflexus, dato ramo transversali, rectum majorem decussante, et datis rami ad obliquum utrumque et conplexum, partim sursum, inter ossa et duos rectos adscendens finitur in utrumque rectum, et partim sub processu transverso atlantis non minimo surculo inseritur in vertebralem (Ic. II. lit. h. WINSLOW. n. 127. SYLVA *de la saign.* p. 211. et forte RAU l. c. p. 103. ubi vertebralem cum ramis muscularibus dicit communicare.) Ab eo ramo alias surculus non exiguus descendit in conplexum, qui cum cervicali, aut ejus loco cum thyreoidea profunda communicavit, WINSLOW l. c. Sursum vero, dum truncus circumlegit occiput, minores occipitales ramos emittit, splenio, occipitali, pericranio. Eorum unus, exterius quam vena quae foramen mastoideum perforat, os bis perforasse visus est, alius in ipsa sede crucis occipitis duram matrem per foramen proprium adiit: sed alius etiam ramus inter conplexos exeuns, in duram matrem se demersit, super atlantem, & cum ea in cranium venit per magnum foramen, non tamen perpetuus.

c) Ad vertebralis arteriae historiam addo, oriri ex subclavia proxime interius, quam thyreoidea. Inde continuo adscendit, extrorsum ambita ramo intercostalis in ganglion cervicale imum redeunte *de nerv. imper.* p. 14. tunc subit processum transversum vertebrae plerumque sextae. Vidi tamen a trunco aortae in sinistro latere ortam, vidi quartae, ut EUSTACHIUS habet T. XXVI. aut tertiae vertebrae foramen subire. Per hos porro transversos processus adscendit alternis undulationibus, ad atlantem usque, anterius quam nervorum ganglia: deinde infra ejus vertebrae praelongum processum transversum sursum extrorsum, tunc sursum iterumque introrsum retrorsum in sulco superno atlantis insignem flexionem facit, (WINSLOW.

T. Ejus arcus circa atlantem.
X. Thyreoideae ramus ad vertebras, ſive adſcendens, prima in deſcriptione. *e*)
Y. Ejus ramus inferior.
Z. Ramus cervicalis profundae ad vertebras. *f*)
Φ. Ejus ramus muſcularis.
Ψ. Ramus a Thyreoidea in vertebralem.
a. Ramus rami inferioris adſcendentis thyreoideae ſub ſexta vertebra duram matrem adeuns.

b. Sub

LOW l. c. LIEVTAVD, COWPER *Append.* T.III. 15. 15. & magis adhuc curvam facit DRAKE l. c. RIDLEY T. I.) Inde continuo cranium ſubit, per foramen magnum, uti notum eſt. Recte ita ſe habere demonſtravit COLVMBVS p. 182. contra VESALIVM, qui per foramen peculiare occipitis oſſis dixerat ſubire. Ramos in itinere parvos ad muſculos proxime ex vertebris ortos hinc inde emittit, majuſculum autem cum ſingulo nervorum pare ad medullam ſpinalem dat, ubique cum poſteriori arteria ſpinali communicantem, inter nervea miſtum filamenta: Unus autem & alter, longe major ſociis, cum anteriori ſpinali arteria inoſculatur, diverſo trunco a poſteriori ramo ejusdem paris. Id vidi cum quarto nervo contigiſſe. WILLISIVS *de cerebro* T. XIII. & BLASIVS, cujus eadem icon eſt, de *medulla ſpinali* f. 1. & VIEVSSENIVS T. XVIII. f. 3. 1. 1. 1. 1. 2. 2. 2. 3. 3. 3. ramos habent, ad poſteriorem arteriam ſpinalem inoſculatos, non autem eos, qui adeunt anteriorem. Caeterum ramos intercoſtalium arteriarum ad medullam ſpinalem jam GALENVS habet *de ven. art. diſſ.* c. ult. a vertebrali vero recentiores omnes, ut VESALIVS L. III. p. m. 487. & in *exam. obſ. Fall.* p. 93. VALVERDA, WINSLOW n. 95. LIEVTAVD p. 483. &c. Sed alii praeterea ad duram Matrem ramuli veniunt, qui medullam non ſubeunt, parvi, incumbentes gangliis, incerta origine. Ii, quando durum hoc involucrum adtigerunt, uno ramo ad id ipſum, altero ad pinguedinem mollem medullae circumpoſitam eunt, & quilibet ſemper cum vicinis ſuis anaſtomoſes efficit. Intercoſtalium arteriarum medullares ramos hac fere ratione deſcribit WALTHERVS l. c. p. 5. Hi rami, quos paſſim nominavi, incerta lege proveniunt, plerumque tamen vel ex vertebrali, vel ex thyroideae aliquo adſcendente ramo. VIEVSSENS vertebrali tribuit, eodemque facit trunco oriri cum ramo, qui ſpinali arteriae inſeritur T. XVIII. f. 3. ad 3. 3. 3. id autem a meis obſervationibus abludit. Vidi ſub ſexta vertebra unice a vertebrali veniſſe, ſub quinta, quarta, tertia ex ramo conjuncto thyreoideae & vertebralis, ſub ſecunda ex ejusdem ramo & thyreoidea profunda, ſub tertia a vertebrali, ſub ſecunda a vertebralis ramo cum thyreoidea miſto, ſub prima & occipite a vertebrali veniſſe. Vidi ramum comitem nervi ſecundi, tertii, quarti, quinti, veniſſe a Thyreoideae ramo adſcendentis, qui ſuper atlantem demum in vertebralem inſereretur, ſexti vero & ſeptimi ſocios in eo cadavere veniſſe ab intercoſtali ſuperiori. Vidi tertium, quartum, quintum, ſextum, ex eo trunco veniſſe. Vidi quartum, quintum, ſextum, ab eodem adſcendente ramo, ſeptimum ab uno ramulorum anteriorum trunci Thyreoidei veniſſe. Vidi tertium quartum & quintum prodiiſſe a ramo profundo ſecundi rami thyreoideae. Vidi cum ſecundo, tertio, quarto, quinto nervo ramos non a thyreoidea, ſed a ramo cervicalis arteriae veniſſe.

Sub atlante demum vertebralis magnum plerumque muſcularem ramum dat, nonnunquam ad rectum ſuperiorem, alias ad trachelomaſtoideum, conplexum, & ſcapulae levatorem, inoſculatum ramo cervicalis ſuperioris, ſuper atlantem vero non raro ad occiput dat ramulum ad involucra & orientem conplexum WINSLOWO n. 97. Alium denique ſuper eam vertebram ad duram matrem medullae ſpinalis fere ſemper edit vertebralis, uno ſurculo transverſim in duram membranam inter atlantem & occiput terminatum, alio adſcendentem in cranium foſſamque cerebelli, ſed parvo, & qui vix mereatur inter durae matris arterias recenſeri. Habet tamen VIEVSSENIVS depictum l. c. WINSLOW l. c. n. 103. SYLVA l. c. & valde inſignem vocat VAVGVYON *tr. des oper.* p. 317. Is autem, quem ego vidi, non per foramen condyloideum poſterius tranſiit, ut RIDLEYO viſum p. 22. ſed per magnum foramen occipitis.

e) *Tab. Thyroid.* I. not. *f*.

f) Cervicalis alia minor ib. not. *b*.

b. Ramus ſub quinta ſubeuns.
c. Ramus ſub quarta, a Thyreoidea adſcendente
d. Ramus ſub tertia a vertebrali.
e. Ramus ſub ſecunda ab eadem cum thyreoidea inoſculata.
f. Ramus ſub prima a vertebrali.
g. Occipitalis trunculus in vertebralem inſertus *g*)
h. Ramus arteriae vertebralis ad duram matrem ſuper Atlandem.
i. Vertebralis arteriae rami profundi ad medullam eunntes.
k. Eorum Quartus major *h*)
1.2.3.4 &c. Proceſſus transverſi cervicis. Arcus atlantis ſolus relictus eſt, cum reliquas vertebras demolirer.

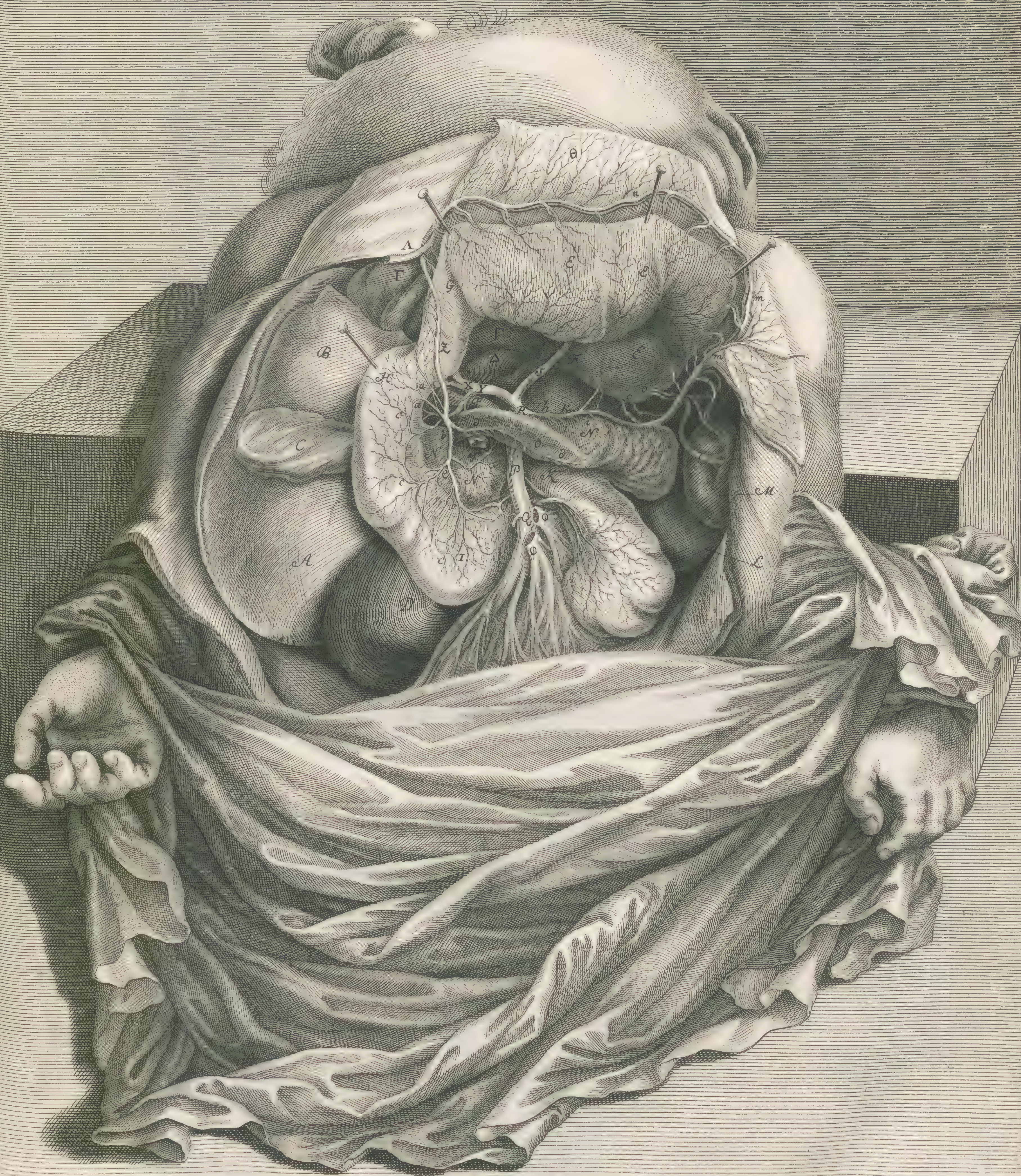
g) Vide in not. *b*.

h) not. *d*.

GOTTINGAE,

APVD ABRAM VANDENHOECK, ACAD. TYPOGR.

C. J. Rollinus M. Dr. del ad nat. G. D. Heumañ sculps.

D ALBERTI HALLER
ANAT. P. P. O.

TABVLAE ARTERIAE COELIACAE PRIOR ET POSTERIOR.

LECTURIS S.

Nulla magna praefatione hic utendum duxi, qui satis manifestum esse persuasus sum, nullam hactenus tolerabilem iconem totius Coeliacae arteriae, adeo nobilis, datam esse, si ab EVSTACHIANA *recesseris, cui viscerum, viciniarumque defectus obstat, ne perinde utilissima sit, uti est artificiosissima. Deinde ante paucos annos nulla pene hujus arteriae notitia fuit, antequam* WALTHERVS *&* WINSLOWVS *eam declararent. Sequebantur omnes* VESALIUM, *magnum virum, sed in vasorum corporis humanis cognitione non perinde perfectum, ut in ossibus musculisque describendis fuit. Ergo ex iconibus, quas multas perfectas habebam, duas sumsi, quae mihi videbantur sufficere explicandae descriptioni: hanc ex magno numero cadaverum brevem, quantum potui, & perspicuam concinnavi. D. 20. Febr. 1745.*

*

ARTERIAE COELIACAE.

TABVLA I.

A. B. C. D. Γ. Δ. Hepatis facies cava reclinata.

A. Lobus dexter, ejusque facies cava respondens colo intestino *a*)

Γ. Fossa respondens reni.

B. Lobulus anonymus, inter venam umbilicalem, & vesiculam fellis. *b*)

C. Lobus sinister distractus, cujus figura paulum corrupta est.

Δ. Fossa ad radicem lobuli, per quam meant magna vasa hepatis.

D. Lobulus spigelii. *b**)

E. Vesicula fellis.

F. Fossa umbilicalis.

G. Pons pene perpetuus, qui partem hujus fossae tegit. *c*)

H. Vena umbilicalis.

I. Fossa ductus venosi.

K. L. Ventriculus ex situ naturali reclinatus, & ab hepate remotus, ut pars aliqua pancreatis adpareat.

K. Pars proxima oesophago.

L. Pylorus.

M. Curvatura duodeni ita reflexi, ut pars duodeni descendentis & transversi posterior fiat anterior.

Π. Lienis transversi *d*) apex.

N. Pan-

a) COMM. BOERH. T. III. p. 113. In eo libro p. 111. per incuriam l. 18. notarum pro *dextro* legatur *sinistro*.

b) Minime iniquum esset, licet forte micrologum, hunc quartum lobum hepatis definire, qui anterior obponitur Spigeliano, major, obtusus, circumscriptus ad dextra fossa vesiculae felleae, ad sinistra fossa umbilicali, ad posteriora fissura magna transversali. Ita VERHEYEN. p. 92.

*b**) Eminentia nempe major, papillaris COMM. BOERH. III. p. 114.

c) EVSTACH T. XI. f. 4. Vidi tamen defuisse.

d) Ita plerumque reperio, & recte WINSLOW T. IV. n. 330.

N. Pancreatis portio.

O. Ren Dexter.

P. Alia pars pancreatis, inter duodenum descendens & transversum.

Q. Omentum gastrocolicum obiter exhibitum.

Σ. Pars mesenterii.

Φ. Pars peritonaei tegens vasa mesenterica

R. Coeliacae truncus.

S. Aortae truncus *e*)

T. Appendix diaphragmatis dextra separans venam cavam ab aorta.

V. Pars capsulae sinistrae.

X. Phrenica dextra ex coeliaca *f*)

Y. Phre-

e) Aorta transit secundum latus dextrum oesophagi, ordientis curvaturam ventriculi minorem. Ab ea arteria inter lobuli partem sinisteriorem, & ventriculi sedem, quae dilatatur ab oesophago, exit *coeliaca*, dextrorsum, antrorsum descendens: quam nunquam vidi eodem cum mesenterica trunco provenire, quod refert GALENUS *de art. & ven. diss.* c. IX. & RIOLANUS. Vidit tamen VESLINGIUS, in fetu, *epist. posthum.* XX.

f) Ex origine coeliaca continuo dat Phrenicas vel capsulares, illas satis frequenter, has ex trunco rarius: vidit tamen Cl. PETSCHE *syllog. observ.* n. 49. & ego ter vel quater. Phrenicae, quarum delineatio in alia tabula cum renalibus & spermaticis dabitur, una vel utraque, plerumque ex coeliaca venit, & frequentius quam ex aorta, per meas certe observationes & WINSLOWI *Expos.* III. n. 172. Ex aorta tamen prodeuntes pingit EUSTACHIUS T. XXV. & VESALIUS Tab. p. 484. descripsit GALENUS *diss.* c. IX. VALVERDUS, VIDUS, COLUMBUS, PLATERUS, DIEMERBROECK, KEILIUS & plerique anatomicorum. Vidi etiam unum truncum fuisse, cito bifidum, ut WALTHERUS l. c. KULMUS p. 83. ad D. Vidi tres fuisse, duas posteriores a trunco coeliacae, unam anteriorem a Coronaria sinistra. Vidit Cl. WALTHERUS duas fuisse, ex coeliaca utramque, sed alteram ex angulo divisionis *de nerv. interc.* itemque HEBENSTREITIUS ex divisione coeliacae, tamquam quartum ramum ortam vidit phrenicam. Vidi quatuor arterias, duas ex coeliaca, ex aorta duas. Alias tres vidi, aorticas duas, unamque ex coronaria sinistra. Alias coeliaca unam dat, aorta alteram, tuncque frequentius dextra a coeliaca provenit, uti WINSLOW, COWPER app. T. III. 40. DRAKE T. XX. n. 176. LIEUTAUD, PALFYN II. p. 246. Sinistram tamen inde ortam, dextram ex aorta prodire vidit ILL. WALTHERUS *coeliac. tab.* & frequentius esse vult CHESELDEN *anat. ed.* VI. p. 188. & ego alias vidi. Verum analogia situs pro WINSLOWO est.

Utraque Phrenica adscendit extrorsum, per anteriora appendicis septi, & dat capsulae renali WINSLOW l. c. ramum, quem vidi manifesto cum renalibus vasis communicasse. (WINSLOW l. c. n. 73.) Deinde in septum porro varie absumitur. Bis vidi dextram ramum dedisse ex sede appendicis versus cavae ostium. Is appendici surculum exhibuit, & trans eam ramum dedit tendini sinistro COWPER *Myot.* T. XXXV. N. *sinistri lat.* & medio, carnibusque sternalibus & costalibus, porroque ipse per carnem dextram, circumscribendo oram tendinis, ramosus evanuit. Hujus surculus est, qui ligamentum suspensorium & venam umbilicalem nonnunquam adit, dictus RUYSCHIO *Epist.* V. T. 5. f. 5. & *Epist.* IX. & HEBENSTREITIO *de arter. confin.* Truncus autem extrorsum ivit, & ad imum finem alae dextrae in superius stratum septi, inter tendines faciei thoracicae carnesque abdominales receptus est. Inde ramum ad sedem dexteriorem tendinis dedit, inter duo tendinis strata, trunco vero descendit in carnem sub ala, indeque dextrorsum abiit, iterumque superficialis facta, ramis alae tendinique dextro datis evanuit. *Sinistra* vero caetera similis, dat capsulares & appendicales, sed nonnunquam etiam coronariam ventriculi, peculiarem, dictam WINSLOWO n. 176. quae etiam dextrae dedit diaphragmatis appendici. Eadem phrenica surculos dat, qui cum ligamento hepatis

Y. Phrenica sinistra ex coronaria superiori.
a. Coronaria superior arteria. *g*)
b. Phrenica sinistra alia ex aorta.
c. Coronariae ramus dexter. *h*)
d. Alter posterior.

Δ. Ra-

patis sinistro hujus visceris superficiem adeunt. Inde Phrenica trans carnem sinistram, accedit ad imum ejus lateris tendinem, dat carnibus infra tendinem positis, fertur trans ortum alae sinistrae, & finditur. Truncus unus sequitur oram alae sinistrae, longe in carnes costales absumtus. Alter tegitur musculoso strato, & per ipsam pleuram exit ad extremas usque carnes, a costarum margine eminente circa nonam costam ortos. Ita inveni, perpetuo se habere non dixerim.

His phrenicis datis, ad finem lobuli sinistrum, truncus coeliacae saepe tripes fit, in coronariam splenicam, & hepaticam secta, ut primus LOWERVS p. 214. descripsit, tum WINSLOW n. 171. VERDIER, LIEVTAVD p. 488. pro ordinaria fabrica, & videtur pingere COWPERVS l. c. cujus tota coeliacae icon obscurior est: Vidit etiam WALTHERVS *de ven. port.* & ego frequenter. Plerumque tamen sinistram coronariam prius edit, quam splenicam, atque adeo unice finditur. Ita EVSTACHIVS T. XXVII. f. 2. & WINSLOW n. 177. & WALTHERVS in ic. & *de ven. port.* & *de nerv. interc.* II. & PALFYN *corrigé* par BOVDON II. p. 246. Vidi duos tantum ramos fuisse coeliacae, nempe splenicam & hepaticocoronariam sinistram, cum reliquos ramos coeliacae daret mesenterica. Vidi etiam satis frequenter tripedem fuisse coeliacam, cum edita prius coronaria esset ut WALTHER *obs.* 3. Tunc hepatica sinistra sive fossae venosae, & dextra, & splenica tripodem fecerunt. Vidi tantum duos ramos fuisse, & coronariam a splenica ortam, quale exemplum pingit etiam EVSTACHIVS T. XXVII. f. 4. & VESALIVS l. c. describunt sequaces omnes, C. BAVHINVS, BARTHOLINVS, D. de MARCHETTIS, I. van HORNE, KEIL., BLAS. *miscell.* p. 83. VERHEYEN T. XXXVIII. ad *c.* KVLMVS T. XVI. HEISTERVS n. 293, & fere omnes anatomici, iis exceptis, quos citavi. Vidi coronariam sinistram ex aorta supra coeliacam prodiisse. Duos autem truncos coeliacae distinctos fuisse, quod VESALIVS se vidisse refert p. 484. id quidem nondum vidi.

g) Arteria paulo frequentius unice coronaria est, neque enim rarissime praeter ventriculum hepati maximum ramum exhibet, mereturque nomen Gastrohepaticae sinistrae, impositum ab ILL. WALTHERO. *Gastricam majorem* dixit C. BAVHINVS p. 56. & DIEMERBROECK, & alii, *Gastricam* GLISSONIVS *de ventric. & intest.* p. 116. *Gastricam sinistram* KEIL. *abridgm.* p. 342. KVLMVS l. c. *Epigastricam* LOWER l. c. *Gastricam superiorem* WALTHERVS. *Coronariam superiorem* COWPER l. c. 39. qua voce alii pro unico ramo ipsius usi sunt. Quando soli ventriculo prospicit, tunc minor inter tres ramos coeliacae est. Fertur autem sinistrorsum, antrorsum, & accedit ad summam partem curvaturae minoris ventriculi, sub latissima parte oesophagi. Ibi dividitur, hac fere ratione. Ramus superior omnium dividitur iterum. Surculus cum oesophago adscendit in thoracem, ibi consumtus, & inosculatus oesophageis thoracicis: alter transversus circumlegit ad coronae modum oesophagi partem latissimam, ramisque suis ultimo in caeco fine ventriculi cum vasis brevibus inosculatur EVSTACH T. XXVII. f. 4. l. l. edit ALBIN. Hunc habet VESALIVS ic. p. 454. z. & L. V. f. 14. d. & f. 15. & f. 12. R. tum VERDIER, LIEVTAVD p. 488. & alii. Idem non raro diaphragmatis parti proximae ramulos exhibet, (WINSLOW n. 181). Vidi, ut in hoc cadavere, omnino phrenicam sinistram inde ortam esse.

h) Ramus autem coronariae inferior, major, per curvaturam minorem versus pylorum flectitur: uti VESALIVS ic. p. 484. & L. V. f. XIV. I. EVSTACH. T. XXVII. f. 2. 4. WINSLOW n. 180. LIEVTAVD p. 488. &c. & surculos utrinque ad planum anterius & posterius ventriculi mittit, inosculata ramis Gastropepiploicarum. Haec *Gastrica sinistra* est C. BAVHINI p. 56. Saepe iste Coronariae ramus non simplex est, sed duplex, aut, ut in hoc cadavere, triplex. Medius anastomosin illam solitam fecit cum coronaria parva, laterales paulum ad utrumque planum divergendo recesserunt a medio. Anastomosin habet EVSTACHIVS T. XXVII. f. 2. LEONCENA *Phil. trans.* n. 280. WINSLOW n. 180. & alii.

Deinde in hoc cadavere & aliquot aliis, ramus princeps, trunci nomine dignus. Coronariae magnae, hepar subiit, & hac ratione aliquoties vidi. Id pro perpetuo habet WINSLOW n. 181. vidit Cl. PETSCHE n. 50. & depingit etiam in tabula sua WALTHERVS, & pro frequenti narrat VERDIER; An eadem, quam pro secunda hepatica describit FANTO-

 NVS

z. Ramus coronae similis.
e. Capsularis. i)
f. Splenica peculiaris. k)
g. Splenica. l)
h. Pancreatica, inosculata duodenae.
⊚. Coronaria dextra. m)
i. Pyloricae superiores n)
A. Hepatica dextra. o)

k. Duo-

NUS *Anat. diss.* p. 108? Hic ramus in circuli pene modum conflexus circa lobulum spigelii, subiit fossam ductus venosi, cumque ea venit in fossam umbilicalem, uti ramus coeliacae dexter alioquin solet, datque nonnunquam diaphragmati, ut WINSLOWUS habet n. 181. Alias praeter coronariam, hepatica sinistra, ex trunco coronariae orta, secundum ad ventriculum ramum dedit, ex parte sinisterrima fossae ductus venosi. Alias non magnus truncus, sed rami tamen aliqui, a coronaria magna adeunt fossam ductus venosi.

i) Nempe utraque phrenica, quae ex coeliaca prodit, continuo capsulae fere trunco aequalem surculum exhibet.

k) Haec arteria satis rara est. In hoc cadavere, unde icon est, orta a trunco dextro coeliacae, per pancreatis partem anteriorem, cui dedit, apicem adiit lienis, huicque se immisit, & in ipso lienis sinu cum ramo lienalis vulgaris inosculata est.

l) Truncus dexter coeliacae plerumque splenicam non edit: quae deorsum solet ad pancreas pergere. Hic autem, rariori exemplo, eam produxit, postquam inde secesserat Coronarie. Caeterum splenica in adultis major est, in junioribus superat hepatica. Perpetuo vero hepatica sub lobuli spigelii papilla, & secundum oram curvaturae minoris, tendit antrorsum, & dextrorsum, ad sedem usque pylori, & vesiculae felleae cervicem. In eo itinere paucos ramos dat. Vidi tamen dedisse pancreaticas aliquas. Sed eadem coeliacae dextra propago dat etiam ramulos ad omentum minus, quorum aliquos vidi cum eo omento in fossam umbilicam venisse, inosculatos ramis comitibus hujus venae.

m) Deinde ad sedem cervicis vesiculae, finemque dextrum lobuli, findi solet, in minorem *Pancreatico Duodenalem*, & majorem, *hepaticam* arteriam: & ea cervix angulum horum vasorum replet. Sed in hoc & frequentibus cadaveribus paulo prius, quam findatur, alias hanc coronariam ramus hepaticus inter dextros sinisterior dedit, alias duodenalis arteria, uti videtur velle EUSTACHIUS T. XXVII. f. 2. & LIEUTAUD p. 489. COWPERUS ex Gastroepiploica deducit l. c. n. 36. Haec arteria est *pylorica* GLISSONII l. c. COWPERI, WALTHERI *de ven. port.* WINSLOWI n. 183. LIEUTAUD l. c. VERDIER, ROUDON l. c. *Gastrica dextra* VERHEYENII p. 570. DIEMERBROECKII p. 478. C. BAUHINI p. 56. D. de MARCHETTIS p. 37. KEILII. Habet etiam VESALIUS ic. p. 484. *p.* Relegit oram ventriculi, quae curvaturam minorem constituit, minor minusque ramosa, & inosculatur coronariae sinistrae, majori WINSLOW n. 183. Deorsum etiam missis ramis cum Gastroepiploica dextra varie conjungitur WINSLOW l. c. Surculos dat omento minori, ductibusque bilariis, communicantes cum arteriolis a cystica venientibus, etiam Cl. HEBENSTREITIO observante l. c. sed eos surculos alias Duodena prima edit. Semel minimam vidi, ut tota curvatura minor a sola superiori Coronaria ramos haberet, omnino uti EUSTACHIUS pingit T. XXVII. f. 2.

n) *Pylorica superior* parva, *Gastrica dextra minor* WALTHERI *de coel.* k. una (vel plures) descendens per faciem anteriorem pylori, alias ex duodenali oritur, alias ex Coronaria parva, alias ex hepaticarum aliqua NICOLAI *de direct. vas.* p. 64. Cum coronaria parva exiguos circellos insulasque facit WINSLOW l. c. deorsum vero eundo alios cum pylorica inferiori, alios secundum duodenum cum Duodenali prima, quos Gastricae dextrae tribuit Cl. HEBENSTREITIUS.

o) *Hepatica dextra* arteria est continuatio trunci dextri coeliacae, splenica in pueris major, etiam quando edidit Pancreaticoduodenalem. Plerumque ex origine finditur, in ramum

ad-

k. Duodena prima ſ. ſuperior· *p*)

l. Ra-

adſcendentem, ſive ſiniſtrum, & in ramum transverſum, dextrum COMM. BOERH. III. p. 36. Duos etiam habet EVSTACH. T. IX. f. 2. Nonnunquam aliqua ſiniſterior hepatica prior abſcedit, quam duodena orta ſit. Ita WALTHERVS *de nerv. interc.* II. Hepatica adeo ante truncum venae portarum (EVSTACH. IX. f. 2. & T. XXVII. f. 1. 2. 4.) pergit, & ei fere parallela, deinde duobus fere truncis, ut EVSTACHIVS ubique pingit, alias tamen tribus & quatuor hepati inſeritur, ad foſſam umbilicalem, & foſſam ductus venoſi diviſus. Hi rami inde porro ad lobulum, lobum ſiniſtrum, lobumque anonymum dividuntur. Vidi etiam aberrantem inde ramum lobum ſiniſtrum adiiſſe, qui in propria portione omenti parvi equitabat. A ramo foſſae umbilicalis oriuntur ſurculi ad ligamentum teres & ſuſpenſorium euntes. Hi anterius cum ramis epigaſtricae, adeuntibus venae umbilicalis involucra, (MORGAGNO etiam obſervante *epiſt.* I. f. 4.), poſterius cum ramis phrenicae aut mammariae arteriae communicant, qui ſuſpenſorium ligamentum adeunt. Habet ramulum, ſed alieno loco BIANCHI l. c. ab U ad C. Porro in hoc cadavere & alias non raro nullus adſuit ramus in foſſam ductus venoſi, niſi parvum ramum velis, ab hepatico trunco cum vena portarum in fiſſuram transverſalem miſſum. Neque defuerunt cadavera in quibus praeter dextram, hepatica ſiniſterior, & magis ſuperficialis, communi trunco cum duodenali nata eſt, ut apud WALTHERVM *de coel.*

Dexter vero ramus hepaticae magis perpetuus, tectus vaſis omnibus biliariis, profundior in fiſſurae transverſalis finem, caudamque migrat notatam in COMM. BOERH. III. p. 113. Haec eſt *bilaria* WINSLOWI n. 187. & a WALTHERO pingitur ad *c*. Dat lobo dextro & ſpigelii lobulo. Ab eo trunco in hoc cadavere, & alias frequentiſſime, nonnunquam tamen ab aliqua ſiniſteriorum, ubi alterutra cervicem veſiculae adtigit, *Cyſtica* arteria oritur, longe plerumque unica, etſi duas numeret WINSLOW 187. VESALIVS p. 490. & ic. p. 484. C. BAVHINVS, HEISTER, KVLMVS, & nonnunquam duas eſſe viderit LIEVTAVD. Ea dextrorſum ad cervicem veſiculae exit, duobusque ramis eam amplectitur, anteriori evidente, & inferiori profundo. Una etiam eſt ORIBASIO *anat.* p. 122. PECHLINO *obſ.* 59. *Cent.* I. WALTHERO *de coel. & ven. port.* LIEUTAUD. p. 490. VESALIO L. V. f. 25. p. 623. SPIGELIO L. VIII. T. VIII. f. 1. RVYSCHIO *Epiſt.* V. T. 5. f. 4. COWPERO l. c. 34. BIANCHO *hiſt. hep.* T. II. ab u. ad 1. HEBENSTREITIO *de arter. confin.* & accuratioribus anatomicis. Uterque ramus in nerveam tunicam veſiculae ramos dat, ſed trunco ſuo in hepatis ſede proxima finitur. RVYSCH l. c. uti viciſſim ab arteria majuſcula, replente foſſam veſiculae, ut nunc video, vel a vicinis hepaticis, ut alias vidi, & RVYSCHIVS habet l. c. g. ramuli ad veſiculam veniunt, viſi etiam HEBENSTREITIO l. c. Eadem etiam cyſtica ex principio ſuo ſurculos dat ad bilarios poros, communicantes cum duodenali prima, & ſimillimi etiam ex hepatica eo veniunt. Bis vidi omnino, duas cyſticas fuiſſe, vidi unam, & natam a ramo hepaticae cum meſenterica communicante. Vidi duas, unam a dextra hepatica ortam, alteram a ſiniſteriore, & ita vidit ILL. WALTHERUS *de ven. port.* Vidi in hoc ipſo cadavere, ſecundam cyſticam poſteriorem & reconditam, veſiculae partem cervici proximam adiiſſe, ex cyſticae trunco ortam. Verum non ea haec eſt, quam gemellarum alteram vocant auctores.

Caeterum quinquies vidi arteriam hepaticam dextram, quae tecta vena portarum, & vaſis bilariis, adiit hepatis magnam foſſam, a meſenterica veniſſe, ex dexterrima ſede pancreatis ortam. Sed alias cum ea hepaticae aliae a coeliaca dexteriores adfuerunt, ut etiam Cl. PETSCHE vidit n. 51. & WALTHERVS: tunc hepatica a meſenterica reſpondet dextro recondito ramo coeliaco. Alias omnino nullae praeter eam, quam generat coronaria, fuerunt hepaticae, uti in obſervatione etiam Cl. PETSCHE fuit. Quoties adeſt, generat cyſticam, & aliquando pyloricam, & duodenalem, WALTHER *obſ.* 3. Hanc hepaticam habent D. de MARCHETTIS *comp. anat.* p. 27. WALTHER in progr. ad diſſ. de *inteſt. anguſt. obſ.* 3. NICOLAI *Comm. Lit. nor.* 1732. *hebd.* 33. KRÜGER *anat. theodid.* p. 10. CHESELDEN. *anat.* T. XX. f. 7. edit. III. & ed. VI. p. 188. PETSCHE l. c. n. 49. 51. HENSING *de perit.* n. 41. WINSLOW n. 189. MOSEDER *diſſ. de veſic. fell.* p. 8. Alias hepaticas minutas a phrenica dixi. Addo nunc mammarias, non ſolum ex ipſo recto muſculo dare ſurculos in venam umbilicalem, communicantes cum hepaticis, ſed me ſemel vidiſſe mediaſtinam illam vulgo dictam, vel phrenicam ſupremam, & ſemel ramum mammariae internae, ad quartam coſtam ortum, per foramen ſepti, inter laminas mediaſtini, ad diaphragmatis tendinem veniſſe: & utramque obſervationem reperire apud Egregium virum D. HENSING de *periton.* n. 41. Hae in meo exemplo & diaphragmatis parti ſiniſtrae & convexa hepati late inſervierunt. Denique vidi a renali dextra arteria ramum ſuperficialem ad lobum dextrum hepatis veniſſe, uti reni proximus eſt, longe per hepar diſtributum.

p) *Pancreatico duodenalis* arteria, ſive trunci dextri coeliacae ramus deſcendens, retro pylorum de-

ſcendit,

l. Ramus ad cyſtidem.
m. Pancreatico duodenalis q)
z. Gaſtroepiploica dextra. r)

n. Du-

ſcendit, (EVST. T. XXVII. f. 2. 4.) in icone altera porro adparitura. Habet etim VESALIVS p. 484. Prius tamen, quam ſe abſcondat, dat, ſed rarius, hepaticam parvam in foſſam umbilicalem euntem, quae alias ex trunco prodit: perpetuo vero *duodenam ſuperiorem, dextram*, unam, ut in hac icone, aut duas. Vidi tamen eam ab hepatica aliqua veniſſe. Vidi tres fuiſſe trunculos, a Duodenali omnes. Haec arteria dextrorſum relegit duodeni partem transverſalem, tum partem deſcendentem, transeundo ad dexteriora ductus choledochi, quem decuſſat, adpoſita dexterior, & ad dexteriora & poſteriora pancreatis, dat huic & duodeno, ultimo vero in parte poſteriori pancreatis, in ima parte deſcendentis ſedis duodeni, ſiniſtrorſum recurvata inoſculatur ramo duodenali Meſentericae, ut EVSTACHIVS habet T. XXVII. f. 2.&4. & WALTHERVS *de coel.* Quando duae ſunt, tum inferior eademque longior, hanc facit anaſtomoſin. In principio ſuo etiam anaſtomoſes habet cum Pylorica ſuperiori. Dat non raro ductibus bilariis. In hoc cadavere cum peculiari ramo pancreatico meſentericae inoſculata eſt. Sed in eo cadavere & in aliis pluſculis, Duodena ſuperior brevis fuit, dimidioque duodeno deſcendenti unice proſpexit, reliqua pars omnis hujus inteſtini; quam ſolet occupare, habuit arteriam a meſenterica ſuperiori. An hanc vult WINSLOW n. 186? Ea arteria ſtatim ſub pyloro, retro pancreas, demerſa, diviſa eſt in tres ramos. Siniſter ad duodeni partem ultimam abiit, quae ſiniſtrorſum adjacet Meſentericis vaſis. Medius in ipſo pancreate deſcendente inoſculatus eſt, & Pancreaticae, & ſecundae duodenali a Meſenterica ortae. Dexter autem ramus, ſive is, de quo agitur, retro pancreas erepſit, conſcendit duodenum, proſpexit ejus partis deſcendentis faciei poſteriori, tum partis transverſae alterius, ſurſum cum Duodena dextra.

q) Porro *Pancreatico Duodenalis*, dum retro duodeni principium, ante pancreas deſcendit, dat ramos ipſi duodeno, alios parvos, alios longiores, ad flexionem transverſam primam: Ubi autem finem inferiorem eſt emenſa duodeni, vel paulo ſupra, dat ramum *Pancreaticum transverſum*, quem alias meſenterica producit. Is ſiniſtrorſum per faciem poſteriorem & carnem pancreatis longe, & pene ad duas tertias hujus glandulae ſiniſtrum ramoſus exit. Vidi eum dediſſe fere in principio *epiploicam poſteriorem* ex majoribus, ad partem dexterrimam omenti Gaſtrocolici, ipſumque colon. Hic ramus alias ſeorſim venit a Pancreaticoduodenali, alias & plerumque, a gaſtroepiploica dextra, ut WALTHER de *coeliac.* f. Noſtro vero modo vidit LIEVTAVD, cui eſt *Epiploica dextra* p. 489. In eodem etiam retro duodenum tranſitu, minutis ad pancreas editis ramulis, cum aliis exiguis ſurculis transverſis trunci meſenterici communicat. Sub duodeno vero primo loco Pancreaticoduodenalis ad dextra dat *Pyloricam inferiorem*, ad ventriculi partem inter curvaturas mediam, & proximum duodenum. Ea & cum ramis Pyloricae ſuperioris perpendicularibus, & cum ramis Gaſtroepiploicae dextrae, & cum Pancreatico Duodenali inſulas facit.

r) Ad ſiniſtra vero educit eadem Pancreaticoduodenalis, ad rectum angulum, magnam *Gaſtroepiploicam dextram* C. BAVHINI, D. de MARCHETT., DIEMERBROECKII p. 478. GLISSONII, HEISTERI & plerorumque: *Gaſtricam dextram* WINSLOWI n. 184. LIEVTAVD p. 489. KVLMI l. c. BOVDON: *Gaſtricam majorem* SPIGELII L. IV. T. VIII. f. 1. 2. *Coronariam inferiorem* COWPERI n. 35. VESALIO pingitur ic. p. 484. r. & L. IV. f. 14. 15. c. f. 2. h. f. 4. *o. o.* Ea cum omento, ſecundum curvaturam ventriculi majorem, diſtans a ventriculo, natansque in omento, fertur ad ſiniſtra, ramis tum ad utrumque planum ventriculi, tum deorſum vel antrorſum ad omentum datis EVSTACH. T. IX. f. 2. VESAL. L. V. f. 4. 9. f. 3. *a. b.* Earum aliqua dexterior eſt *Epiploica minor* LIEVTAVD p. 489. *dextra* VERHEYENII, BOVDON, DIEMERBROECK, KEILII, KVLMI & aliorum. Eae epiploicae ad colon delatae, varie, ſed parvis ramis, cum arteria colica media inoſculantur WINSLOW n. 185. Vidi etiam ramulos inde ad veſiculam bilis una cum membranis omento minori continuis veniſſe. Sed Gaſtroepiploica, omentalibus datis & ventricularibus, & ſurculis numeroſis ad glandulas, quae in ea curvatura jacent, abſumtis, ultimo occurrit ramo dexterrimo Gaſtroepiploicae ſiniſtrae, & cum ea continuatur EVST. T. IX. f. 2. T. XXVII. f. 2. WINSLOW n. 185. LIEVT. LEONCENA in *Phil. trans.* n. 280. (cujus icon caeterum multis modis vitioſa eſt). Alias non trunco, uti neque EVSTACHIVS T. XXVII. f. 4. neque VESALIVS habet, ſed ramo aliquo haec communicatio perficitur: uti obſcuram vidit hanc communionem Cl. HEBENSTREITIVS. Sed anaſtomoſis frequentior, eſt.

Trun-

n. Ductus cyſtici alia arteria.
o. Cyſtica.
p. Cyſtica alia.
q. Hepatica ſiniſtra.
r. Arteria ligamenti ſuſpenſorii.
s. Ductus cyſticus.
t. Ductus hepaticus.
v. Ductus choledochus.
u. Epiploica dextra arteria *s*)
y. Rami omentales.
z. Colica media. *t*)
α. Arteriae meſentericae.
β. Ileocolica.
γ. Vena Cava.
δ. Vena Portarum.
ε. Vena emulgens ſiniſtra.
ζ. Arteriae renales.
η. Spermatica vaſa,
θ. Ligamentum ſiniſtrum hepatis.

Truncus autem *Pancreaticoduodenalis, Duodena* WINSLOW n. 186. LIEVT. p. 489. BOVRDON, KVLMVS, HEISTER &c. dicta VESALIO p. 490. *Inteſtinalis* C. BAVHINI, DIEMERBROECK p. 478. KEILII, aliorum, in ſemicirculi fere ſpeciem cavae curvaturae duodeni parallelus circumit, ante pancreas, ubi craſſiſſimum eſt, dat huic glandulae, & duodeni transverſi primi, deſcendentis, & transverſi ſecundi faciei anteriori, ultimoque inoſculatur ramo meſentericae ſuperioris, vel qualem deſcripſi ex hoc cadavere, vel alteri, ſimili, inferiori, in ea ſede pancreatis ortae, quae proxime dexterior eſt magnis vaſis meſentericis. Is in dextrum & ſiniſtrum trunculum findi ſolet. Siniſter adit oriens jejunum & duodeni partem maxime ſiniſtram. Dexter vero ſupra duodenum transverſum ſecundum & Pancreatico Duodenali trunco, & Duodenae primae inoſculatur, illi ante pancreas, huic pone idem, totidem ramis ſuis: Ita voluiſſe EVSTACHIVM manifeſtum eſt ex utraque icone T. XXVII. Hic caeterum ramus meſentericae pancreaticus inferior, idemque inteſtinalium primus, alias ſupra colicam mediam arteriam, ut in hoc cadavere, alias infra eam ortus eſt, alias vidi duodenalem ramum meſentericae ab eo ramo veniſſe, quem meſenterica dabat hepati.

t) De his vaſis proprio loco dicetur.

EXPLICATIO.

TABVLAE II.

A. B. Hepatis dextrorſum reclinati dexter lobus.
Γ. Lobus ſiniſter.
Δ. Lobulus SPIGELII.
C. Veſicula fellis.
D. Ren dexter.
E. Ventriculus ita directus, ut orificium utrumque retrorſum ſpectet, fere uti in ſumma plenitate.
F. Oeſophagus.
Θ. Omenti gaſtrocolici portio.
G. Pylorus
H. Duodeni portio deſcendens.
I. Duodeni portio transverſa altera.
K. Ejusdem pars ſiniſtra & oriens meſenterium.
L. Ren ſiniſter.
M. Lien in ſitu naturali.
N. Pancreatis planum anterius.
O. Pancreatis planum poſterius extroverſum.
P. Arteria meſenterica transeuns retro duodenum, & ante pancreas.
Q. Arteria colica media.
R. Truncus coeliacae.
S. Arteria coronaria ſuperior.
Φ. Φ. Venae portarum rami meſenterici.
T. Vena portarum paulum dextrorſum revulſa.
U. Arteriae coeliacae ramus dexter.
X. Ejus truncus hepaticus.
Y. Duodenalis.
Z. Arteria gaſtroepiploica dextra, curvaturam majorem ventriculi relegens.
a. a. Arteriae pyloricae inferiores duae *a*)
b. Arteria Pancreaticoduodenalis magna, relegens curvaturae cavam partem.

c. Rami

a) Vide T. I.

c. Rami ad duodenum. γ. ad pancreas. ε. anastomoses cum pyloricis parvis.
d. Pancreatica longe sinistrorsum transversim exeuns *b*)
e. Insertio arteriae a splenica in Pancreaticoduodenalem. *c*)
f. Ramus arteriae a mesenterica in eamdem inosculatus. *d*)
g. Locus insertionis duodenae primae.
h. Arteria splenica *e*)

i. Rami

b) Haec eadem modo a mesenterica provenit, modo a splenica: semper autem ex ora inferiori pancreatis exit, & exiguis ramis adit Mesocolon transversum, inter magni arcus intestinalis crura, perque hoc mesocolon spargitur, passim inosculata ramis Colicae mediae. Arteriae vero, quas ex dextro & sinistro trunco coeliacae VESALIUS deducit ad colon, vel inferiorem omenti membranam, variis locis, (ut L. III. p. 484. *o. B.* L. V. f. 4. x. nunquam ita reperiuntur, & unice a magno viro depictae sunt, quod iis in locis venae revera a gastroepiploica, & a splenica ad colon transversum emittantur. Sed harum venarum comites arteriae sunt a mesenterica superiori, uti notissimum est, & icone proxime exprimetur. Easdem arterias repetit VALVERDUS, cujus fere omnes descriptiones arteriarum ex VESALIO sunt, & VIDUS VIDIUS L. III. c. 17. p. 138. & PLATERUS p. 117. & ROLFINK. *diss. anat.* p. 1154. & BAUHINUS qui Epiploidem dextram, & Epiploidem posticam vocat, p. 56. & RIOLANUS p. 114. cujus pessima descriptio est, l. c. & DIEMERBROECK & GLISSON. Unum enim VESALIUM plerique anatomicorum exscribunt.

c) Hic ramus *splenicae* primus *Pancreatica suprema*, satis frequens est, & ex ortu fere dextrorsum ante pancreas, retro sedem pylori fertur, modoque duodeno faciei posteriori statim sub pyloro, modo pancreatis capiti insumitur. Inosculari vidi Pyloricae inferiori, in loco adhuc a duodeno tecto, hic autem Pancreatico duodenali ultimae, Eumdem ramum vidi venisse a trunco coeliacae supra tripodem, ut in hoc ipso cadavere. Vidi etiam ex aorta prodiisse, supra coeliacam, communi trunco cum coronaria sinistra COMM. BOERH. III. p. 34. Venam sociam videtur describere C. BAUHINUS p. 50. Vidi ejus locum tenuisse arteriam ex mesenterica, omnium primam ortam, quae retro pancreas divisa, hinc ad dextra, inde ad sinistra, ad mesocolon transversum venit, inque colon est terminata; Communicabat autem cum Gastroepiploicis.

d) Nempe Mesentericae arteriae rami duodenales vario modo se habent. In cadavere, cujus prima icon est, duae erant, earumque & superiori & inferiori inosculabatur Pancreatico duodenalis. In eo, cujus haec secunda icon est, unica fuit, bifida, eaque non egressa limites duodeni transversi secundi, & inosculata tum Pancreaticoduodenalis trunco, tum duodenae superiori sive dextrae. Hujusmodi arteriam habet WINSLOW n, 197. Uterque casus frequens est. Hi rami vero diversi sunt a minimis surculis, qui cum Pancreatico duodenali, retro duodenum, per pancreas transversi communicant.

e) *Splenica*, plerumque tertius ramus coeliacae, idemque in adultis hepatica major est, secundum observationes ILL. WALTHERI *de coel.* BOUDON l. c. olimque VESALII p. 490. BARTHOLINI & aliorum. In cadavere nostro rami dextri propago fuit, nunquam autem ex aorta prodeuntem vidi, quod olim DRELINCOURTIUS descripsit, & alii, & ex iis TILINGIUS *de vas. brev.* p. 95. Descendit ad pancreas, oram legit supernam hujus glandulae, descendit iterum ad finem ejus, & denuo fit transversa, sic serpentinis alternationibus ad cavum lienem venit ARANTIO observante *obs. anat.* c. 35. & SPIGELIO L. VIII. T. 9. f. 1. 4. DIEMERBROECKO p. 478. RUYSCHIO *epist.* III. T. 4. WINSLOWO n. 194. DRAKE l. c. 41. BIDLOO T. 36. f. 1. WALTHERO *de ven. port.*. Non optime ergo rectam pingit EUSTACHIUS. Denique lienis sinum relegit multis, octo etiam & decem, ramis ipsi immersa. Ex postremis vero ramis splenicis, cum omento, surculi tres fere quatuorve cum nomine *vasorum brevium* ad caecum saccum Ventriculi veniunt EUSTACH. T. XXVII. f. 2. 4. WINSLOW n. 194. VESAL. p. 484. ζ. L. V. f. 14. 15. *g*. Eorum supremus sub ligamento ab apice lienis ad ventriculum eunte proxima est. Ramuli a splenica alii ad diaphragma, dicti sunt RUYSCH. *Epist.* IX. p. 11. Ex ipso denique liene non raro surculi a splenicis ramis in pancreas remittuntur.

i. Rami pancreatici *e**)
k. Rami Gaſtrici poſteriores *f*)
l. l. Rami ſplenici.
m. Arteria Gaſtroepiploica ſiniſtra *g*)
n. Ejus anaſtomoſes cum dextra
o. o. Vaſa brevia.

*e**) Splenicae arteriae rami ſunt *Pancreatica* deſcendens not. *c.* quae tamen alias nullam cum duodenali communionem habuit, ſed ex imo pancreate ad meſocolon exiit, not. *b.* Deinde *Pancreaticae parvae* quae ex tota longitudine ſplenicae numeroſae deſcendunt. EVSTACH. T. XXVII. f. 2. 4. &c.

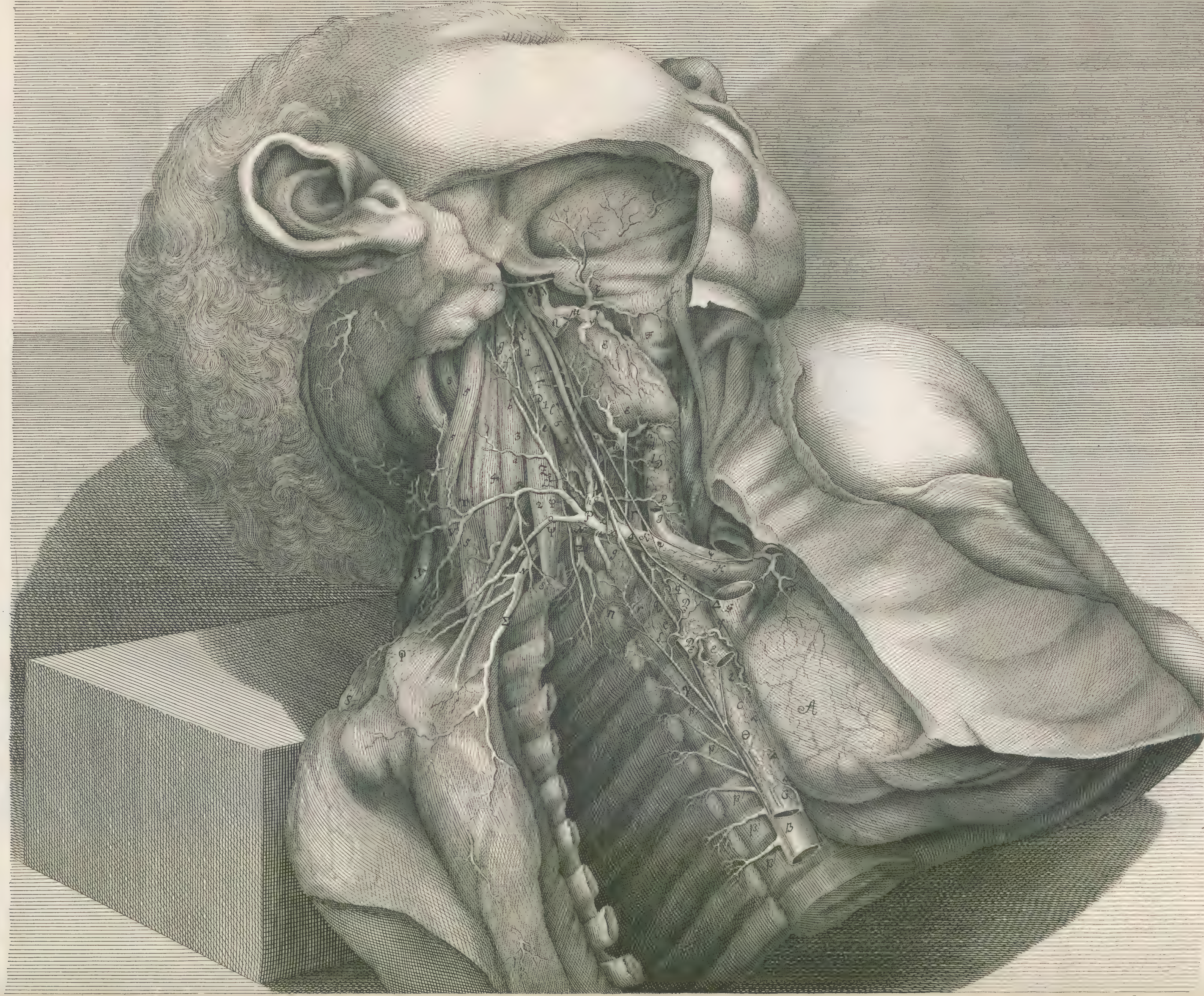
f) Hujusmodi rami ſplenicae arteriae minime infrequentes ſunt, adeuntque ex ipſa ſuperiori & fere medio ora pancreatis, ventriculi tuber ſiniſtrum, ſub oeſophago, in facie dexteriori, eoque cum omento delati veniunt EVSTACHIVS T. XXIV. f. 2. 4. absque literis: CASSERIVS L. V. T. I. WALTHER *obſ.* 3. *de ven. port.* p. XI. Hae videntur eſſe *Gaſtricae ſiniſtrae* VERHEYENI, BOVDON aliorum.

g) Tum, ad finem pancreatis ſiniſtrum, aut ad duas tertias pancreatis exit ex ſplenica *Gaſtroepiploica ſiniſtra* C. BAVHINI, D. de MARCHETTIS, GLISSONII, DIEMERBROECKII; *Gaſtrica ſiniſtra* WINSL. n. 191. LIEVTAVD p. 490. dicta VESALIO p. 491. & ic. p. 484. ε. L. V. f. 14. 15. ad k. f. 3. d. f. 4. ζ. Ea arteria antrorſum emergit & deorſum, magnoque ambitu ventriculum, a quo remota eſt, longis tribus quatuorve poſteriori omenti faciei innatantibus flexuoſis ramis adit, neque unum plerumque truncum habet, parallelum ventriculo, uti dextra ſolet Gaſtroepiploica. Alias, ut in hac icone, eadem verus truncus eſt ſplenicae, tuncque lienales ipſi pro ramis ſunt. Surculi hujus arteriae perpetui, primi, Pancreas adeunt, WINSLOW n. 192. LIEVTAVD p. 491. Sequentes, dexteriores, omentum & colon, WINSLOW n. 192. Ventriculares vero rami in utroque plano cum Coronariarum ramis deſcendentibus inoſculantur. Ramorum, qui ultimus eſt trunci nomine venit, & ventriculum propius originem omenti circumlegens inoſculatur ultimo fini Gaſtroepiploicae dextrae EVST. T. XXVII. f. 4. Alias in medio fere pancreate finditur ſplenica: Ramus ſuperficialis Gaſtroepiploica eſt, a qua unus & alter ramus ad ſummum lienem venit, profundus ſplenicae truncum continuat. Ita coram video, & habet LOWERVS p. 214.

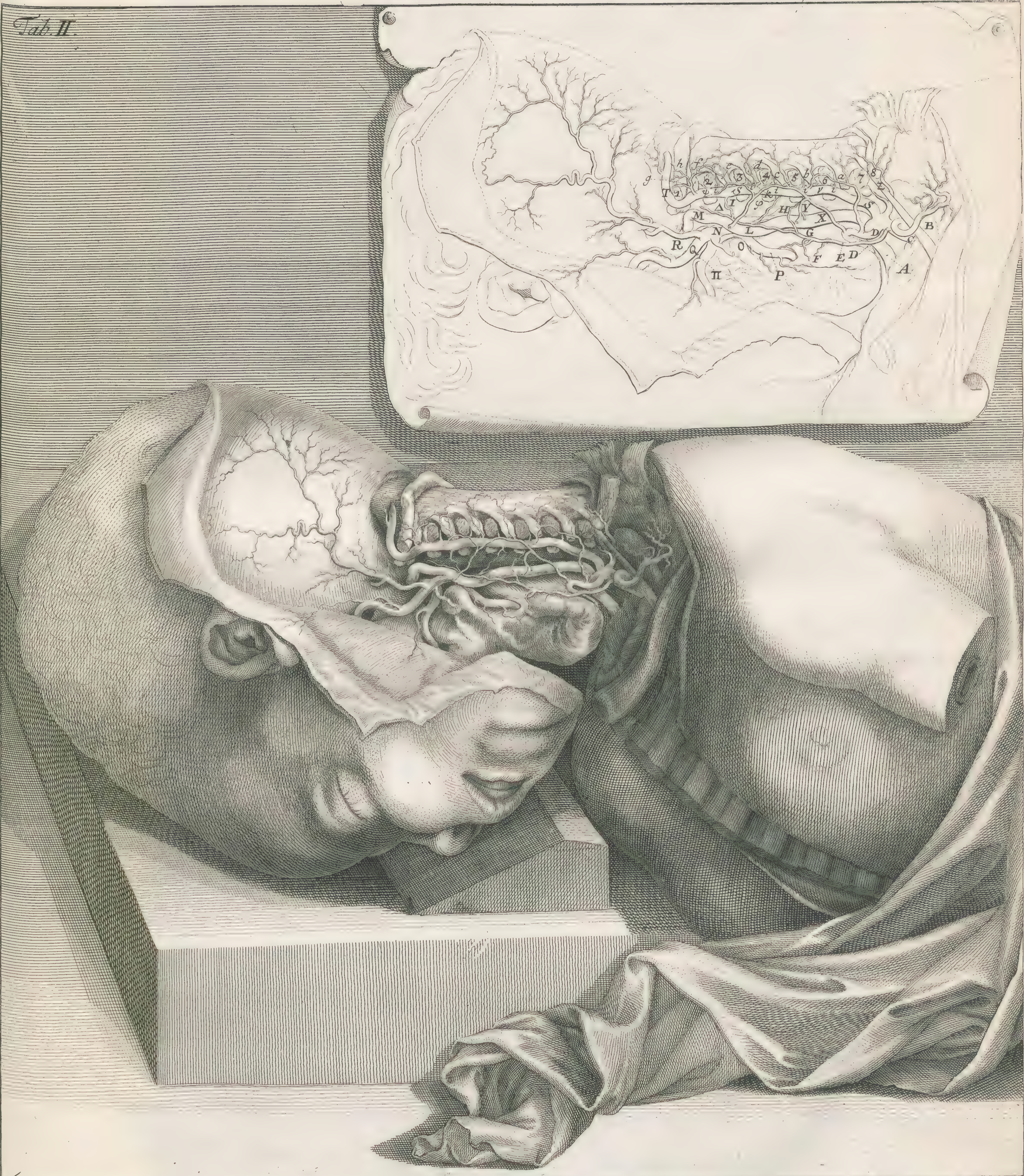
Rami vero gaſtroepiploicae omentales varii ſunt, alias parvi omnes, alias unus reliquis major, qui meretur *Epiploicae ſiniſtrae* nomine diſtingui. Id nomen C. BAVHINVS p. 56. & WINSLOWVS habet n. 194. & LIEVTAVD p. 490. & D. de MARCHETT. & DIEMERBROECK p. 479. & VERHEYEN. p. 370. & KEIL. & KVLMVS. Habet etiam VESALIVS p. 491. & ic. p. 484. ad γ. & ε. L. V. f. 3. ſub d. f. 4. prope ζ. Eorum ramorum aliqui dant ligamento ſuſpenſorio lienis, & cum eo, vicino colo.

Tab. I.

C. J. Rollinus M. D. del. ad nat. G. D. Heuman sculps.

C. J. Rollinus M. Dr. del ad nat.

G. D. Heuman sculps.

LECTORI S.

ALBERTUS HALLER.

Cum in ea turba cadaverum, quam nobis munificentia Maecenatum ſubpeditat, non poſſimus non varia videre uberius, conſtitueram ſenſim anatomicas parare icones vaſorum, & viſcerum, prouti aliquam partem corporis minus accurate expoſitam viderem. Aderat rara opportunitas egregii delineatoris & Proſectoris ſolertiſſimi, D. CHRISTIANI IEREMIAE ROLLINI, *amici & contubernalis mei, qui patientia laboris, & fida umbrarum expreſſione, & indefeſſo perfectionis amore plerosque pictores ſuperaret. Hi enim homines, ut exercitati ſint in arte delineandi, neſcio quam tamen elegantiam, & ſemiveram pulchritudinem iconibus adfingunt: parcique temporis, compendia laboris ſequuntur. Maluiſſem equidem premere diutius icones, nonoque repolire anno, imitatus* ALBINI *ſapientem tarditatem. Semper enim ſupereſt, quod lima deterat, quod recentior in-*

industria effingat felicius. Sed hoc consilium cessit urgentis bibliopolae spei & desiderio: eoque faciliorem me praebui, quo manifestiora exempla adsunt doctorum virorum, quos in expoliendis laboribus aeternum occupatos, suique calumniantes, dies oppressit ultima, & ea omnia delevit, quae potuissent, etiam imperfectiora, publice profuisse. Ergo subinde, prouti favebit occasio & ocium, iterare iconum anatomicarum fasciculos visum est, nullo certo quidem fine circumscriptos, vasis tamen corporis humani inprimis destinatos. Recipe ergo, quae praesto fuerant, LECTOR BENEVOLE. *Narium autem internarum icones, dudum sculptas, & arteriae mesentericae, & minorum arteriarum systematis renalis & spermatici, & pelvis arterias, et carotidis reliquos ramos exspecta: earum enim figurarum aliquae pene absolutae, omnes autem adfectae sunt. Vale. D. 4. Mart.* 1745.

D. AL-

D ALBERTI HALLER
ANAT. P. P. O.
ICONES
VTERI HVMANI.

LECTURIS S.

In priori fasciculo icon uteri exstat Cl. HVBERI, *qui ex theatro anatomico, cujus cura mihi mandata erat, Cassellas vocatus, ibi Professoris et Medici Aulici dignitate auctus est. Plurima etiam eorum, quae de columnis, lacunis, & carunculis dicenda habebam, vir Cl. occupavit, & ita proposuit, ut cum ipso omnino sentiam. Non ideo tamen visum est omittere novas meas icones, novasque observationes. Illas dedi, quod mihi vehementer placeant, ut quae summa fide, & artificio non vulgari, a Cl.* ROLLINO, D HVBERI *successore, delineatae, & satis, si ita definire licet, feliciter sculptae sint, & passim a prioribus differant: Istas nolui premere, quod & consensu suo, & dissensu non inutiles esse videantur: & ea enim firmiora fore putavi, quae nobis similiter visa essent; & nova aliqua, aut aliter a me reperta, hanc historiam uberiorem reddutura esse, deque dubiis lectorem monitura. Scriptores ex integro contuli, & aliter forte eorum monumentis sum usus: certe eorum memoriam, qui ante me aliquid invenissent, nullo modo credidi praetermitti posse, etiam si ab alio prius fuerint adlegati. Cum mea* HVBERIANAM *descriptionem conparavi: cum vero fusa sit, & multo quam mea longior, omnia excitare, aut ad amussim conferre non potui. Candidi tamen hominis duxi indicare, prae oculis mihi fuisse veteris discipuli & convictoris opusculum. Dabam D. 27. Febr. 1745.*

[illegible]

LECTORI S.

[illegible]

EXPLICATIO.

FIGVRAE I.

A. Uterus.
B. Craſſities uteri.
C. Cervix a latere aperta.
D. Tumor eminens oris uteri
E. Valvulae cervicis, in hoc cadavere confuſiores. *a*)
F. Ovula Nabothi.
G. Ligamentum teres.
H. Tuba lateris dextri.
I. Laciniae in quas expanditur.
K. Ovarium in ſitu.
L.L. Ovula varia integra & diſſecta. *b*)
M. Vaſa alarum veſpertilionis.
N. Ovarium ſiniſtrum, rimoſum *c*)

O. Pars

a) In pluſculis nuper cadaveribus non bene ſe habuerunt, ut oportuerit iconem dare ex cervice puellae recens natae, cui pulcherrimae fuerunt. Rudes enim fere erant, quas apud auctores vidi, cervicis icones. Haec autem mihi fabrica conſtantior, etſi non perpetua viſa eſt, ut duae columnae ſint, & arborum quaſi trunci, anterior & poſterior, uterque non ſtrato, quaſi verrucoſo, ut in vagina, factus, ſed ſimplici, calloſa magis eminentia, acuto dorſo eminet. Ab utroque trunco exeunt valvulae ſurſum tendentes, extrorſum, ad vaginam cavae (MORG. *adv.* I. n. 14.) in aciem extenuatae MORG. ib. ſibique ab anteriori & poſteriori columna occurrunt, in arcum flexae brevem, parum cavum. A qualibet valvula, quae in arcum flexa eſt, numeroſae membranulae breves, quaſi pectinis figura, ad proximam aliam valvulam, aut deſcendunt, aut transverſae exeunt, interque has membranulas ſinus ſunt mucoſi, quem mucum in recens natis copioſiſſimum, lactis colore & conſiſtentia puris, video vaginam, & uterum replere. Caeterum hanc meam deſcriptionem, repetito factam, confer cum *Comm. Boerh.* V. P. II. p. 209. & adde, ſaepe confuſam fabricam eſſe, & inordinatas valvulas, nobiſcum tamen WINSLOWVM fere ſentire T. IV. n. 598. & SANTORINVM p. 214. Sed MORGAGNI etiam cervicem duos truncos habere crediderim, etſi paulo incomtius ſculptos repraeſentaverit *Adv. I.* T. III. f. 1. Neque de TREWIANIS iconibus dubito, etſi unicum truncum nominet Vir ILL. *Commerc. Lit. Nor.* 1731. *ſpec.* 7. p. 52. & pingat 1736. T. 2. f. 5. ad *hebd.* 32. 1735. *hebd.* 39. T. IV. f. 11. Nam unam anatomicus fere deſtruit, dum cervicem aperit. Morbus harum valvularum eſt, quem nuper vidi. Appendix nempe fuit, uvulae prolapſae ſimilis, pendula in oſtium, & nonnunquam ovis NOUVESIANIS diſtincta, qualem etiam RIOLANVS vidit p. 197. & NICOLAI *Comm. Lit.* 1732. *hebd.* 32. Nuper etiam in femina matura pene nullas valvulas vidi, nullasque veſiculas.

b) Inter haec ovula unum fuit, in hoc ipſo corpore, ſed in altero ovario, avellanae mole, liquore turbido & ſordido plenum.

c) Uti ſolet, maxime in vetuſtioribus corporibus.

O. Pars Peritonaei ſervata, vaſa habent a ſpermaticis
P. Arteria ſpermatica.
Q. Venae truncus.
R. Venae minores.
S. Corpus pampiniforme.
T. Vaſa ovario inſerta
U. Alia vaſa ad uterum deſcendentia.
X. Tuba ſiniſtra vaſculoſa.
Y. Ligamentum ſive ala veſpertilionis.
Z. Laciniae tubae vaſculoſae.
a. a. Ureteres.
b. Arteriae ureteris ab hypogaſtricis
c. Arteriarum uteri & vaginae plexus *d*)
d. Veſica reclinata.
e. Vagina
f. Pars poſterior, in qua leves rugae fere transverſae *e*)
g. Maculae in vagina frequentes *f*)
h. i. Trunci rugarum vaginae
h. Rugarum truncus anterior *g*)

i. Alter

d) Vide vaſa uteri & ovariorum in *Comm. Boerh.* Tom. V. P. I. ad num. 656.

e) Haec pars vaginae non raro omnino levis eſt GRAAF *de mul. org.* 79. dimidia (MORGAGNO obſervante *adverſ.* I. p. 10.), & nonnunquam major, certe in adultis. Nam in junioribus ita vidi valvuloſam & papilloſam, ut etiam aſperior eſſet, quam in vaginae aditu, & ipſa denique uteri cervix exterius aſperis lineis percurreretur. Sed contra integram vaginam, nonnunquam obſcure valvuloſam vidi, detritis rugis omnibus, ut etiam ſuperior columna, adeo elegans, aegre veſtigia ſui relinqueret. Hactenus ergo recte LINDEN. *phyſ.* p. 316. GRAAFIUS p. 80. PLAZZONUS p. 114. 115. LAMY *des ſens* p. 151. MORGAGNUS *adv.* I. p. 10. HUBERUS, & alii, qui rugas vaginae per aetatem aut venerem deleri dixerunt.

f) Hujusmodi nigricantes, leves, planas, maculas frequenter vidi, neque, quid ſint, poſſum hactenus definire. An fontes menſium? quia ſimiles maculis uteri? Sed menſes ex vagina fluere non probabile fit COMM. BOERH. V. P. II. n. 665. not. *m.*

g) Celebres illae carunculae, a PINAEO hymeni ſubrogatae, duorum ordinum ſunt, & duplicis generis. Primum genus, quod in incorruptis virginibus retro hymenem adparet, ſunt omnino apices carnoſi, verrucoſi, tumidi, obtuſi, columnarum, quae proxime deſcribentur. Eae ſunt carunculae, retro hymenem poſitae SCHRADERI *obſ. anat.* 7. *Dec. I.* Easdem deſcripſit MORGAGNUS *Adv.* IV. n. 23. 24. & HUBERUS p. 44. 45. Harum numerus binarium naturaliter non excedit, uti duas etiam carunculas facit VIGIER *Enchir. Chirurg.* p. 58. Si plures adſunt, tunc omnino bifidae columnae, ſed maxime anterioris, cui frequentius id contingit, alter apex ſecundae carunculae intermediae nomen gerit. Tres carunculas adeo non raro vidi, & D. de MARCHETTIS p. 30. Hae nunc carunculae nihil cum hymene aut virginitate commune habent, neque adeo absque diſcrimine oportuerat dixiſſe GARENGEOTUM, deflorationis teſtes eſſe, & nullas in virginibus reperiri II. p. 52. PINAEUM autem utcunque excuſo, qui virginitatis notam poſuit

suit in quatuor carunculis, membrana connexis *de not. virgin.* p. 66. eumque secutos fere omnes eius aevi anatomicos, ut LAURENTIUM L. VII. c. 12. SPIGELIUM *hist. an.* p. 256. PLAZZONUM p. 112. D. de MARCHETTIS p. 50. READ *abridgm.* p. 122. C. BARTHOLINUM *inst.* p. 166. TH. BARTHOLINUM *anat. renov.* p. 290. MAURICEAU *malad des femm. gross.* p. 31. VENETTE *art.* III. DIONIS *des acouch.* p. 53. aliosve. Excusationis ratio est, quod omnino columnarum apices hymeni innascantur. Male tamen hi viri, & princeps PINAEUS, deflorationem in eo posuerunt, ut prima caruncula anterior rumperetur. deinde posterior, ultimo reliquae p. 69. 70. cui commento vix explicatio invenitur. Neque magis placet PINAEUS, quando tunc virgines esse declarabat puellas, quando quatuor hae carunculae integrae essent p. 73. quem sequuntur DEVAUX *art de faire les raports* p. 430. DIONIS *cours d'anat.* p. 300. aliique. Neque ullo modo confirmo SCHELHAMMERI in *Franc. satur.* p. 16. aut PASCOLI *de homine* III. p. 58. 59. aut VENETTI, aut aliorum innumerorum opinionem, hymenem ab incorrupta virgine abesse, ejusque loco adesse carunculas. Gratus adeo adgnosco RIOLANI merita, qui fictitias carunculas refutavit, hymenemque restituit p. 187. ut, quae adeo perpetua, & certa particula sit in fetu, infante, puella, virgine.

Alterum genus caruncularum ante priorem ordinem, in feminis virum passis conspicitur, ut tamen etiam columnarum apices videam nonnunquam protuberare ex pudendo, moleque sua has anteriores carunculas obscurare. Hae nunc conicae callosaeque cristae vulgo ad hymenis destructi reliquias referri solent. Ita MUNNIK *de re anat.* p. 54. RAU apud VALENTINUM p. 95. FANTONUS p. 183. WELSCHIUS *tab anat.* LII. MORGAGNUS *advers. anat.* I. p. 33. GARENGEOT. *splanchnol.* II. p. 52. WINSLOW n. 654. HUBERUS p. 46. Sed MORGAGNUS in *Quartis Adversariis* mollit sententiam l. c. & partitas laceri hymenis, & columnarum, in carunculis faciendis vices admittit: HUBERUS autem manifesto utrumque genus distinguit. Ego vero timidius ita definio. Certe, si hymenis essent reliquiae, oporteret maximam esse in sede ani, minimam sub urethra, quod illic maxima hymenis latitudo, hic minima sit; oporteret etiam eas repetito concubitu, per multam venerem, & iterata puerperia minui, & deleri. Verum ego non video aut illam rationem unquam sequi, aut deleri, per istas causas. Quare eo animus meus inclinat, quo MERCURIALIS, apud MORGAGNUM *adv.* I. n. 29. hymenem nempe saepe omnino obliterari potius, quam rumpi: Carunculas vero anteriores refero ad valvulas illas pronai incrassatas, quae puellis teneris membraneae, feminis crassae sunt fungosaeque, posteriores autem ad valvulas, quae conprehendunt lacunas BARTHOLINI, & video eo etiam inclinare HUBERUM p. 47. etsi aliam videatur profiteri sententiam. Sed non oportet excludere cristas verrucosas, alioquin circa has partes frequentes, serratas, passim efflorescentes. Quare nunc etiam quinque coram video in muliebri corpore carunculas, praeter tres columnarum apices.

Facile nunc sequitur, incertum caruncularum numerum esse, neque ullo modo ad quaternarium reduci posse, quem fixit PINAEUS, & plurimi, ut fieri solet, ab eo receperunt, ut WHARTONUS *adenogr.* p. 234. SPIGELIUS *de form. fet.* f. ult. MOLINETTUS p. 326. PLEMPIUS, LINDENIUS *phys. reform.* p. 321. MAURICEAU ic. p. 6. DIONIS *Cours d'Anat.* p. 300. & ipse nuper Cl. HUBERUS p. 44. Ego vero utriusque seriei incertum numerum invenio, & conjunctim facile quaternarium superare, separatim autem ad eum internam seriem non pervenire, externam facile superare. Accederem adeo potius HEISTERO, qui a duabus ad quatuor numerat carunculas p. 101. aut D. NICHOLLS, qui incertum numerum, aut MAURICEAU ic. p. 27. & 32. aut GARENGEOTO l. c. qui nonnunquam quinas viderunt, si hi viri duos earum ordines distinxissent: quam eamdem distinctionem neque PINAEUS proposuit, neque qui eum sunt secuti, ex descriptione tamen apices columnarum videntur intellexisse. Cl. GRAAFII autem sententia, qui carunculas nunquam deleri scribit, aut COLLINSII exscriptoris p. 562. a mea remota est, & accedo potius PINAEO, qui carunculas deleri negat p. 72. aut RIOLANO, qui in puerperio quidem obliterari, sed renasci ait p. 187. Nam & apices columnarum, & valvularum degenerationes in aetate etiam decrepita perpetuas reperio.

Nunc, ut columnas propius describam, ita eas fere reperio, quales hic pinguntur, nempe constanter duas, uti inter paucos video tenuisse SANTORINUM *obs. anat.* p. 122. tum certius WINSLOWUM n. 649. qui situm etiam definit, ad superiora & inferiora, & GARENGEOTUM, qui cum ligamentis coli minus bene conparat l. c. p. 58. Earum anterior, maxima & sola perpetua, observante etiam RIOLANO p. 184. & DIEMERBROECKIO p. 150. saepe ex pudendo aliquantum eminet, uncia longior: haec adeo est illa particula cervicis uteri, quae excrescit ad insertionem urethrae, & in cavitatem propendet VESALII p. 654. Haec ab EUSTACHIO pingi videtur T. XIV. f. 3. Eadem est illa bifida amplior sub vesica caruncula RIOLANI p. 187. Hic est turbo membraneo carnosus, rugosus, in ingressu sinus muliebris, basi ipsi cohaerens, apice libero foras super cutem labiorum propendens, uvulae similis, quem columellam oporter vocare LINDENII *physiol. reform.* p. 322. nam hujusmodi tumorem ipse vidi. Haec *maxima anterior* caruncula WHARTONI *adenogr.* p. 234. caruncula major bifida MURALTI *vadem. anat.* p. 421.

 Ea-

i. Alter posterior & minor *h*)
k. Pars strata papillis dense confertis *i*)
l. Pars valvulis facta *k*)
m. Rugae intermediae transversae *l*)
n. n. Ambitus pudendi externi.
o. Urethrae osculum.
p. Majores lacunae, sive uretericae. *m*)

q. Val-

Eadem est crista a vagina subtensa meatui urinario FANTONI p. 182. A Cl. DOUGLASSIO etiam pingitur *Phil. trans. abr. by Motte* IV. T. VI. f. 2. 88. sed ruditer, CHESELDENIUS etiam bifidam pingit Ed. III. T. 29. Saepe enim bifida est, & duas habet partes *stratas*, quae mediis rugis transversis conjunguntur. Aliquando hi duo trunci verrucis strati ita remoti sunt, ut pro duabus superioribus columnis haberi possint. Tunc caruncula tres sunt, ut MORGAGNUS nonnunquam vidit *adv.* IV. n. 23. Caeterum superius plures vaginae rugas esse dudum monuerunt COWPERUS T. LI. f. 3. FANTONUS p. 183. PINAEUS l. c. p. 99. VERHEYEN p. 146. GRAAF p. 79. & alii. Adde nunc historiam supernae columnae HUBERIANAM p. 22. 23. & confer minutius utramque descriptionem.

h) Posterior, aliquando aequalis priori, plerumque minor, caetera similis, sed minus perpetua, & vitio aetatis, nonnunquam nulla est. Describitur a Cl. HUBERO n. 18. Enormem pingit SPIGELIUS ic. cit. In hymenem & ipsa, & anterior, sed magis posterior, inserit valvulas in arcum flexas, membranaceas, tenues, reticulatas, quae solae inter extremum anterius columnarum, & hymenem supersunt HUBER. Hanc conjunctionem valvularum cum hymene MORGAGNUS vidit *advers.* IV. n. 23. & eo refero eminentias, quibus hymenem dixit exasperari, & plures sub urethra lamellas EIUSD. *Adv. I.* n. 29. anulum vero ab interiori tunica vaginae in valvularum speciem factum ad rugas circulares, quae inter imas columnas & hymenem esse solent.

De utilitate harum columnarum nondum definio. Voluptati inservire MORGAGNUS credidit *advers.* I. p. 10. & alii p. 25. qui praeterea papillas veras esse crediderunt, quas ego verrucas callosas voco, a papillis simplicibus, mollissimis, aegre visibilibus, diversissimas. Verum obstat credituro analogia uteri, cujus cervix, nulli unquam veneri inservitura, satis adfines rugas habet. Numerum binarium retineo. Quatuor nunquam vidi, &, qui tot recenset Cl. HUBERUS, duas tamen columnas laterales minores esse fatetur p. 21.

i) Solidior & continua pars eminentis trunci, fit stipatis corpusculis, ovalibus, quadratis, rotundis, duris, linea depressa circumscriptis, quae stratas urbis plateas referunt. Papillas non voco, verrucas fere vellem.

k) Sed pars proxima his stratis, & nonnunquam in eadem columna interposita, semper autem conjungens duas vicinas columnas, valvulosa est, cervici uteri analoga, valvulis brevibus, extrorsum versus pudendum cavis, inclinatis SANTORIN p. 122. acie crenata terminatis MORGAGN. *Adv.* I. p. 10. varie interruptis & reticulatim confluentibus. Hae durae sunt, callosae hactenus, brevesque. Sensim autem degenerant in molliores rugas.

l) Rugae transversae simili adparatu verrucarum constant SANTORIN l. c. quae tamen & minores sunt, & paulo longius distant, neque crenatae sunt, neque adeo inclinatae ad exteriora, neque perinde eminent. Directio varia est, extrorsum, sursum, deorsum, varia lege, & modo evanescunt, ubi oporteret concurrere, modo se adtingunt & ramulis emissis inosculantur, modo omnino in veram retis speciem intricantur, interruptis quadratis areolis. Hujusmodi etiam sunt eae minutiores valvulae, quae a fine columnarum ad uteri osculum fere circulariter oberrant, & quae inter easdem columnas & hymenem positae, paucae, in anulos obeunt, sed hae tamen magis verrucosae esse solent. VERHEYENI icon (T. XVII.) quam MORGAGNUS carpsit *Adv.* IV. n. 24. non ita mala, & inter meliores est, quas vidi, & videtur exprimere duas columnas ad N. P. & ad OO. tum intermedias rugas minores.

m) Lacunae GRAAFII huc pertinent, sed distinctius proponendae. Sinus sunt inflabiles, rotundo, aut lunato ostiolo, lineae aliquando diametro, stylum ad aliquot lineas admittentes. Hujusmodi sinus in ipsa urethra alias raros, unum duos tres, reperi, sed nuper in puella pulcherrimos. Urethra intus semper percurritur lineis, longitudinem sequentibus; sed in eo corpusculo hae lineae sex fere fuerunt, & in ipso osculo urethrae circumductae curvisque

unitae

q. Valvulae superiores *n*)
r. Earum sinus, superni *o*)
s. Sinus inferni *p*)

t. t. Ma-

unitae finibus, convexae respexerunt vaginam. Inter lineas autem totidem fuerunt sinuum series, parallelae, singula quinque vel sex sinuum, ut omnium numerus super triginta esset, et masculos superaret. In urethra muliebri tubulos & ostia describit GRAAFIVS, tum LIEVTAVD p. 357. NICHOLLS p. 45. FANTONVS p. 182. & TERRANEVS *de gland.* c. 2. brevissime, & WINSLOW n. 643. Lacunas etiam urethrae WALTHERVS habet in *suffoc. hist.* & fuse describit eos sinulos MORGAGNVS *adverf.* IV. p. 45.

Alii sinus perpetuo conspicui, in tumido ostio urethrae, superius aut lateraliter maximi esse solent, tum ad latus utrumque urethrae, utrinque duo, vel unicus, aliquando praemagnus. Circa ostium urethrae sinus pinxit GRAAF T. V. f. 1. D. D. T. VI. f. 9. T. VII. 5. tubulosque addit ramosos & descripsit p. 66. Sinus eos etiam VERHEYEN habet V. XVII. f. 2. H. H. & MORGAGNVS *adv.* I. T. III. ad f. & plerique GRAAFIO posteriores, ut DIEMERBROECK p. 153. LAMY *des sens* p. 171. Cl. HVBERVS pauciores invenit, ego frequenter uti GRAAFIVS, & concedit IDEM p. 33.

Alii sinus in vicinia, maxime versus vaginam, tres quatuor visi sunt, totidem in eminentibus papillis. Hujusmodi ductus, ex substantia glandosa urethrae ortos describit FANTONVS p. 182. GRAAF p. 80. & alii, qui minus distinxerunt a prioribus. Circa orificium vaginae tantos vidit RVYSCHIVS, ut pro urethrae osculo haberi posse monuerit, in gravida apud ERNDL. *It. angl. bat.* p. 90. Unum alterumve infra urethrae orificium describit Cl. HVBERVS p. 9.

Fundunt omnes album liquorem FANTON *diss. anat.* p. 188. qualem etiam in utero secretum video. Origo horum ductuum est in spongiosa carne urethrae, uti in viris, quam glandulam, & prostatam ex analogia vocabit GRAAFIVS *de mulier. org.* c. 6. p. 67. ed. 1672. pinxitque T. VI. f. 9. & ad hoc ipsum corpus revocavit prostatam, quam mulieribus tribuit GALENVS *de util. part.* L. XIV. c. XI. Hunc secuti sunt plerique, ut DIEMERBROECKIVS l. c. SCHELHAMMERVS *progr. val.* n. 31. BERGER. de *natur. hum.* p. 456. VERHEYENIVS p. 138. DIONIS. p. 291. BOURDON. *descr. anat.* p. 118. Cl. GERIKE *de generat.* n. 50. Alii prostratam muliebrem omnino veram glandulam fecerunt, ut WELSCH *Tab. anat.* 52. aut plures glandulas disgregatas urethrae, ut FANTONVS p. 182. Sed ego, sollicite aperta carne urethrae, nihil glandulosi reperio, spongiosam autem fabricam video, neque distinguo sinus istos a reliquis mucosis sinubus, quorum magna cum virilibus urethrae sinubus similitudo est. Ita dudum femininas prostatas negavit VESALIVS *de chin. rad.* p. 124. & *de fabric. corp. hum.* p. 668.

n) Latera tumentia urethrae, cum vaginae initio triangulare fere spatium efficiunt, quod urethra perforat. Haec latera tument, & saepe carnosam papillam utrinque emittunt, ut duorum cornuum modo ex urethra protuberent. Hae videntur carunculae mori similes prope urethram DOVGLASSII *Phil. trans. abr. by Motté* IV. P. II. p. 117. & corpus glandosum, quod in vaginam protuberat MORGAGNI *Adv. anat.* I. p. 10. & HVBERVS habet p. 7. Verum non glandula est, ut video depingi, sed ipsius urethrae tumida productio.

o) Ab ea nunc utrinque eminentia continuatur valvula, unica, simillima orae ovalis foraminis, quae isthmus dicitur. Ea arcu convexo versus vaginam flexa, redit sursum, & plus quam semicirculari circuitu facto, evanescit in pronai membranam. Pronaum vero vel atrium cum PINAEO vocamus, omnem illam partem pudendi, quae labiis interior, ostio vero vaginae exterior est. Vidi has valvulas duplices fuisse, ut ex medio semicirculo ruga adscendens spatium bipertiret. Has parvas rugas & quasi opercula lacunarum ad latera vestibuli pudoris PLAZZONI dixit LINDENIVS in *physiol.* p. 321. & iisdem pene verbis ROLFINKIVS *meth. genital.* p. 192. Cl. HVBERVS ventriculos vocavit p. 6. 8. f. 1. F. tum f. 4. 6. Nunc haec valvula, quam descripsi, utrinque una, conprehendit quemdam cum carne pronai sinum, parum profundum, parabolicum, plerumque simplicem, alias semiduplicem, deorsum cavum, superne apertum.

p) Alterum vero par *valvularum*, sive *inferius*, in medio spatio est, inter anum & urethram, fere e regione termini imi nympharum. Similes sunt prioribus, similesque intercipiunt fossas. Non raro incipiunt a valvulis superioribus, alias ab atrii carne membranosa proxime valvulas descendunt. Hae nymphae secundae sunt, MORGAGNO nonnunquam visae *adverf.* IV. p. 42. In adultioribus saepe in modum conicarum papillarum eminent, & faciunt carunculas laterales, alias omnino nullae adsunt.

t. t. Magnae lacunae ſinuum ſuperiorum *q*)
u. u. Lacunae ſinuum inferiorum *r*)
x. x. Glandulae ſebaceae ibidem diſpoſitae
y. Clitoris.
z. Ejus praeputium.
α. Linea cava, quae medio corpori *s*) clitoridis reſpondet.

β. La-

q) Hae *lacunae*, binae fere, in uno latere, aut ſingulares, aut ternatae, perpetuae fere ſunt, ſtylumque ad aliquot lineas admittunt. Dixi ad BOERH. V. P. II. p. 73. Simplices deſcribit PLAZZONVS L. II. c. 6. p. m. 123. & aegre niſi in vivis adparere, fundere vero laſcivum humorem in venere: RHODIVS ſtylo inſerto demonſtraſſe eas inventorem teſtatur *mantiſſ. anat.* n. 53. Ex PLAZZONO repetit, iisdem fere verbis, SPIGELIVS p. 257. & RIOLANVS p. 198. ſed iſte breviter. Similia habet LINDENIVS l. c. ſitum tamen adit, & perpetuas eſſe obſervat p. 322. tum imitatus ipſum ROLFINKIVS *ord. part. genit.* p. 192. & T. BARTHOLINVS in *inſt. anat.* p. 166. *anat. renov.* p. 287. Hanc etiam ASTRVCII proſtatam eſſe neceſſe eſt *de morb. ven.* p. 153. cum duobus oſtiis ajat aperiri, & a cellulis urethrae diſtinguat. MORGAGNVS autem, etſi non omnia explicat, pingit tamen tria ad minimum & quatuor (*adv.* I. T. III.) in uno latere ſinuum oſcula, quorum, quae intima ſunt, & urethrae proxima, huc videntur pertinere. Huc etiam duo illa oſcula refero, a BIANCHO deſcripta *Theatr. anat.* II. p. 76. Unam vel duas lacunas habet Cl. HVBERVS p. 8. tum in iconibus.

r) Has ego lacunas, in foſſa valvularum inferiorum poſitas, perpetuo aliquas reperio, ita ſaepe profundas, ut pene ad anum deſcendant, ſemuncem longae in tenera puella. Alias unica eſt, alias duae ſunt, ut etiam C. BARTHOLINVS habet p. 25. Hae ſunt BARTHOLINI *proſtatae muliebres*, quas ipſe IOSEPHO DUVERNEYO tribuit, inventas in vaccis, glandulae nempe conglomeratae, ductum emittentes, qui in latere paulum poſteriori vaginae in papilla pateat &c. *de diaphr.* c. III. ſ. 5. p. 107. & *de ovar. mul.* p. 21. IDEM in femina ſibi viſas eſſe teſtatur p. 24. deſcriptionem vero obſcuriorem dat, nec locum definit, & ſatis demonſtrat, glandulam ſibi non viſam eſſe, cum ajat ſimili ſubſtantia eſſe toti ductui vaginae, quem perreptant GRAAFIANI ductus l. c. p. 25. Sed chirurgus DUVERNEYUS easdem inter vaginae introitum nymphasque in femina hiantes glandulas deſcripſit ZOD. GALL. *ann.* II. p. 72. & DUVERNEYO, ſed in brutis inventas tribuit TAUVRY *anat. raiſonn.* p. 183. & PEYERVS in *exercit. anat.* p. 97. 148. WINSLOWVS duas glandulas, in craſſitie alarum poſitas, totidemque ductus, ad latus vaginae patentes, deſcripſit l. c. n. 128. GARENGEOTVS easdem ait, ſub plexu retiformi vaginae & clitoride poni, ad latus inferius vaginae, ſeptem, & ultra, lineas longas, ductu in medio oſtii vaginae patente l. c. p. 57. Similia ſunt, quae habet VERDIER. COWPERVS autem pro novis deſcripſit magnas, duas, glandulas, in ima parte pudendi poſitas ad anum, ductubus apertas ad radicem caruncularum myrtiformium, ſemen edentes muliebre T. LI. KEILIVS lacunas exiguas deſcribit in inferiori parte pudendi inter ſphincterem & vaginam *abridgm.* p. 99. & denuo tres quatuorve glandulas prope rectum inteſtinum mucum ſalacem fundentes p. 100. utrobique vero has ipſa *proſtatas* intelligit. Easdem nunc glandulas in variis brutis invenerunt PARISINI, ut in hyſtrice, tigride, civetta, gazella, leaena, iidemque etiam feminae tribuunt (in *anat. tigrid.*). In mure vidit VALISNERI *della gener.* L. II. c. 5. n. 72. Porro SANTORINVS duas ſub plexu clitoridis glandulas, a proſtratis BARTHOLINI diſtinctas, deſcribit *obſ. anat.* c. XI. n. 7. an diverſas? NICHOLLSIVS, procul dubio ex COWPERO, glandulas ſphincteri vaginae ſuppoſitas nominat p. 46. Verum etiam MORGAGNVS Bartholini glandulam ſe inveniſſe teſtatur, *adv. anat.* I. p. 36. non quidem perpetuo *Adv.* IV. p. 63. ductusque pingit T. III. H. & *. *. Obſervandum tamen eſt, extimos tubulos, qualis ad G pingitur, noſtris lacunis ſimiliores eſſe. ASTRVCIVS nomine Glandularum COWPERI easdem intelligere videtur p. 153. Cl. HVBERVS deſcribit lacunas, unam duasve. Ego vero glandulas non vidi, ſinus

vero

β. Lacuna in ea linea *s*)

γ. Lacunae ad ejus lineae latus *t*)

δ. Nymphae crenatae.

ε. ε. Glandulae sebaceae nympharum. *u*)

vero perpetuos, alias breves, alias unciali longitudine, muciferos, quales dixi: neque obscure dubito, an omnino glandulae verae, certe constantes, adsint, exemplo motus sinuum urethrae utriusque sexus, adeo similium, meoque experimento. Aliae minores lacunae in parvis eminentiis columnarum, nondum satis a me demonstratae, sunt vaginae glandulae & pori, quos dixi COMM. BOERH. V. P. II.

s) An expressa fuerit nescio. Linea est cavula, inter duas eminentias a clitoride descendentes.

t) In ea linea lacunae sunt, parvae, brevesque, pene perpetuae. Eas vidi quatuor fuisse, in eadem linea dispositas, quam dixi, secundum perpendiculum a clitoride ad ostium urethrae descendere: vidi duas, vidi in eadem linea paucas, sed plusculas ad latus, ut in prima icone. Aliquid simile pinxit GRAAFIVS T. VII. S. unumque sub clitoride ductum vidit MORGAGNVS *advers.* I. p. 36. unum alterumve Cl. HVBERVS p. 9.

u) MORGAGNVS valde distinctas depinxit *adv.* I. T. III. ad *e. e.* & foraminulum, filumque eminens descripsit n. XI. additque *adv.* IV. p. 62. se ex ipsis ceram expressisse. BIANCHIVS in animadversionibus apud MANGETVM *Theatr. anat.* II. p. 76. nimis magnas & nimis conspicuas pingi exprobravit neque ego tantas aut tam manifestas depinxi. Habet etiam WINSLOW n. 640. Huc forte pori labiorum duorum generum RVYSCHII *Thes.* V. n. 70.

FIGVRAE II.

Sectio uteri & vaginae puellae paucarum ſeptimanarum.

A. Uterus per poſteriorem faciem apertus.
B. Ovaria & tubae.
C. Vagina aperta per anteriora.
Γ. Ejus membrana interior, nervea, rugoſa.
Δ. Ejus caro exterior, fibroſa.
D. Hymenis diſſecti circellus.
E. Orificium uteri crenatum & aſperum.
F. Septum uteri ex tribus jugis conpoſitum *a*)
G. Columna cervicis uteri anterior. *b*)
H. Poſterior.
I. Valvulae exiguae cervicis uteri.
K. Valvuloſa pars vaginae utero proxima.
L. Columna vaginae anterior & major.
M. Columna poſterior & minor.
N. Caruncula intermedia.
O. Pars hymeni proxima, ex valvulis circularibus conpoſita.

a) Hujus modi ſeptum uteri in ipſo corpore hactenus nondum videram, & excuſo adeo veteres, qui, magno conſenſu, uterum femininum bifidum, inque duos ſinus diviſum fecerunt. Conf. COMM. BOERH. V. P. II. p. 42.

b) Haec, & reliqua, vide in prioris tabulae explicatione.

F I N I S.

E R R A T A.

In praef. ad Tabulas arteriae thyreoideae pro variis I. vaſis.
in explicatione tabulae ejuſdem arteriae prioris adde.
Ψ Nervus diaphragmaticus.
Ω Nervus noni paris.
In tabula coeliacae Prima deleatur litera n. & linea ultima T. I. cum in hac figura lien non adpareat.

)o(

C J Rollinus M. Dr. del: ad nat.
G.D. Heuman Grav de la Cour de S. M. Brit. et de l'Universite de Gottingue

ICONUM ANATOMICARUM
PARTIUM
CORPORIS HUMANI
FASCICULUS III.

Arteriae Capitis, Mesenterii,
Thoracis, Renum.

AUCTORE

ALBERTO HALLER

PH. ET M. D. MED. ANAT. BOT. CHIR. P. P. O. ARCHIATRO ET CONSIL. AULIC.
SUPREMI SENATUS BERNENSIS DUCENTUMVIRO SOC. REG. ANGL. SVEC. SOD.

GOTTINGAE,
APUD ABRAM VANDENHOECK, ACAD. TYPOGR.
MDCCXXXXVII.

LECTORI S.

ALBERTUS HALLER

Arterias corporis humani haec nostra fere aetas primum in aliquam lucem constituit. Seculo XVI. in musculis fere & ossibus explicandis laboraverunt Anatomici. Non quidem ignoraverunt artem injiciendi, imo tenuerunt ante ipsa I. SYLVII *tempora* 1). *Sed spreverunt plerique, &* *ipse* SYLVIUS. *Verum absque ea arte nihil quidquam in hac anatomes adeo nobili parte potest effici. Seculo XVII. viscerum fere fabricas & in vivis animalibus experimenta sibi proposuerunt Anatomici, ab humana anatome in universum justo remotiores. Nostris denique temporibus, cum vulgatissima nunc sit ars injiciendi, etiam angiologia ab infinitis erroribus repurgata, & maximis accessionibus aucta est.* RUYSCHIUS *equidem, cum tam magnus esset artifex, parum auxit hanc vasorum historiam, quae ab aorta, tamquam trunco, ramos majores persequitur per membra musculosque. Videtur obfuisse studium revellendi, & resecandi de sua in toto corpore sede partes, quibus repleret lagenas, afferesve exornaret. Itaque arteriarum quosdam elegantes fines, & retia, & penicillos, artificiose expressit. Bronchiales vero arterias neque invenit, neque pro dignitate descripsit, ut alibi demonstravi* 2); *alias, alicujus momenti, vix invenit arterias.* WINSLOWIUS *fere primus, & adeo nuper fregit hanc adeo fran-*

1) Potes vasorum distributionem inflando per tubulos explorare, quod probo magis, quam humorem crocatum, vel aliter coloratum in sanguinis jam effusi locum per tubulos inmittere (*Isag. Anat.* L. III. c. 23. p. 68. editionis Parisinae a. 1561.

2) *De art. bronchial. & Oesoph.*

***

frangibilem glaciem, neque tamen tentatam. Hujus insistere vestigiis visum est, & quae IPSE *in compendio arctius & brevius exhibuit, ea uberius & per minutiora ex magna illa in cadaveribus humanis opportunitate persequi, qua instructi sumus. Non ignoro, quid soleat huic nostro studio objici. Varias esse arteriarum origines, progressiones, divisiones, nihil certi posse statui. Verum ea lex, si valeret, nos omnino & ab arteriarum, & a nervorum cognitione, & ab ipsis minutioribus musculis excluderet, nam & in iis rebus vix duo corpora sibi per omnia similia invenias. Deinde haec varietas in venis quidem infinita, in arteriis fere modica est. Ut eam coerceas & circumscribas finibus, sufficit iterasse experimenta, & per ipsam crebritatem dissecandi explorasse, quid perpetuum, solitum, frequens, rarum, insolens demum sit in arteriarum fabrica. Hoc ergo institutum tenui, ut de nulla arteria scriberem, nisi saepissime inquisivissem. Id ideo scripsi, ne forte aliquis, qui non continuo eum vasorum ordinem numerumve invenerit, quem ego describo, culpam in descriptionibus meis quaerat. Poterit alia dissectio ipsi ostendere, quae semel inquirendo non repererit. Ego vero, ex cadaveribus conparatis, studui, ut quam uberrimam historiam colligerem, neque facile ramum aliquem omitterem, qui alicujus esset molis aut constantiae, neque credo ullo modo me admittere potuisse, ut aliquid aut non verum, aut non frequens, aut non perpetuum, pro vero, frequente, perpetuo describerem. Eamdem sequendam rationem mihi proposui in iis iconibus, quas nondum satis perfectas, maturas aliquando edam, arteriarum pelvis, cerebri, artuum, dorsi. Die* 3 *Aprilis* MDCCXXXXVII.

ARTE-

ARTERIAE CAROTIDIS EXTERNAE

TABVLA SECVNDA

ARTERIAE PHARYNGEAE.

Arteriae Carotidis externae deſcriptionem promiſit *a*) IOSEPHVS EXVPERIVS BERTINVS, ſed eam felicitatem neſcio quod fatum nobis videtur invidere, cum & diu abfuerit in ultima orientali Europa BERTINVS, & nunc aliis laboribus implicetur. Quare interim non inutilem fore operam ratus ſum, quam impendi huic inprimis arteriae. Non permiſit inſtitutum ſuum WINSLOWO, ut in uberiorem hiſtoriam ſe diffunderet. Praeter WINSLOWVM vix ullus auctor exſtat, quem poſſis conſulere. Ergo, cum abundarem cadaveribus, & puerilibus plurimum, ad injectionem cerae peridoneis, magnam vim capitum diſſecui, ut ignotas undique arterias in lucem protraherem, notas confirmarem. Micrologiam forte nonnulli criminabuntur. Sed arduum eſt limites definire, ubi deſi-

a) Librum ejus Viri de Carotide Externa lucem nondum vidiſſe, & verendum eſſe ne ſupprimatur legi poteſt in COMMERC. LITER. NOR. 1743. p. 285.

desinat curiositas utilitatem habere. Musculorum vidi circumscriptiones & ossium, quibus infiguntur sedes, incredibili industria & laboris patientia definivisse ALBINVM. Quis in arteriis, in nervis, simile aut minutius studium reprehendet? & si in aliis anatomes partibus plena & perfecta descriptio laudem meritam est consecuta, quis aequus rerum aestimator studium & sollicitudinem carpat in arteriis? Nova nomina alii vitio vertent. Sed novis rebus, aut anonymis nomina imponere jubet publica utilitas. Ita sermo facilis fit, & memoriae subvenitur. Notum est, quantum confusionis apud eos vetustos auctores myologicos sit, qui ante nomina imposita scripserunt. Praeterea nomina facilia, & ex proximo petita imposui. Icones demum ex adultis corporibus adjeci. Sed eo parciores fuerunt rami, quos pictor exprimeret. Neque id magnum vitium fore putavi, cum ipsa abundantia pariat obscuritatem: neque situs ratio patiatur plenam vasorum copiam, &, quae icon non exprimit, vocibus fere melius possint exponi. In teneris vasa facilius replentur, sed musculi obscurissimi sunt, & fere inextricabiles. Deinde in nostris iconibus, ad adulta corpora factis, ALBINIANVM studium in musculis ne requirat velim, aequus lector. Sufficere mihi credidi, si sedes vasorum & limites definirem, ne errarent per innane album, ut solent, exemtorem vasorum nervorumque ichnographiae, quarum equidem utilitas mihi perexigua esse videtur. Carotidis internae fines in cerebrum divisos in alio fasciculo exhibebo. Haec icon picta est Decembri mense MDCCXLV.

CA-

CAROTIDIS EXTERNAE

TABVLA II.

ICON ARTERIAE

PHARYNGEAE.

Effractum eſt jugum, & late patefacta, quae inter maxillam ſuperiorem & proceſſum maſtoideum poſita ſunt.

A Margo cartilaginis thyreoideae inferior.
B Margo ſuperior.
C Os hyoides.
D Glandula Whartoni
E et ſublingualis [1]
F Maxillae inferioris, cujus ramus ablatus eſt, extremitas.
G Ala pterygoidea externa.
H Iugi pars exterior defracta.
I interior
K Meatus auditorius.
L Proceſſus mammillaris.
M Foramen tertii rami Quinti paris.
N Foramen principis arteriae meningeae.
O Sedes proceſſus transverſi Atlantis.
Ω Proceſſus ſtyliformis

P Ster-

1) Continua ſemper priori, & eadem, ſi naturam potius, quam morem conſulas. Ita recte egregius WALTHERVS *de lingua;* & olim WHARTONVS *Adenograph.* p. 129.

P Sternothyreoideus musculus

Q Coracohyoideus

RR Sternohyoidei.

S Mylohyoideus obiter indicatus. 2)

T Pars Basioglossi, cujus major portio destructa est.

V Pharynx ab unco pterygoideo descendens.

X Styloglossus musculus.

Y Stylopharyngeus

Z Levator palati mobilis.

a Circumflexus palati mobilis.

b Obliquus capitis superior.

c Obliquus inferior.

Δ Levator scapulae.

d Complexus.

e Nervus octavi paris.

f f Arteria vertebralis, quae nuda primo adparet inter rectum majorem & obliquos, iterumque inter obliquum inferiorem & levatorem scapulae.

g Ramus ejus muscularis ad obliquos, rectum majorem, complexum, rectum minorem. 3)

h Carotis *communis*.

i i Truncus *Cerebralis* hic parum flexus. 4)

2) Musculi hujus fibras non secundum naturam depictas esse satis novi. Sed sedes tantum musculorum definire volui, non fabricam.

3) Vide in arteriae thyreoideae inferioris historia not. *d. sub Atlante demum* &c.

4) Cum Carotidis rami perpetuo duo sint, eorum vero, qui cerebrum adit, exterior sit, aut certe posterior, & quem externum vocant, is vere sit interior, aut anterior nonnunquam, nisi micrologum videtur, adparet nomina mutanda esse *Comm. Boerh.* II. n. 231. not. *b.* Confirmo vero, quoties thyreoideae arteriae origo super divisionem est, externae truncum infra thyreoideam internam diametro superare. Caeterum arteriae Carotidis truncus profundus, hic parum vel nihil flexus pictus est, neque flexus fuit, neque aliter in multis, adultorum inprimis cadaveribus reperitur. Minime vero ignoro, frequentem satis esse flexionem illam, quae sub foramine in hac Carotide reperitur, & quam COWPERUS depinxit, tum in *Phil. Trans.* n. 280. tum in Appendice operis BIDLOIANI, tum in DRAKII illa celebri tabula (*Anthropogr.* II. T. XX.) LANCISIUS etiam in T. VI. f. 1. novae edit. L. *de corde & aneurism.* sive in tabula dissertationi de gangliis addita expressit. Videtur mihi in junioribus plerumque adesse, & ab injectione non parum augeri, uti in universum repletio ceracea multum valet in augendis flexionibus serpentinis arteriarum, dum terminatas arterias dilatat, exque brevissima linea recta in longiorem inflexam urget. Addo ex hac arteria rarissime ramum aliquem nasci. Nuper tamen, sed semel omnino, occipitalem arteriam ex hoc cerebri trunco vidi prodiisse. Veteres hoc vulgo ignorarunt, variosque internae ramos tribuerunt.

l Carotis *superficialis* s. externa. 5)

III Ar-

5) Ordo ramorum, qui ex hac arteria exeunt, hic expressus est, uti plerumque obtinet. Nempe thyreoidea superior prima oritur (vid. not. 6.) deinde lingualis, & posterius proxima Pharyngea, inde labialis, & extrorsum occipitalis, vel eo loco, vel utique aliquanto inferius, super eam vero plerumque auricularis externa. Denique truncus, data pro ramo Temporali, inflexus in Maxillarem internam abit. Minores in universum surculi plures paucioresve inter divisionem Carotidis & Parotidem glandulam intercedunt, qui vel extrorsum ad mastoideum musculum, ganglion magnum collive musculos & cutem, vel antrorsum ad biventrem, stylohyoideum, vel introrsum ad pterygoideum internum, stylopharyngeum, pharyngem ipsum, masseterem denique, eunt. Sed & hyoideus ramus lingualis, & dorsalis linguae, & quinquies in quinquaginta fere cadaveribus Laryngea ex trunco prodiisse visae sunt. Verum haec rara illae minores arteriolae, etsi semper aliquae, & ipsae tamen inconstantes, neque una nisi paucae in eodem subjecto, nec unquam omnes adsunt. In eo vero hoc corpus, quod hic depictum exstat, a solito more differt, quod omnes arteriae paulum sursum tractae sint, quod in abscisso capite vix evitari potest. Caeterum hic ordo quem descripsi, ab adeo paucis anatomicis hactenus est recte propositus, ut sit, quod valde mireris. Veteres fere ita male descripserunt, ut non sit necesse redarguere, Princeps VESALIUS & internae ramos tribuit, & venas arteriasque varie commiscuit & denique internam, cui ramos adsignat, qui debentur maxillari internae, principe ramo una cum jugulari vena dixit cranium penetrare. (L. II. c. 12. fin.) Eum, ut solent, secuti sunt VALVERDUS L. VI. c. XI. PLATERUS p. 118. & alii, & CASSERIUS L. VI. c. 2 & clanculum imitatus NATHANAEL HIGHMOR. *disquis. anat.* p. 246. & BOURDONUS *Tab. Anat.* VII. f. 2. ejusdem culpae reus. EUSTACHIUS nihil praeter verum pinxit, ejus autem icones T. XXV. fere a venis ita tectas habent arterias, ut minus sint utiles. COLUMBUS emendavit aliqua, & addidit arterias maxillae inferioris & ophthalmicas. GABRIEL FALLOPIUS pleraque quidem errata VESALII correxit, expunxit illas confusiones arteriarum & venarum, delevit ramum majorem carotidis, per Jugularis foramen deductum. Ad ejus descriptionem VIDUS VIDIUS (T. 27. f. 1.) potius quam ad cadaver, iconem finxit. Thyreoideas duas vidit FALLOPIUS ex Carotide prodire, hinc Externam Carotidem pro tertio ramo recensuit. Ejus deinde ramos primos sollicite satis descripsit, non ita qui minores inde prodeunt. (*Obs. Anat.* p. 132.) Addidit tamen aliquos, quos non oportuisset inter primos numerare, ut *quartam* p. 132. b.) SPIGELIUS equidem VESALIUM secutus, distinctius paulo quam FALLOPIUS, Carotidem internam ab externa separavit, caeterum varia abnormia admiscuit, ut VESALII potius & COLUMBI descriptiones, quam naturam videatur imitatus. Iisdem verbis continetur CASPARI BAUHINI descriptio (*theatr. anat.* p. 367.) LAURENTII L. IV. c. 10. p. 145. ed. Paris. & RIOLANI brevissima verba nihil lucis adferunt, neque THOMAS BARTHOLINUS, qui SPIGELIUM *fere* exscripsit *Anat. renov.* p. 672. neque DIEMERBROECKIUS L. VI. c. 4. p. m. 477. qui easdem etiam fere voces habet SPIGELII, & tribuit internae ramos, qui maxillari debentur. Quatuor ramos habet BOURDON *expos. anat.* p. 369. lingualem, angularem, temporalem & occipitalem, easdemque KEILIUS *abridgm.* p. 340. & VERHEYENIUS. COWPERUS in celebri illa tabula, quae & in *Phil. Trans.* n. 280. & in appendice BIDLOIANA T. III. & apud DRAKIUM T. XX. tres tantum ramos pingit, eosque confertim ex Carotide externa ortos, temporalem, Angularem a qua Maxillaris interna (10. 10.) & occipitalem. Ut omnino haec, passim celebris tabula, in Capitis vasis inutilis sit. In LEONCENAE iconibus, quae in *Phil. Trans.* l. c. exstant, eadem fere, quae COWPERI sunt vitia, & occipitalis perinde pro trunco Carotidis externae datur, angularis vero omnino omittitur. RAVII descriptio apud VALENTINUM (*Zootom. append.* p. 102.), ditior est prioribus, & Thyreoideam, eo seculo vulgo omissam repetit, in ramis vero minoribus passim aberrat. CANTII icon, etsi minime perfecta, multo melior est (*Inpet. Anat.* T. I. f. 2.) & ramos Externae ordine naturali habet, etsi minime ad finem perductos. CHESELDENII descriptionem etiam in novissima editione, parcius laudo (p. 185.) WINSLOWUS multo omnibus prioribus melior, expunxit ramos spurios, addidit denuo thyreoideam, auricularem, maxillarem internam primus ornatius descripsit: a meis fere in eo recedit, quod pharyngeam aut non habeat, aut certe sub nomine *Maxillaris inferioris* (*Tr. des arter.* n. 54.) non satis perfecte describat, neque enim hic de minoribus surculis inquiro. D. LIEUTAUD, qui stylomastoideam ramis magnis Arteriae Caroditis externae adnumerat, eamdem Pharyngeam omittit (*Essays anatom.* p. 477.) Eamdem neque KULMUS habet (*Tab. anat.* p. 80.) cujus caeterum bona est descriptio. VERDIER (*Abregé Anat.* T. II. p. 374. & BOUDON (apud PALFYN. *Anat. Chir.* II. p. 241) fere WINSLOWUM exscribunt. GRAMBSIUS in *angiologia* thyreoideam habet, & Maxillarem, & sublingualem, & Temporalem cui maxillarem internam

m Arteria Thyreoidea superior. 6)

n Ramus ad hyothyreoideum ceratoglossum, sternohyoideum.

o Ad musculos sternohyoideos ramus.

p Ad Coracohyoideum longe secundum cutem descendit

n Ad Cricothyreoideum & glandulam thyreoideam.

q Ex Arteria Pharyngea 7)

r Ra-

nam accenset & Occipitalem T. V. LE CATII icon multa bona habet, ordinemque ramorum majorum naturalem, Pharyngeae vero loco unicum ramum, eumque Carotidis internae in foramine suo comitem pingit (*des sens* Tab. ad p. 299.) Eum vero ramum nunquam vidi, neque fere persuadeor, ut credam adfuisse.

6) Recentiores observationes de hac arteria cum prioribus meis consentiunt. Rarissimum est, per foramen transire truncum Laryngeae, plerumque super marginem thyreoideae & super thyreopharyngeum, cui ramum dat notabilem, in Laryngem subit, & perpetuo per imam partem exit ad cricothyreoideum. Nec rarum est, ex ipsa thyreoideae origine ramum ivisse ad musculum mastoideum. Laryngeam quinquies vidi ex Carotidis superficialis ipso trunco provenisse.

7) Haec arteria nova est, quantum video primum descripta ad BOERH. Tom. I. p. 202. Tenuia sunt vestigia, quae apud scriptores reperi. Ramus ad rectum musculum colli, quem FALLOPIUS dixit & quarto loco numeravit l. c. p. 132. b. & VIDUS pinxit T. XXVII. f. 1. O., huc omnino pertinet. Sed minorem surculum cum habeat, pharyngis veros ramos omittit. Habet aliquid hujusmodi CANTIUS, sed obscurissimum est, quod pingit. LE CAT ramum procul dubio tubarium depinxit, p. 299. g. quem in foramen Carotidis internae ducit, nos eo ivisse nunquam vidimus, etsi eo iturus videri possit. WINSLOWI *Submaxillaris* arteria n. 54. accedit nostrae. Sed nostra non adit maxillarem, sublingualem, Parotidem glandulas, & de WINSLOWIANA descriptione nihil habet, nisi ramos musculis pharyngis & flexoribus parvis datos. Perpetua est, neque fallit inquirentem, etsi minor reliquis carotidis ramis primariis, si auricularem posteriorem non connumeres. Caeterum, ab eo tempore, quo descripsi Pharyngaeam, pleraque eadem in nuperioribus cadaveribus reperi. Origo constantior est inferius, quam in hoc cadavere, vel ex ipsa divisione Carotidis, ut in tabula arteriarum faciei, vel ad lingualis originem. Eo semper fere omnia redeunt ut rami externi tres, duo, unusve rectum majorem, minorem, ganglion intercostale, & nonnunquam aliqui cutem & mastoideum musculum adeant (*r*). Qui foramen jugulare subit, non eodem semper loco exit, neque penitus perpetuus est, retro Carotidem vero internam sursum migrat. Arteriam autem hujusmodi cum jugulari vena Cranium adeuntem multi habent veterum, ut PLATERUS p. 23. 297. PAREUS L. III. c. 15. DIEMERBROECK p. 477. & alii: sed ii fere VESALIUM exscribere videntur, qui per errorem Carotidis magnum ramum ea via ducit. Cum octavi paris nervo subeuntem arteriam habet RIDLEY *obs. pract.* p. 165. & MONROUS quasi ex fama incerta de hujusmodi arteria loquitur *of the bones* p. 114. Idem ramus alio foramine, per quod & vena vertebralis ramum mittere solet, repertus est a me perforasse condylos occipitis, & partem durae matris proximam foramini magno adiisse. Alias, & in cadavere etiam unde arteriae faciei depictae sunt, ab occipitali prodiisse vidi. Interni rami interiores styloideos musculos & pharyngem tribus ad minimum locis adeunt, primus circa angularem arteriam (*s*), unde longe nonnunquam descendit: deinde alter infra levatorem palati mobilis, unde ramus notabilis, reflexus, (*u*) etiam duplex, pariter per postica pharyngis in mediam pene Laryngis altitudinem migrat, cujus imi rami cum thyreoideis superioribus coeunt. Hic etiam tubae saepe, ejusque vicinis duobus musculis, ramos exhibet, & sursum ramos mittit in pharyngis superius infundibulum. Supremus denique omnium, qui pharyngis partem ossi occipitis subtensam adit, cumque conpare transversum conjungitur, idem tubae cartilagineae, et cartilagini ossi petroso & occipitis interpositae, & recto minori, & ossis cuneiformis proximi parvis foraminibus, & principio narium ramulos dat, & ab eo arteria est, quae ingreditur canalem pterygoideum, atque cum nasali concurrit. Sed neque defuerunt cadavera, in quibus duo rami, alter sub levatore, alter supra eum musculum, pharyngis posteriora, rectum, vertebrarum corpora & ligamenta adierunt. Ipsam etiam Pharyngeam totam ab occipitali arteria vidi ortam, & vidi du-

r Ramus ſuperficialis ad glandulam parotidem.

s Ramus ad pharyngem primus, ſurſum deorſumque diviſus.

t Ramus ad nervum octavi Paris, ganglion intercoſtale, ſcalenum, muſculum rectum internum, & longum colli deſcendens.

u Ramus ad pharyngem alter.

* Sedes unde ramus comes jugularis prodire viſus eſt in variis corporibus.

w Ramus ad rectum internum, pharyngem ſummum.

x Ramus ad pharyngis partem poſteriorem, & ſummae proximam deſcendens.

y Ramus ſuperficialis ex Carotide externa. 8)

z *Lingualis* arteria. 9)

* Ra-

duplicem fuiſſe, cum ad communem altera a Carotidis trunco ſuperficiali accederet; & triplicem, ut extrema, comes Carotidis, ab occipitali eſſet, rectisque proſpiceret muſculis; altera daret muſculis tubae, veloque mobili: tertia vero tonſillis, & linguae, & utraque a Carotide externa eſſet. Palatinae caeterum longe plerumque ſunt a Labiali.

8) vide not. 5. Frequenter adeſt. Caeterum ita ſoleo conſtituere limites Carotidis externae vel ſuperficialis, ut a diviſione Carotidis communis ad diviſionem uſque externae in Maxillarem internam & Temporalem nomen retineat.

9) Lingualis princeps arteria anatomicis fere omnibus innotuit, & principi COLVMBO L. VII. p. 181. *Tertia arteria* eſt FALLOPI (*obſerv.* p. 132. b.) & VIDI VIDII (l. c. n.) altera KVLMI p. 80. *Sublingualis* WINSLOWI n. 53. LIEVTAVD p. 478. CL. GVNZII *de art. maxillar.* p. 14. qui omnes breviter eam adtigerunt. CANTIVS obiter eam expreſſit ſub glandula Parotide, melius vero ILL. TREWIVS in *Epiſt. de vaſis linguae* olim ad me data T. I. Quare ut hunc praecipuum Carotidis ramum pro dignitate recenſeamus, trunco quidem lingualis nomen relinquimus, qui ſub Labiali plerumque oritur, ſepties tamen a nobis inter quinquaginta obſervationes communi principio cum Labiali prodiit, uti etiam TREWIO videtur obtigiſſe l. c. Continuo ſuper os hyoides flexuoſa introrſum tendit, & ſurſum primum, deinde introrſum, atque continuo Hyopharyngeis ramum tribuere ſolet, ad ipſum autem os hyoides alterum, qui transverſim ſub eo oſſe ductus minime raro arcum cum ſocio lateris alterni efficit. Hunc ramum, quem *hyoideum* voco, ſeorſim a trunco Carotidis oriri vidit FALLOPIVS p. 132. cui *prima* eſt, & ego bis vidi, ex Labiali vero pariter in duobus cadaveribus. TREWIVS exprimere videtur f. I. haud longe ab L. Hic ramus perpetuus quidem eſt, magnitudine vero diverſa. Ceratogloſſo, Mylohyoideo, Biventri, Hyothyreoideo, Sternohyoideo, Coracohyoideo ramulos dat, vel omnibus, vel plerisque. Cum arteriae thyreoideae ſuperioris ramulis concurrere ſolet variis anaſtomoſibus.

Eo ramo edito Lingualis ſuper ceratogloſſum, deinde ſuper baſiogloſſum migrat, tecta utroque. In eo intervallo vel per intercapedinem Hyogloſſis interjectam, vel variis eorum muſculorum partibus perforatis, introrſum quidem ramum alterumve ramum edere ſolet ad Mylohyoideum, biventrem, geniohyoideum, in quo muſculo cum conpare alterius lateris non raro in anaſtomoſin concurrit, aliquando etiam ad principia ſternohyoidei, coracohyoidei.

Extrorſum vero vel ſurſum *dorſalem linguae* ſolet emittere, quae ad ſtylogloſſum, ubi linguae adplicatur, dorſique linguae principium profunda venit. Haec eſt, quae rete in poſtrema parte hujus dorſi facit, a quo & Epiglottis habet. Perpetua eſt, alias duplex, alias paulo

ultra

α Ramus ad ceratoglossum.
β Truncus lingualis profundus *s. Ranina.*
γ Ramus superficialis *s. sublingualis.*
δ Ad mylohyoideum.
ε Arteria *Labialis.* [10]
ζ Ramus eius *palatinus.* [11]

η Ra-

ultra extensa, & pharyngis parti, linguae proximae, & tonsillis prospicit.

Ad finem denique basioglossi Lingualis plerumque finditur in duos ramos. Eorum alter, interior superficialis, *Sublingualis* dici potest, qui inter glandulam sublingualem & geniohyoideum antrorsum excurrit ad maxillae usque symphysin, & ramos frequentes & illi glandulae dat, & huic musculo. Eadem denique ad finem anteriorem mylohyoidei erepere solet, & ramos edere vel cutaneos & biventri datos, vel quod rarius est, & ter vidi, in musculos labii ferioris excurrere, uti de submentali dicemus. Inosculatur plerumque ad symphyseos sedem cum submentali. Hic ramus est quem *der kleinere* vocat KVLMVS *tab. anat.* p. 80 & GRAMBS l. c. & ad i. i. expressit TREWIVS. Novies vero eum vidi a submentali totum provenisse, ut nihil a Linguali ipsi simile exiret, & semel in uno latere a Linguali, in altero a submentali vidi prodiisse, quae ramus est Labialis. Oritur vero tunc in sede fere anteriori glandulae Whartoni.

Alter perpetuus majorque ramus *Ranina* dici potest. Ea inter adhaesionem genioglossi ad linguam, & carnem linguae lateralem flexuosa excurrit, quod vir industrius D. PETSCHE in diss. qua *selectae obss. anatomicae* continentur, observavit n. 40. ad apicem linguae usque, ubi subcutanea facta, comes venae & nervi a tertio ramo Quinti, in minutum illud rete terminatur, quod RVYSCHIVS pinxit Thes. I. T. 3. f. 4. A TREWIO delineatur Ranina ad gg. f. 1. Descripsi vero linguae arterias in *Comment. Boerh.* IV. p. 21. 22.

10) *Labialem* arteriam voco, quam vulgo vel Maxillarem externam vocant, ut WINSLOW l. c. n. 55. LIEVTAVD p. 478. VERDIER II. p. 347. GVNZIVS p. 14. vel Maxillarem ut BOVDON p. 241. GRAMBS l. c. vel denique, ob supremos ramos *angularem,* ut WINSLOW n. 58. & reliqui nuperi auctores hactenus citati. Maxillaris enim nomen mihi ambiguum videtur, angularis plerumque non verum; Labia vero vix unquam non adit. *Secunda major* est FALLOPII l. c. VIDII que, *der dritte* KVLMI p. 80. EVSTACHIVS eum non ignoravit, quod ex T. *XXV.* adparet, figura tamen vix ulla exstat, nisi ejus partis, quae in facie est, & eae quidem satis imperfectae, ut alibi demonstrabo (in Tabula arteriarum faciei).

Tertius est inter internos ramos externae Carotidis, & perpetuus, nisi, quod cum Linguali non rarissimae conjuncta prodierit (not. 9). Minor est, quam haec ipsa arteria, & Thyreoidea, & Maxillaris interna, reliquis & Occipitali inprimis major.

Labialis arteria ex margine interno Carotidis superficialis orta, continuo super Lingualem adscendit introrsum, flexuosa, tecta stylohyoideo, & tendine biventris, (COWPER *Myotom.* T. 53. F.) ad glandulam maxillarem usque. In eo itinere, & brevi ab ortu Palatinam primo edit, quam dicam n. 13. Porro musculis, quos nominavi, surculos unum pluresve dare solet, & stylopharyngeo nonnunquam & ceratoglosso. Deinde, sed non raro in glandulae demum sulco, *Tonsillarem,* tum, vel in ipsa glandula, vel prius Pterygoideo musculo ramum. Vidi eum ramum etiam prius provenisse, quam tonsillaris.

Tunc, ubi glandulam adtigit, per sulcum ejus proprium, sulco venoso superiorem, proxima maxillae inferiori, migrat introrsum antrorsum, & in eo sulco ramos dat numerosos, pterygoideo musculo, glandulae maxillari, acuto margini linguae, membranae oris; tum subcutaneas, quarum aliqua nonnunquam per cutaneum colli musculum longe per collum, faciem, mentum, dividitur, alias antrorsum fere ad mentum usque repit, & ad glandulas conglobatas, quae Whartonianam intersunt & Parotidem, & Masseterem, huic vero maximas. Hujusmodi subcutaneas & glandulis datas maxillaribus externis HALEI pinxi in art. Labialis icone ad L. L. In eo denique sulco arteria finditur. Truncus sursum ad maxillae marginem se conjicit, quem ad oram exteriorem Masseteris superat, ibique pulsu tangitur; ea porro Labialis est proprie, quae in alia dissertatione describitur. Ramus trunco paulo minor submentalis est de qua n. 14.

11) Haec arteria perpetua quidem est, origine tamen non ita constante, non enim rarissimum est provenisse a Carotidis trunco. Sed plerumque a Labiali, haud multis lineis ab origine

η Ramus ad Glandulam maxillarem major.
Ramus tonsillaris. 12)
Λ Ramus pterygoideus. 13)
θ Ramus ad glandulam sublingualem, & mylohyoideum sive *submentalis arteria.* 14)
Ξ Ramus nutritius maxillae inferioris.
κ Palatinae Rami ad musculos uvulae.
λ Profundus palati.
Σ Truncus Labialis ad faciem euns.

μ *Ar-*

gine, tecta musculis a styliformi processu ortis adscendit, quibus ramulos aliquos exhibet, & Pterygoideo interno, cuius margini externo adjacet. Inde Pharyngis sedi se adplicat, quae inter linguam est, & uncum pterygoideum, dat pharyngi, & linguae nonnunquam, & tonsillis parvos ramulos: adtingit levatorem palati mobilis, & ibi fere finditur, datis ad duos tubae musculos, & interpositam tubam ramulis. Ramus palatinus *superficialis* ad uncum Pherygoideum cum circumflexo musculo tendit, & ad glandulas palati mobilis reflexus pervenit, inque eo velo ramosus finditur. Ramus palatinus *profundus* cum levatore ad palatum mobile venit major, & tectus eo musculo perrat velum, dat azygo, & uvulam adit ultimis finibus. Idem ad expansionem tendineam circumflexi & palatum osseum ramulos dat. Sed tonsillis etiam ramum plerumque dat notabilem descendentem. *Palatinam adscendentem* vocavi, vix descriptam hactenus, ut a palatina descendente separarem, quae ramus est maxillaris internae (Tab. huius art. y.). Descripsi nostram ad BOERH. I. p. 202. Vidi duplicem fuisse, & alteram, a Labiali perinde ortam, Pharyngeae locum deficientis supplevisse, ad Pharyngem &c. distributam. Alteram dedisse velo palati, linguae dorso, tonsillis.

12) Haec princeps est *tonsillae* arteria, quae nonnunquam ramus est palatinae. Adscendit juxta styloglossi ad linguam insertionem, secundum sedem lateralem pharyngis, dat tonsillis, quarum convexitatem adit, multis surculis, & radici linguae. Vidi a trunco Carotidis venisse. Sed hoc rarum est.

13) Perpetuus est, vel etiam duo, vel solitarii, vel conjunctus alter cum dorsali linguae. Dat mylohyoideo musculo, Pterygoideo interno, glandulae Whartoni, linguae dorso, initio Pharyngis, gingivis, mylopharyngeo, glossostaphylinis.

14) *Submentalis* arteria perpetua, oritur in ipso sulco maxillaris glandulae, migrat inter maxillam biventrisque secundum ventrem (conf. etiam *tabulam arteriarum faciei* M.) dat ramos glandulae modo dictae, transque biventrem in cutem, (l. c.) varios, aliosque inter eum musculum & mylohyoideum transversim repentes, utrique tribuentes, denique ex intervallo biventrium cutaneos, quales pinxi obiter in Icone Thyreoideae inferioris. I

Dat porro maxillae inferiori, in foramen parum notum nutritiam arteriam, & varias ad periosteum ejus maxillae.

Denique ad terminum biventris anteriorem ejusque oram externam finditur, ibique vel uno vel duobus ramis mentum adit. Quando duo sunt, ramorum unus, isque interior, superficialis magis ad cutem menti & Quadratum; exterior vero profundus in levatorem menti, tectus quadrato, in periosteum, quadratum, triangularem, orbicularem cutemque divisus est. Sed haec incertiora sunt, mentalis tamen ramus nunquam deficit. Ultimi surculi inosculantur labialibus inferioribus (*Tab. art. fac.*) & inferiori dentali, (ibid) & alterni lateris arteriolis cognominibus. (ibid.) Vidi trunculum retrorsum redeuntem ab extrema biventris sede, rediisse inter geniohyoideum musculum & sublingualem glandulam, & maxime conspicuam anastomosin fecisse cum Sublinguali, datis ad geniohyoideos & sublingualem glandulam surculis. Sed minutis saltem ramis ad extre-

μ Arteria *Occipitalis.* 15)

ν Arteria *ſtylomaſtoidea.* 16)

ξ *Auricularis poſterior.* 17)

ο Rami occipitalis arteriae ad ſplenium.

π Ra-

trema biventris, ubi nudus eſt a mylohyoideo, cum ſublinguali frequenter communicat.

Ab hac ſubmentali dixi ſublingualem non infrequenter oriri.

Caeterum haec arteria videtur pingi apud EVSTACHIUM T. XXV. certius vero apud CANTIUM T. I. f. 2. & habet etiam KULMUS p. 81. parum caeterum notam.

15) In hac arteria inprimis hoc variabile reperio, quod rami profundi, dicti ad Tab. II. arteriae thyreoideae inferioris, non rariſſime abſint: Tunc arteriae vertebralis ramus ſub atlante ortus (dictus l. c. ad *d*) eo major eſt, vicesque replet occipitalis. Denique ramorum, qui ad caput adſcendunt, alii ſuperficiales ſunt, alii profundiores. Hi in perioſteo, illi inter cutem & galeam aponeuroticam repunt. Vidi etiam dediſſe Pharyngeam.

16) *Stylomaſtoidea* arteria nomen habet a D. LIEUTAUD p. 479 & non perinde ignota eſt aut nova, ut ab ejus parvitate exſpectari poſſet. Dudum COLUMBUS habet p. 41. & VIDUS VIDIUS p. 28. C. BAUHINUS *Theatr.* p. 283. PLATERUS p. 23. HABICOTUS die v. p. m. 177. venamque aut comitem aut pro arteria deſcriptam VESALIUS p. 467. Nimii potius facta eſt a Cl. LIEUTAVD, qui inter ramos primos Carotidis ſuperficialis poſuerit, nimis parvam, & pene ſemper ſecundariam, ut ſemel aliter viderim. Caeterum ab Occipitali bis vidi prodire, quale quid etiam IOHANNI ADAMO KVLMO contigit, & pro frequente deſcribit LIEVTAVD l. c. Plerumque tamen oritur ab auriculari poſteriori. Inde extrorſum ad nervi duri foramen tendit. Dat etiam imo meatui auditorio, & alteram radicem Tympanicae. Nempe ſuperior radix eſt ab arteria articulationis maxillae inferioris, quae a Temporali provenit. Ea ad meatus auditorii partem poſteriorem venit, arcum facit cum ſurculo ſtylomaſtoideae, & ex his duobus ſurculis fit coronarius ramus circumlegens oſſeam partem meatus, a quo porro deſcendit arteriola per membranam tympani, parallela manubrio, a qua illa arbuſcula, picta RVYSCHIO.

Hanc originem tympanicae habet etiam KVLMVS p. 81. & WINSLOWVS ex auriculari n. 68.

Ipſa vero ſtylomaſtoidea, ubi foramen ſubiit nervi duri, dat cellulis inprimis maſtoideis, muſculo ſtapedis, canali ſemicirculari exteriori, qui proxime poſterior adjacet canali duri nervi, & gracili filamento ad partem poſteriorem ſuperiorem tympani adſcendente coit cum meningeae ramulo, qui fiſſuram FALLOPII ſubit, & trunculo tympani cavitatem adit, & feneſtram ovalem, incudisque ſedem adtingit.

Alius vero paulo anterius ab eadem meningeae ramo, fiſſuram ſubeunte, ramus princeps fere inter tympanicas, in partem anteriorem ſupremi tympani deſcendit ad promontorium, ſedem foraminis rotundi, partem cavi tympani anteriorem: Idem cum eo, qui a Carotide venit, communicat. Vidi duas fuiſſe & diſtinctas propagines Meningeae, quarum una in tympanum, altera in fiſſuram aquaeductus ivit. A Carotide vero interna in ipſo tranſitu per os petroſum, ubi anteriores legit tympani limites, ramus adit promontorium, quale quid VALSALVA etiam vidit T. VII. f. 1. Porro a meningea ſurculus in canalem muſculi interni mallei ſolet deſcendere, cumque eo procurrere, CASSEBOHMIO etiam dictus n. 5. Alii ſurculi cum tuba adveniunt ex Pharyngeis: & *alii* ultimo, per fiſſuram, ad muſculum anteriorem mallei, & niſi fallor malleum ipſum adveniunt, ex temporali, ut ſuo loco dicetur, orti. Hae ſunt cavi tympani, quas novi, arteriae.

17) Haec arteria non eſt ex minimis, & plerumque a Carotide ſuperficiali in parotide oritur; ter tamen quaterve vidi prodiiſſe ab Occipitali. Hujus haec hiſtoria eſt, cum multis cadaveribus conparata. Per Parotidem, ſuper biventrem, retrorſum, pene transverſa incedit, continuo ſub ſtyliformi proceſſu, datque parotidi, biventrique. Ubi meatum auditorium adtigit, dat ramum in ejus partem inferiorem, qui in junioribus corporibus membranam hujus meatus per proprium foramen adit, quod in adultis concreſcit. Deinde ſtylomaſtoideam edit, retrorſum ituram. Dat porro extrorſum trans maſtoideum muſculum, ad hunc, ad cutem, ad tegumenta & galeam non minimae partis occipitis ramum. Tunc inflexa aſcendit in plica, quam auricula facit cum capite, truncoque ſuo ultimo in partem poſteriorem, lateralem, ſquamoſam

π Ramus *meningeus posterior* 18) ab eadem.

ρ Ramus ad complexum.

σ Ramus ad occiput & sinciput excurrens.

τ Flexio *Carotidis*, ubi incipit degenerare in Maxillarem internam. 19)

υ Arteria *Temporalis*.

φ Arteria *Meningea*.

χ *Maxillaris inferior*. 20)

ψ *Temporalis profunda exterior*. 21)

ω *Maxillaris interna* praeterlegens radicem processus pterygoidei.

1 Arteria *temporalis profunda interna*. 22)

2 Ar-

squamosam temporum exit, & antrorsum cum temporali, & retrorsum cum occipitali & superiori auris, varie inosculata aponeurosi temporalis providet. Ramos autem secundum auriculam dat plurimos, neque satis constantes. Imus lobulum, antitragum, helicis ima, adit tum exterius, tum, sub cartilagine repentibus ramis, intus in auriculae cute. Dat idem ramus surculos minutos in partem inferiorem membraneam meatus, coeuntes cum ramis temporalis.

Tum surculi profundi ad periostium processus mamillaris, & foraminula vicina meatui auditorio.

Deinde alius ramus convexae conchae inferiora, et helicem adit.

Alius, vel plures extrorsum euntes, musculum auriculae posticum, occipitalem, splenium, ossis occipitis partem lateralem, superiorem.

Porro conchae superiori, helici ramum, aliumque superiorem conchae eidem, helici, anthelici unum, plures, & denique summo helici, qui circa ejus rotunditatem supernam conflexus, cum auriculari anteriori suprema convenit. (Tab. art. *faciei* n. 23.)

Haec arteria dudum nota fuit. Temporalis posterior dicta est VESALIO L. III. p. 489. & in *tab. artt.* O. Sexta est FALLOPIO p. 132. b. VIDO notatur q. Est ramus retro aures COLUMBI p. 181. *Seconde branche externe* WINSLOW l. c. n. 58. EUSTACHIUS etiam depinxit T. XXII. & originem CANTIUS l. c. & resectam VALSALVA T. II.

18) Ramus meningeus occipitalis, qui in angulo sub tentorii cerebelli fine extremo adit duram matrem, nonnunquam deest, etiam praesente vena. Contrario modo vidi occipitalem meningeam notabilem dedisse per foramen jugulare, & alium per foramen peculiare nervo octavo: & secundam alibi per partem, quae foramini magno proxime superior est. Habet etiam D. VERDIER II. p. 339. venam vero EUSTACHIUS T. XXV.

19) Omnino dici potest Carotidem in maxillarem continuari, ut video scripsisse D. VERDIER II. p. 340. Etsi enim temporalis fere e directo respondeat Carotidis communis longitudini, & unice paulum extrorsum eat, major tamen est maxillaris, & ad eam manifesto incurvatur Carotis. Haec caeterum icon potest ad eam maxillaris arteriae in fasc. II. addi, ut, quae multa, ob nudata ossa, faciliora habeat.

20) Ab ea nuper ramum insignem in buccinatorem musculum, membranam oris & gingivarum partem posteriorem vidi ivisse, antrorsum euntem, alveolari inosculatum & labiali. Sed hoc rarius est.

21) Haec magis superficialis esse & temporalis tendini incumbere solet: profundos ramos etiam dat in periosteum calvariae. A maxillari inferiori non rarissime provenit.

22) Ad hujus historiam, ramosque orbitam perforantes, dictos in arteriae maxillaris descriptione not. *r*, addi potest ramum, qui major malae ossis coram partem, fossae temporali respondentem, perforat, lacrumali glandulae dare, ibi cum lacrumali ab Ophthalmica communicare, & inprimis constituere *palpebralem* externam arte-

2 Arteria *alveolaris.* 23)

3 *Infra orbitalis.*

4 *Nasalis* 24) & *Palatina* descendens 25) in fissura sphenomaxillari obscure adparentes.

arteriam, quae bifurcata, utramque adit palpebram secundum tarsos, & in inferiori quidem cum Ophthalmicae ramo palpebrali varie coit, in superiori cum lacrumalis ramis.

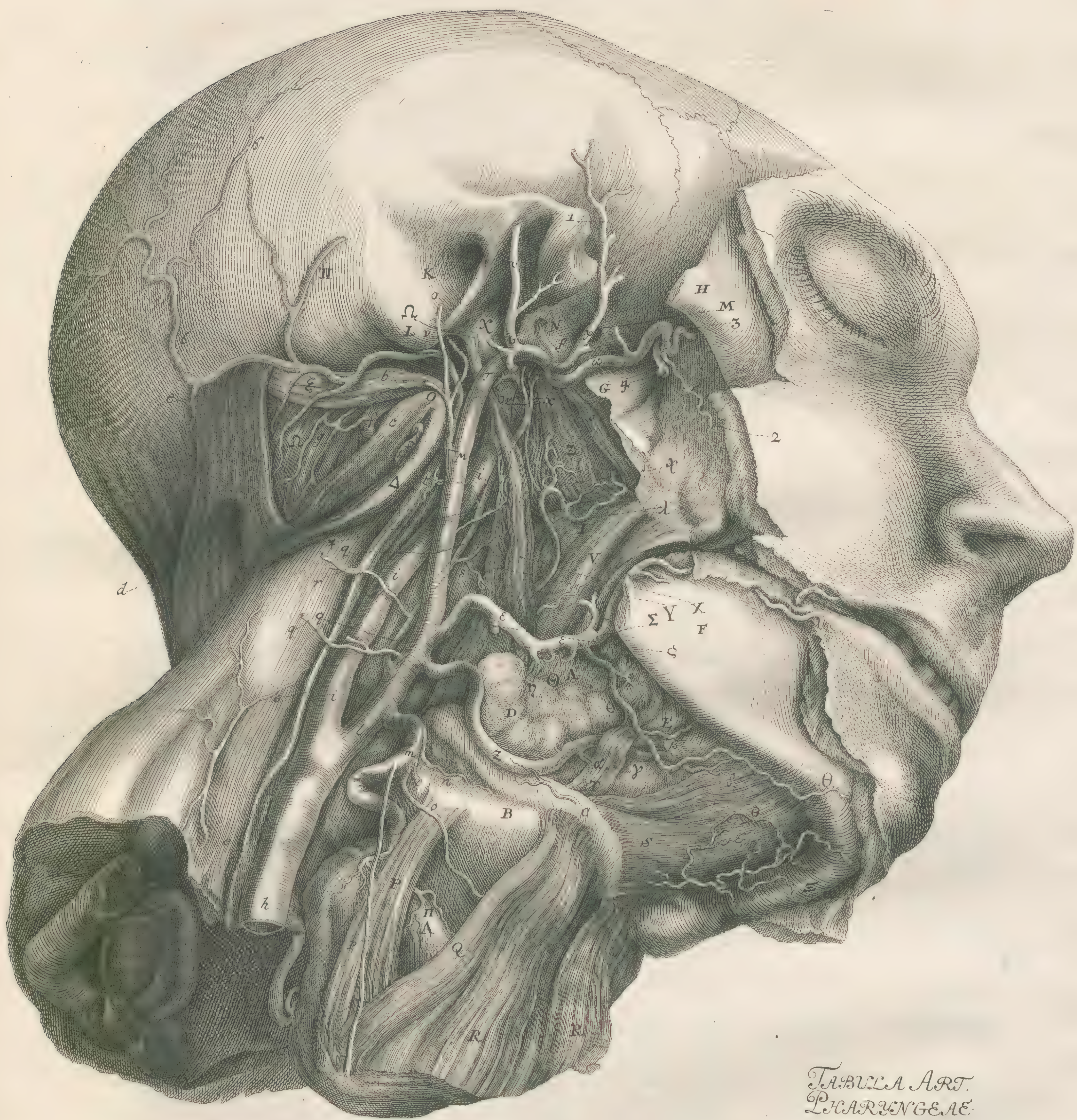
23) Plerumque, & hic conjuncta cum infra orbitali, non raro distincta & inferior ortu. Canalem repetito effregi, qui primo interior ductu infraorbitali, deinde subjectus, ad septum narium repit, vicinus primum sinui Higmoriano, ad quem ramulos dat, deinde cavitati narium. Dentibus omnibus datos surculos, in tunicam mucosam descendentes, manifesto vidi. Sursum etiam cum processu maxillae superioris nasali ramulos mittit, qui in osse inscriptiones habent. Maximus est, quem in teneris habet molaris tertius, ut in quo alveolo lateant trium dentium futura rudimenta. Conf. de alveolari not. *t.* historiae maxillaris externae.

24) Nihil valde addo historiae nasalis arteriae, nisi ramum superiorem, qui principes septi dat arterias, etiam in cellulas ethmoideas posteriores emittere surculos, inosculatos cum nasali posteriori ab Ophthalmica, & in sphenoideum sinum. Inferior ossibus turbinatis, fundo narium prospicit *art. maxill. hist.* not. aa. Deinde Pharyngeam supremam addo constanter adesse, quae in superficie ossis cuneiformis retro nares, ubi lacunar constituit pharyngis, ramosa terminatur, datque ramulum in pterygoideum ductum, inosculatum Pharyngeae not. z. l. c. & osseae substantiae surculos.

25) Constanter nunc adfirmo Palatinae descendentis anterioris, majoris, continuum ramulum esse, qui cum membrana callosa per foramen incisivum in narium cavitatem adscendit. Dudum videram not. y. *hist. art. maxill. intern.*

AD

TABULA ART. PHARYNGEAE.

C.J. Rollinus M.D. del ad nat.

G.D. Heumañ Grav. de la Cour de S.M. Brit. et de l'Univ. de Gottingue.

AD ANATOMICOS LABORES
ANNI MDCCXXXXVI.
INVITATIO
QVA
CAROTIDIS EXTERNAE
TABVLA III. CONTINETVR
SIVE
ARTERIAE FACIEI.
LECTORIS.

ALBERTVS HALLER.

Paucis Te volo Lector veri amans & aequi. In ista icone, quam propono, ramus labialis superior rariori exemplo prodiit ex Transversali faciei. Nolui tamen aliter quidquam pingi, quam natura jussisset. Ut vero facillime ad frequentiorem normam icon reducatur, sufficit lineas notasse expressas asterisco, & labialem arteriam inferiorem cum superiori conjunxisse. Transversalem vero ad sedem Zygomatici musculi terminasse. Cranium, cui hae arteriae adfixae sunt, reposui in thesauris, ne quisquam porro molestus sit, & neget ad naturam pictas esse. Quinquagesies vero arterias capitis me persecutum esse, ideo addo, ut adpareat, me constantiores, aut rariores divisiones vasorum, ex ipsa natura potuisse definire, qui ejus quasi consuetudines familiaritate aliqua perspexerim. Arterias denique omnes, quas musculus aliquis aut glandula obumbraret incumbendo, punctis expressi, ne vel partium vicinias corrumperem, absque quibus tabulae vasorum vix ullius sunt pretii, vel omitterem, quae necessaria videbantur. Picta est mense Decembri a. 1745

TABULA ARTERIARUM FACIEI.

A Caroditis truncus communis

B Vena Jugularis communis.

C Carotis cerebralis.

D Carotis ſuperficialis.

E Arteria Thyreoidea ſuperior.

F Arteria lingualis, tecta venis & Ceratogloſſo.

G Arteriae labialis 1) principium pariter tectum.

r r Rami pterygoidei.

⊙ Ad dorſum linguae ramus.

H Arteriae Carotidis ſuperficialis truncus in Parotide.

I Arteria Occipitalis tecta Parotide & muſculis.

K Arteria Pharyngea nunc latens.

L Arteriae labialis ramus ſuperficialis. 2)

M AR-

1) Hiſtoriam hujus arteriae incepi dare ad tabulam Pharyngeae arteriae not. 10. Supereſt, ut eam partem perſequamur, quae per faciem diſtribuitur. Truncus ergo hac fere ratione plerumque ſe habet. Ubi marginem maxillae inferioris adtigit, introrſum ſolet adſcendere per marginem inferiorem Maſſeteris, interior tamen, quam vena comes: verſus angulum oris, hactenus fere tecta mera pinguedine, ductu plerumque ſerpentino (PETSCHE diſſ. cit. n. 41.). In eo intervallo extrorſum maſſeteri ramos dat (z), illis inoſculatos, qui a temporali ex Parodite adveniunt, introrſum vero unum duoſve Labiales inferiores. (P. V.)

Ubi ad angulum oris advenit, tegitur ibi zygomatico, & muſculis reliquis in labiorum concurſu convenientibus, per buccinatorem adſcendit, dat huic ramum ſaepe non minimum, ad interiora vero edit coronariam labii inferioris, & in ea in hoc quidem cadavere, ſed ſolito brevior, deſinit. Longe vero plerumque pergit adſcendere in labrum ſuperius, dat ipſi coronariam ſuam, adtingit plicam, qua naſus faciem contingit, ad pinnas narium crebros edit ramos, dorſum naſi conſcendentes, alioſque ad levatorem labii ſuperioris, & nonnunquam in ſuprema parte naſi in ipſa glabella deſinit, inoſculata ophthalmicae, datis trans naſum ramis a dextris in ſiniſtras communicantibus, quae procero dant & frontali. Extrorſum vero aliquando ad levatorem labii ſuperioris, & orbicularem palpebrae ramos edit, qui omnium longiſſimus eſt ejus arteriae a me quidem obſervatus adſcenſus. Hujusmodi equidem fabricam WINSLOWUM vidiſſe oportet, qui (n. 57.) arteriae ſuae angulari ramos tribuit ad corrugatorem, & frontalem, & HEISTERUM (not. 65.) qui ramos in orbitam & ad frontem datos recenſet. (*de tun. Choroid.* n. 16.) Saepe vero inferius in medio naſo, in ipſo margine terminante inferius oſſeam partem naſi, ita finitur, ut in ophthalmicam, incertis limitibus degeneret. Ita fere COWPERUS habet *Myot.* T. XXII. O. Vel denique ad labium ſuperius infra naſum deſinit, ut EUSTACHIUS vidit T. XXV. & FALLOPIUS, qui praeter ramos ad utrumque labium non alios nominat, & CANTIUS T. c. et ego ſaepe.

2) Vide Tab. Pharyngeae not. 10.

M Arteria ſubmentalis. [3]
N Rami ſuperficiales Labialis.
O Arteria muſcularis labri inferioris. [4]
P Anaſtomoſis cum Maxillari inferiori.
Q Maxillaris inferior, tecta muſculis & ex foramine erumpens. [6]
R Ejus rami ad quadratum labrumque inferius.
S Anaſtomoſis cum ſubmentali. [7]
T Anaſtomoſes cum coronaria labii inferioris.
V Rami arteriae labialis inferioris anaſtomoſes cum coronaria labii inferioris.
Y Coronaria labii inferioris. [8]
Z Ramus ejus ad Maſſeterem & buccinatorem. [9]
a Ad cutem ramus.
b Ad triangularem & angulum labiorum.
c Ramus carotidis ſuperficialis ad Parotidem.
d Transverſalis faciei ex temporali orta. [10]

e Ra-

3) Ibid. not. 11.

4) *Labialis inferior* aliquando communi trunco cum Coronaria naſcitur, plerumque ſeorſim, neque valde raro duae ſunt. Adit buccinatorem, triangularem, quadratum, orbicularem, levatorem proprium, gingivas. Habet etiam WINSLOW n. 56. & cum compare alterni lateris inoſculatam pingit EVSTACHIVS T. XXV.

6) Haec arteria & in puero plerumque & in adulto parva, multoque nervo ſocio minor in adulto hoc corpore praeter omnem morem ampla fuit.

7) Hujusmodi anaſtomoſes non ideo recenſeo, quod magni faciam. Veriſſime Clar. HEBENSTREITIVS, vicina vaſa ubique coaleſcere, niſi ſepto aliquo impediantur *(de arteriarum confiniis)*. Id de arteriis maxime valet, quae per muſculos & membranas diſtribuuntur.

8) Nomen a WINSLOWO repeto n. 56. habet etiam KVLMVS p. 81. Perpetua eſt, & tecta triangulari, orbiculari, ſubit labium, in membrana oris, repit inter glandulas ibi numeroſas, ſola membrana oris verſus cavitatem oris tecta, flexuoſa, ſed in univerſum transverſa, in comparem alterius lateris inoſculatur. Dat buccinatori, glandulis, orbiculari. Dat ramos deſcendentes in levatorem proprium, & quadratum, inoſculatos labiali inferiori, & ſubmentalis ramis. Vidi etiam communi trunculo provenifle cum coronaria labii ſuperioris, uti WINSLOWO viſum eſſe oportet, cum ita deſcribat n. 58.

9) Ad buccinatorem muſculum rami varii ex labiali & infra angulum oris, & ſuper eum angulum, & in angulo naſci ſolent. Ii retrorſum euntes inoſculantur ramis arteriae alveolaris (not. 12) amplis omnino anaſtomoſibus, quae in hoc cadavere ad transverſalem faciei pertinuerunt. Sed & ad glandulam ſociam parotidis, ſtenonianum ductum, ramuli ibi exeunt: &, quando transverſalis faciei minor eſt, aliquis inde ramus cum zygomatico ad orbicularem palpebrarum usque venit.

10) *Transverſalis faciei* mihi eſt ramus notabilis arteriae temporalis, qui continuo fere ſub jugo ortus, tectus Carotide, deinde ſodalis aut ſuperior, cum ductu ſtenoniano, trans maſſeterem repit. Plerumque tamen ad cutem ſolam, & parotidem, & zygomaticum, &

e Ramus ad temporalem, Palpebrae orbicularem.[11]

f Alveolaris ramus comes buccinatoris vix conſpicuus.[12]

g Ramus ad zygomaticum, parotidem ſummam, orbicularem inferiorem, cutem.

h Rami ad buccinatorem.

i Ad angulum labiorum.

k k Coronaria labri ſuperioris.[13]

l Naſalis lateralis inde profecta.[14]

m Anaſtomoſis ejus cum ophthalmica.

n Alia naſalis duobus ramis legens narium oſſis marginem.

o Alius ad ſeptum narium.[15]

p Coronaria labri ſuperioris lateris dextri & anaſtomoſis cum ſiniſtra.

q Ramus ad Zygomaticum & jugi ſedem.

t Profundus, anaſtomoſin hinc faciens cum comite buccinatoris, inde cum infraorbitali.

u Ea

maſſeterem: & orbicularem inferiorem palpebrarum conſumitur, inoſculatus ibi ramis ſuperioribus, & inferioribus Ophthalmicae. Ad maſſeterem ramum magnum profunde defigere etiam ſolet, & hic defixit, quem tamen pictor non potuit exprimere, & vidi ſub jugo adſcendiſſe in carnem temporalis. Ad maxillae articulationem inde ſurculi veniunt. Quod in hoc ſubjecto dederit Coronariam ſuperioris labii, id quidem inſolitum fuit.

11) Haec anaſtomoſis infraorbitalis cum temporali perpetua quidem eſt, non raro tamen non cum transverſali faciei, ſed cum proprio temporalis ramo etiam Labiali inoſculato, ſed maſſeteri proprio, conjungitur infraorbitalis.

12) *Alveolaris ramus* maxillaris internae dictus eſt in ejus deſcriptione not. *t*) & tab. Pharyngeae not. 23). Ramus autem cum buccinatore adveniens, plerumque duplex eſt, ſuperior & inferior. Iſte ad usque triangularem excurrit, & cum aliqua labiali inferiori communicat. Ille ſuperior, & vicinus ductui ſtenoniano, & ipſe labiali inſertus, dat adipi malae ſubjecto ramos. Eſt ubi ſuperior ramus praemagnus, in faciem exiverit, adſcenderit in orbicularem palpebrae inferiorem, & inoſculatus ſit ibi infraorbitali, ramis datis maſſeteri, zygomatico, levatori labiorum communi, & ſuperioris proprio.

13) Haec coronaria perpetua eſt & elegans. In ipſo arcus prolabii flexuoſa incedit. HEISTERUS obſervat, multum ſanguinis dare in operatione labii leporini (*Compend. Anat.* not. 65. & *diſſ. de lab. leporin.* p. 11). Etiam KULMUS deſcribit, non tamen anaſtomoſin cum ſodali p. 81. quae perpetua eſt.

14) Haec arteria alioquin trunco labialis continua eſt, ejusque finis. Anaſtomoſis autem cum ophthalmica, quantum novi, perpetua eſt.

15) Quatuor ramos, comites ſepti narium, & ad globulum exeuntes, non dico perpetuos eſſe, analogi aliquid ſemper adeſt.

16) Etiam haec perpetua eſt.

u Ea anaſtomoſis. [16]
x Sedes trunci *infraorbitalis* [17] tecti muſculis.
y Anaſtomoſes rami ejus infraorbitalis cum ramo temporalis.
z Anaſtomoſis infraorbitalis cum labiali coronaria.
1 Ramus ad imum naſum.

2 Ana-

17) Arteria *Infraorbitalis* deſcripta eſt *deſcr. art. maxillar. not. u.* cujus ſociam venam videtur pinxiſſe EUSTACHIUS T. XXV. Sunt tamen quae addam, & quae conferas cum prioribus. In itinere quidem per orbitam, obſervo fere ex principio orbitae ramos plerumque aliquot reddere durae matri offarcienti fiſſurae orbitariae poſtrema. Tum, ingreſſa canalem & ab initio ad oculi adipem, & orbitae perioſteum, & poſt aliquot lineas ex ſulco ramulos edit, per fundum orbitae ſerpentes, atque adeuntes adipem oculi (ſaccum lacrumalem in nares usque, quoties ramus iſte non oritur ab Ophthalmica) obliquum inferiorem, palpebram inferiorem. Non raro vel per proprium foramen oſſis malae, vel certe per marginem ipſum orbitae vel interior ramus iſte exit ex orbita ad orbicularem inferiorem, & levatorem labii ſuperioris, vel exterior, ad illum ſolum. Hic eſt *ſuperior* LIEUTAUD p. 479, qui tamen non ad omnes orbitae partes abit. Alii ſurculi ex ipſo ſulco in Highmori ſinum omnino deſcendunt. Alii in cellulas ethmoideas medias deſcendunt, vicinae prioribus. Vidi etiam in temporalem muſculum per foramen oſſis malae ſurculum iviſſe. Poſtquam vero ex orbita truncus exiit ſuper originem communis levatoris, ſub ortu externae partis levatoris proprii labii ſuperioris, plurimos dat ramos. Eorum intimus orbicularem ſaccumque lacrumalem nonnunquam adit. Sequentes cuti dant, & naſo, levatori interiori labii ſuperioris, ſemilunari muſculo naſi, perichondrio, inoſculati aliquot ramis, (2. 3.) ophthalmicae. Alius aut plures retro levatorem proprium labii ſuperioris deſcendunt ad angulum naſi, inſeruntur labio ſuperiori, orbiculari ſuperiori, levatori proprio, rhomboideo muſculo, perioſteo, & inoſculantur coronariae ſuperiori ramis (z). Alius retro levatorem eundem deſcendit, & partim ad cutem ramos edit, etiam cum labiali inoſculatos (f) aliis in communem levatorem conſumitur, & perioſteum oſſis maxillaris. Alius in membranam oris, glandulasque buccinatori injectas repere ſolet. Alius extrorſum redeuns in orbicularem & palpebram venit, tum introrſum, tum extrorſum, & cum ramo palpebrali profundo tam ophthalmicae quam temporalis profundae, denique etiam cum orbitaria ophthalmicae inferiori, & cum orbitaria a temporali anaſtomoſes habet, qualis hic etiam picta ad g, & frequens eſt. Horum ramorum plerique ſemper adſunt, raro omnes.

18) *Ophthalmica*, arteriarum corporis humani fere elegantiſſima, deſcriptionem meretur uberiorem, quam vel apud ſcriptores reperio, vel ipſe in BOERHAAVIANO COMMENTARIO n. Vol. IV. n CX. not. d. aut cum icone dedi not. 29. *ad iconem baſeos cranii*, cum inprimis de ea extricanda omnino deſperandum eſſe ſcripſerit ILL. HEISTERVS *de tunic. Choroid.* n. 20. Origo perpetua eſt a Carotide interna, ubi ſecundum foramen opticum tranſit. Ibi ſub nervo optico, paulum exterius, exit ex carotide, ut nervum comitetur.

Dat nonnunquam continuo ex ortu ramum receptaculo.

Senſim interiora petit, ut nervo interior fiat, dat ipſi per iter ramulos duos, tres, in ſubſtantiam defixos, tunc miſtam prioribus *ciliarem ſuperiorem*, magnam, quae octo plerumque flexuoſis ramis ſcleroticae fundum perforat, & totidem ramulis ſuperioribus aliquandiu ſcleroticam permeat exterior. Dat porro, aliquot lineis ab ortu muſculorum rectorum, ſimul fere, tres ramos *lacrumalem* & *muſcularem inferiorem*, tertiamque, ſed fere pertinentem ad *ciliarem inferiorem*, quae & ipſa dat centralem nervi optici & octo fere ramis ſerpentinas ciliares inferiores conſtituit. Sed eae ciliares non raro non duobus, ſed pluſculis diviſis trunculis, ab Ophthalmicae trunco oriuntur, proxime tamen ſemper lacrumalis & inferioris originem. Hae ciliares omnes utcunque ortae partim continuo perforant ſcleroticam & conſtituunt vaſa vorticoſa Choroideae membranae, RUYSCH. ad f. 8. l. c. partim recta erepunt per ſcleroticam, eamque paulo anterius perforant rectaque pergunt cum nervulis (RUYSCH. Epiſt. XIII. f. 11. 12.) & circulo iridis inſeruntur ID. ib. f. 8. deſcr. HEISTER l. c. n. 21. qui in anteriori parte uveae, in ipſa intima parte connexio-

2 Anaſtomoſis cum ophthalmica.
3 Alia anaſtomoſis.
γ Ramus infimus ad levatorem communem & communicans cum f.
4 Ramus deſcendens ophthalmicae ad levatorem.
5 Alius ad alas naſi.

6 Trun-

nexionis illius albidae choroideae & uveae ſedet ib. f. XVII. XVIII. & Theſ. II. T. 1. f. 6. HEISTER n. 21. & fit ex ramulis tum iſtis, tum anterioribus ciliaribus modo dicendis. Hae arteriolae dextrorſum & ſiniſtrorſum diviſae, & inoſculatae ſui ſimilibus, ultimo circulum continuum faciunt.

Ciliares poſteriores ſunt ad quindecim aut ultra, mediae pauciores, ſex vel octo.

Lacrumalis l. c. 2.) dat continuo ad nervum opticum ramum retrogradum, tum naſalem poſteriorem, & tecta rectis muſculis extrorſum migrat, dat notabilem ramum ad rectum oculi ſuperiorem & palpebrae levatorem, quibus tegitur dat durae matri fiſſurae ſphaenoideae ramum, qui aliquando major eſt, atque a COWPERO T. IX. f. 2. & T. 89. operis Bidloiani & a RIDLEYO pingitur f. 2. *h h* & a VIEUSSENIO ad X. X. T. 17. melius vero deſcribitur a. 1. la CHARIERE. p. 110. 111. & BOUDON 11. p. 57. & olim a PLATERO p. 36. Conf. *art. maxill.* not. *u*. Repit ſuper bulbum oculi extrorſum, dat quatuor ramulos illis ipſis, quos nominavi muſculis, iterum externo, & nonnunquam ramos, qui oſſe malae perforato ad temporalem muſculum exeunt (l. c. prope 24.) tum glandulae lacrumali, & circulum facit *tarſeum ſuperiorem*, dum introrſum eundo ſecundum tarſum elegantiſſimam & flexuoſiſſimam anaſtomoſin facit cum ophthalmicae palpebrali ramo modo dicendo, a quo circulo & ad levatorem, & extrorſum ad conjunctivam bulbumque denique oculi plurimi ſurculi exeunt RUYSCHIUS haec vaſcula expreſſit *Theſ.* X. f. 6. T. 111. *Naſalis* denique *poſterior*, quoties adeſt, neque enim eſt perpetua, dat pathetico, quo tegitur, & per canalem proprium adit duram matrem, in cellulas ethmoideas poſteriores & ſphaenoideam denique, in quibus cum naſali a Maxillari Externa communicat. Hanc MONROUS habet *of the bones.*

Alter ramus Ophthalmicae, continuo cum Lacrumali natus, eſt *Muſcularis inferior oculi* l. c. ad 1. *exterius*. Is ramoſiſſimus, continuo finditur ſubjectus optico nervo. Ramus internus recto cognomini inſidet, cui & inferiori multos ramulos dat, trunculo vero ad bulbum oculi ramoſus, ultimo per fundum orbitae in ſaccum naſalem irrepit, cumque eo ſacco in nares deſcendens inoſculatur ramo inferiori naſalis arteriae a maxillari interna ortae. Eſt tamen ubi ramus iſte, qui ſaccum lacrumalem adit, oritur ab infraorbitali.

Ramus externus Inferioris it extrorſum trans muſculum inferiorem, hinc dat ramulos, fit comes nervi obliquum inferiorem adeuntis, cum externo muſculo migrat antrorſum, dat ipſi ſurculos numeroſos, & in obliquum inferiorem inſeritur.

Hi rami ab ophthalmica ad muſculos dati, exeunt ultimo in ſcleroticam, fere dimidia linea cis corneam, eorumque quilibet tribus circiter ſurculis perforat ſcleroticam, & continuo ſe in circulum iridis inſerit. Hae Ciliares anteriores, nemini dictae, perpetuae tamen ſunt, indeque cum rectilineis jam notis radiatae arteriae iridis oriuntur. Ab his vero arteriae tunicae pupillaris in fetu proveniunt, quae claudit in ea aetate pupillam, & poſt partum, brevi, evaneſcit, quam in Actis Upſalienſibus deſcripſi, cujusque iconem habeo paratam.

Datis his ramis ophthalmicae, (l. c. 3.) truncus ſequitur patheticum muſculum exterior, cui & interno multos, dat ſurculos: dat *naſalem anteriorem*, (ib.) perpetuam, quae per canalem proprium partim in duram matrem proximam criſtae Galli & falcem, partim in cellulas ethmoideas anteriores deſcendit, partim in partem proximam ſepti, & caelum narium per foramina cribroſa.

Tum ad ſedem trochleae dat denuo ſacco naſali, deinde *palpebralem internam* vel communem vel duas diſtinctas ſuperiorem, inferiorem.

Haec nata prope trochleam, alio ramo ſuperiorem palpebram ſecundum tarſum praeterlegit, & inoſculatur lacrumali, facitque *arcum arterioſum tarſeum* minus pulchrum ſuperiori.

Altero ramo per inferiorem palpebram transverſa migrat in orbita, & inoſculatur ramis palpebrae inferioribus a temporali ortis. Utrinque dat conjunctivae, & deorſum etiam cum infraorbitali communicat.

Inde

6 Truncus ex orbita prodeuns *Ophthalmicae*

7 Ramus ad palpebram inferiorem.

8 Ad ſuperiorem, corrugatorem &c.

9 Ad glabellam.

10 Cutaneus.

11 Dorſalis naſi.

12 Anaſtomoſes cum naſalibus a Coronaria

a Arteria *auricularis poſterior*.

13 Ex temporali ramus maſſeteri 19) & Paroditi datus.

14 Tem-

Inde ophthalmica exit ex orbita, legendo oram trochleae & muſculi inde in bulbum euntis internam, & erepit per ſinum ſuum, tecta orbiculari, ibique in angulo interno in quatuor ramos finditur.

Primus eſt *ſuperciliaris* palpebrae ſequens originem, orbiculari tectus, & circumſcripta orbita, inoſculatus ramo temporalis profundi interni.

Alter *Naſalis*, qui continuo finditur. Ramus *orbitalis inferior*, circumlegit oram imam orbitae in orbiculari palpebrarum, et anaſtomoſin habet illam cum labiali et infraorbitali, quae pingitur ad y.

Alter trunculus naſalis transverſus in glabellam oſſeamque partem naſi abit, & partim cum ſodali ſuo arcum facit trans dorſum naſi, & cum labiali varie communicat, & ſurſum in frontem ramos dat. Ab iſto oriuntur dorſales naſi (11.) quae varie implexae cum ramis infraorbitalis & labialis, ſurculis etiam propriis foraminula ſubeunt oſſium naſi.

Tertius ramus eſt *frontalis ſuperficialis*. Iſte ante corrugatorem anteque frontalem in media fronte adſcendit, & cum interno ramo temporalis pulchras habet anaſtomoſes (8).

Ultimus *frontalis profundus*, corrugatore tectus per ipſum os adſcendit, & ipſe inoſculatus priori atque temporali profundo, in corrugatorem, frontemque, per perioſteum adſcendens abſumitur.

Ita ſe habuit Ophthalmica in cadavere ſollicite diſſecto. In aliis, etſi varia paulum ab ea fabrica diverſa fuerunt, pleraque tamen conſenſerunt, eorum vero, quae aliter ſe ſolent habere, praecipua jam notavimus.

Caeterum lacrumalis, aut tota, aut plurimis ramulis, ſuppletur nonnunquam a ramo temporalis profundae, qui ſuo loco dicetur, aut a ramo meningeae, adveniente per fiſſuram inter magnas & parvas alas, qualem ILL. HEISTERUS deſcripſit de Choroidea n. 19. & ait junctum fuiſſe temporalis, infraorbitalis & labialis ramulis. Hujusmodi etiam ramum KULMUS habet p. 80. internae tamen Carotidi adſcribit, quod erroneum videtur.

19) Carotidem ſuperficialem arteriam in Pharyngeae deſcriptione deduximus ad eam ſedem usque (not. 5. 7.) ubi in maxillarem internam, & temporalem finditur. Inde illa quidem maxilla tegitur, temporalis vero paulum extrorſum recedit ſurſumque, & ſecundum aurem emittit, hinc quidem auriculares anteriores (not. 21.) inde varios ad Parotidem & maſſeterem ramos, cum labialibus varie unitos, quos *Maſſetericos* vocari poſſe Cl. GUNZIUS monet l. c. p. 15. In eorum numero nihil certi eſt. Deinde propius articulationem maxillae inferioris profundam arteriolam, quae capſulae articulationis hujus maxillae, ramoque denique uno vel pluribus, cum nervo duro, per fiſſuram inter articulationem eam & meatum auditorium ſubit, ad anteriorem mallei muſculum. Ab iſta arteriola ſurculus exit, qui circa meatus auditorii partem poſteriorem, ſuperiorem flexus, occurrit ramo ſtylomaſtoideo, & cum eo arteriolam membranae tympani conſtituit (Tab. Pharyng. *not.* 16.). Vidi, per hiatum anuli, qua dicitur transire muſculus exterior, tympani cavitatem ſubiiſſe.

Porro ſub jugo generat perpetuo *temporalem mediam*, profundiorem, quae ante jugum in carnem temporalis, tecta aponeuroſi, erepit. Ipſe vero truncus ſubcutaneus, extus adjectus aponeuroſi tegente temporalem adſcendit, & ſuper jugum denuo fiſſus in temporalem *internam* & *externam* dividitur. WINSLOWUS & qui eum ſequuntur, BOUDON & VERDIER tres ramos Temporalis faciunt *anterieur*, *moyen & poſterieur*.

14 Temporalis profundior. 20)

15 Temporalis.

16 *Auricularis anterior.* 21)

17 *Temporalis interior.* 22)

18 19 Ejus anaſtomoſes cum ophthalmicae ramis. 23)

20 Rami ad frontem, tempora, ſinciput.

22 Temporalis exterior. 24)

23 Au-

ſterieur. Ego duos conſtanter reperio. Prius tamen unam alteramve arteriolam mittit verſus angulum externum oculi, quae orbicularem adit, anaſtomoſes faciens cum ramis reliquis palpebralibus, & orbitariis, inferioribus & externis. Eam in noſtro cadavere dedit transverſa faciei (not. 10.)

Haec caeterum arteria VESALIO dicta eſt anterior temporalis L. III. p. 489. & Tab. magn. f. qui tamen, caeterum magnus auctor nihil valde boni hic habet. Eſt *reſiduum tertii rami* FALLOPII p. 133. VIDI T. 27. f. I. u. *Noch ein andrer* KULMI p. 81. EVSTACHIUS etiam T. XXII. & CANTIUS expreſſerunt, & omnibus in vulgum nota eſt *temporalis* nomine. Pro trunco habet Carotidis externae LIEUTAUD p. 479. ut olim FALLOPIUS, ſed confer not 19. ad Pharyngeam.

20) *Mediam* voco, quod neque jugo ſubjecta, ut temporales profundae a Maxillari interna (ic. ejus art. not. q. r.) neque aponeuroſi temporalis ſuperpoſitae ſint, ut temporales vulgo noti rami (20. 22.). Ab hac arteria, in angulo oculi externo, nonnunquam ramus irrepit in orbicularem palpebrae ſuperioris, inosculatus ſurculis ophthalmicae. Cum temporali interna non raro communicat. Sed etiam ſupremae auriculae ramum dediſſe vidi, qui eum auriculari poſteriori & occipitali conjungeretur.

21) *Auriculares anteriores*, qualem hic unicam majorem pingi curavi, ſolent numeroſae eſſe. Supra originem vero temporalis mediae oriuntur. Imae meatum auditorium adeunt, inoſculatae, in retis ſpeciem, cum ramis poſterioris auriculae. not. 19. ad art. Pharyngeam) Qui ſequuntur tragum, initiumque meatus adeunt, qualis hic pictus eſt 16).

Alius in helicem it, anthelicem, partem ſuperiorem auditorii meatus. Alius in anthelicem, partem helicis ſuperiorem. Denique ſupremus, helici datus & communicans cum auriculari poſteriori n. 23. Haec ita incerta ſunt, ut tamen perpetuo plures auriculares anteriores, ex partium ordine ſibi ſuccedant.

22) *Temporalis interna* ſive frontalis a temporali, perpetua eſt, & per ſuperficiem aponeuroſeos muſculi temporalis externae in frontem migrat, hancque fere totam ramis occupat, ad glabellam usque & partem ſincipitis. Haec eſt *temporale anterieure* WINSLOWI n. 70. aliorum & KULMI p. 81.

23) Hujus arteriae ramus (18) ad corrugatorem, & orbicularem abit, qui arcum ſuperciliarem cum ramo Ophthalmicae perficit, datque non nunquam adipi orbitae, et per WINSLOWI obſervationes (l. c.) glandulae lacrumali. Idem magis ſuperficialis cum aliis ramis ophthalmicae alias facit anaſtomoſes. Hic eſt ſecundus ramus HEISTERI l. c. n. 17.

24) *Temporalis exterior* ſ. *ſincipitalis* eſt *Rameau poſterieur* de WINSLOW 70. & *Rameau moyen* ejusdem, cum & iſtum occipiti tribuat. Ex WINSLOWO repetunt BOVDON, & VERDIER. Haec arteria truncus eſt temporalis arteriae, quae a diviſione (22) retrorſum verſus aurem paulum ſe reclinat, & ſinciput inprimis totum ramis replet. Cum interna (not. 22.) confinia ſua habet prope fontem pulſaltilem, cum occipitali anterius paulo quam ſutura Lamdoides. Anaſtomoſes ſunt fere infinitae, quarum paucas depinxi ad 25. Conf. HEBENSTREIT de *arter. confin.* Caeterum cutanea eſt, & aponeuroſi muſculi temporalis incumbit, & galeae cranii tendineſcenti, ad pericranium tamen profundiores ramos dat numeroſiſſimos. Eos ramos vidi in fetu ſulcos replere, qui fibras oſſeas diſtinguunt, perque eos longe prorepere, ut dubium non videatur, fibras oſſeas eſſe coagulatam materiam, quam hinc & inde appellens pulſus arteriolarum induravit. Fiſſuras autem ſuccus oſſeus effuſus videtur replere, & in adultioribus arteriae in perioſteo ſolo manent, inque oſſeam ſubſtantiam parvos ramulos defigunt. Pulchre ſed minus diſtincte habet LAMIRAL ic. A. A. O. O. ic. cran. alt. Caeterum HEVCHERO, quando venam temporalis arteriae comitem dari negat, oper. omn. l. p. 534. aegrius fidem adhiberem, cum imprimis eam venam, ſociam arteriae, EVSTACHIVS icone expreſſerit T. XXIV.

23 Auricularis ſuperior.
24 Arteriae ſincipitales.
25 Anaſtomoſis cum occipitali.
26 Vena *facialis.* 25)
27 Vena temporalis.
28 Vena facialis in facie adſcendens.
29 Venae frontales.
Δ Vena ophthalmica. 26)
30 Ductus ſtenonianus.
31 Ductus glandulae acceſſoriae. 27)
32 Glandula Maxillaris.
33 Glandula Parotis.
34 Socia Parotidis.
35 Maſſeter muſculus.
36 Triangularis.
37 Quadratus.
38 Orbicularis inferior.
39 Superior.
40 Naſalis labii ſuperioris.
41 Buccinator.
42 Zygomaticus.

43 Ele-

XXIV. niſi nuper inquirendo omnino reperiſſem, & interiorem, & exteriorem ramum temporalis arteriae abſque vena ſocia fuiſſe. Plerumque utique adeſt ſocia.

25) Hanc perpetuam venam EVSTACHIVS habet, cum anaſtomoſibus in frontalibus & infraorbitalibus venis T. XXV. & PLATERVS T. 50. ad b.) & BERRETINVS T. XXIV. f. D. & COWPERVS *Myotom.* T. XXII. N. Anaſtomoſes in ſuperciliis, quibus dextrae & ſiniſtrae venae conjunguntur, etiam COLVMBVS habet p. 163. Angularem vocare merito poſſis, perpetuo enim in angulum oculi internum, glabellam, frontemque erepit, & cum vena ophthalmica lata anaſtomoſi communicat.

26) Perpetuo hinc in venam faciei, inde in receptaculum ſellae equinae communicat, arteriae ſuae non ſatis ſimilis, etſi pariter ciliares, ſed medias omnes, & naſales, & meningeam per fiſſuram oſſis ſphenoidis alis interjectam ad duram matrem remittat. Hanc habet PLATER p. 36. COWPER app. T. IX. f. 2. & T. 89. BOVDON II. p. 57. ſinus autem, repeto, nomen eam ferre non poſſe.

27) Glandula quidem iſta nova non eſt, ut a SANTORINO picta in tabula muſculorum faciei, perpetua tamen, quam in ſuperiori margine Maſſeteris, interius ſedentem nunquam non reperias, injectam ductui ſtenoniano. Non tamen raro continuatur Parotidi. Vidi etiam duas fuiſſe, & ab utraque ductum in ſtenonianum iviſſe. Plerumque tamen peculiaris & ſua eſt Ductum, quantum video, primus deſcripſi *Comm. Boerh.* I. p. 166. qui in ipſo margine Maſſeteris interno ſe ſtenoniano perpetuo inſerit, & ad eum omnino

43 Elevator labiorum communis.
44 Levator communis labii superioris & alae nasi.
45 Orbicularis palpebrae.
46 Frontalis.
47 Temporalis.
48 Mastoideus.
49 Sectio asperae arteriae.
50 Medulla spinalis.
51 52. Verum medium labii utriusque. [28]

no se habet, ut ad Wahrtonianum Bartholinianus.

28) Ut anastomoses ramorum sinistrosum cum dextris demonstrarem, paulo plus quam mediam faciem jussi exprimi. Limitem tamen verum dimidiae faciei his numeris 51. 52. expressi. Caeterum iconem Pharyngeae, etsi nuperius factam, iconi arteriarum faciei praemisi, quod ordo partium ita requirere videretur.

TABV-

TABULA ARTERIARUM
FACIEI

C. J. Rollinus. M. Dr. del. ad nat.

G. D. Heumañ. Gravr. de la Cour de S. M. Brit. et de l'Univ. de Gottingue.

TABVLA ARTERIARVM INTERIORVM PECTORIS

LECTORI S.

In pectoris arteriis, primo loco danda fuerat icon arteriarum Thoracis exteriorum, & mammariae rami epigastrici. Verum utrumque alias exhibebo. Nunc Interiora, parva neque tamen ignobilia vasa pectoris absolvere visum, bronchialia & oesophagea, quorum naturalis connexio, & anastomoses videbantur jure quodam poscere, ut Mammariarum & subclaviarum surculi conjuncti prodirent. Quod vero bronchialia vasa extra pectus educta pinxerim, eo me omnino necessitas adegit. Etsi enim velles laborem subire destruendarum vertebrarum, ut posteriorem pulmonem partum denudares, etiam ea ratione plurima corrumperes. Deinde brevia cum sint vasa, quae bronchum adeunt & oesophagum, nihil valde in arteriis peccatur quae perinde, cum exemtis visceribus, integrae maquent. Venas corollarii loco, ut parum notas, addidi. Ex teneriori vero puero, annum fere nato, anteriora, ex adultiori octodecim & ultra mensium puero posteriora vasa dedi, cum unum subjectum vix sufficiat picturae trium figurarum, neque selectus semper sit in arbitrio nostro. Picta est bronchialis arteria mense Ianuario MDCCXXXXVI. anteriores arteriae eodem mense anni MDCCXXXXVII.

TABVLA ARTERIARVM
ANTERIVS IN PECTORE SITARVM

EXPLICATIO LITERARVM

A Hepar obiter expreſſum
B Diaphragmatis pars dextra
C Aliqua pars muſculorum abdominis
D Pericardium per quod cor paſſim pellucet
E Auris dextra punctis circumſcripta
F Mucro cordis.
G Vena Cava inferior
H Venae pulmonales dextrae
I Vena Cava ſuperior
K Ejus in jugularem dextram continuatio [1]
L Siniſtra jugularis
M Arteriae aortae pars
N Linea, qua terminatur Pericardium in vena [2] cava
O Linea qua idem aortae adhaeret [3]
P Thymi pars dextra [4]

Q Et

1) Vena jugularis dextra eſt omnino verus et continuus truncus ſuperior venae Cavae. Sed etiam ſiniſtra ſubclavia vena ſenſim ita directionem mutat, ut perinde cum trunco continuetur jugularis ejus lateris, ac axillaris Vena.

2) Hanc lineam EVSTACHIVS etiam expreſſit T. XV. f. II. Sed ſurſum oblique in angulum usque, in quo cava dividitur, poſterius et lateraliter adſcendit adhaeſio.

3) EVSTACHIVS ib. f. 2.

4) Duas thymi glandulas eſſe, dudum, repetitis admodum experimentis, confirmor. Nam et ſuperiora cornua, et inferiora, diſtincta ſunt in medio, ubi cohaerere creduntur, et absque ulla violentia ſeparantur.

Solent autem cornua ſuperiora thymi in recens nato, aut fetu, cui longiſſima ſunt, ante venam ſubclaviam ſiniſtram adſcendere, ut denique contingant thyreoideam glandulam, gracilia, caeterum & in obtuſi coni figuram faſtigiata

Q Et ſiniſtra

R Mediaſtini lamina ſiniſtra cum pericardio conjuncta [5]

S Aſpera arteria

T Oeſophagus

V Glandula Thyreoidea

X Vena jugularis interna dextra

Y Vena Thyreoidea ſuperior

Z Nervus octavi paris dexter

a Arteriae ſubclaviae & Carotidis dextrae communis truncus

b Subclavia arteria dextra

c Et Carotis ejus lateris

d Vena mammaria dextra

e Arteria mammaria dextra [6] quae retro venam advenit

f Ar-

ſtigiata. Neque tamen haec perpetua ſunt. Modo enim dextrum cornu, modo ſiniſtrum brevius eſt, & hoc quidem frequentius, neque eo pertingit, & non raro alterum ipſa ſubclavia vena brevius eſt. In adulto, uti in univerſum thymus pene evaneſcit, ita maxime ſuper ſternum vix unquam adparet. Eſt ubi utrumque cornu retro ſubclaviam adſcendere vidi, quod rariſſimum eſt.

Semel etiam cornu ſuperius bifidium vidi, uti quadricornem Thymum pingit ex pygmaeo EDMVNDVS TYSON anat. of a pigmy f. 10. M. M. Tricornem etiam WELSCHIVS facit Tab. anatom. n. 53.

Inferiora cornua lata, utcunque triangula, pericardio innatant, multa enim, uti notum eſt, celluloſa tela cavitas mediaſtini repletur, in qua thymus ſedem ſuam habet.

Deſcendunt, alias ad orginem vaſorum magnorum, alias ad medium pericardium, alias, in fetu, pene ad ſeptum transverſum usque, & in ea inferiori longitudine eadem varietas eſt, quae in ſuperiore. Solet tamen id cornu longius eſſe inferius, quod ſuperne brevius erat. Ita ſiniſtrum lobum longiorem eſſe WINSLOWVS ait n. 37. quod cum meis experimentis conſentit, ſi de inferiori lobo acceperis. Media pars thymi medio modo ſe habet, non ita, ut cornua ſuperiora tenuis, neque craſſa ut inferiora. Contiguus ibi eſt uterque thymus, ſed ſeparabilis. Ea pars Aortae incumbit, & cavae venae. Caeterum de thymo ejusque cavea erudite diſputavit Gen. D. A. L. de HVGO in inaugurali diſſ. Addo eſſe, cur mireris figuram thymi tolerabilem nondum reperiri, quae in ſitu ſuo naturali depicta ſit, ipſumque EVSTACHIVM (T. XV. f. 1.) ovalem praeter omnem obſervationem pinxiſſe. CHESELDENIANA icon T. XIV. ed. III. figuram utcunque exprimit, vaſa vicina & ſitum non demonſtrat. VERHEYENIANA L. II. T. VI. f. 2. ſatis bene duas glandulas contiguas, & ſuperne rotundas, inferne latiſſimas exhibet, omni vicinia perinde deſtituitur. De aliis nihil attinet dicere.

5) Non neceſſe eſt hic explicare Mediaſtini naturam, quam eſſe ipſam utrinque pleuram, & anterius inter ſternum & pericardium, & poſterius inter pericardium & aortam ſibi a dextris & ſiniſtris contiguam, multa vero celluloſa conjunctam, & anterius thymum, poſterius aortam & oeſophagum continere, notiſſimum eſt.

6) Harum arteriarum origo valde conſtans eſt. Oritur & dextra, & ſiniſtra, ſimillima, a ſubclaviae trunco, e regione thyreoideae inferioris, eodem loco, ubi & arteria intercoſtalis ſuprema

f Arteriae Mammariae dextrae Ramus Pericardiaco Diaphragmaticus.

g Rami ad Pericardium, glandulasque cavae venae incumbentes.

h Ramus comes nervi Diaphragmatici. 7)

i Ramuli ſuperficiales ad pulmonem.

k Alii ad Pericardium.

l Phrenicae dextrae arteriae ramus.

m Ramus adſcendens cum nervo Diaphragmatico.

n Anaſtomoſis utriusque arteriolae hunc nervum comitantis.

o Arteriae Phrenicae dextrae ad rami diaphragma.

p Ana-

ma, ſed poſterior prodit, ad latus nervi Phrenici, & internum ſcaleni interioris limitem in ipſo apice ultimo, pene conico, ſacci pleurae. Neque ego unquam truncum utriusque lateris mammariam daturum vidi, qualem VESALIVS deſcribit l. c. p. 465. & ex eo varii, qui magnum virum exſcribunt, auctores.

Deſcendit introrſum utrinque, pleurae adjecta, in mediaſtini cavo, & retro ſternum ſe conjicit. Prius tamen, quam eo veniat, perpetuo fere edit ramum ſuperficialem, qui modo trans venam jugularem ad glandulas ipſi impoſitas; modo ſecundum claviculam ad ſuperiora Scapulae venit (ut in ic. Thyreoid. inf.) & imis muſculis colli transverſus accedit, loco rami art. Thyreoideae, modo omnino ad Scapulae ſuperſpinalem, modo unice cutaneus circa ſternum & claviculam ludit, & in ſternohyoideum, atque ſternothyreoideum. Deinde Mammaria retro coſtarum cartilagines, in loco ſterno valde vicino, ita deſcendit, (VESAL. L. VI. f. 2) inter muſculum intercoſtalem internum & ſternocoſtales, ut ſenſim a tertia coſta extrorſum vergat, ad marginem usque coſtae ſeptimae vel octavae, ſub quo exit & muſculis nunc ſolis tegitur. In eo itinere, quo pectore continetur, dat introrſum bronchialem ſuperiorem nonnunquam, perpetuo vero Phrenici nervi comitem, & Thymicam, & mediaſtinas minores, quales etiam RVYSCHIVS pinxit Epiſt. II. T. II. f. 3. D D. & habet LIEVTAVD p. 240. & majorem, not. 13. quae & mediaſtino & pericardio & ſepto transverſo proſpicit, & minores denique tot pene, quod coſtae ſunt, quae & ad ſterni interiora veniunt, anaſtomoſes ibi facturae cum lateris alterni ramulis, & ante ſternum in perioſteo ſimili recte ludentes. Ex iis mediaſtinae minores ſaepe oriuntur, ſed ſingularibus tamen etiam trunculis in aliis corporibus ex Mammaria prodeunt. Extrorſum vero Mammaria tot etiam ramos mittit, quot coſtarum ſunt intervalla, quos inferius fuſius recenſebo. Dum autem confluentibus coſtarum cartilaginibus protegitur, ad ſextam coſtam, magnum ramum generat Muſculo phrenicum, longiore ſcriptione dignum.

7) Ramus Mammariae, qui comes eſt nervi Phrenici, oritur non raro ex communi cum thymica ſuperiori trunculo. Alias ſupra eum trunculum ſola provenit, & ita plerumque reperio. Valde parva eſt, & vix memoria digna, niſi perpetua eſſet, & ab omnibus Scriptoribus ipſoque VESALIO recepta l. c. p. 465. & a VERHEYNIO praeter omnem veri ſpeciem pro nova arteria deſcripta L. II. Tr. III. c. 4. p. 155. Pericardio Diaphragmaticam etiam vocavit RVYSCHIVS & amplam depinxit l. c. A. E. Diaphragmaticam eamdem dixit LIEVTAVD p. 240. & diaphragmaticam ſuperiorem vocat HEISTERVS p. 157. WALTHERVS, WINSLOWVS vocat Pericardine III. n. 85. & ab ea diſtinguit mediaſtinam n. 86. quam oportet eſſe ramulum aliquam mammariae inter ſuperiores, ad mediaſtinam datum, cui, quod minus conſtans ſit, nomen nullum inpoſui not. 6.

Haec Arteriola in dextro latere glandulis in venae Cavae trunco ſitis, pericardii parti ſuperiori dextrae, tunicis Aortae, mediaſtino, in ſiniſtro latere

p Anaſtomoſes cum ramulis phrenicae a mammaria. 8)
q Arteria thymica dextra. 9)

r Ar-

latere iisdem & ductui arterioſo, utrinque vero thymo, ſuperficiei pulmonis, & venarum pulmonalium ſuperiorum, tum pericardio inferiori, denique ſepto transverſo ſurculos dat, ſi inferior abſuerit, & in hoc cadavere non raro anaſtomoſi cum ramo adſcendente phrenicae conjuncta eſt.

Vidi trunculum iſtum a ſuperficiali mammariae ramo in jugulo ortum eſſe. Plerumque tamen in apice pleurae haud longe ab origine mammariae naſcitur.

Et unicus & duplex viſus eſt. Cum pericardiacis, thymicis, mediaſtinis, varie inoſculatur. Omnes vero mediaſtinas, thymicas, pericardiacas, pro deſperatis relinqui jubet LIEUTAUD p. 481. ut quae nullo ſermone poſſent enarrari.

Vena, comes ſiniſtra fere ſemper eſt a bronchiali, dextra a mammariis, aut a diviſione cavae WINSLOW n. 58. GALENUS, quod mireris, & mediaſtinas & thymicas & pericardias venas habet *de art. & ven. diſſect.* c. 2. & 5. Noſtram VESALIUS dixit L. III. c. 7. & pinxit cum nervo comite ramisque pericardiacis L. VI. f. 1. Q. arteriam non habet. Habet etiam venam COLUMBUS p. 169. EUSTACHIUS permagnam pingit T. VIII. f. 3. & in ſiniſtro latere deſcribit de vena ſ. P. p. 281. Mediaſtinam vocant C. BAUHINUS p. 210. SPIGELIUS L. V. c. 4. p. 168. BOURDON p. 347. RAU apud VALENTIN p. 106. Haec eſt vena illa ſingularis D. de MARCHETTIS p. 79. diverſo vero trunco prodire facit a thymicis. VERHEYENIO p. 376. (qui a cava deducit) eſt diaphragmatica ſuperior. Diaphragmaticam vocant BOUDON p. 361. & LIEUTAUD p. 240. qui p. 503. eam venam in ſiniſtro ſolum latere ait reperiri, ſed de vena Intercoſtali ſuperiori ipſa loqui videtur. Haec vena comes nervi phrenici egregias anaſtomoſes cum ſocia lateris alterni facit in ſepto transverſo, a dextro in ſiniſtrum latus continuatas, & in pericardio, atque cum venis demum Phrenicis communicat, ut EUSTACHIUS olim vidit p. 281. Sed omnes minores pectoris venulae, Phrenici comes, & intercoſtalis ſuperior, & Thymici, & mediaſtinae inferiores, paſſim inter ſe inoſculantur, ut recte monet WALTHERUS progr. a. 1731. edito.

8) In hoc cadavere, Arteria Phrenica dextra ex Aorta de more infra ſeptum transverſum nata, adſcendit per foramen venae Cavae, atque dexterior in thoracem advenit. Ibi trunco trans venam introrſum ivit, deditque ſepto transverſo ramos, & pericardio, & comitem nervi phrenici, cum deſcendente ramo inoſculatum. n. 7. Alio ramo vero in abdomen unde venerat, rediit ad hepar. Alias ad ſedem utriusque nervi phrenici ſaepe diaphragma perforavit, & contra nervum adſcendit, dedit pericardio, & ſuperiori comiti Phrenicae inoſculata eſt.

9) *Thymica* vaſa, ut in his minutiis fieri ſolet, non ſatis perpetua ſunt. Ita tamen plerumque ſe habent.

Pars media arterias habet a mammaria. Et frequenter omnino ramus omnium primus mammariae, quem in pectore edit, thymum adit, unum ſui lateris aut utrumque.

Is ramus non raro generat comitem arteriam Phrenici nervi. Notum vero fuit plerisque anatomicis, aliquid thymum a mammaria arteria accipere, ut C. BAUHINO p. 239. & tot aliis.

Alias a comite Phrenici diverſus eſt is trunculus, & modo prius ortus, modo inferior.

Sed & illa comes nervi Phrenici ad thymum graciles, ut parva eſt, ſurculos exhibet.

Rarius eſt, a radice communi ſubclaviae dextrae & Carotidis thymicam veniſſe dextram, bis tamen viſum, & bis ex trunco aortae continuo ſuper Pericardium, quod vix notatum reperio.

Cornua inferiora ramos habent a Mediaſtina majori, quam edit mammaria not. 6. & not. 13.

Cornua ſuperiora plerumque aliquos ramos a Thyreoideis ſuperioribus habent in collo. A carotide interna habuiſſe vidi, ſed hoc rarum eſt. A mammariae ramo ſuperficiali, non valde frequenter.

Unicam a mammaria thymicam arteriam deſcribit VESALIUS L. III. c. 12. unam WINSLOWUS, qui etiam a trunco communi ſubclaviae & carotidis vidit prodiiſſe n. 84. unam D. LIEUTAUD. Sed & *Mediaſtina* WALTHERI ex vicinia phrenicae ſuperioris & ramis ſuis vera thymica eſſe videtur p. 6. idemque de fere omnium auctorum *mediaſtina* judicium meum eſt. Minutius loca auctorum non perſequor, quod plerique parum in his ſtudioſi fuerint. Perpetuum fere eſt, in eodem corpore thymum habere arterias a thyreoideis, mammariis, mediaſtinis, phrenicique nervi comitibus, octo adeo ad minimum trunculos, & ſaepe multo plures.

Venae in univerſum non ſunt arteriarum ſimiles. Subclavia nempe ſiniſtra duas, & plerumque tres, in uno ſtrato Thymicas edit, raro unam ut WINSLOW n. 62. & vulgo ſcribunt,

r Arteria pericardiaca posterior superior inde orta. [10)]

s Arteria thymica sinistra posterior, pariter inde proveniens.

t Vena thymica dextra.

u Arteriarum Mammariarum rami, qui thorace exeunt. [11)]

x Divi-

vel anteriores minores, vel posteriores majores & plerumque utrinque glandulae prospicientes, & non raro generaturas comitem nervi Phrenici. Eae thymicae mediastino etiam prospiciunt, & cum mediastinis inferioribus communicant. Sed etiam mammariae venae, uti arteriae, medio thymo ramos mittunt, maxime dextra, vel una cum subclaviae ramo, vel sola. Vidi omnino septem fuisse venas, ut in uno corpore unam thyreoidea, tres subclavia sinistra, unam divisio cavae, aliam jugularis, aliam mammaria ederet.

Sinistrae a Bronchiali sinistra, etiam in hac icone, provenerunt aliquae: Perpetuo vero a thyreoideis, mammaria dextra, subclaviis, & intercostali superiori sinistra, & mediastinis ramuli thymum adeunt.

Inferiores venae, tum quae in collo sunt, arterias sic satis exprimunt, & a thyreoideis quidem illae veniunt. Eas habet etiam WINSLOW n. 62. Nonnunquam tamen a colli rete cutaneo oriuntur, aut a jugulari vena, quod rarius. Minores inferiores a phrenici nervi comite, & a Mediastinis majoribus, arteriarum similes sunt. Caeterum peculiares Pericardiacas & mediastinas venas a subclavia, dictas veteribus multis, & nuper HEISTERO p. 157. & WINSLOWO n. 57. 63. WALTHERO progr. a. 1731. a thymicis diversas, raro reperiri credo, qui nunquam viderim, & fere ita explico, quod in adultis quaesiverint VIRI EXIMII; sed ibi thymus fere evanuit, atque ipsius vasa facile possunt ad vicinas partes referri.

10) Vide in sequente programmate descriptas.

11) Horum ramorum, interim dum icon non facillima paratur, dabo historiam. Dum secundum sternum descendit Mammaria, ex quatuor costarum superiorum intervallis, proxime sternum, perpetuo ramos edit superficiales, qui vel per intimam illam triangularem sedem inter sternum & musculos intercostales internos, vel etiam exterius, istis perforatis, ad musculos pectoris cutemque veniunt, vel singulae in suo intervallo, & cum ramis extrorsum inter costas euntibus conjunctae, vel distinctae etiam, ut duo sint in uno intervallo rami exteriores, muscularis & intercostalis, & nonnunquam in uno intervallo duo inter costas eant.

Primi intervalli ramus intercostalis profunde descendit in pleuram, & intercostalem primum. Ramus autem superficialis alter internus ad sternum it, cujus utramque faciem pingit, & cum alterni lateris sodali rete facit: alter, vel eodem trunco ortus, ad pectoralem magnum cutemque late exit, & etiam secundum claviculam cum socia alterius lateris coit. Anastomoses duas habet cum Thoracica altera.

Secunda sub costa secunda ad costarum perichondria, pectoralem, & cutem venit, eademque secundum costae secundae marginem extrorsum dato ramo, cum secundae Thoracicae duobus ramis coit. Vidi & ad mammam descendisse.

Tertia majori ramo etiam ad pectoralem, & ad cutem abit. Sed & ipsa saepe mammas adit, ibique vel cum thoracica externa, vel cum ramo secundae & quartae a mammaria anastomosin facit. Hanc mammae arteriam habet KULMUS p. 82.

Quarta sub costa quarta ad pectoralem, cutemque similis, exterior tamen, & fere ad finem cartilaginis exit, anastomoses facit perinde, dat mammae nonnunquam, & cum superioribus mammae ramis ex mammaria tertia & secunda, & thoracica aliqua ortis, anastomoses habet prope papillam (Cl. GUNZ *de mamm.* p. 20.

Quinta, sub costa quinta, pariter & ad cartilagines costarum rete dat vasculosum, & exit ad cutem, pectoralem, mammam. Est etiam, ubi ad diaphragma & ligamentum suspensorium ivit.

Ea vero ad sextam costam prodit arteria, quam possis *Musculo Phrenicam* vocare, ad imitationem nervi brachii. Raro parva est, plerumque insignis, & alter quasi truncus Phrenicae. Praeter enim anastomoses cum intercostalibus, statim describendas, extrorsum, tecta costarum cartilaginibus, insigni trunco ramosa adit Diaphragma, & uno trunco in hoc septum late dividitur, multis ramis inosculata & phrenicae verae, & ramis intercostalium ad septum euntibus. Ejusdem surculi etiam per ligamentum suspensorium euntes, communicant cum hepaticae ramis. Alter ramus descendit in transverso & recto, & hinc cum epigastrica, inde cum lumbalibus anastomoses habet. Eadem, dum extrorsum vergit

x Diviſio Mammariae arteriae.

y Ra-

vergit tecta confluentibus coſtarum cartilaginibus, per earum intervalla edit ſurculos varios tum pingentes cartilagines coſtarum, tum ad obliquum deſcendentem & ſerratum euntes. Hujusmodi a mammariis ramos ad ſeptum euntes, ſed breviſſimis voculis exprimunt WINSLOW l. c. n. 175. LIEUTAUD p. 484. & Cl. HEBENSTREIT.

Sequitur, ut elegantiſſimas deſcribam anaſtomoſes horum ramorum mammariae cum Thoracicis & intercoſtalibus, quibus certe nihil pulchrius eſſe poteſt.

Ad ſingula nempe coſtarum intervalla unus plerumque ramus mammariae arteriae exit, vel cum ſuperficiali conjunctus, vel, quod rarum, ſolitarius. Is cito finditur & ſecundum marginem tam ſuperiorem, quam inferiorem coſtae cujuslibet, preſſim ad os ipſum, extrorſum migrat, donec in ſuperioribus intervallis quatuor vel quinque, cum thoracicae externae ſurculis profunde ſe demergentibus, & in imis duobus tribusve intervallis cum ipſis absque medio intercoſtalibus, in unum continuum anulum abeat, qualem EUSTACHIUS T. XXVII. f. 12. pingit, anaſtomoſes vero ſolas RUYSCHIUS *Ep. cit.* T. II. f. 3. a quo viro mea experimenta longe recedunt. Ipſe enim mammariarum ramos geminatos ad ramos ſimplices intercoſtales depingit, mihi intercoſtales rami nunquam non duo ſunt viſi. Etſi vero haec ſint perpetua, numerus tamen ramorum & coſtarum paulum incertus eſt. Nam & duplices rami viſi ſunt in uno margine, duaeque anaſtomoſes.

Primus ergo mammariae ramus ſub coſta prima, duobus ramis communicat cum thoracicae alterius arteriis. Ea thoracica in tertia coſta fere finem facit, inter ſerratos deſcendens. Alter, ſub coſta ſecunda cum eadem Thoracica ſecunda duas habet anaſtomoſes.

Sub tertia coſta jam cum Majori Thoracica anaſtomoſes incipiunt, quae inſerrati magni ſuperficie, pollice exterius quam prior, ex ſubclavia orta, ad ſerratum eum & pectoralem, mammam, intercoſtales, ſerratum minorem, infra coſtam denique quintam deſcendit. Eadem etiam cum minori Thoracica ſecunda anaſtomoſes circa coſtam tertiam habet. Vidi tamen ſub tertia coſta anaſtomoſes mammariae ad thoracicam ſecundam pertinuiſſe.

Sub coſta quarta utraque anaſtomoſis mammariae eſt cum hac ipſa Thoracica majori.

Sub coſta quinta ſuperior anaſtomoſis vel ad eamdem, vel ad intercoſtalem pertinet. Habet autem hujusmodi anaſtomoſes ſed breviter WINSLOWUS n. 90.

Quae ſequuntur, pertinent potius ad intercoſtales. Nempe prope coſtarum origines quilibet trunculus intercoſtalis ramum unum ad muſculos dorſi mittit.

Alter, qui proprie intercoſtalis eſt, finditur, & in duos ramos abit.

Eorum ramorum omnino major eſt, qui ſecundum marginem inferiorem coſtae ſuperioris exit, minor, qui ſecundum ſuperiorem marginem coſtae inferioris. Deſcendunt autem frequenter ramuli a ſuperiori trunculo in inferiorem, oblique antrorſum, quales RUYSCHIUS pinxit *Theſ.* I. T. III. f. 3. & minores alii ad perioſteum coſtarum euntes rete faciunt.

Hae intercoſtales arteriae ſuperne parvae, inferius perpetuo majores fiunt. Inoſculantur autem cum Mammariis, ut prima, eo perveniens, ſit ſub quinta coſta vel ſuperior, vel inferior. Deinde duo rami ſub ſexta coſta cum muſculo-Phrenica, ſubque ſeptima, cum ejusdem arteriae ramis exterioribus anaſtomoſes faciunt ſive circulos, & denique, non perpetuo ſub octava, cum eadem arteria, rarius cum Phrenica vera.

Venarum mammariarum anaſtomoſes magis quam arteriarum veteribus notae fuerunt. Eas, quas habent cum Thoracicis, deſcripſit EUSTACHIUS l. c. *antigr.* XVIII. p. 310. 311. Habet etiam HABICOT Die IV. Lect. VII. & alii. Intercoſtalium cum mammariis anaſtomoſes EUSTACHIUS deſcribit p. 308. 310. C. BAUHINUS p. 210. &c. Earum denique cum axillaribus conjunctiones FALLOPIUS *inſtit. anat.* p. 20. *obſerv. anat.* p. 117. 119. b. EUSTACHIUS p. 309. ARANTIUS obſ. c. 32. AMATUS Cent. V. c. 70. C. BAUHINUS p. 208. BOURDON *deſcript.* p. 345. & alii. RIOLANUS ita deſcripſit p. 221. ut manifeſtum ſit non vidiſſe. Arterias autem in univerſum minoris quam venas, fecerunt veteres. Nullam vero in origine venae Mammariae varietatem vidi, ſed eam conſtanter fabricam, quam GALENUS deſcripſit l. c. c. VI. & EUSTACHIUS iconibus expreſſit in tabula XXV. & XXVI. ut dextra ex diviſione cavae paulo propior ſubclaviae prodeat, ſiniſtra ex intercoſtali proxime arteriam. VESALIUS communi trunco utramque venam mammariam vidit prodiiſſe L. VII. c. 3. ſed id mihi non contigit videre.

Caeterum, cum mammariarum & thoracicarum cum intercoſtalibus conjunctiones non videantur ſeparari debere, addo nunc eas, quae in coſtas ſuperioribus inter thoracicas & intercoſtales fiunt.

Tres *thoracicae* ibi ſingulae cum ſuis intercoſtalibus conjunguntur, quas ad unam revocat WINSLOW n. 123. ſemper autem reperi vel tres diſtinctas, ut alibi confirmabitur, vel ad minimum duas, quarum ſuperior illa brevis eſt, inferior, duas hic deſcriptas, comprehendit.

Prima thoracica brevis, ad ſerrati ſuperioris

primum

y Ramus externus ſive Epigaſtricus. [12])
z Ejus ſurculi ad exteriora pectoris tegumenta.
1 Ramus abdominalis ſ. Epigaſtricus interior.
2 Exterior ſive Muſculo Phrenica.
3 Ramus internus Mammariae ſive *Phrenico-Pericardiacus.* [13])
4 Ramus ad Mediaſtinum.
5 Surculi ad Pericardium.
6 Trunculus ad diaphragma exeuns.
7 Arteriae Coronariae anteriores obiter expreſſae.
8 Vena thyreoidea inferior dextra.
9 Vena thyreoidea inferior ſiniſtra.
10 Inde ramus ad aſperam arteriam.

11 Et

primum dentem, & primum intercoſtalem fere conſumitur, orta ad marginem externum ſcaleni primi.

Haec duobus ramis perforat muſculos, cumque intercoſtalis primae, grandioris, duobus ramis, anulus facit in primo intervallo duos.

Sub ſecunda coſta duae cum intercoſtalibus anaſtomoſes fiunt, quarum ſuperior pertinet ad Thoracicam primam, inferior ad ſecundam exterius ortam, quam prior, ejusque ramum extrorſum in intercoſtales ſubeuntem.

In intervallo tertio thoracicae ſecundae ramus cum ramo tertiae conjunguntur, & cum intercoſtali tertia anulum facit. Itidemque cum eadem in inferiori parte hujus intervalli. Ab eo ſurculo etiam anaſtomoſes cum Mammaria fiunt.

Sub quarta coſta, & in ſuperiori parte quinti intervalli, anaſtomoſes ſunt inter thoracicae majoris ramos & intercoſtales. Qui ſequuntur anuli, pertinent ad Mammarias, nempe inferior quinti intervalli, & duae ſexti, duaeque ſeptimi, & ſuperior octavi. Deinde breviores jam intercoſtales ſub coſta octava & nona vel Muſculo Phrenicae, vel vulgari diaphragmaticae inſertae anulos faciunt. Inferior ramus nonae intercoſtalis, ad transverſum muſculum exit poſtquam anaſtomoſin fecit cum Phrenica alterutra, & multos ibi ramos dat, inoſculatos Epigaſtricae. Sub decima coſta intercoſtalis ſuperior ramus in muſculo transverſo inoſculatus eſt Epigaſtricae, & ramo Muſculo Phrenicae exteriori. Inferior vero in obliquo deſcendente, vel cum eadem arteria, vel cum alia ex Femorali adſcendente coivit.

Sub undecima itidem ſuperior major, ad deſcendentem obliquum euns, vel cum eadem Epigaſtrica, vel cum laterali abdominis a femorali orta inoſculata eſt, ad cutem etiam dedit.

Omnes autem ii anuli ita intelligendi ſunt, ut continuus circulus ſit ab intercoſtalis v. g. ſiniſtrae cujusque origine ex aorta, antrorſum euns, inſertus Thoracicae, vel Mammariae: deinde a Thoracica, quoties ea miſcetur intercoſtali, in mammariam, ab ea retro ſternum, in mammariam alteram, hic quidem per rete potius quam per anulum, indeque iterum in dextram Thoracicam, intercoſtalem, aortam. Minores deſcendentes trans coſtas, vel ſub coſtis anaſtomoſes ſuperiorum & inferiorum Mammariarum de induſtria omitto.

Caeterum mammae arterias alias ab aliis truncis provenientes minime ignoro. Dudum VESALIUS L. III. c. 12. obſcuras eſſe arteriarum mammariarum internarum ad mammas propagines ſcripſit, & majores externarum CABROLIUS *obſerv.* VII. Eae ergo a Thoracica ſecunda, vel tertia, vel nonnunquam a brachiali veniunt, & cum internarum propaginibus coaleſcunt, internas autem mammarias vere mammas adire recte confirmat FALLOPIUS *obſerv.* p. 131. *inſtit. anat.* p. 20. EUSTACHIUS p. 130. D. de MARCHETTIS p. 36. neque in ea re GALENUS l. c. c. V. aut IACOBUS SYLVIUS *Iſag.* II. p. 34. b. aut veteres anatomici erraverunt.

12) Diviſio haec non quidem perpetua eſt, ſed valde frequens, ſaepe tamen ramus pictus ad 3. minor eſt.

13) Arteria Mammaria infra ſeptimae, & nonnunquam octavae coſtae appendicem, dat ſurcu-

11 Et alter ad oeſophagum.
12 Alius ad cornu thymi dextrum.
13 Arteria Carotis ſiniſtra.
14 Subclavia ſiniſtra.
15 Thyreoideae arteriae inferioris rami duo.
16 Vertebralis ſiniſtra.
17 Et mammaria.
18 Hujus ramus mediaſtinus, qui idem comes *Phrenici* nervi.
19 Ramus Thymicus ſiniſter.
20 Diviſio mammariae ſiniſtrae.
21 Ramus Phrenico Pericardiacus ſiniſter. 14)
22 Ramus Epigaſtricus.
23 Vena ſubclavia ſiniſtra.
24 Vena jugularis ſiniſtra.
25 Vena Mammaria ſiniſtra.

26 Ra-

ſurculum introrſum, qui circa Appendicem Enſiformem varie ludit, ſuo ſocio alterius lateris inoſculatus, atque in ejus appendicis perichondria, perioſtea vicina, originem recti muſculi conſumitur, & ad cutem. Deinde finditur Mammaria. Ramus anterior, a quo prior ſurculus ſaepe oritur, vel ſimplex in rectum deſcendit, vel finditur, & uno ramo per anteriora Recti, altero per poſteriora deſcendit, vel inter Rectum & Peritonaeum, dat utrique, & transverſo, & in recto muſculo multis cum Epigaſtrica anaſtomoſibus communicat. Umbilicum raro adtingit, plerumque ſuperior finitur. Quando eo venit, anaſtomoſes ibi habet cum hepaticis ramulis, comitibus umbilicalis venae.

Ramus externus, quem tamen minime raro muſculophrenica generat, ſecundum marginem coſtarum, ſed infra eum, in obliquum ſuperiorem & transverſum extrorſum deflectit, & in rectum etiam ramos dat, hos cum epigaſtricis, iſtos cum ramis intercoſtalium inferiorum, eidem dantibus muſculo, varie inoſculatos. Dixi Mammariam retro cartilaginem ſeptimae coſtae deſcendere. Eſt tamen, ubi ramus interior per ipſius cartilaginis medium hiatum ad rectum muſculum migrat: quod minime ignotum veteribus, rarum tamen eſt. Ea tamen via ad mammam ramum exire, UTRIOLANUS habet, p. 231. omni obſervationi & partium ſitui repugnat.

14) Notabilis iſta arteria ſaepius viſa eſt oriri ſub coſta quinta, alias tamen ad quintam & ſextam demum.

Ea deſcendit ſecundum pericardium, dat continuo mediaſtino inferiori, dat thymo infimo, pericardio, denique ad ſeptum pervenit, cui anterius inſeritur notabilibus ramis, ibique plerumque terminatur, inoſculata cum phrenica vulgo nota.

Quater tamen vidi perforaſſe ſeptum, & ad inferiorem partem ſepti transverſi veniſſe, huic late dediſſe ramos. Confer. ic. art. coeliac. 1. not. O & b. HENSING *de peritonaeo* in 1. tomo *diſp. anat. ſelect.* n. 41.

Sed

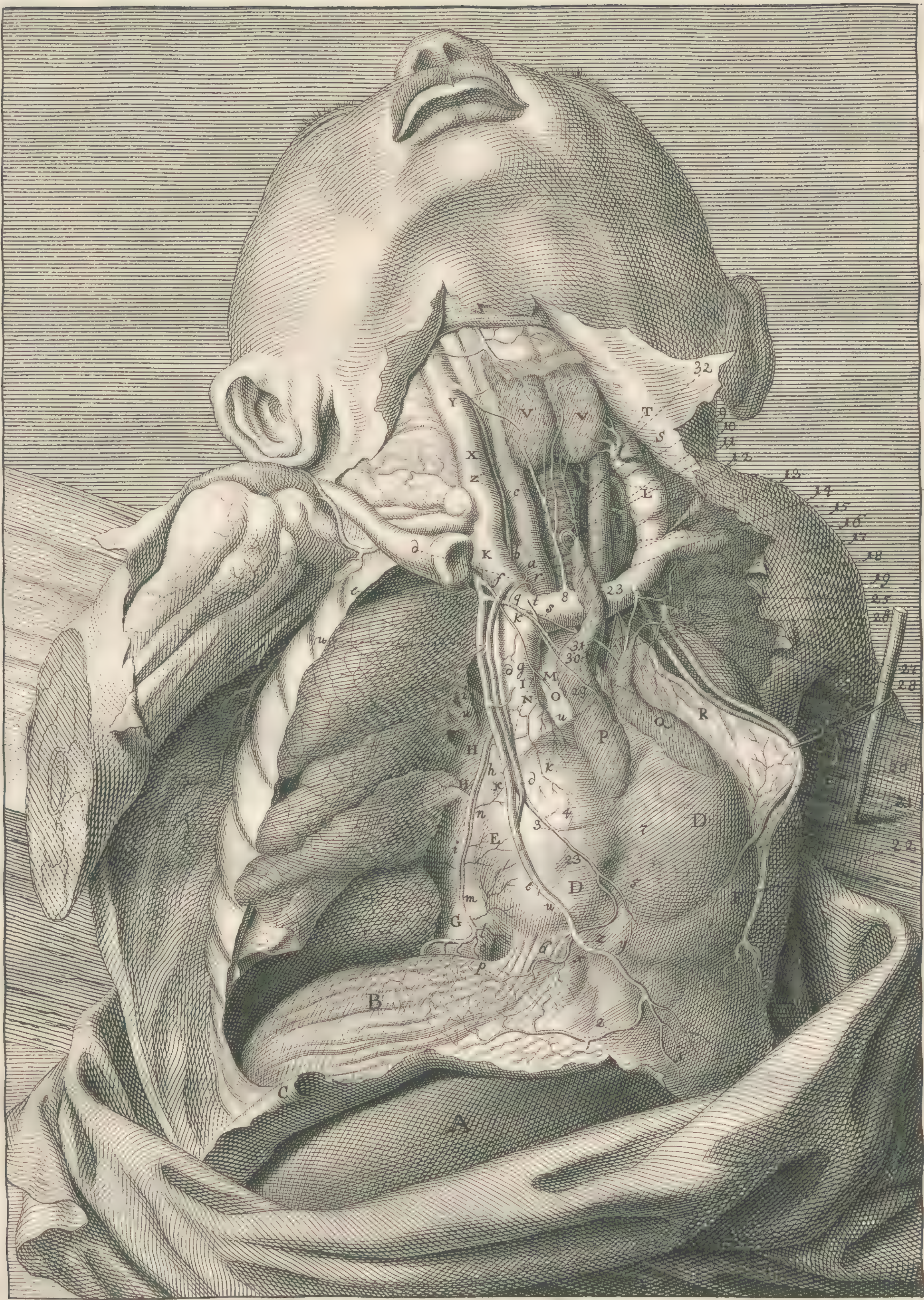
26 Ramus thymicus finifter.
27 Ramus fuperficialis.
28 Vena bronchialis finiftra. [15])
29 Ramus thymicus.
30 Ramus mediaftinus.
31 Ramus bronchialis.
32 Vena thyreoidea media finiftra.

Sed in hepatis praeterea partem gibbam vidi fuiffe infertam, cum ligamento fufpenforio. inofculatam ramulis hepaticis. Alias, praeter hanc unicam arteriam, a Mammaria duae, tres, mediaftinum & pericardium inferius ad fecundam, tertiam, quartam, fextam, coftam, defcendunt, fupra not. 6. breviter tactae, & fere exiguae.

15) v. Tab. bronch. not. 5.

TA-

ARTERIAE ANTERIORES PECTORIS INTERNI.

Kaltenhofer sc. et del. ad Nat. Gott.

T A B V L A
ARTERIARVM BRONCHIALIVM.

Pulmones cum corde & mediaſtino exemti, unaque aſperae arteriae, oeſophagi, & aortae, quantum in thorace eſt.

F I G V R A I.

Aorta ad ſiniſtra reclinata, ut vaſa bronchialia dextri lateris melius adpareant.

EXPLICATIO LITERARVM.

A B C Pulmo dexter.
A Lobus infimus.
B Supremus.
C Medius. 1)
D E Pulmo ſiniſter.
D Lobus imus.
E Superior.
F F Oeſophagus.
G G G Aorta.

H H

1) Notiſſimum eſt, pulmonis dextri plerumque tres lobos eſſe. Sed id in ſiniſtro etiam lobo non rariſſime reperio. Ita etiam videtur pinxiſſe VESALIUS L. VI. f. 4. & diſtinctius EUSTACHIUS T. IX. & T. XV. in omnibus figuris & C. BAUHINUS & PLATERUS p. 112. & alii.

H H Rami in abdomine obiter expressi, coeliaca & mesenterica.

I Arcus aortae. 2)

K Truncus subclaviae & Carotidis dextrae.

L Dextra subclavia.

M Carotis dextra.

N Sinistra.

O Subclavia sinistra.

P Pericardium posterius pleura tectum.

Q Q Mediastinum posterius.

R Vena Cava.

S Azygos.

T Ramus intercostalis superior ad intervallum. II. 3) & III.

VV

2) Nullam hactenus in arcu Aortae varietatem reperi, praeter ortam ex arcu Vertebralem sinistram.

3) Venae sine pari historiam quidem hic non repeto. Paucis tamen addo, ex azyga, ubi primum vertebras adtigit, ad quartam costam, VESALIVS L. III. 7. p. 464. oriri venam *intercostalem superiorem dextram*, (WINSL. III. n. 45.) quae plerisque superioribus intervallis prospiciat. Supremum enim plerumque ab azyga ramum non accipit, uti nudum etiam ab azyga in iconibus relinquit EVSTACHIVS T. VIII. conf. HEISTERI icon *Cent.* VII. VIII. *obs.* 64. Sed & secundum intervallum propriam saepe venam habet, quam a subclavia plerumque, aliquando tamen etiam a vena Cava, (quale quid VESALIVS vidit *de humerar.* p. 31) arcu facto, prodire vidi, &, quae uni intervallo prospicit, & nonnunquam duobus, ut SPIGELIVS l. c. p. 167. 168. & EVSTACHIVS, C. BAVHINVS N. HIGHMOR. T. XVII. VESLINGIVS T. 2. c. X. utrinque. Tribus vero intervallis paullo rarius, neque certe in cadavere a me ipso dissecto, ramos dat. Ita tamen vidit GALENVS *de ven. diss.* c. 2. ubi bonam descriptionem hujus venae dedit, etsi ex simia sit, & VIDVS T. XXIII. p. 3. COLVMBVS p. 116. L. VI. FALLOPIVS *instit.* p. 20. & EVSTACHIVS p. 304. 305. Nam quatuor ramos dare, ut plerique superioris aevi scriptores habent, non facile crediderim. Vidi tamen, neque rarissime, hanc intercostalem a subclavia in latere dextro nullam fuisse, ut nullam pingit EVSTACHIVS T. XXVI. Ita etiam descripsit IACOBUS SYLVIVS *Isag. anat.* p. 70. *b.* & aliquando se habere VESALIVS p. 464. Nullam etiam pingit LANCISIVS. Ita porro intercostalem dextram adesse negat DOMINICVS de MARCHETTIS p. 76. De sinistro latere continuo dicetur. Cum vena vertebrali & haec dextra, & sinistra intercostalis, non raro conjungitur. Id etiam HABICOTVS habet *sept. anat.* D. IV. lect. VII.

4) Divisio Azygae venae non semper certa est. Ad sextam costam, frequenter ramum vidi per intervallum quintum ad sinistra transeuntem, qui sursum cum intercostali superiori, deorsum cum sequente communicat. Quando is ramus abest, tunc ad septimum usque intervallum superior intercostalis descendit. Unum habet EVSTACHIVS T. VIII. f. 3. duos fig. 2. & describit p. 301. tum LANCISIVS in ic. de ven. f. p. quam sibi tribuit PETRIOLVS ad EVSTACHIVM p. 81. & FALLOPIVS de ven. obs. V. & alii. Sed ad septimam, vel plerumque ad octavam costam, aut ad nonam, ut VESALIVS l. c. p. 461. & 462. cum ic. VALVERDVS L. VI. f. 7. p. 269. RIOLANVS p. 221. ad sextam vero in icone LEONCENAE *Phil. Trans.* n. 280. f. VI. ramus princeps, perpetuus fere, sinistrorsum migrat, ibique in *Hemiazygam* abit, dextri lateris trunco similem, quae quatuor vel quinque inferioribus intervallis ramos exhibet. EVSTACHIVS utique eum habet ad octavum intervallum ortum T. VIII. f. 1. 2. 3. & T. XXVI. LANCIS. l. c. Hic trunculus modo una radice oritur, modo duabus, coalescentibus, ex septimo, octavo & nono etiam intervallo

V V 1. 2. 3. Venae intercoſtales

X Diviſio Azygae.

Y Truncus dexter

Z Siniſter

Λ Aſpera

Σ Bronchus dexter

a Vena bronchialis ſiniſtra 5)

b Trun-

vallo. De eo WINSLOWVS agit n. 50. An haec fuerit azygos ſiniſtra dextrae par DOMIN. PANAROLI *Iatralog.* III. *obſ.* 19?

Finis utriusque Azygae ita ſe habere mihi viſus eſt.

Sub ima coſta fere ſemper uterque truncus transverſo ramo in prima lumbali vertebra communicat, quod miror in iconibus excidiſſe EVSTACHIO, & reliquis anatomicis. Deinde utraque abdomine exit retro diaphragma, & ſiniſtra lumbali primae, ut EVSTACHIVS T. XXVI. aut ſecundae, ut EVSTACHIVS T. IV. F. 1. 3. aut, quod rarius eſt, tertiae, & cum lumbali vel Cavae, vel renali ſiniſtrae, vel ramo communicanti inter Cavam & Renalem, quale quid RIOLANVS deſcribit p. 222. aut, quod rarius, Cavae ut NICOLAI p. 94. & aliqui paſſim veterum, aut renali proxime ſpermaticam inſeritur, quod frequens eſt. Ita EVSTACHIVS l. c. f. 2. & p. 308. FALLOP. *obſ. anat.* p. 120. & *de venis obſ.* V. SPIGEL. L. V. C. 4. p. 167. C. BAVHIN. p. 208. D. de MARCHETT. p. 76. FR. MICHINVS de S. ANGELO apud MARCELLVM DONATVM *hiſt. mirab.* p. 210. MOLINETTVS *diſſ. anat. patholog.* p. 240. IASOLINVS *de cordis adipe* p. m. 14. SALOMON ALBERTI edit. II. p. 71. ZOD. MED. GALL. I. p. 78. LEONCENA l. c. RAV. ap. VALENTIN p. 106. HEISTER l. c. & plerique anatomici viderunt. Spermaticae inſeri rarius eſt, habet tamen VIDVS T. XXV. ad c. & LANCISIVS l. c.

Dextra vero azygos Cavae venae trunco aut continuo inſeritur, & absque alio trunco medio, ut MOLINETTVS l. c. LEONCENA Ph. Tr. l. c. BAVH. p. 208. LANCISIVS, SPIGEL l. c. KVLMVS *anat.* Tab. p. 86. BRESL. 1718 febr. CASSEBOHM apud KIESWETTER *de calc. ſiniſtr. ren. freq.* p. 10. & plerique alii. Inveniſſe vero NICOLAVM SAMMICHELIVM NOSOCOMENSEM hanc arygae cum emulgente anaſtomoſin, ait H. FABRICIVS ab AQVAPENDENTE Chir. L. II. c. 22. p. 111. & *de omento* p. 104. 127. ex eo vero GVERN. ROLFINK *diſſ. anat.* p. 939. & T. BARTHOLINVS p. 637. De eo vero viro vix quidquam praeterea innotuit. Alias in lumbalem primam, deinde in Cavam ſe inmittit, uti habet C. BAVH. p. 208. SPIGEL l. c. aut in ſecundam ut FALLOPIVS p. 121. quod ex tertiae vertebrae nomine auguror, & EVSTACHIVS p. 308. aut in tertiam ſi VIDO fides T. XXV. in renalem inſeri LAVRENTIVS p. 231. f. 2. MOLINETTVS, ROLFINK l. c. BARTHOLINVS p. 637. VERDIER II. p. 370. quod rarum ait eſſe, & vere omnino FALLOPIVS p. 121. & negat ſe vidiſſe EVSTACHIVS p. 308. Cum aliquo ramo Cavae aut emulgentis communicare magis generaliter SAL. ALBERTI. Lumbalibus & quandoque emulgentibus inſeri VERHEYEN p. 376. & DIEMERBROECK l. c.

Vidi etiam Azygam dextram fiſſam fuiſſe ad coſtam undecimam, & ramum minorem in intercoſtali undecima finem feciſſe ſui, majorem vero cum duodecima & prima lumbali conjunctum in cavam iviſſe, neque hoc rarum eſt.

Aliam varietatem EVSTACHIVS habet T. XXVI. ubi & cum lumbali prima & cum Cava conjunctam pingit.

Habet etiam varias fabricas WINSLOW. III. *tr. des veines* n. 42. FALLOPIVS p. 120. BOVDON II. p. 260.

Cum cruralibus communicaſſe PLATERVS p. 113. cum Iliacis in hyſtrice viderunt PARISINI in homine MVRALTVS, *vademec. anat.* 365. et nuper Cl. SCHMIEDLINVS *de vaſor varietatibus.* Inoſculationem vero venae ſine pare cum vena renali negare ut VESALIVS *Exerc. Fallop.* p. 85. aut adſerere, nullum azygae cum Cava commercium fuiſſe, ut RIOLANVS *Anthropol.* p. 221. bis terve ſe ait vidiſſe, aut rarum id eſſe ut NICOLAI p. 95. ea omnia ab anatome recedunt nunquam enim vidi aut dextram, aut ſiniſtram azygam absque conjunctione cum vaſis in Cavam venam inſertis fuiſſe.

5) Sive *intercoſtalem* dicere malis *ſuperiorem ſiniſtram*, ut WINSLOWVS n. 66. ſeqq. cujus perbrevis eſt deſcriptio, & alii, perpetua vena eſt, et ab EVSTACHIO picta fuit T. II. f. 3. & egregie deſcripta *de ven. ſ. par.* 381. Duas vel tres facit D. de

MAR-

b Truncus trans aortam in intercoſtalia ſpatia inſertus
c Rami ad oeſophagum
d Ad aſperam arteriam
e Iterum ad oeſophagum
f Ad eundem
g In tunicas aortae
h Arteria pericardiaca poſterior & ſuperior a ſubclavia ſiniſtra orta ad oeſophagum & aſperam 6)

i Eadem

MARCHETT p. 76. Primus autem plene, cumque ramis bronchialibus deſcripſit ILL. WALTHERVS in Progr. a. 1731. edito, cum nomine *diaphragmaticae.* Ea ergo vena a trunco ſubclavio ejus lateris deſcendit, & trans arteriam pulmonalem extrorſum retrorſum ſe confert, communicans nonnunquam ramo transverſo cum thyreoidea inferiori, donec truncum Aortae contingat, per quem, ſub ortu magnorum ramorum, meat transverſa, & ubi vertebras adtigit, intervallo ſupremo, duobus, ut LEONCENA, tribus, quatuor, etiam ſex omnino & ſeptem, & octo denique, & decem, intercoſtales dat, duas quidem fere ſurſum euntes, reliquas deſcendentes, donec omnino inferius vel in medium ramum venae ſine Pari, quando ipſa minor eſt, (ut apud EVSTACHIVM T. IV. f. 3.) vel in majorem inferiorem inſeratur, ubi major. Superius vero vel omnia intervalla replet, vel, quod multo rarius, in intercoſtalem peculiarem ſuperiorem ex ſubclavia exterius ortam, dextrae ſimilem, inoſculatur, quae tamen rariſſime adeſt. Deſcribit EVSTACHIVS l. c. p. 300. & inſeri ad ſextam, nonam, undecimam demum coſtam confirmat.

Ramos autem edit minores, primo thymicam plerumque, deinde comitem Phrenici nervi, vel duas nonnunquam comites, quae, prouti ad priorem iconem dictum eſt, pleurae, pericardio, truncis arteriarum magnarum, thymo, mediaſtino, ſepto transverſo ramos exhibet. Eam habet EVSTACHIVS p. 300. & WALTHER l. c. Hae ſunt mediaſtinae ab azyga VALVERDI p. 269. & aliorum l. c. Porro parvos ramos edit ad glandulas bronchiales incumbentes arteriae pulmonali, ad ſuperficiem pulmonis, ductum arterioſum, pericardii vicinam partem ſupremam. Deinde *bronchialem venam* inter Aortam, & pulmonum ſiniſtram arteriam, profunde adrepentem, edit. Ea bronchialis plerumque non ſimplex eſt, & cum intercoſtali ramo in ipſa Aorta rete facit, neque raro plures ex eo rete bronchiales ſiniſtrum pulmonem adeunt, ut duae ſint venae bronchiales, una ſocia arteriae pulmonalis, altera inferior, ſub ductu arterioſo, retro arteriam pulmonalem. Ita duplicem eſſe plerumque obſervat Cl. LIEVTAVD. Ab eadem porro vena bronchiali plerumque unus pluresque rami Oeſophagum adeunt. Surſum autem in broncho cum ramis thyreoideae inferioris, qui cum broncho adveniunt, communicat.

Hae videntur illae venae bronchiales, quas ex intercoſtalibus prodiiſſe vidit ILL. HEISTERVS not. 42. ad *Comp. anat.* Unam habet WINSLOW n. 68. & *Tr. de la poitrine* n. 424. Habet etiam WALTHERVS, KVLMVS p. 86. TABARRANI *obſerv. anat.* n. 39. FERREIN in diſſ. LIEVTAVD p. 222. Diſertius vero dextram quidem bronchialem venam ab azyga, ſiniſtram ad Cavam pertinere monet Cl. ROSEEN in anatome ſuecica lingua edita, ob multas vero rariores obſervationes commendabili p. 191.

Varietates dixi, vena ipſa eſt perpetua, ſemel tamen ex thyreoidea inferiori, non ex ſubclavia, vidi prodiiſſe.

Deinde ſemel vidi ex ſinu pulmonali ex radice venae pulmonalis dextrae ſuperioris, & ſemel ex Vena Pulmonali ipſa, ramum exiviſſe ad glandulas bronchiales, & pulmonis ſubſtantiam, non magnam. Hujusmodi fuerunt illae anomalae venae WINSLOWO dictae, & citatae in mea de *vaſis bronchialibus & oeſophageis diſſ.* not. y.

6) Sive Bronchialia haec vaſcula malis vocare, ſive *Pericardiacas poſteriores & ſuperiores*, perinde eſt, etſi poſterior appellatio minorem confuſionis metum habet. Ea deſcripſi ad Boerh. III. n. CCCVIII. not. a. & *ic. art. Thyreoid. inf.* I. not. *m*, eaque intelligere videtur Cl. HEBENSTREIT *de arter. & venar. confin.* p. VII.

Hujusmodi arteriolae, perpetuae, veniunt in poſteriorem ſuperiorem partem pericardii, truncum arteriae pulmonalis utrumque, glandulas incumbentes huic trunco, aſperae arteriae ramos, vicinos huic ipſi arteriae Aortae vicinae, & ductus arterioſi membranas, denique in oeſophagum.

Ori-

i Eadem a subclavia dextra ad truncum aortae & asperam arteriam.

k Arteria bronchoesophagea ex Aorta

⊙ Arteria & vena oesophagea a bronchiali dextra

l Arteria bronchialis dextra 7)

m In-

Oritur vero haec arteria in dextro latere a mammaria non raro, (Tab. vas. anter. pect.) alias a trunco communi subclaviae & carotidis dextrae, vel a trunco subclaviae dextrae, qualem a subclavia ad oesophagum videtur reperisse. Cl. HEBENSTREIT l. c. vel a trunco intercostalis superioris, quem dat subclavia, etiam oesophago datura, vel a thyreoidea, vel a trunco ipso Aortae sub magnis ramis, vel quod rarissimum, prius quam eos ramos edat, continuo super adhaesionem pericardii. Dextra ergo arteria Pericardiaca posterior superior conflexa circa Cavam venam, truncumve subclaviae dextrae ad posteriora, & ad illud intervallum, quod inter arcum aortae & bronchos est, descendit, ibique cum verae bronchialis arteriae ramis non raro coalescit.

Sinistra plerumque a trunco subclaviae exit, antequam det vertebralem, vel ultra eam, & ultra nonnunquam mammariam, vel a mammaria sinistra, vel ab ipso aortae trunco post datos magnos ramos, ubi ductus arteriosus nascitur, vel ab intercostali superiori Aortica, aut sola, aut & ab ipsa, & a proxime inferiori intercostali. Est ubi ad vertebras pervenit, & inosculata est intercostali primae inter Aorticas. Est ubi haec arteria thymicam phrenici nervi comitem, & pericardiacas aliquas generavit. Est denique, ubi potuit pro bronchiali vera haberi, etsi a subclavia orietur, cum non superficiem solam bronchi extra pulmonem, sed in ipso pulmone bronchum comitaretur. Abit autem ad pulmonalem arteriam, bronchum sinistri lateris, arteriosum ductum, aortae tunicas, glandulas bronchiales, pleuram retro pericardium positam, pericardium.

Venae Pericardiacae posteriores superiores oriuntur a subclavia sinistra, & a Bronchiali sinistra, a dextra vero mammaria, similes facturae ramos inter arcum aortae & asperam, ad glandulas bronchiales, oesophagum. Alias a vena Cava ipsa, ex divisione, retro cavam, descendens venula hanc omnem, inter aortae arcum & bronchum sedem, & oesophagum adiit, quae forte est bronchialis illa vena, quam ex Cava oriri aliqui, quos proxime citabo, anatomici dixerunt.

7) Arterias bronchiales in universum, veteribus omnibus, inde ab ERASISTRATO fuisse notissimas, alibi ostendi. GALENVS ergo *de loc. adfect.* L. V. cap. 3. conferendo cum *arter. & venar. dissect.* c. IX. & Arabes, ut RHAZES ad ALMANZOREM c. VI. & AVICENNA oper. edit. Venet. 1555. p. 18. & FERNELIVS (*part. corp. descr.* c. XII. p. 41.) arteriam ab Aorta ad Pulmones euntem descripserunt. COLVMBVS primus negavit, arteriam pulmoni offerri propriam p. 185. quae fortae inter causas fuit neglectus, quam in posterioribus anatomicis videmus. DOMINICVS tamen a MARCHETTIS cultro potius, quam ex libris eam arteriam detexisse videtur, ante RVYSCHIVM (*anatom* p. 81. *ed. Pat.*). RVYSCHIVS tamen utique renovavit *obs. anat. post. tr. de Valv. lymph. XV.* & *intrepide adfirmavit*, nemini fuisse notam. Ab eo tempore MVRALTVS, BLASIVS in *Miscell. anat.* p. 191. KEILIVS, COWPERVS, & reliqui eam receperunt anatomicorum. Ut ordine historiam istam tradamus, tenendum est, arterias Bronchiales esse dextras, sinistras, communes, & vel omnes in uno subjecto vel aliquas adesse. A communi initium faciam.

Valde frequens est utrumque pulmonem habere ab eodem trunco arterioso ramos suos, quod veteribus contigisse videtur, nam ex aorta provenientem & unam, fere communi consensu describunt. Eam etiam vidit inter varietates WINSLOW, *tr. des arter.* n. 109. & L. IV. n. 128. ubi eaedem voces repetuntur). Ita in ove viderunt AMSTELODAMENSES apud BLASIVM *anatom. anim.* p. 99. Hujusmodi etiam est arteria, quam BOVRDON descripsit p. 373. & pinxit T. IV. f. 23. & quam ex vitulo RVYSCHIVS delineavit l. c. VERHEYENIVS vero Tr. III. c. 12. p. m. 195. pro raro casu. Ita etiam describit LIEVTAVD p. 487. ROSEEN p. 190. FERREIN in diss. *an fluida tempor. exspir.* CASSEBOHM apud GLASS. *de circ. sang.* p. 59. & alii, communem utrique pulmoni arteriam dixerunt. Id quoties factum est, fere semper ea oritur communi trunco cum intercostali aortica prima lateris dextri, ita tamen, ut major ramus bronchialis sit, & pulmones adeat, minor ad spatium intercostale tendat. Solet ea ante oesophagum, & saepe ante dextrum bronchum ire, unde nomen *Bronchiale anterieure* WINSLOWI n. 110. & in homine anteriorem partem bronchi saepe perreptare etiam RVYSCHIVS vidit l. c. Caeterum quartae, vel quintae, & nonnunquam sextae costae altitudini respondet. Inter eum ergo bronchum & arteriam pulmonalem dextram, ad eum pulmonem tendit trunco majori, ad sinistrum vero pulmonem, paulo postquam orta est, ramum edit.

A dextro ramo oesophagus habere solet, & utraque bronchialis non uno sed duobus, tribus,

 qua-

m Intercoſtalis ſuperior [8] inde orta, ad intervallum ſecundum tendens.

n n Bronchiales ad pulmonem euntes.

o Pars bronchialis ſiniſtrae adparens. [9]

p p p p Intercoſtales arteriae.

q Tres

quatuor truncis circa bronchium ſuum advenire. Semel vidi ex ſubclavia dextra ſub mammaria ortam fuiſſe. Tredecies caeterum eam reperi ex aorta pronatam. Bis communes duas vidi, quarum utraque in uno corpore ex aorta, in altero una ex aorta altera ex intercoſtali venit. Hi caſus fuerunt inter viginti quinque corpora.

Dextra vero *Bronchialis* pene aeque frequens reperitur. Decies inveni in eodem numero, absque communi, ex intercoſtali ſuprema ortam ſolam, ſemel cum communi, ſeorſum ex Aorta ortam, ſemel a mammaria provenientem. Plerumque nihil a communi differt, niſi quod pulmoni ſiniſtro ramum nullum mittat. Oritur ergo eodem loco, nempe communi cum intercoſtali trunculo, dat oeſophago, & aſperae arteriae ramis & ante retroque bronchum ſerpentino ductu ſuum pulmonem adit. Dat etiam pleurae & pericardii parti ſuperiori, ſinui pulmonali, ſuperficiei pulmonis, glandulis bronchialibus. Eadem in vertebris ludens & in broncho, cum intercoſtali ſuprema & cum thyreoidea inoſculatur. Habet autem bronchialem ab intercoſtali RUYSCH. *Theſ.* VI. n. 14. Ep. VI. f. 2. COWPER l. c. WINSLOW n. 109. LIEUTAUD p. 221. CHESELDEN p. 188. GARENGEOT *ſplanchnol.* II. p. 160. 169. SYLVA *traitè de la ſaign. II.* p. 188. & frequentem eſſe monuit SALZMAN apud H. A. NICOLAI *de direct. vaſorum* p. 62. & BOUDON l. c. & VERHEYEN l. c. p. 195. Ab *intercoſtali ſuperiori*, ex ſubclavia orta quod rarum eſt, RUYSCHIUS vidit *Epiſt.* VI. *fig.* 3. a ſecunda dextra intercoſtali FERREIN diſſ. *an pulmo in fluida agat. temp. exſpir.* A tertia intercoſtali inter aorticas RUYSCH l. c. quod credo eſſe rariſſimum. Mihi ſemper ex prima provenit.

Praeter hanc dextram arteriam non penitus absque exemplo eſt, aliam inferius ab ortae trunco cum broncho dextro ad pulmonem & oeſophagum veniſſe.

8) Quando vero de intercoſtali ſuprema Aortica dicimus, addendum eſt, eam intercoſtalem plerumque quartum intervallum adire non ſextum ut LIEUTAUD p. 486. indeque ſurſum eunte ramo tertiam etiam, & nonnunquam ſecundam generare intercoſtalem. Conf. BOERH. COMM. III. p. 16. Superior autem illa intercoſtalis ex ſubclavia orta, mihi perpetua viſa eſt. Ea ad unum quidem intervallum ſatis frequenter, in aeque fere copioſis corporibus ad duo intervalla, ad tertium paulo rarius ramum intercoſtalem mittit & cum ſuprema aorticarum nunquam non communicat.

Adeſſe omnino aliquam hujusmodi arteriam negavit RIOLANUS in Laurentium p. 641. in BARTHOLINUM p. 776. & GARENGEOTUS in *ſplanchnologia* & ſimile quid aliquoties contigiſſe VERDIER II. p. 343. Sed recte reſtituit HEISTERUS p. 175. neque ego unquam abfuiſſe vidi. Ad duo intervalla vidit euntem et WALTHERUS *vaſ. vertebr.* p. 3. et VALVERDUS p. 280. & VIDUS p. 136. Ad tria VESALIUS L. III. c. 12. p. 486. & olim SYLVIUS p. 386. & RYFF. ic. p. 25. Ad quartum usque SPIGELIUS L. VI. c. 2. p. 189. C. BAUHINUS p. 248. PLATERUS p. 216. 219. HABICOT. D. VII. L. 13. BARTHOLINUS p. 652. VESLING. l. c. DIONIS p. 493. LIEUTAUD p. 486. & veteres in univerſum. Sed id valde rarum eſt.

9) Arteria *Bronchialis ſiniſtra*, qualis ab communi oritur, ſupra dicta eſt. Alias autem eodem fere loco ſed ab ipſo Aortae trunco, prodit ſiniſtra in univerſum ejusdem indolis, & pariter transverſa, oeſophago datura & bronchialibus glandulis, pleurae, pericardio, ſinui pulmonali, WINSLOW n. 112. pulmonis ſuperficiei, & cum communi bronchiali & cum coronariis cordis communicatura.

Frequens autem eſt, ut praeter eam ſiniſtram, quam tunc oportet *ſuperiorem* vocare, ſive ex communi trunco fuerit, ſive ſolitaria, alia inferior ex Aorta proveniat, ex ſede ſecundae, vel tertiae, vel quartae intercoſtalis aorticae. Ea ſocia venae pulmonalis ſuperioris ſiniſtrae prodit, atque Oeſophago, glandulis bronchialibus venae pulmonali inſidentibus, pleurae, pericardio, mediaſtino, quod infra aſperam arteriam incipit, ramos exhibet. Inoſculari cum ſuperiori ſolet. Ita frequenter reperio ſecundam iſtam bronchialem ſiniſtram, ut rarius abſit. Reperi nempe ſiniſtram cum communi in eodem ſubjecto ter cum dextra quater, duas ſiniſtras cum dextra iterum quater, cum dextra a mammaria ſemel, nullam praeter communem, communesve duas, decies. Semel dextras duas, quarum ſuperior ab intercoſtali erat, & ſiniſtras duas aorticas. In reliquis obſervationibus, quae vetuſtiores ſunt, neglexi inquirere, an praeter communem adeſſet aliqua; In univerſum, uti arteria pulmonalis, & pulmo ipſe

q Tres Oesophagae parvae ex Aorta. 10)

r Oesophagea arteria.

s Vena ab azyga ad Aortam.

t Vena

ipse dexter, ita etiam arteria hujus lateris major est sinistra. Caeterum ex aorta bronchialem deduxit ERASISTRATVS, GALENVS, & veteres omnes, inter recentiores vero SCHRADER *obs. anat. med. Dec.* I. n. 6. 7. MVRALTVS l. c. p. 258. LAMY *discours anat.* p. 129. NICHOLLS *Praelect.* XVII. p. 29. BOVRDON, sed iste cum rarissima fabrica ortae continuo ex trunco aortae bronchialis. RVYSCHIVS ex aorta prodeuntem bronchialem inter rariora refert. *Ep.* cit. p. 10. *Thes.* IX. n. 63. Certius autem huc, ad sinistram aorticam, refero eam, quam MOLINETTVS ex sinistro latere aortae prodire vidit p. 211. & quam NICOLAI pro rariori casu, & WINSLOW n. 110. & SYLVA II. p. 188. habent: tum quam ex aorta venientem vidit COWPERVS l. c. pinxitque l. c. & VERHEYEN p. 195. & certius adhuc est, quam tertio loco WALTHERVS descripsit *de nerv. inter.* Prog. II. fin. Nostris etiam similia habet LIEVTAVD inter varietates p. 221. cum saepe duplicem esse bronchialem, & unam ab intercostali provenire ajat, tum FERREIN ex eadem ratione, & BOVDON p. 245. Sinistram etiam ii omnes viderunt, qui plures aorticas bronchialis dixerunt, ut KVLMVS p. 82. D. de MARCHETTIS l. c. TABARRANI *obs. anat.* n. 39. qui duplicem, imo triplicem se vidisse dicit, non explicata origine. Unam vero duasve se vidisse perhibent VERDIER II. p. 244. & DEIDIER *anat. raisonn.* p. 333. Ut denique nostras observationes colligam, has duas fabricas in plerisque corporibus obtinere invenio, ut vel communis ex intercostali adsit cum sinistra aortica superaddita, vel dextra, ex intercostali orta cum sinistra una vel duabus. Caeterum bronchialis arteria sive dextra sive sinistra, in pulmonem cum broncho demersa in tot ramos finditur, quot ipsius sunt bronchi, qui valde flexuoso ductu eos ramos sequuntur, non singuli, sed in uno ramo bini ternive. Flexuosum hoc iter recte observat BLASIVS *Anat. anim.* l. c. non bene vero omittunt in iconibus RVYSCHIVS & WILLIS *Pharm. ration.* J. 2. H. quam fictitiam esse suspicor, & quam clamculum imitatur VERHEYEN T. XXIII. f. 2. Cum arteria pulmonali evidentissimis & magnis anastomosibus bronchiales communicant, quas vidit etiam RVYSCHIVS *Epist.* VI. & *mus. rarior.* p. 162. & Cl. PETSCHE n. 43. & COWPERVS ad BIDLOO T. XXIV. f. 1. & T. *append.* III. & SYLVA *tr. des saignées* II. p. 183. Hae anastomoses fiunt tum a ramis ab arteria Pulmonali bronchum conscendentibus, tum aliis a Bronchiali, de broncho descendentibus, & in pulmonis substantiam delatis. Solam vero asperam arteriam alere, neque ad pulmonem aliquid facere, ex aliqua forte invidia KERKRINGIVS scripsit *observ.* 99. Melius LOQVETVS *de arteria hepat.* etiam ad membranas, quae lobulos tegunt, & ad membranas arteriarum venarumque pulmonalium ramulos exhibere scripsit. Penetrare nempe in bronchi membranas vere cum KERKRINGIO credit Cl. LIEVTAVD p. 222. Sed, ut hoc verum est, ita a pulmone eam arteriam non oportet excludere.

10) Arteriam oesophageam unicam RVYSCHIVS descripsit, qualem nunquam reperi, neque redertam esse credo. Sed neque duae aut tres sufficiunt, ut WINSLOW habet n. 114. Parvulae enim cum sint, longae esse non possunt. Absque exemplo est arteriam, quae sit ea diametro, ut aegre scalpello praeparetur, progredi ultra unciam. Nimis retardatur sanguis in ea angustia, &, si longitudo itineris accederet, stagnaret utique.

Ergo primae inter oesophageas thoracicas sunt, quas thyreoideae edunt (*art. thyreod. inf.* & HEBENSTREIT *de confin. vasor.*)

Sequuntur eae, quas Arteriae Pericardiacae posteriores superiores producunt (not. 6.) & quae super asperam arteriam ponuntur. Rariores paulo sunt, quas superior intercostalis a subclavia orta nonnunquam producit, qualis est RVYSCHIANA *Epist.* VI. f. III. Tunc arteriae oesophageae a bronchialibus arteriis utriusque lateris proficiscuntur, una duaeve a singulis. Unam ita & a bronchiali ortam facit RVYSCHIVS *obs. anat. post Tr. de Lymph.* Unam etiam vidit WALTHERVS *nerv. inter.* II. surculos vero aliquot VERHEYEN p. 195. Inuertit nomen WINSLOWVS, atque ab oesophagea bronchialem dextram nonnunquam prodire dixit, n. 109. & repetit LIEVTAVD p. 221. Sed rami ad oesophagum euntes pulmonali trunco semper multo minores sunt. His congeneres sunt & substitutae nonnunquam, quas intercostalis inter aorticas suprema mittit, aut alia aliqua (HEBENSTREIT de *confin. vasor.*) aut Aorta, vicinae & intermistae bronchialibus.

Reliquae Oesophageae, infra bronchiales, sunt aorticae. Earum sex septemve sunt, paulo pauciores intercostalibus. Unicam oesophageam aorticam habet DRAKE l. c. 30. & WALTHER *nerv. interc.* II. duas tresve rectius HEISTERVS not. 67. LIEVTAVD p. 487. BOVDON II. p. 245. aliquot HEBEN-

t Vena bronchialis dextra ab azyga.[11]

u Aliae duae parvae oesophageae.

x Ramuli arteriae *r*.

y z Oesophagea major arteria.

1 Arteria

HEBENSTREIT, KULMUS p. 82. Observo id in magna inconstantia, constantius esse, ut duae tresve superiores merae oesophageae sint, & parvae, inferiores duae, tres, vel quatuor longiores & majores, & praeter Oesophagum mediastino, pleurae, pericardio posteriori, pulmonis superficiei, prospiciant. Hujusmodi arteriae ad septimum intervallum, octavum, nonum, decimum oriuntur, tres, vel quatuor, quarum imae & septum attingunt adeuntque, & cum oesophago in abdomen perveniunt, atque ibi phrenicis inferioribus, & coronariis inosculantur.

11.) Non magnam varietatem in hac vena vidi. Oritur longe plerumque ex Vena sine pare paulo prius, quam vertebras adtingit, in ipso flexu. Dat continuo oesophago vicino, & ad quartam costam cum broncho pulmonem adit.

Vidi duplicem fuisse ex Azyga, ut WINSLOW n. 43. & VERDIER 11. p. 370. Vidi duas, unam hoc loco ortam, alteram inter quintam sextamve costam, ex eadem vena, rete fecisse in aorta, & cum bronchiali arteria inferiori pulmonem adiisse.

Habet eam bronchialem, ex azyga ortam RAVIUS apud VALENTINUM p. 106. cui utique primam dextrae bronchialis veram descriptionem debemus, & recte hactenus laudem inventae hujus venae Ravio tribuit BOERHAAVE *Meth. stud. med.* p. 336. Eam originem habet etiam CHESELDEN *Anat. of hum. bod.* edit. VI. p. 193. NICHOLLS l. c. LIEUTAUD p. 504. KULMUS Tab. p. 86. In *Compend.* etiam *Anat. Russ.* Petrop. impresso T. XVI. f. 2. 6. pingitur. Haec sunt multa illa vasa ab azyga & a Cava ad asperam euntia LANCISII *de vena sine P.* p. 87. 90.

Nullam vero esse venam bronchialem, ut RUYSCHIUS scripsit Epist. VI. & I. W. PAULI ad I. van HORNE p. 107. neque vidi, neque credo. Neque a subclavia dextra provenisse vidi ut TABARRANUS l. c. & COWPERUS habet ad T. XXIV. BIDLOI f. 1. A cava vero oriri rarum est. Ita vetustiores solent describere, siquidem ea vena est Pneumonica, quam legimus, non longe super septum transversum ex vena Cava ortam, & ab eodem illo inventore anastomoseos venae sine pare cum emulgente NICOLAO SAMMICHELIO Novocomensi, inventam fuisse apud COSTAEUM & MONGINUM, ab ipso etiam H. FABRICIO ab AQUAPENDENTE demonstratam apud ROLFINKIUM l. c. p. 963. a BARTHOLINO etiam citatam p. 637. & ab ISBRANDO de DIEMERBROECK L. VII. c. 3. MURALTO p. m. 450. BOURDON p. 346. & f. 23. ad imaginationem expressam, & KEILIO dictam *abridgm.* p. 351. WILLISIO *in Pharmac. ration.* II. p. 5. DIONISIO, PALFINIO & aliis. Facile vero credo vera vidisse nuperiores, ut VERDIERII. p. 244. BOURDON, GORTERUM *Chirurg. reform.* p. 151. Denique recte ii scripserunt, quos inter est ILL. ARCHIATER ROSEEN, qui dextram bronchialem ex vena sine pari, sinistram ex Cava (nempe intercostali quae in Cavam per subclaviam se exonerat) oriri scripserunt (*Anat. suec.* p. 191.).

12) *Oesophageae venae* numerosae sunt, perinde uti arteriae. Earum supremae thoracicae, oriuntur a thyreoidea inferiori vena (in icone Art. thor. anter.) a vertebrali sinistra, a mammaria dextra, aut a Cava, continuo ubi pericardio egressa est. Deinde a vena sine pare venae aliquae in dextro latere, ex ipso arcu ortae, continuo Oesophagum adeunt (not. 11.).

A bronchiali sinistra perpetuo aliquae ad oesophagum veniunt. Inferiores vero sub quinta costa, sunt ab Azyga, & ab Hemiazyga, totidem fere numero, quot arteriae intercostales, quibus socie adcedunt. Eae, quas dat Azyga, per mediastinum ad oesophagum, pericardium, pulmonis superficiem, & Aortae tunicas veniunt, in quibus communicant cum Hemiazygae ramis. Quae inferiores, eae etiam majores sunt, tres fere, quarum duae imae in septum transversum veniunt. Quas vero dat Hemiazyga sinistra, eae majores fere sunt, eaeque ad Oesophagum, mediastinum, aortae superficiem eunt, & rete faciunt cum ramis dextris, incerto numero, sed quem non vidi infra quinque esse, inde vario numero ad quatuordecim majusculos ramos in sex inferioribus intervallis costarum adscendisse. Ultimae per diaphragma euntes communicant cum Phrenicae inferioris ramo oesophageo, & cum venis Coronariis ad portas pertinentibus.

Caeterum

1 Arteria oesophagea.

2 Vena Oesophagea alia.[12])

3 Tertia.

4 Quarta.

Caeterum mediastinas venas aliquas ab azyga jam VESALIVS habet L. III. c. 7. oesophageas vero ab eadem, nescio an ex aliquo antiquiore, sed certe habent ANDREAS LAVRENTIVS p. 126. edit. Paris. & C. BAVHINVS in *theatr.* p. 208. Deinde post longum intervallum WELSCH *Tab. Anat.* XXXI. RVYSCH Thes. VII. n. 23. LIEVTAVD p. 504. BOVRDON, WINSLOW n. 50. An istae fuerint, quas a mediastinis & intercostalibus ad pulmones venire RAVIVS scripsit l. c.

FIGVRA II.

Aorta ad dextrum latus reclinata, ut ſiniſtra vaſa melius adpareant.

A B C D E F G H I K L M N O P Q S T V.
Τ Λ a b c d h i m o p p z
1 2 3 4 ut in priori icone

5 Venae bronchialis rami, qui nervum diaphragmaticum comitantur & ad pericardium dant.

Ψ Arteria pulmonalis ſiniſtra.

Φ Bronchus ſiniſter.

Ξ Ramus alter arteriae i ad arcum aortae & pericardium.

Σ Ramus venae bronchialis ad arteriam pulmonalem.

Ω Ad oeſophagum.

6 Vena Bronchialis ſiniſtra.

7. 8. 9 Arteriae bronchialis ſiniſtrae rami ad aſperam arteriam & Oeſophagum.

10 Arteria Bronchialis ſiniſtra inferior.

11 Vena comes.

13 Oeſophagea arteria parva.

14 Alia.

15 Alia.

16 Alia.

17. 18. 19. 20 Venae inferiores mediaſtinae a hemiazyga ortae, & ad ſeptum transverſum etiam euntes.

FIGURA I.

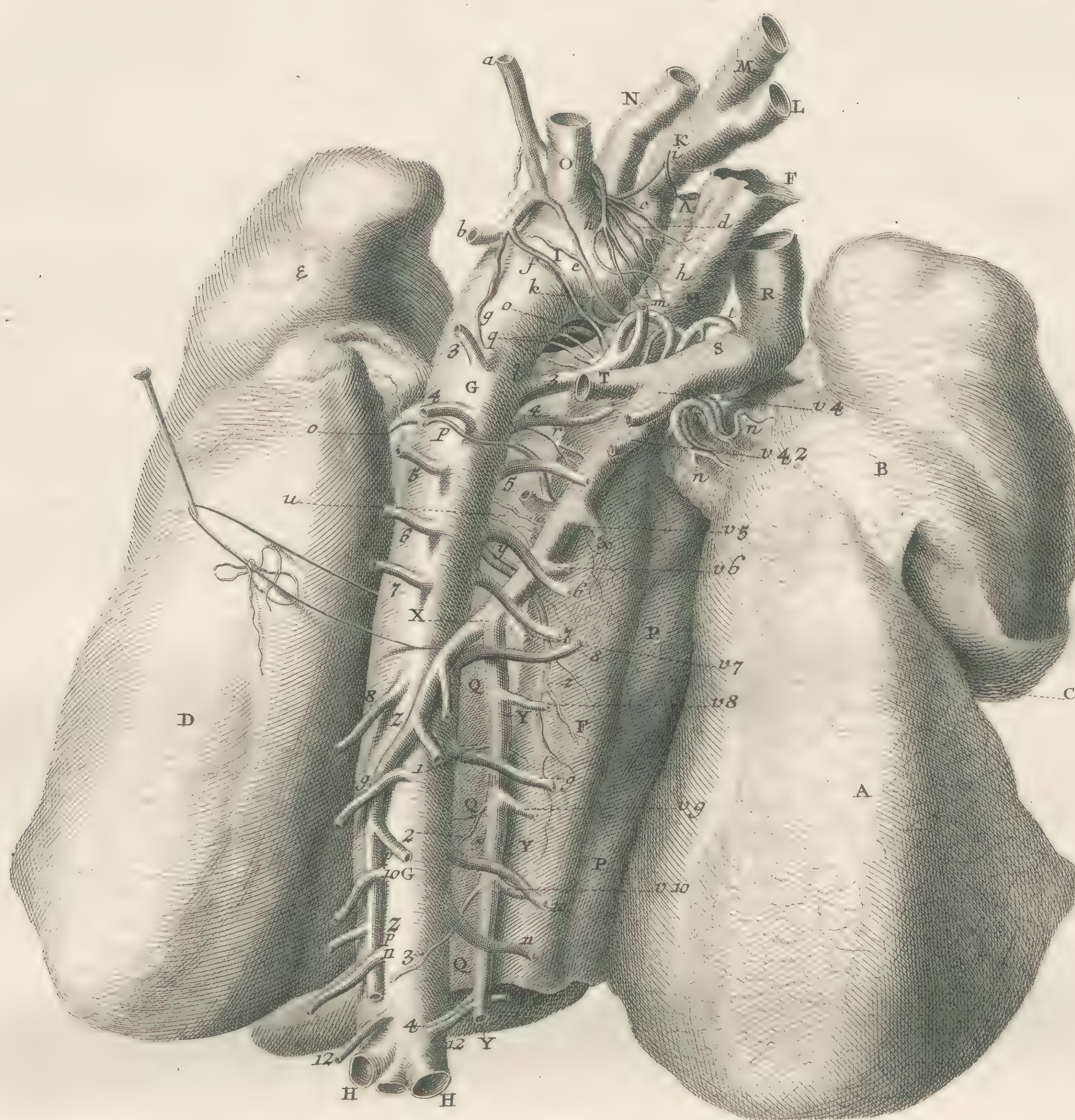
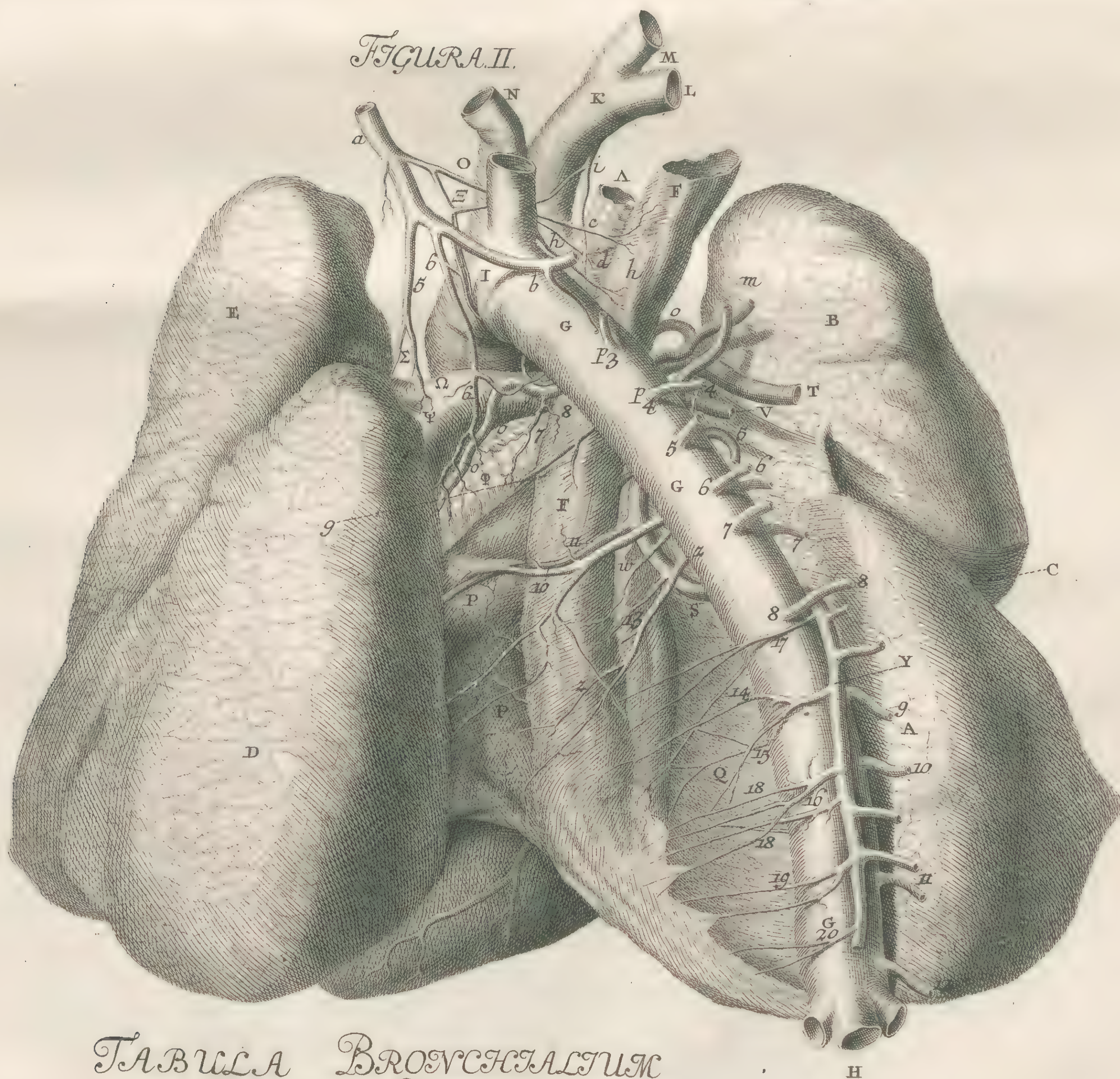

FIGURA II.

TABULA BRONCHIALIUM VASORUM.

J. P. Kaltenhofer del. Gott.

G. D. Heumañ Grav. de la Cour de S. M. Brit. et de l'Univ. de Gottingue.

TABVLA ARTERIARVM MESENTERICARVM.

LECTORI S.

ALBERTUS HALLER.

Poteram forte, nisi plenam dare vellem historiam arteriarum, labore hujus tabulae supersedisse cum plenissimam dederit EVSTACHIVS in duabus figuris, quae sunt II. & IV. T. XXVII. Verum nolui descriptionem absque icone dare, quae fuisset obscurior. Deinde eximius vir EVSTACHIVS vasorum sceleton dedit, a carnibus vicinis & a visceribus undique solutum. Ego vero omnia vasa in naturali nexu pingere malui, neque vasorum mesentericorum hujusmodi figura exstat hactenus. Neque facile est in Eustachii iconibus coli vasa & tenuium distinguere. CASSERII quoque tabulae I. L. V. & VII. Libr. VII. in quibus hujusmodi aliquid molitur vir perindustrius, sunt vitiosissimae. Figura caeterum ex infante sumta est, & picta Novembri M. 1745.

ABC Meſocolon Medium integrum, ſurſum reclinatum, ut ejus radix adpareat. [1]

A Sedes hepati reſpondens &

B Ventriculo &

CD Lieni.

D Pars dextra meſocoli &

E Pars ſiniſtri meſocoli inter lienem renemque, quae anguſtiſſimae. [2]

F F Flexus Iliacus ſiniſter 3 Meſocoli peramplus, membranis inter vaſorum truncos maxima ex parte deletis, ut viſcera, quae contegit, poſſint conſpici.

G Pars ejus, quae ad rectum inteſtinum deſcendit.

H Ilei inteſtini pars.

I Meſenterii finis, qua cum Meſocolo dextro continuatur.

1) Ut facilius intelligantur vetuſtiorum ſcriptorum deſcriptiones, meminiſſe oportet, ab ipſo primum GALENO meſocolon transverſum omento accenſeri, VESALIO vero idem Meſocolon perpetuo nomine lamine humilioris vel poſterioris Omenti deſcribi (*Tab. Oment.* I. not. *k*). Excuſabilem reddit errorem ſumma analogia Meſocoli & Omenti. Inflatum enim Meſocolon in ſimiles omnino roſulas turget, & appendiculae inprimis, quod jam apud WINSLOWVM exſtat, flatu recepto turgent Omenti ſimillimae. Eo experimento vero conſtat, Omenti cavitatem non eſſe cum Meſocoli cavitate continuam, ſed caeco ſacco in ea linea terminari, quae in *Tab. I. Omenti* litera L. notata eſt. Deinde Pancreas non contineri cavitate Meſocoli, ſed utramque laminam Meſocoli transverſi ſub Pancreate a peritonaeo oriri. Flatus nempe adactus in cavitatem meſocoli, eo toto, & continuo Meſenterio repleto, inter Pancreas & ejus membranam externam non diffunditur. Monere de hac re viſum eſt, quod contraria Viri magni docuerint, quae hoc uno experimento convinci poſſunt.

2) Ut omnino peritonaeum, nihil mutatum, inteſtina absque media ulla propagine amplectatur, nuda penitus, qua parte peritonaeo reſpondent. Vaſa etiam in ipſo inteſtino hic repunt, cum nulla adſit longitudo Meſocoli.

3) Ita vocari poteſt quod S. Romanum neque ſatis vere, neque erudite Galli vocant.

K K Mesenterii pars dextra inter vasa maxima parte rescissa, ut subjectorum vasorum viciniae adpareant.
L L Mesocolon dextrum eadem ratione tractatum.
M Caecum.
N Appendicula.
O Colon dextrum.
P Transversum.
Q Sinistrum.
R Flexus Iliacus sinister Coli.
S Ren sinister.
Θ Vasa spermatica ejus lateris.
Λ Vasa adiposa ex iisdem.
R Aortae truncus.
S Iliaca arteria communis.
T Externa.
Φ Ultima cartilago lumborum.
Ψ Pelvis sive os sacrum.
V Interna iliaca arteria.
X Vena socia.
Y Arteria sacra.
Z Intestini Jejuni pars prima, quae emergit sub mesocolo transverso.
a Duodeni pars transversa inferior.
b Renis dextri pars.
c Pancreatis portio dextra sive caput.
d Pancreatis pars transversa retro Mesocolon transversum latens.
e Venae portarum truncus.
f Vena coronaria sinistra.
g Vena Mesenterica.

h Ve-

h Vena Gaſtro Colica. [4]
i Vena Colica dextra.
k Vena Ileocolica. [5]
l Vena Meſenterica in arcum flexa.
m Rami meſenterici reſecti.
n Haemorrhoidalis interna vena ſive Colica ſiniſtra.
o Ramus adſcendens.
p Deſcendens.
q Arteria meſenterica ſuperior. [6]

r Ar-

4) Communis nempe truncus venae Colicae mediae, dextrae, Ileocolicae, Gaſtroepiploicae dextrae, Pancreaticae.

5) *Caecalis* eſt RIOLANI *anthropogr.* L. II. p. 113. WINSLOWI, WALTHERI *de ven. Port.* p. VIII, & ſi recte intelligo, picta a BACCHETTONO T. XIX. ad f. 2. F. inferius.

6) *Arteria Meſenterica ſuperior* a IACOBO SYLVIO nomen accepit, antiquiſſimae cognitionis. Venae enim, quae a magna ad lactes dividuntur in ANONYMO LAVREMBERGIANO c. 13. ſunt haec ipſa Meſenterica, & ARISTOTELES diſertius eam arteriam deſcribit *de part. anim.* L. IV. c. 4. Arteriarum Abdominalium maxima eſt, Coeliaca notabili deſcrimine amplior. Unica eſt perpetuo & aeque diverſa a Coeliaca. GALENUS equidem dubitanter ita ſcripſit, ut poſſit videri communem utrique truncum eſſe *de arter. & venar. diſſect.* c. IX. & RIOLANVS veterem errorem ita renovavit, ut ſplenicam quidem ex aorta, coeliacae loco prodeuntem deſcriberet, ramos omnes reliquos, & coeliacae & meſentericae ſuperioris uni trunco adſcriberet *Anthrop.* L. II. c. 18. p. 115. & denuo p. 641. 691. &c. *Enchirid. Anatom.* L. II. c. 22. 27. & p. 144. ROLFINKIVS denique; conditor equidem Theatri Anatomici Jenenſis, caeterum in librorum lectione diligentior quam in diſſectionibus, utrumque errorem recepit & ſecutus eſt *diſſert. anat.* p. 1149. Nem inem tamen valde ſeduxit utriusque auctoritas, & facile fuit DOMINICO de MARCHETTIS *Compend. Anat.* c. IV. p. 22. evertere RIOLANI deſcriptionem, & Coeliacae truncum ſplenica quidem reſtituta ornare, a meſenterica vero ſejungere. Ipſe GALENUS, cujus deſcriptio ſeduxiſſe videtur RIOLANVM, eodem fere loco etiam diſtincto trunco utramque arteriam oriri vidit, & diſtinxit eas IACOBUS SYLVIVS *Iſagog. Anat.* L. II. p. 39. & VESALIVS L. III. c. 13. & COLVMBVS, & reliqui anatomici.

Ergo perpetuo inter appendices ſepti, ſub coeliaca, ſuper venam renalem ſiniſtram, magna arteria ex Aorta provenit, & deſcendit dextrorſum primo, ut Aorta tota ſit dexterior. In principio retro duodeni primam transverſam partem & Pancreas deſcendit (*Tab. Coeliacae II.* P. Q), deinde vero ante duodeni flexionem transverſam ſecundam (ibid). Ibi eam nunc quidem relinquemus. In eo itinere non eſt absque ramis, etſi minores ſint. Pluſculos equidem Pancreati ſurculos tribuit, quorum aliquis nonnunquam notabili eſt longitudine, & dextrorſum, atque ſiniſtrorſum per ejus glandulae marginem inferiorem excurrit. Is ramus parvas colicas dare, cum Pancreatico Duodenali vero Coeliaca, & cum Epiploicis, & denique cum ſplenicae pancreaticis ramis communicare viſus eſt. Dat etiam, prima inter Meſentericas, duodeno ſiniſtro, ſuper Meſocolon transverſum.

Deinde Duodeni parti, quam ſiniſterius ſibi accumbentem habet, ſuper Meſocolon, unum, duos, tres ramos dat ex ſuo ſiniſtro & poſteriori margine ortos, inter ſe parvis arcubus inoſculatos. Hos etiam WINSLOWVS vidit n. 202. 203. & LIEVTAVD *Eſſays anatom.* p. 492. KVLMVS p. 83. WALTHER *de ven. Portar.* p. 5. & alii nuperiores. Eorum aliquando primus generat ramum a parte ſuperiori Pancreatis deſcendentem, vel primus ſed transverſum, retro arteriam Meſentericam transverſim euntem, vel etiam alter (ut in *Tabula Coeliacae* II), aut truncus meſentericae arteriae, aut denique ramus Colicus Medius, arteriam, quae in parte pancreatis ima, dextrorſum adcumbente Arteriae Meſentericae, per ſuperiorem oram Duodeni transverſi H ſecundi, venit, inque duos ramos finditur. Eorum ramus ante Pancreas in arcum flexus inoſculatur arteriae Pancreatico Duodenali, (*Coeliac.* T. II.). Alter retro pancreas ad dexteriorem & poſteriorem partem duodeni repit,

&

r Arteria *Colica media.*

s Ramus in medium mesocolon transversale.

t Ejus ramus dexter cum Colica dextra concurrens.

u *Co-*

& contra Duodeni partem descendentem adscendit, atque inseritur arteriae Duodenae primae sub ductu bilario. Ita fere perpetuo se habet, conf. ad *tab. Coeliacae primam not. s* ad *secundam not. d.* Aliquando fabrica magis composita est, ut praeter eas duas, quas dixi, anastomoses, secunda esset alterius rami Duodenalis ex Mesenterica inferius orti, cum coeliacae ramo anastomosis.

Alias ramus a coronaria magna arteria, fere ex origine, descendit, & retro pancreas, deorsum ductus, huic Mesentericae cum Pancreatico Duodenalis arteriae anastomosi inseritur. Alias a Pancreatico Duodenali arteria alius, anterior ramus, ante venam Portarum transversus it, & cum ramo pancreatico arteriae mesentericae inosculatur.

Alias vidi hunc ramum communicantem maiorem fuisse illo, cum quo convenit, Coeliacae ramo, ut Gastroepiploica a Mesenterica potius, quam a Duodenali Coeliacae oriretur. Id etiam WINSLOWO contigit n. 186.

Hos ramos, dictos hactenus, situs ratio hic vetuit pingere. Habentur autem in icone Coeliacae T. II. & not. p. Caeterum Coeliacae aliquas cum Mesentericis Anastomoses EVSTACHIVS expressit T. XXVII. f. 4. & alio modo *ibid.* f. 2. quae tamen cum meis observationibus vix possunt conciliari, nisi forte cum iis conpares, rarioribus, in quibus ex Colica media ea arteria Duodenalis prodit, quae cum Pancreatico Duodenali in arcum coit. Post EVSTACHIVM nemo habet aliquid simile, nisi WINSLOWVS n. 197. 201. qui aliquas utriusque arteriae Coeliacae & Mesentericae in duodeno anastomoses esse docet, anteriorem vero & posteriorem arcum non distinguit.

Praeterea supra Mesocolon, imo super Pancreas, & super venam splenicam, prima inter ramos Mesentericae prodit illa a Mesenterica Hepatica dextra, quam septies in triginta experimentis nunc vidi, dudum a variis (art. Coeliac. I. not. *o.*) & a WILLISIO cum COLLINSIO visa (*System. of anat.* p. 430.) sed omnium primum a GALENO, qui interdum divisam invenit a Mesenterica Coeliacam, & illam inferiorem mesenterium & hepar adiisse l. c. Haec ergo Hepatica sursum retro duodenum dextrorsumque migrat, comitemque se, sed posteriorem, addit Choledocho ductui. Ea hepaticas dextras, & cysticas, & duodenam primam solet generare.

7) Dextrum Colon a Mesenterica arteria ramos habere GALENVS iam vidit l. c. & IACOBVS SYLVIVS, & VESALIVS, & qui VESALIVM fere secuti sunt omnes VIDVS & VIDIVS L. III. c. 17. p. 135. VALVERDVS L. VI. c. 12. PLATERVS p. 117 SPIGELIVS L. VI. c. 4. p. 195. ANDREAS LAVRENTIVS L. IV. c. XI. p. 146 THOMAS BARTHOLINVS Libell. II. c. 5. p. 655. DOMINICVS de MARCHETTIS l. c. p. 19. ISBRAND van DIEMERBROECK L. VI. c. 5. 479.

Sed etiam a Coeliaca ramos ad Colon euntes descripsit COLVMBVS L. VII. p. 185. & habet praeter priores VESALIVS l. c. & VIDVS, VALVERDVS L. VI. c. 12. p. 283. PLATERVS, C. BAVHINVS, LAVRENTIVS, T. BARTHOLINVS, DOMINICVS de MARCHETTIS p. 19. DIEMERBROECK p. 479. SPIGELIVS p. 193. ROLFINKIVS L. II. c. 25. p. 1155. HEISTERVS *Compend. Anat.* p. 158.

Verum isti quidem rami, nisi sunt aliqui perexigui, quos suo loco dicam, Pancreaticarum surculi, aut omnino imaginaria vasa splenicae adficta arteriae, quia a splenica vena non raro mesocolicae sinistrae oriuntur (not. *b.* ad *Tab. Coeliacae* II.) qui sint, ego non video.

Illos a Mesenterica colicos ramos, adeo perpetuos & nobiles, omittere inceperunt priore seculo, quo mos invaluit, & rarius humana corpora, & etiam tunc partes de corpore exsectas & solitarias dissecandi. Ergo VERHEYENIVS L. I. Tr. VII. c. 1. p. 370. DIONIS *Cours de Chirurg. Dem.* III. p. 248. RAU apud VALENTINVM in *append.* ad *Amphith. Zootomic.* p. 104. COWPERVS (in descriptione, cum praeterea in KEILII mensuris de arteria Mesenterica COWPERIANA arte parata, viginti & unus ramus arteriae Mesentericae ex ordine recenseantur, nulla Colici mentione facta) & IACOBVS DRAKE, & LAURENTIVS HEISTERVS *Compend. Anatom.* p. 158. & HENRICVS ALBERTVS NICOLAI *diss. de direction. vasor.* n. 17. & FRANCISCVS NICHOLLS in *Compend.* p. 21. & omnes fere alii nuperiores ad WINSLOWVM usque, ita nihil de vasis mesentericis ad colon euntibus scripserunt, ita perpetuo eam arteriam solis tribuerunt tenuibus intestinis, ut ea opinio fere ubique regnaverit in compendiorum scriptoribus.

Donec WINSLOWVS haec vasa ordinate tandem descripsit, & in Anatomen revocavit. Eum, ut fieri solet, recentissimi secuti sunt, GRAMBS *tabul. Angiolog.* V. CHESELDEN *Anatom. of hum. bod.* ed VI. p. 188. BOVDON in PALFYN *Anat. Chirurg.* T. II. P. VII. c. 1. p. 246. KVLMVS *in*

u *Colica dextra* cum priori arcum faciens. [8]
x Arteria *Ileocolica.* [9]

y Arcus

in tab. anat. p. 83. LIEVTAVD p. 491. VERDIER II. p. 355. WALTHERVS *de Ven. Port.* p. VIII. & alii.

Ergo ita se res habere solet. In ipsa duplicatura mesocoli, imo nonnunquam supra priores ramos duodenales (not. *h.*) plerumque tamen infra eos, ut in hac icone, & Coeliac. T. II. Q. 1. oritur ex trunco arteriae Mesentericae, conspicuus ramus, qui nobis *Colica media* vocabitur. *Colique superieure* dicitur WINSLOWO n. 204. sed nomen paulum mutavimus, ut a dextra colica, quae perinde superior est, separaretur. Hunc ramum CASSERIVS equidem in Tabulis, quae SPIGELIO sunt adjectae, pinxisse videtur L. V. T. I. y. venamque sociam sub S. sed non intellexit BVCRETIVS, quod ipsi saepiuscule accidit. EVSTACHIVS procul dubio habuit notissimum, ejusque ramos pinxit T. X. f. 2. integros vero, non tamen satis a reliquis ramis intestinalibus separatos, T. XXVII. f. II. IV. in quarum posteriori, arteriam, quam oportet colicam mediam esse, ita humili loco a trunco prodire facit, ut nihil unquam viderim simile COWPERVS in icone T. III. & DRAKIANA T. XX. ubi magnum arcum repraesentat, hanc arteriam depinxit, in descriptione tamen non definivit. D. STVKELEY *of the spleen* T. I. habet aliquid colicae mediae simile inter 2 & 2. EVLERVS eum ramum vocavit, a quo anastomosis cum mesenterica inferiori oritur *diss.* de *mesenter.* BACCHETTONVS pinxisse videtur arteriam venamque in *Anatome* sua T. XIX.

Plerumque unica est, & uno ramo per medii transversi mesocoli duplicaturam antrorsum emergit, fere e regione ejus partis ventriculi, quae tertia parte longitudinis pyloro est sinisterior. Alias unus quidem truncus est, sed haud magno spatio interposito in duo crura dividitur. Sed etiam quinquies duas reperi Colicas medias, dexteriorem & sinisteriorem, sibi parallelas, quarum altera sub altera ex trunco proveniret, & semel denique tres vidi.

Quando unica est, ut in hoc cadavere una fuit, finditur prope intestinum Colon in duos ramos, praeter Colicam dextram, de qua not. 8. dicemus. Dexter circumlegit oram coli medii inferiorem, per partem transversam, dextram, & in flexu hepatico, vel paulo inferius, arcum cum Colica dextra perficit.

Sinister ramus sinistram partem Coli medii sequitur longo, & ad intestina parallelo, arcu, & denique adscendenti ramo Colicae sinistrae, sive Mesentericae, ut vulgo vocant, inferioris egregia anastomosi inseritur, quae nisi fallor omnium in corpore humano adulto, longe maxima est.

Hunc arcum habet EVSTACHIVS, neque tamen satis aut longum, aut ab intestinalibus sejunctum l. c. fig. utraque. Inter recentiores renovavit egregiam anastomosin COWPERVS, & in *append.* ad BIDL. T. III. & in DRAKIANO compendio T. XX. laudabilem iconem dedit. CHESELDENIVS vero malam omnino, qui mesentericae arteriae ramulum aliquem ex ultimis intestinalibus brevissimo arcu cum inferiori mesenterica pinxit conjunctum. Ed. III. T. XVII. quam iconem ex nuperiori editione rejecit. Idem vitium est iconis BIANCHIANAE *hist. hepat.* T. VIII. f. 1. Melior fere est rudis illa BACCHETTONIANA, pro arteria ut videtur T. XIX. f. 1. pro vena f. 2. Aliam dedit STVKELEY *of the spleen* T. I. ubi duo arcus magni habentur inter inferiorem & ramos duos superioris, sed iste auctor sublestae fidei est. Descriptiones absque iconibus dederunt H. A. NICOLAI p. 71. WINSLOWVS, WALTHERVS l. c. KVLMVS p. 83. & alii nuperiores. Si duae porro fuerint Colicae mediae, eae arcu intermedio inter se coëunt, earumque sinisterior magnum arcum facit, dexterior alterum cum dextra Colica.

8) *Colica dextra* est quam WINSLOW n. 205. vocavit *seconde branche principale*, cujusque venam sodalem *Colicam* RIOLANVS *Anthropogr.* L. II. p. 113. Gastrocolicam vocat WINSLOWVS. Eamdem etiam BACCHETTONVS ad F. superius expressit l. c. f. 2. Haec est, quam GALENVS vidit & vetustiores descripserunt, nam „ad dextram inprimis Coli sedem arterias a Mesenterica venientes describunt. Parum caeterum nota, vel solitaria ex mesenterica prodit, vel ex Colica media, pene ex ipsa origine, vel, quod rarius est, ex Ileocolica. Transversim in duplicatura mesocoli transversi sub hepar ad flexum Coli dextrum accedit, qua transversum mesocolon cum dextro conjungitur. Inde ramis sursum datis cum Colica media inosculatur. Aliis vero deorsum sequentibus longitudinem intestini Coli dextri, ipsi innata intestino, in Ileocolicam inseritur, medio fere inter hepar & valvulam coli spatio. Vidi ex hac arteria Pancreaticam transversalem ortam fuisse, quae cum Pancreatico-duodenali Coelicae ramo inosculatione coiret.

9.) *Ileo Colicam* arteriam dixi, quam WINSLOWVS vocavit *troisieme branche.* Eo forte referas iconem 2. T. XXVII. EVSTACII, in qua arteriam mesentericam superiorem fissam pingit in duos ramos. Eadem est, cuius comitem venam *Coecalem* dixit A LAVRENTIVS *hist. anat.* p. 123. RIOLANVS L. II. p. 113. *Enchirid. anat.* p. 113. Apud BACCHETTONVM videtur esse F. inferior

T.

y Arcus quem facit cum colica dextra.

z Ramus *caecalis.* [10)]

1 Arcus & anaſtomoſes ejus cum meſenterica.

2 Meſentericae arteriae ſuperioris rami ad tenuia inteſtina. [11)]

3 Ra-

T. XIX. f. 2. & apud STVKELEY l. c. huc pertinet ramus ad *d. d.* Sed & ILL. WALTHERVS habet p. IX. & venam p. VIII. l. c. Perpetuus & fere unicus ramus dexter eſt arteriae meſentericae poſtquam ſub meſocolon deſcendit, origine non valde perpetua, ut tamen uno alterove pollice infra Meſocolon proveniat. In duplicatura meſenterii deſcendit, ut diagonalem deſcribat quadrilateri, quod a colo, ileo, arteria Meſenterica, & Colica dextra circumſcribitur, & recta via ad Caecum deſcendit. Prius tamen ramoſa fit, & ramis aliis ſecundum Colon adſcendens inoſculatur Colicae dextrae. Ramus alius ſiniſtrorſum redeuns, legens oram ſuperiorem Ilei per pedem vel ultra, inſeritur in ultimum truncum Meſentericae arteriae.

10) Truncus nempe Ileocolicae ad caecum pergit ire & emittit primo ex media longitudine Ileocolicae, vel paulo ultra poſteriorem ramum *appendicalem,* qui ad meſenteriolum vermicularis adpendicis advenit, eius longitudinem ſequitur, eique ex ea tota longitudine breves rectosque ſurculos exhibet. Deinde haud longe ab inteſtino truncus Ileocolicae in duos finditur, quorum anterior per plicam anteriorem ilei & coli, alter per poſteriorem a colo cum caeco illo craſſo factam deſcendit extrorſum, idemque radici appendicis proſpicit & cum appendicali conjungitur anaſtomoſibus. Repeto vero ſuperficiei tantum harum plicarum incumbere, neque ita profunde deſcendere, ut valvulae coli generationem, quae debetur utique his plicis, tribuas iſtis arteriis. Haec vaſa Meſentericae tribuit WINSLOWVS n. 202. ſed reddit Caecali n. 206.

11) Meſenterica arteria ſub Meſocolo dextrorſum migrat magis magisque, dum in duplicatura meſenterii deſcendit, ut arcus inde fiat longae curvaturae, dextrorſum cavus. Ex latere dextro, ut egregie monet WINSLOWVS, nullum fere ramum emittit praeter Ileocolicam. Hoc magnum vitium eſt iconum fere omnium, quod perinde ex utraque facie arteriae meſentericae exeant. Ita in VESALII iconibus ſe habet, & EVSTACHII, & BIANCHI, neque valde probari poteſt ipſa COWPERI tabula. In LEONCENAE icone, quae exſtat in *Transactionibus Philoſophicis* n. 280. arcus iſte fere rectus exprimitur, & tres ſoli rami ex convexa parte pinguntur. Sed etiam CHESELDENIVS in edit. VI. arteriam ad unam partem flexam expreſſit T. XXIII.

Ex huius arcus latere ſiniſtro breviſſimi primo ramuli exeunt, ad naſcens jejunum: inde ſenſim longiores fiunt in jejuno, etiam WINSLOWO obſervante n. 199. & multiplicantur, quas ſtatim dicam, areae. Ad ultimam fere, in puero, ſpithamam meſenterii minuuntur iterum longitudines ramorum, donec ultimo breviſſimi fiant, & truncus ipſe in Ileocolicam continuetur, (iconis noſtrae 1. 2.). Horum ramorum numerus incertus eſt. WINSLOWVS ſub meſocolo numerat decem vel duodecim. KEILIVS *de ſecret. anim.* viginti & unum. Sed multum hic omnino ab arbitrio pendet, prouti ultimos ramos illos ilei ſeorſim aut numerare malis, aut negligere. In tenuibus vero inteſtinis haec eſt natura vaſorum, ut quaelibet arteria, in ramos duos fiſſa, his ramis & cum vicinis coeat, & ipſi duo rami inter ſe in arcum inoſculentur. Sed etiam ſecundo ex convexitate horum arcuum enati rami eodem modo inter ſe minores, ſed copioſiores faciunt anaſtomoſes, idque tertio, deinde ubi longiſſimi ſunt, quarto, quinto denique fit, & reduplicantur arcuum conjunctiones, donec ultimi rami inteſtino fiant vicini. Inter eos ergo diviſos & ſubdiviſos arcus areolae intercipiuntur polygoniae. Hanc fabricam inter veteres ſolus habet EVSTACHIVS T. XXVII. f. 2. & 4. deſcripſit vero WINSLOWVS p. 200. 201. & FANTONVS *Diſſ. Anat. renovat.* V. p. 268. Paucos, tres quatuorve pinxit VERHEYENIVS T. XXXVIII. f. 1. Arcum longum, nimis ſimplicem, neque naturae ſimilem COWPERVS pinxit l. c. EVLERVS melius & quatuordecim omnino arcus deſcripſit l. c. p. 245. n. 20. Multiplices arcus etiam expreſſit in venis CHESELDENIVS Ed. VI. T. 24. in arteriis nimis paucos T. XXIII. Ego in hac icone, cum ſceleta haberem vaſorum meſentericorum copioſiſſima, non potui exprimere.

Ex ultimorum arcuum convexitate denique non flexi ultra, ſed recti prodeunt ſurculi, duplici ordine, ut anterior ſit ubique ramus & poſterior, qui per omnia ſimiles, ſolo fere ſitu diverſi ſint. Ea rectilinea vaſa abſciſſa EVSTACHIVS pingit, longiora CHESELDEN T. XXIII. & XXIV. deſcribit vero WINSLOW IV. n. 229. LIEVTAVD p. 282. EVLER p. 28. alii.

De-

3 Ramus Colicae mediae ſiniſter.

4 Co-

Deinde haec eadem vaſa inteſtina conſcendunt in celluloſa prima, quae inter extimam & muſcularem eſt. Dant ibi ramum exiguum arbuſcularem ramoſum, muſculari tunicae RUYSCH. Epiſt. XI. f. 1. 2. B. ALBIN l. c. p. 4. & ramos externae RVYSCH. Ep. cit. f. 1. 2. A.

Trunculi vero in nerveam per intervalla fibrarum muſculoſarum deſcendunt (RVYSCH. *Theſ.* I. *aſſ.* III. n. 14. *aſſ.* II. n. XI. *Theſ.* VIII. n. 60.) & in celluloſa ſecunda rete faciunt, quaſi arbuſcula foret, quae arbuſculae ultimis trunculis in convexitate, quae libra natat inteſtini, inter binos binosque anteriores, & binos binosque poſteriores arcus faciunt, ut ex convexitate anterioris arcus infiniti majores minoresve ramuli in convexitatem areus poſterioris exeant, ALBIN. *de vaſ. inteſtin. ten.* p. 6. & ic. CHESELDEN T. VII. XVIII. STUART *de mot. muſc.* T. II. Haec vaſa ita multo majora ſunt prius deſcriptis, ut in nervoſo ſola tunica, remotis duabus externis, tot fere vaſa videas, quam ſi conjunctas reliquiſſes. Solet autem ubique iſte trunculus incumbere radici valvulae alicujus, inque ea depreſſione tuto recipi, quod recte obſervavit vir ſolertiſſimus IOHANNES NATHANAEL LIBERKUHN in diſſ. inaug. de valvula Coli. Ramuli vero lateres in eadem celluoſa ſparſi & repetito ſubdiviſi, cum vicinis ſuis ejusdem ordinis in rete coeunt, ALBIN. l. c. & in iconibus RVYSCH. Epiſt. XI. T. XII. f. 3. A celluloſa primus ALBINVS obſervavit aliqua vaſcula ad carneam & extimam redire. Rete vero in jejuno plenum & craſſiuſculis factum eſt ſurculis. RVYSCH *Adverſ.* III. T. I. f. 4. 5. in Ileo valde ſubtilibus, areis inter vicinos ramos liberis manentibus ID. ib. f. 6. 7.

Ultimi denique & inviſibiles nudo oculo ſurculi, perforata nervea in celluloſa tertia illa pulcherrima retia faciunt, quae ſolus LIBERKUHNIVS admirabili induſtria patefecit, & quae in villorum celluloſa fabrica ponuntur, *de vill. inteſt.* fig. 2. & 3.

His, quae perpetua ſunt, expoſitis, rariora aliqua ſubjicere viſum eſt.

Primo quidem in meſenterio & meſocolo quatuor magnae nudaeque areae ſunt, Meſocoli transverſi duae, ad utrumque latus Colicae Mediae, Meſenterii itidem duae, ad utrumque latus Ileocolicae. Per has areas utrobique, non raro, ducuntur rami majuſculi rectilinei, qui oppoſitos arcus connectunt. Vidi etiam arteriam a Colica media prodiiſſe comitem venae haemorrhoidalis internae, & inſertam fuiſſe primo ramo Colicae ſiniſtrae.

Deinde in meſocolo transverſo vaſa alia ſunt, diverſa a Meſentericis, magis rectilinea, & ultimo variis locis cum meſentericis inoſculata & omentalibus. Haec vaſa in ſiniſtra parte Meſocoli transverſi oriuntur a ramis Pancreaticis transverſalibus, quos Gaſtro Epiploica dextra (ut in T. Coeliac. II.) & aliquando ipſa meſenterica emittit (not. 6.) alias ſplenicae rami, qui ad imum pancreas deſcendunt. Eadem vaſa dixi not. *b* ad tab. II. Coeliacae.

In dextra parte ejusdem Meſocoli oriuntur vaſa ſimilia a Pancreatico-duodenalibus in radiorum ſpeciem per pancreas flexis. Eadem etiam in peritonaeum excurrunt.

Perpetuae etiam ſunt & copioſiſſimae anaſtomoſes in toto Colo transverſo, & in ea parte dextri coli, quae omentum adnatum habet, inter vaſcula ſubtilia Omentalia a Gaſtroepiploicis orta, & vaſcula meſenterica ſuperficiem coli pingentia.

Ex ſpermaticis vero aliisque aorticis arteriis & venis earumque adipoſis ramis multiplex eſt cum vaſis inteſtinalibus communicatio. Primum verſus imam partem duodeni dexterrimamque, & ad Ileon etiam dextrum, & denique ad coli caeco proximam partem pluſculi ramuli ſpermaticarum in Peritonaeum veniunt, & cum ramulis meſentericarum varie communicant. Alii ſpermaticarum rami etiam adipoſi, ad caecum veniunt, & ibi cum ramis arteriae Ileocolicae inoſculantur. WINSLOWVS ſimilia habet n. 221. & alii citati ad p. 299. *Comm. Boerh.* V. P. I. & GRAAFIVS *de organ. maſcul.* p. 20. ed. 1705. BOURDON *deſcript. anat.* p. 101. qui ad omentum nempe meſocolon ramos dixerunt edere ſpermaticam, & GARENGEOT *ſplanchnolog.* II. p. 3. KIESEWETTER *diſſ. de lithiaſ. ſin. ren. inf.* n. XI. qui ex WINSLOWO habent aliique. Deinde ab intercoſtali undecima perforato ſepto transverſo ramos ad adipem renalem, proximum colon ſiniſtrum, & ligamentum ſuſpenſorium lineis veniſſe, atque cum capſularibus & colicis anaſtomoſes habuiſſe vidi. Aliam vero capſularem dextram ad peritonaeum duodenale ramulos emiſiſſe, & ibi cum ſpermaticis eo venientibus atque duodenalibus ramos communicaſſe vidi. A capſulari vero dextra aliqua ex renali orta, ad duodenum, & angulum Coli dextri cum transverſo, ramulos veniſſe, pariter vidi, ſimilesque ad angulum ſiniſtrum Coli a ſiniſtris capſularibus. Porro rami Meſocolicae arteria primi in glandulas lumbales miſſi, ibi & cum aortae & cum ſpermaticae ſurculis in eas glandulas miſſis varie inoſculantur. Denique a vaſis colicis ſiniſtris ſurculi non minimi excurrunt ad peritonaeum vicinum, ibique cum ſpermaticis & lumbalibus communicant.

Sed nuper, cum avide inquirerem in venas illas RVYSCHIANAS quas ſenex optimus adeo conſtanter a Cava vena ad inteſtina dari repetiit, & BOHLIVS amicus noſter olim cariſſimus ſe vidiſſe, con-

firmavit

4 *Colica finiſtra* [12)] arteria ſive Meſenterica inferior.
5 Ramus adſcendens.
3 6 Ejus conjunctio cum Colica media ſive *arcus magnus Meſentericus.*

7 Ra-

firmavit (*de via lactea* n. XLVII.) & Cl. KAAU *de perſpir.* n 475. in puella ſex vel ſeptem annorum vidi venam lineae fere diametro, ex ſpermatica dextra ortam, quae duodenum adiit, & anaſtomoſes fecit cum ramis inteſtinalibus, quales debere adeſſe ſenſit WINSLOW n. 154. *tr. des vein.* Etſi nunc vaſcula iſta in ſtatu naturali perminuta ſint, neque aliquid notabile officium eae anaſtomoſes habere videantur, videtur tamen RVYSCHIVM, ut magnus erat artifex, ita ceram ſuam in hujusmodi venas urſiſſe, ut denique ipſum venae portarum ſyſtema per eas repleret. Certe quid aliud viderit nondum inveni. Caeterum curioſitate non caret olim ab ARISTOTELE *de part. anim.* L. IV. c. 4. deſcriptas eſſe venas a Cava ad meſenterium euntes, a Cava vero ad omentum a GALENO *de util. part.* L. XVI. c. 14. refutatas a VESALIO p. 616. Adeo non inventa ſolum et opiniones, ſed controverſiae vertentibus ſeculis in orbem redeunt.

Denique quod rariſſimum vidi in vaſis meſentericis, arteria fuit Omphalo Meſenterica, quam in puero trium fere ſeptimanarum menſe decembri 1745 vidi. Erat arteria minime obſcura, orta ab aliquo ramorum, qui a Meſenterica adeunt inteſtina tenuia: ea liberrime cum exigua membranula ad umbilicum deſcendit, ibi uno ramo urachum adiit verſus veſicam, altero cum Epigaſtricae ſurculo conjuncto umbilicalem funem, qui reſectus erat, adiiſſe videbatur. Huiusmodi ſunt Omphalo Meſenterica vaſa brutorum animalium. In homine aliquid ſimile repertum fuiſſe nunquam legi.

12) *Meſenterica inferior* rara felicitate uſa eſt, ut parco in rebus humanis exemplo a duobus ſeculis nullam omnino paſſa ſit aut in nomine, aut in deſcriptione aut mutationem, aut controverſiam. Solus SCHELHAMMERVS impoſitum a IACOBO SYLVIO (*Iſag.* p. 39. b) nomen, quod ubique receptum eſt, ſolicitavit in *progr. valed.* n. 17. & utique ſpecioſis ſatis rationibus. Nam Meſenterico, quoties a Meſocolo diſtinguitur, omnino nihil dat. Quare ſi placuerit LINNAEANAS leges in anatomen transferre, & nomina, quibus aliquis error ſubſit abrogare, poterit *Colica ſiniſtra* vocari. Pauci Haemorrhoidalem internam vocarunt, ut VERHEYENIVS l. c. p. 371. Perpetua caeterum arteria eſt, bene nota GALENO l. c. & VESALIO, & recentioribus omnibus, qui quidem pene omnes VESALIVM hic exſcripſerunt. RIOLANVS hanc arteriam non conturbatam reliquit. EVSTACHIVS ejus iconem dedit complexam cum ſuperiori. CASSERIVS depinxit L. VI. T. I. quae tamen figura valde vitioſa eſt, & anaſtomoſin magnam huic arteriae tribuit cum ſpermaticis, nullo modo excuſabilem. Bona vero icon eſt COWPERI l. c.

Oritur autem perpetuo quidem in anteriori ſiniſteriori parte aortae, inter renalia vaſa & Iliaca, modo propius renes, ut EVSTACHIVS pingere ſolet, modo Iliacis propius, ut CHESELDEN T. XXII. I. C. GARENGEOTVS *Splanchnol.* T. ad p. 19. & 75. & frequentius eſt. A ſplenica vero arteria ortam eſſe ex RHODII *mantiſſa obſ. anat.* 49. citat. Cl. SCHMIEDLIN. *de variet. vaſor.* Sed ea procul dubio vena fuit.

Haud longe ab origine, ſed aliquando etiam poſt pluſculas uncias, ramum edit unum alterumve in glandulas lumbares & peritonaeum, de quibus dixi, eos cum ſpermaticis communicare. Ad imam vero renis ſedem ſolet prodire, & deſcendere ſiniſtrorſum.

Poſtquam deſcendit ad id fere ſpatium vel paulo ſupra, quo aorta finditur, dat ramum *adſcendentem* ab EULERO dictum l. c. p. 21. n. 25. a COWPERO in icone diſtinctum, quem WINSLOW vocavit *branche ſuperieure.*

Is ramus comitem ſibi continuo venam offendit haemorrhoidalem internam, hinc adſcendit ad ſedem meſocoli transverſi, deinde finditur. Ramus ſuperior, relegans ſummam partem ſiniſtri coli et aliquam transverſi, in ramum colicum medium redit uno duobusve ramis, facitque arcum jam deſcriptum Meſentericum (not. 7.), qui huic potius arteriae, quam Colicae mediae debetur, cum omnino major ſit.

Ramus alter adſendentis rami ſub liene ortus, coli ſiniſtri partem, quae medio fere reni reſpondet, transverſus percurrit, ei dat, & ſurſum quidem ſecundum colon, ſatisque vicinus inteſtino in priorem redit: deorſum vero cum ſequente communicat WINSLOW n. 209. Hunc ramum pro duobus ramis numerat EVLERVS p. 25. n. 21.

Nempe colica ſiniſtra haud longe a priori ſecundum ramum dat, qui praecipua eſt arteria flexus ſiniſtri Iliaci Coli. Eſt ubi duplici trunco provenit: tunc inferior eſt *ſeconde branche moyenne* WINSLOW n. 21. Quatuor fere pluresve arcus facit, omnes lon-

N gos

7 Rami ejusdem ad colon ſiniſtrum.
8 Colicae ſiniſtrae medius truncus.
9 Arcus cum Meſocolicae adſcendente ramo.
10 Siniſtrae truncus inferior ſive *haemorrhoidalis interna.*
11 Arcus ejus cum priori.
12 Arcus ſecundarii ſive duplices Colicae dextrae.
13 Similes in Colica media.
14 et in ſiniſtra.
15 Ab arcubus ſecundis rami in inteſtina rectilinei.
16 Epigaſtricae.
17 Vaſa ſpermatica.
18 Pſoas.

gos & inteſtino parallelos, ut non male ſeptem in univerſum arcus cum EVLERO numeres. Haec eſt *branche moyenne* WINSLOW n. 210. Inde rami illi ſupra excitati, qui peritonaeum adeunt, & cum lumbalibus, & ſpermaticis communicant.

Truncus denique arteriae ſenſim dextrorſum ſe conflectit, EVSTACH. T. 27. f. 2. 4. datisque aliquot imo colo ramis in pelvim deſcendit, ibi recti inteſtini faciei poſteriori ſe adplicat; atque mutata tota fabrica, per ejus longitudinem decurrit, ut tamen ad ſphincterem non perveniat, ſed aliquam partem recti infimam relinquat irrorandam haemorrhoidali arteriae mediae (Comm. Boerh. V. P. I.), uti ultimus ſphincter ab externis hypogaſtricarum arteriarum ramis ſanguinem habet.

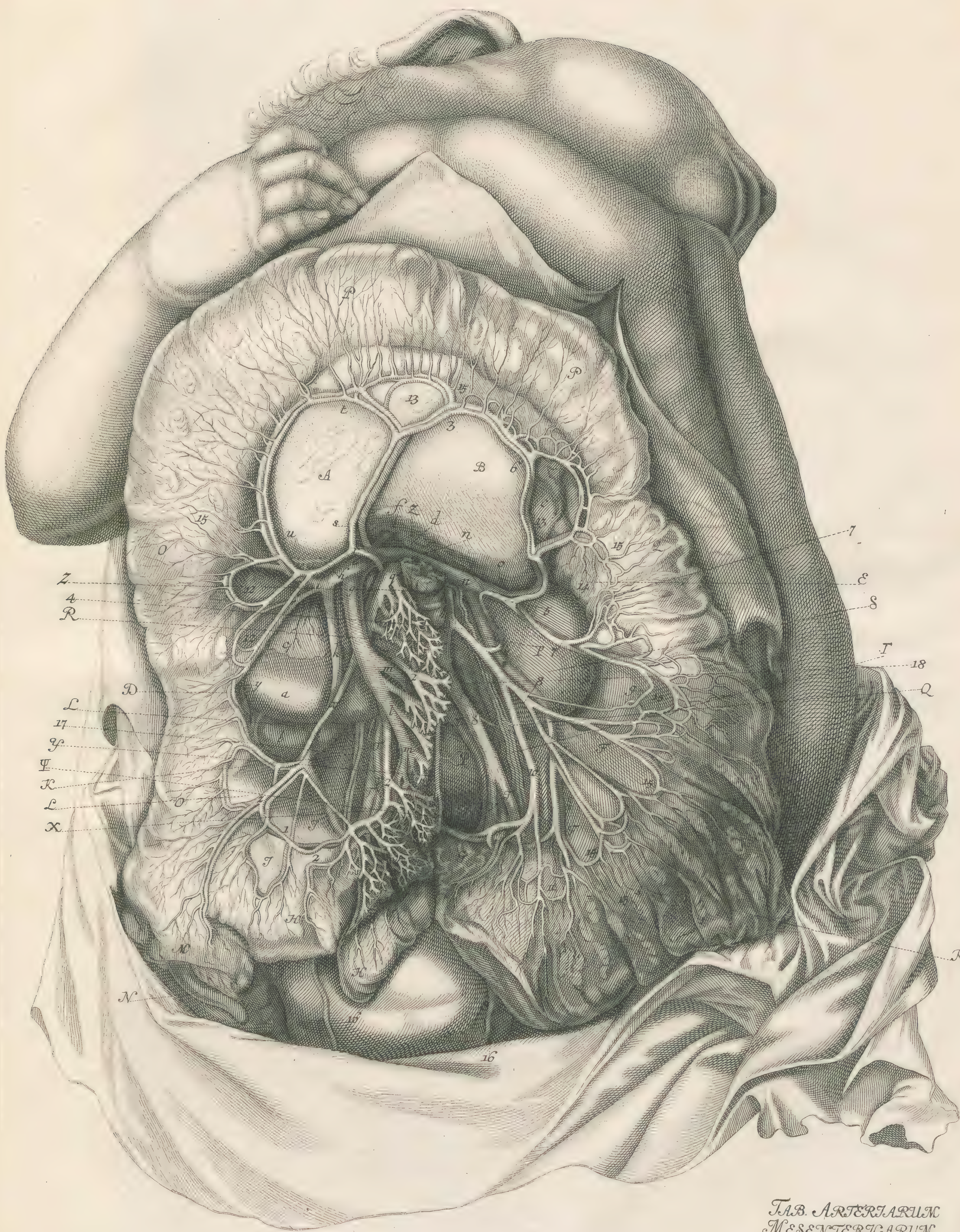
Anaſtomoſes cum Hypogaſtricis perpetuas habet, dictas olim STAHLIO, & confirmatas a WINSLOWO n. 213. Eam conjunctionem nuper Cl. SCHMIEDLIN ita depinxit, *de varietat. vaſor. magn. moment. f. II.* quaſi a recto inteſtino aliqui rami Meſentericae inferioris in vaginam adſcenderent, ſeque ad ejus partis arterias applicarent. Ego vero nunquam hoc modo, ſemper autem vel venam Haemorrhoidalem mediam COMM. BOERH. V. P. I. p. 409. vel veſicalium & vaginalium varios ramos deſcendere in rectum, ibique cum vaſis a Meſenterica conjungi, non valde parvis anaſtomoſibus vidi. Exemplaria ſiccata ad manus ſunt.

Caeterum vaſa craſſorum inteſtinorum multis modis ab illis differunt, quae adeunt tenuia. Arcus primo, qui in meſocolo ſunt, pauciores habent, plerumque ſimplices, rarius duplices, ipſo jam obſervante EVSTACHIO l. c. eosque fere longos, parallelos inteſtino, & parum capaces, quod utrumque bene etiam expreſſit COWPERVS l. c.

Deinde vaſa rectilinea illa, dicta inter tenuium inteſtinorum arterias, profundioribus etiam plicis inſident. Ramos quidem etiam numeroſos habent, ſed breviores, ut arbuſculae rectiores ſint, & magis parallelae, & ramos ad minores angulos emittant, & in univerſum arbuſcularum vix ſint ſimiles. In recto demum inteſtino trunci per longitudinem inteſtini decurrunt, & utrinque verſus anteriorem complanatam ſemicylindrum inteſtini ſimplices, & absque medio arcu ortos ſurculos inordinate emittunt. Ibique magni trunci in poſteriori illa celluloſa in ſuperficie inteſtini ponuntur, eorum vero ramuli in anteriorem partem inteſtini euntes offendunt deſcendentes a veſicalibus & uterinis ramos, qui anteriorem & lateralem Partem obſident, cumque iis innumeris locis inoſculantur, ut hic rete potius confuſum, quam aliquid arborum ſimile invenias. Muſculoſa craſſorum, ut quae craſſior ſit, plures etiam ramos arterioſos habet.

Caeterum monendum duxi, arteriae adipoſae ſiniſtrae ſignum in multis exemplaribus perverſum eſſe, literam nempe Q. loco literae Λ ex errore Chalcographi poni, quem ſero perſpectum abſente tunc typographo non potui corrigere.

TABV-

TAB. ARTERIARUM MESENTERICARUM

ARTERIARVM RENALIVM ET VICINARVM.

LECTORI S.

Etsi pulcherrime haec vasa expresserit EVSTACHIVS, *non potui tamen, quin adderem nostris iconibus adeo nobiles arterias. Icon equidem fida, sculptura minus felix est, & corrupta literis. Dextram capsulam, & ureteres materies ceracea nimis penetrabilis repleverat, ut crassiores facti sint, quam oportuerat. Caeterum miraculo simile est, has visceribus notissimis datas arterias adeo fere ante* WINSLOWVM *publice ignoratas fuisse. Picta est icon Mense Novembri* 1746. *ex puello unius anni.*

TABVLA ARTERIARVM RENALIVM ET VICINARVM.

A Ren dexter.
B Ren ſiniſter.
C Capſula dextra.
D Capſula ſiniſtra.
E Pars ejus paulum elevata ad conſpicienda vaſa poſteriora capſulae.
F Sulcus capſulae major.
G Idem in dextra capſula.
H H Septi transverſi appendices obiter expreſſae.
I I Tendineum diaphragmatis centrum.
K K Carnes ſepti a coſtis ortae.
L Ligamentum ſuſpenſorium hepatis.
M Foramen venae Cavae.
N Et oeſophagi.
O Pſoas ſiniſter.
P Ureter ejus lateris.
Q Ureter dexter.
R Inteſtinum rectum obiter expreſſum.
S S Adipis renalis reliquiae.
T Arteria aorta.
V Vena Cava ex hepate egreſſa.

X Arteria Phrenica hic unica.

Y Ramus dexter.

Z Rami capſulares anteriores.

a Poſteriores.

b Ra-

1) Etſi arteriarum Phrenicarum inferiorum principum, aliquam deſcriptionem dederim ad Tabulam I. Coeliacae, occaſione ejus originis, quam haec arteria Phrenicis nonnunquam dare viſa eſt, plenam tamen hiſtoriam omnium phrenicarum minime praetermittendam cenſui, quae defectus iconum ſarciat. Nunquam enim, niſi infinitas fere facias, picturis vaſa omnia exprimentur, & nocent prima ſequentibus.

Arteriae Phrenicae aut duae ſunt, aut unica. Ex aorta unicam phrenicam prodire WINSLOWUS vidit n. 172. & WALTHERVS *de coeliac.* ex coeliaca vero unicam, ni fallor, Phrenicam HEBENSTREIT *de vaſor. confin. ſub init.* In viginti cadaveribus & uno quinquies unica origine prodiit, ter nempe ex aorta, continuo ſuper Coeliacae, bis ex hac ipſa arteria.

Verum etiam, quando una eſt, ut fuit in puero, unde ſumta eſt haec icon, continuo tamen in dextrum & ſiniſtrum truncum finditur, ut parum ſit, quod ab ea fabrica differat, in qua duo ſunt trunci.

Sedecies ergo duae fuerunt, ſexies utramque Coeliaca dedit, bis aorta, bis dextram coeliaca & Aorta ſiniſtram, bis dextram coronaria major ſiniſtram Aorta, bis dextram aorta ſiniſtra coeliacam, ſemel dextram Renalis, ſiniſtram aorta, ſemel denique fuerunt quatuor arteriae, quarum duas aorta, duas Phrenica produxit. Aliam obſervationem hic omitto, in qua cum duabus ex aorta Phrenicis tertia ex Coeliaca adceſſit, ea enim minor fuit. Ex iſtis obſervationibus adparet veteres auctores non nimis bene pro perpetua lege poſuiſſe, ut duae eſſent Phrenicae, eaeque ex Aorta prodirent. Ita GALENVS *diſſ. arter.* c. IX. EVSTACHIVS T. XXV. VESALIVS, VIDVS, IACOBVS SYLVIVS *Iſag. Anat.* p. 39. VALVERDVS L. VI. c. 12. p. 282. PLATERVS p. 117. SPIGELIVS L. VI. c. 4. p. 193. T. BARTHOLINVS p. 655. ROLFINKIVS L. VI. c. 17. p. 1116. DIEMERBROECK L. VI. c. 5. p. 478. KEILIVS *abradgm.* p. 342. & plerique omnino alii ſcriptores. Rectius ergo recentiores, qui coeliacae hic aliquid tribuerunt, ut alterutra Phrenica ex ea arteria prodiret. Ita BOURDON in T. III. f. 11. primus, deinde inter recentiores varii. Sed RAVIVS l. c. p. 104. & Cl. NICOLAI l. c. p. 64. & HEISTERVS p. 158. & KVLMVS l. c. p. 83. & GRAMBSIUS l. c. T. V. & HEVCHERVS *ars magn. anat.* p. 61. & SYLVA *tr. de l'uſag. des ſaign.* l. p. 93. in univerſum ex coeliaca Phrenicam oriri dixerunt. BOVRDONVS dextram ex aorta ſiniſtram ex ortu coeliacae deducit T. cit. Eadem eſt obſervatio WALTHERI *de Coeliac.* & pro frequentiori habet CHESELDEN *Anat. of hum. bod.* Ed. VI. p. 188. cum quibus obſervationibus omnino duae noſtrarum conſentiunt. COWPERVS vero ad n. 40. Tabul. append. Bidl. III. & DRAKIANAE XX. WINSLOWVS, *tr. des arter.* n. 172. & qui ipſum ſequi ſolent VERDIER II. p. 352. BOUDON in PALFYN. II. p. 246. LIEUTAUD p. 487. contrario modo, dextram ex Coronaria, ſiniſtram ex Aorta frequentius deducunt. Et haec deſcriptio etiam magis confirmatur a noſtris, in quibus, bis a coeliacae trunco, bis ex Coronario ramo prodiit Phrenica dextra, ipſaque ſitus ratio facit, ut facilius dextra ex Coeliaca prodeat, quae dextrorſum abeat ex Aorta, ſiniſtra ex Aorta. Addit WINSLOWVS, dextram nonnunquam ex lumbali prodire, quod facile credo, etſi non vidi, & Cl. LIEVTAVD utramque ſaepius ex Coeliaca venire l. c. quod & ipſum meae obſervationes confirmant, & alia WALTHERI l. c.

Ex hac origine dextra arteria & ſiniſtra hujusmodi fere diviſionem habent, quam ad unum quidem corpus infantile deſcripſi, ut tamen varietates ſuo loco addiderim.

Arteria Phrenica dextra ex origine ſua dat ramum in appendicum ſepti concurſum inferiorem, qui aortae inminet. Eum ramum vidi etiam ſiniſtrae capſulae renali dediſſe. Eo etiam loco in pancreas ramulum dediſſe vidi, qui cum ramulis Meſentericae concurreret.

Deinde trunco ſuo adſcendit extrorſum, trans oram dextram appendicis dextrae, cui ramulos mittit. Ad ejusdem appendicis partem dexteriorem truncus Phrenicae edit capſulares, duas tresve, partim anteriores, partim poſteriores. Eas etiam WINSLOWVS habet n. 173. Miſtas etiam capſularibus edit hepaticas parvas, cum vena Cava ad lobulum Spigelii & partem dextram & po-

ſticam

b Rami ad ſeptum transverſum.

c Ra-

ſticam hepatis venientes, & inoſculatas hapaticis & capſularibus, una ad hepar venientibus.

Tunc dividitur ad oram capſulae Phrenica. Et Ramus quidem ſiniſter accedit ad venam Cavam, dat appendici aliquot ramos, quorum ſupremus trans concurſum appendicum cum ſiniſtra Phrenica coit arcu facto (Q). Inde adtingit phrenicam venam, oſtiumque cavae, ibi in thoracem ramum emittit, inoſculatum comiti nervi phrenici & Pericardio varie inſertum (Tabul. *art. anter. pect.* not. 7. & ad ima pericardii diviſum. Ab eodem trunco dextro ad pericardium rami veniunt pluſculi, perforato ſepto, ab eadem hujus arteriae ſede orti. Hi rami pericardiaci dudum noti fuerunt. Habet enim GALENUS, I. SYLVIUS, VESALIUS, SPIGELIUS (p. 178.) BARTHOLINUS, DIEMERBROECKIUS, & veterum plerique, & aliqui addunt, etiam mediaſtino ſurculos mittere; an forte viſo trunculo, qui contra nervum phrenicum adſcendit *Tab. art. ant. thor.* not. 7. RUYSCHIUS has arteriolas depinxit EPIST. II. T. II. f. 4. Idem Phrenicae ramus dat ramulum prope Cavam venam, qui hepatis partem convexam poſtremam adit, atque cum hepaticis & in convexa ſuperficie, & ramis per ductum venoſum inmiſſis multis locis anaſtomoſi coit. An itae hepaticae a phrenicis RUYSCHII *Epiſt.* IX. p. 10. Hujus rami, quod ſupereſt, adſcendit ad dextram partem oſtii Cavae, perforat carnes ſepti, & uno trunco oras in univerſum legens tendinis, magno arcu, etiam duplici, inoſculatur cum ſiniſtrae arteriae trunco interiori adſcendente ad ſiniſtra oeſophagi ⊙. Arcus iſte ad carnes anteriores ſepti ramos edit antrorſum euntes, inoſculatos mammariis (Art. Pector. p. 29. SYLVA l. c. p. 67. 68. HEBENSTREIT). Alter denique ramus de diviſione rami ſiniſtri phrenicae dextrae ſuperſtes, cum aliis ſurculis extrorſum euntibus ſupra alam in carnes coſtales exit, uti fere habet COWPERUS T. XXXV. *Myolog.* ad N. ſuperius. Hujus trunci rami & rami trunculi inferioris inoſculantur inter ſe, iidemque inſeruntur mammariis retrorſum euntibus.

Ramus dexterior transverſaliter fere extrorſum & ſub ala dextra excurrit, uti COWPERUS fere habet l. c. dat & ipſe capſulares duas, dum praeterlegit oram capſulae renalis, & anteriores & poſteriores, tum aliam non parvam, cum ligamento dextro hepatis in ſuperficiem ejus convexam poſticam, & terminatur in carnes a coſtis imis ortas.

Is ramus anaſtomoſes habet cum intercoſtalibus, dictas ad Tab. Art. pectoris, & lumbalibus, & cum rami ſiniſtri Phrenicae dextrae ramis ad carnes coſtales euntibus.

Vidi hanc dextram Phrenicam ita magnam fuiſſe, ut etiam tendini ſiniſtro ramum exhiberet, & ſolae carnes ſiniſtrae ſiniſtros ramos acciperent. Ita etiam COWPERUM vidiſſe adparet ex Tab. citata. Vidi minimam, ut ramos fere Mammaria ſuppleret.

Phrenica *ſiniſtra* trans appendicem, deinde ſecundum ejus appendicis ſiniſtrum latus adſcendens, dat miſtam inter aliquot appendici datas arteriolas *oeſophageam* (h), quad ad gulae latus ſiniſtrum admota ad thoracem adſcendit, e regione dextrae arteriae ſociae, quae ex Coronaria magna adſcendit; utraque vero & cum ſocia, & cum Oeſophageis in oeſophago ex Aorta oriundis inoſculatur. Habet etiam WALTHERUS de coeliaca.

Eodem loco, miſtas appendicalibus etiam dat plures capſulares, ad quatuor usque (g. g.). Dat etiam in ipſo tendine numeroſos & magnos ramos, qui & in ſuperiori & in inferiori plano ſepti transverſi ad carnes coſtales medias, quae inter maxime anteriores & maxime poſteriores ſunt, ramis ſuis excurrunt, intercoſtalibus & mammariis inoſculatae. Tunc finditur ut dextra, vel ad mediam partem oſtii oeſophagi, vel ad ſupremam, in ipſo tendine. Et ramus *ſiniſter*, ſive truncus, per tendinem vel anteriorem tendinis oram extrorſum & in carnes coſtales imas ſepti terminatur, inoſculatus intercoſtali imae & lumbalibus, ramis aliis retrorſum, aliis ſiniſtrorſum datis. Cum ligamento ſiniſtro ramos non obſcuros ad hepatis lobum ſiniſtrum extremum mittit, idemque cum ligamento ſiniſtro lienis minimos emittit ſurculos, quibus alii a lumbali prima accedunt. An huc pertinentes venae fecerunt communicationem vaſis brevis cum Phrenica, adeoque cum cava, quam ſibi tribuit HABICOTUS Die I. Lect. II.

Dexter ramus Phrenicae ſiniſtrae facit anaſtomoſin parvam ſuper appendicem (Q) cum dextra Phrenica. Eademque anaſtomoſin magnam etiam duplicem efficit perforato ſepto, in plano ſuperiori, quae circum legit partem mediam anteriorem tendinis (⊙) & deſinit ramis in carnes anteriores ſepti datis, atque cum mammariis varie conjunctis. Eorum ramorum interiores pericardio imo, quod cordi ſubjicitur, ſurculos exhibent. Praeterea pluſculi rami ad Pericardium imum, plano inferiori cordis reſpondens, paſſim circa ſiniſtra oeſophagi ex dextro ramo Siniſtrae arteriae veniunt, perforato ſepto. Alii ramuli ex hoc magno arcu orti exeunt ad ligamentum ſuſpenſorium, inoſculati prius dictis a Mammariis (not. 13. *Tab. art. Pect.* I. (*l. l.*). Hae ſunt arteriae a phrenicis ad

ſuſpen-

c Rami a mammariis per diaphragma paulum conſpicui. 2)
d Ramus appendicalis dexter.
e Phrenicae, utriusque anaſtomoſis.
f Ramus Phrenicae ſiniſter.
g g Capſulares anteriores a phrenica.
h Oeſophagea.
ii Rami ad tendinem utrumque.
k k Ad appendicem.
r Rami perforantes diaphragma, ut ad thoracem adſcendant.

⊙ Ana-

ſuſpenſorium ligamentum RUYSCH *Epiſt.* V. T. 5. f. 5. Ep. IX. p. 10. HEBENSTREITII *de artt. confin.* Hujus rami fuit propago, quam vidi ſub octava coſta, ſupra ſeptum, exiiſſe ex ſepto, anaſtomoſes feciſſe cum intercoſtali ſeptimo, octavo, & nono & in transverſalem migrasſe, ibique rete feciſſe cum intercoſtalibus imis, ad muſculos abdominis exeuntibus.

Arteriae Phrenicae ab Aorta aliae. Ab Aortae trunco ramus viſus eſt ad concurſum appendicum ex Aorta veniſſe, quem in noſtra deſcriptione dextra Phrenica dedit.

Deinde dum aorta inter appendices deſcendit, plerumque unam vel duas utrinque dat arterias, quae partim ad capſulae faciem poſteriorem, & retro capſulam in adipem renalem exeunt, partim in appendicibus manent. Quando majores ſunt, ut nonnunquam fit, in ſiniſtro maxime latere, vidi exiiſſe in tendineam alam ſepti ſiniſtram. Confer. not. 4. Has credo eſſe, quas adipoſas vocat WINSLOW n. 174. Vidi ſimiles ex coeliaca prodiiſſe.

Sed ab intercoſtalibus ad ſeptum transverſum plurimi rami exeunt, in ſuperficiem ſuperiorem poſteriorem non tamen valde magni, & ab VIII. IX. X. & XI. intercoſtali oriuntur, dum trunci harum arteriarum retro ſeptum transverſum ad muſculos exeunt. Habet ab intercoſtalibus imis phrenicas RUYSCHIUS Ep. IX. p. 11. WINSLOW. n. 175. HEBENSTREIT *de art. confin.* Tum Lumbalis prima, vel ultima intercoſtalis, magno trunco diaphragmatis carnem poſteriorem adit, quae eadem cum undecima in adſcendente obliquo anaſtomoſes habuit. Vidi alias ad appendices dediſſe, ramumque inter eas appendices in adipem renalem miſiſſe. Inde vero, ex convexitate ſepti transverſi, ramos miſiſſe ad pericardium minime contra RUYSCHIUM negabo l. c. etſi non viderim. A lumbari ortas Diaphragmaticas tangit WINSLOW n. 225. & LIEUTAUD p. 487. & a lumbalibus inſignia vaſa ad diaphragma euntia vidit DRELINCOURTIMS apud BLASIUM *anat. anim.* p. 113.

A lumbali ſecunda ad idem diaphragma ejusque carnes poſtremas dextras & ſiniſtras ſub alis tendineis rami bene multi exeunt intimi ad appendices, exteriores ad carnas proximas. Omnes autem, & ab XI. intercoſtali & a 1. & à ſecunda lumborum ortae, anaſtomoſes habent cum ramis phrenicae utriusvis, ex transverſo trunco retrorſum euntibus.

A lumbali tertia, dum tecta appendicibus extrorſum abit, ſurculi unus pluresve in appendicis carnes adſcendunt.

Sed etiam ex renali ſiniſtra ejusque aliquo capſulari ramo, vidi ſurculos non minimos ad diaphragma in ſede arcus, quem trans Pſoam facit, & in appendicem veniſſe, & inoſculatos eſſe, tum dextrorſum cum phrenica ſiniſtra, tum ſiniſtrorſum cum lumbali. Aliquid hujusmodi habet. SYLVA l. c. p. 93. & WINSLOW n. 217. & olim in venis EUSTACHIUS l. c. p. 131.

Porro ex Coronaria majori ventriculi ſemper equidem ſurculi aliqui per ligamentum ſiniſtrum hepar adeunt. Tetigit WINSLOW n. 181. Adeo autem grandem ramum ea via iviſſe, ut non alia eſſet Phrenica ſiniſtra, ratum eſt. Vidi tamen *Tab. Coel. I.* not. g.

Denique a lienalibus arterias ſepti ortas dixit RUYSCHIUS *Epiſt.* IX. p. 11. quae cum ligamento lienis adeunt rami ſiniſtri ſurculos, & cum ipſis inoſculantur, uti viciſſim, & in hoc cadavere, a Phrenicis in ligamentum lienis ſurculi iverunt.

Ergo in univerſum facies convexa ſepti ramos habet a mammariis, intercoſtalibus inferioribus multis (conf. Tab. bronchial. not. 10. ad fin.) ad undecimam uſque, & phrenicis denique atque lumbalibus, perforantes.

Inferior ſuperficies a Phrenicis, lumbalibus, maxime vero ſecunda & tertia, aortae ramis minoribus.

2) De *art. pector. anter.* not. 11. & 13.

⊙ Anastomosis sive arcus vasorum dextrorum & sinistrorum in tendine.

l Rami ad ligamentum suspensorium.

Λ Vena Phrenica dextra. 3)

≡ Sinistra

3) In venis *Phrenicis* brevis ero. Vulgo notas ex Cava vena satis constanter video prodire, ut exiguae sint, quas mihi contigit vidisse, varietates. Nempe venam Phrenicam, unam duasve, vidi supra septum fuisse ortas, quod etiam vidit CL. NICOLAI l. c. p. 64. Vidi quatuor fuisse, duas supra septum, duas infra.

Vidi phrenicam, neque hoc rarum est, venam alterutram hepaticae alicui venae potius, quam cavae trunco insertam fuisse.

Decursus cum ramis arteriarum in universum convenit, ut tamen fatear, nunquam eadem sedulitate me esse persecutum. Perinde etiam Oesophageam dat sinistra Phrenica, quae in thoracem adscendens inosculatur ramis ab azyga profectis (disp. de art. ad ven. oesophag. not. *aa.*)

Veteres caeterum hujus venae historiam, ut fere solebant, melius & diligentius quam arteriarum sociarum excoluerunt. Duas quidem & ex Cava, infra septum oriundas, magno consensu fecerunt GALENVS *de diff. venar.* c. 2. AVICENNA, ut vocant, p. 246. IAC. SYLVIVS l. c. p. 34. VESALIVS L. III. p. 460. VALVERDVS L. VI. 7. p. 268. EVSTACHIVS, COLVMBVS p. 197. SPIGELIVS L. V. c. 4. p. 196. C. BAVHINVS L. II. c. 18. p. 205. RIOLANVS L. III. c. 8. p. 220. DIEMERBROECKIVS L. VII. c. 3. p. 493. LEONCENA in *Phil. Trans.* 280. qui non ex eadem altitudine ortas pinxit, BOURDON T. III. f. 11. (parum bene) VERHEYEN L. I. Tr. VII. c. 2. p. 377. & fere omnes alii.

Sed ramos a primis anatomes incunabulis satis recte descripserunt, etiam subtiliores. Ad pericardium enim & mediastinum ramulos dare omnis scripsit antiquitas, GALENVS ipse & AVICENNA, & SYLVIVS, & VESALIVS, *Exam. observ. fallop.* p. 282. & EVSTACHIVS *de ven. sin. par.* p. 281. & C. BAVHINVS, & RIOLANVS & DIEMERBROECK, L. VI. c. 5. p. 478. & reliqui fere ejus aevi omnes. Addidit, quem supra excitavi, FALLOPIVS, has venas perforato septo a Phrenica ad pericardium & mediastinum datas, anastomoses facere cum Mediastinis a Mammaria ortas *Obs. Anat.* p. 117. &, procul dubio ex eo habet C. BAVHINVS. Confer. *Arter. ant. pect.* Inter nuperos venas pericardiacas a phrenicis habet etiam WINSLOW n. 144.

Sed multo etiam subtiliora viderunt aliqui peritiorum, Venas enim per ligamentum sinistrum erepentes, ex vena portarum ortas, & ad septum euntes, & aliis venis extra hepar a Vena portarum ortis mistas, atque aliquas lienem per ejus ligamentum Phrenicum adeuntes, descripsit FALLOPIVS p. 117. a. b. & ex eo C. BAUHINVS p. 50. EVSTACHIVS vero p. 133. ab hepate & venae portarum ramis aliquas ad septum venire observavit. Venas etiam hepaticas, quae phrenicis contiguae sunt, in azygam tendere, ex simili observatione HEBENSTREITIVS scripsit *de ven. communic.* quarum venarum comites arterias, a phrenica sinistra per ligamentum sinistrum hepar adeuntes superius descripsi. Ita porro phrenicam venam cum vase brevi conjungi scribit C. BAVHINVS l. c. p. 52. & adiposam cum Phrenica IDEM p. 205.

Sed aliae venae Phrenicae arteriarum similes sunt. Ab azyga nempe in dextro latere ad undecimam & duodecimam costam, magni rami prodeunt, qui ad mediam partem septi descendunt, anastomosibus inter se factis. In sinistro latere Phrenicae aliquae venae ex rete veniunt, quod in aorta facit hemiazyga. Venas ab azyga in septum habet LIEVTAVD p. 513. & Phrenicam ab azyga prodiisse vidit WINSLOW n. 53. Similes etiam arteriosis ramos lumbales venae septo praestant.

Deinde ab inferioribus venis capsularibus, quas vel cava vena generat, vel sinistra renalis, rami ad septum adscendunt. Has EVSTACHIVS descripsit *de ren.* p. 66. & 131. & illarum aliquid analogum, quando p. 61. venam sub capsulari dextra oriri scribit, quae septum adeat transversum. Sinistrae renali tribuit phrenicam LIEVTAVD p. 514.

4) Capsulares arteriae vel atrabilariae nonnullorum paucis notae fuerunt veterum, EVSTACHIO fere, & inter posteriores SPIGELIO. VESALIVS, & qui ex eo fonte hauseunt, eas arterias ignorarunt, ut VALVERDVS, PLATERVS, RIOLANVS, DIEMERBROECKIVS, & COWPERVS in celebrata illa apud minus anatomicos tabula, & H. A. NICOLAI, & de industria arterias aliquas hujusmodi adesse negavit IOHANNES van HORNE *microcosm.* p. 119. edit PAVLINAE.

Etsi multum in his, non maximis vasis, sit varietatis, in eo tamen convenire videntur, quod capsulares arteriae sint trium generum, supremae, mediae, infimae: ex quibus omnibus classibus in eodem cadavere simul adsunt perpetuo aliquae, numero unice & situ diversae. Unde nullam descriptionem valde probare possum, cum

l Sinistra.
m Arteria coeliaca.
n Mesenterica superior.
o Appendicalis ex aorta dextra.

p Si-

cum arterias capsulares & ab aorta, & a phrenicis, & a renalibus optimi nonnulli scriptores utique habeant, sed quasi aliae aliis substituerentur, aut varietates essent, quarum una reliquas excluderet. In omnibus porro his classibus aliquae anteriores sunt, & in sola plerumque capsula terminantur, aliae posteriores, quae praeterea ex capsula in adipem renalem, superiorem & medium exeunt. Hujusmodi arterias fuisse credo, quas perforare capsulas multis locis scripsit EVSTACHIVS.

Arteriae capsulares supremae a Phrenicis sunt, in dextro & sinistro latere, tum a trunco, tum a divisionis ramo transversali ortae not. 1. & nunquam, quantum video unica, sed duae in *it. a. a. g. g.* & tres, & quatuor, & plures adsunt, quarum aliquae in capsularum superficie manent, aliae, uti modo dixi, in adipem exeunt ib. E. vel etiam ex uno trunco, & superficialis & profundus sive posterior ramus prodit. Hae inprimis adipi supremi renis, posterius posito, prospiciunt. Has, a phrenica ortas, capsulares habet WINSLOW des arter. n. 173. Unicam RVYSCHIVS *Thes. Anat.* VII. n. 8. Saepe vero a Phrenicis ait oriri capsulares LIEVTAVD p. 492.

Arteriae capsulares mediae (p. r. s.) ab aorta proveniunt, inter phrenicas & renales, nonnunquam etiam sub renalibus, una, duaeve ab utroque latere. Ex aorta provenire cum aliis varietatibus recenset VERHEYENIVS p. 372. & T. XII. f. 1. sinistram ab aorta ortam facit: sic omnino GARENGEOTVS *spanchnolog.* Tom. II. Tab. ad p. 79. & ad p. 19. ibid. & VERDIER II. p. 354. Duas ex aorta MORGAGNVS vidit *Epist. Anat.* XX. n. 5. Dixit etiam WINSLOW n. 218. pro varietate, & LIEVTAVD eodem modo, & BOVRDON apud PALFYN *Anat. Chir.* II. p. 247. Hae sunt forte adiposae, quae dederunt musculis inferioribus septi HEBENSTREIT *de art. confin.* Harum anteriores aliquae sunt, quales dixi, posteriores frequentiores alias praeter capsulas adipi, alias etiam appendicibus septi ramos exhibent. Ab istis arteriis spermaticae arteriae nonnunquam oriuntur.

Sed nec rarum est, quando ex Coeliaca proveniunt *T. art. Coeliac.* 1. vel dextra, vel sinistra, vel utraque. Hujusmodi arterias etiam MORGAGNO videre contigit l. c. & WINSLOWO n. 118. & D. LIEVTAVD l. c. & PETSCHE diss. cit. n. 49. Ab istarum mediarum dexterioribus ramulos ad duodenum & angulum dextri coli cum transverso venisse vidi, & ad hepatis partem proximam cavae venae, inosculatas hepaticis. Sinistra vero in mesocolon, ubi sinistrum cum transverso coit, & in mesocolon etiam transversum surculos dedit, & frequentius in lienis superficiem.

Tertium genus est *infimarum*, quas renales producunt, duas, tres, incerto numero, & pariter alias in capsusa manentes, alias ad adipem renalem excursuras, circa superiorem, mediam, & inferiorem partem, anteriorem, & posteriorem. Ex istis circa venam cavam in lobulum hepatis & partem proximam posticam dextram ramos ivisse vidi, & cum hepaticis tum a coeliaca tum a phrenicis ortis convenisse. Alias ex capsulari a renali dextra orta ad superficiem lobi dextri hepatis superficialem, praelongum ramum vidi ivisse. Vidi etiam ad diaphragma venisse, & dedisse surculos phrenicis vulgo notis insertos; ut SYLVA l. c. p. 93. & alii, & lumbalibus. Eaedem etiam capsulares a renalibus ortae ad mesocolon duodenum continens surculos dant, qui & spermaticis, & duodenalibus vasis inosculatur. Ad adipem porro, quos mittunt rami, cum spermaticarum ramo adiposo, cum Ileocolica in caeco, cum spermaticarum surculis ab ovario ad peritonaeum adscendentibus, cum ramis lumbalium ad peritonaeum, aliisque ad renis adipem datis, varie communicant. Denique & ipsae spermaticas non rarissime generant.

Capsulares utrinque ex renalibus ortas pinxit EVSTACHIVS T. II. f. 1. & CASSERIVS L. VIII. T. 13. f. 1. in corrupta icone, cum dextrae nescio quomodo quatuor tribuat radices. A renalibus etiam deducit utrinque D. de MARCHETT. p. 32. & RAUIUS p. 104. solasque admittit MOLINETTVS p. 302. & pro frequente fabrica describit KVLMVS p. 83. & pro frequentiori LIEVTAVD p. 321. WINSLOW. n. 218. VERDIER l. c. IOHANNES VESLINGIVS ex renali utrinque depinxit ortas T. ad c. V. f. 2. T. ad c. VI. f. 1. T. ad c. VII. f. 2. & BOURDON T. cit. Dextram a renali ortam pingit VERHEYENIVS T. XII. f. 1. & GARENGEOT *splanchnol.* T. II. p. 97.

Rariores sunt, quae ex lumbalibus, & prima imprimis, ad capsulam & adipem visae sunt venire. Hujusmodi originem VERHEYENIVS etiam vidit ex p. 371. & BOVRDON ap. PALFYN l. c. Aliquando a coronaria dextra ramus exit, qui & septo det tranverso & capsulis.

Quotquot sunt, solent inter se variis anastomosibus coalescere, ut in unum ibi conveniant rami phrenicarum, coeliacae & renalium vasorum. Omnes extus capsulae innatant, neque

 que

p Siniſtra capſularis poſterior prima. 4.)

q Appendicalis ex aorta.

Σ Capſularis poſterior dextra.

r Siniſtra Capſularis poſterior altera ex aorta.

s Capſularis ſiniſtra anterior.

t Renalis ſiniſtra arteria. 5.)

u Ra-

que ut venae magnis truncis per ejus ventriculum decurrunt.

4.) *Venae* comites *capſularum arteriarum*, quantum ego novi, pauciſſimis varietatibus obnoxiae ſunt. Conſtanter enim fere vidi, dextram a Cava proveniſſe, omnium primam inter ramos ſub hepate ortos. Ita primus definivit, ſi attentius eum legeris GALENVS l. c. c. 8. & pingit in iconibus EVSTACHIVS T. I. f. 1. 2. T. II. f. 3. T. XII. f. 1. p. 61. Ita in icone habet IOH. VESLINGIVS T. ad c. V. f. 2. ad c. VII. f. 2. & de induſtria contra RIOLANVM D. de MARCHETTIS p. 532. deinde pro lege referunt HABICOT. Die II. Lect. IV. p. m. 58. & MOLINETTVS *diſquiſ. anat. pathol.* p. 302. & COWPER ad BIDLOO T. XLII. TYSON *Phil. Trans.* n. 142. LIEVTAVD p. 113. KRVGER *Anat. Theodidact.* p. 12. MORGAGNVS *Epiſt.* XX. n. 5. LIEVTAVD p. 325. BASS. *obſer. Anat. Chir.* p. 59. in obſervatione vero RHODIVS *Mantiſſ. Anat.* n. 34. & inter nuperos DOVGLAS *Phil. trans.* 308. VESALIVS, cui haec vena, propter ramos ad adipem renalem euntes, ignorata tunc capſula renali *adipoſa* vocatur, has origines convertit, ut dextram a Renali, ſiniſtram a Cava deduceret, cum manifeſto, eadem ratio, quae ſeminalem venam ſiniſtram ad emulgentem ducit, etiam capſularem eo jubeat redire, ne nempe minutior vena trans Aortam feratur, cum manifeſto metu conpreſſionis. Eum magnum virum totum ſeculum ſecutum eſt. Locus VESALII eſt L. III. p. 474. SYLVII *Iſagog.* p. 36. PAREI *Admin. Anat.* II. c. 25. VALVERDI L. VI. c. 9. p. 274. 275. VIDI L. III. c. 12. p. 123. PLATERI p. 109. SPIGELII L. V. c. 8. p. 172. (qui capſulae eam venam primus poſt EVSTACHIUM adſignat) C. BAVHINI p. 84. (qui capſulae pariter dare vidit) RIOLANI L. II. c. 24. p. 141. T. BARTHOLINI p. 184. ROLFINKII L. V. c. 27. p. 936. ISBR. a DIEMERBROECK L. VII. c. 6. p. 493. VESALIVS tamen & SPIGELIVS, & PLATERVS converſam hujus ſententiae admittunt, in nonnullis caſibus, ut ſiniſtra ex renali, dextra ex cava eſſet: Excuſationem aliam mea experimenta adferunt, cum ſemel a renali dextram unice ortam, quod ſaepiuſcule ait ſe vidiſſe EVSTACHIVS p. 61. & ſemel & a cava & a renali totidem venas capſulares prodiiſſe viderim uti T. 2. f. 1. EVSTACHIVS pinxit, ubi duas capſulares dextras a renali, a Cava unam exhibet, in 2 vero figura unam a Cava habet, qualem VESLINGIVS dedit T. ad c. VI. L. 1. & CASSERIVS L. VIII. T. XIII. f. 1. & in ſermone LAVRENTIVS L. IV. p. 124. & DIONIS p. 238. & GARENGEOTVS p. 19. & WINSLOW n. 152. qui a renalibus etiam dextram adipoſam derivarunt. Poſteriorem vero a cava ad capſulam & adipem etiam diſtinctam fuiſſe vidi, uti duas ex Cava capſulares EVSTACHIVS deducit l. c.

Siniſtra vena Capſularis conſtantiſſime a renali ſui lateris oritur, neque exceptionem vidi, & paucas in libris legi. Vide icones EVSTACHII T. 1. f. 1. 2. T. II. f. 1. 2. 3. T. III. f. 2. 3. SPIGELII L. VIII. T. X. f. 1. T. XI. T. XII. T. XIII. f. 1. dem c. 16. p. 66. & LEONCENAE figuram & aliorum. Dudum etiam hanc originem pro lege poſuit GALENVS, & D. de MARCHETTIS, MOLINETTVS, COWPERVS, MORGAGNVS, & alii ſupra citati. Siniſtram equidem ex Cava oriri MORGAGNVS vidit l. c. ſed in monſtroſo pene corpore. Ego ab ea capſulari ſiniſtram phrenicam ortam fuiſſe bis vidi, & in una obſervatione trunculus iſte a Cava, in altera ab Emulgente ortus eſt. Vaſa a ſuccenturiatis ad ſeptum transverſum habet RAU l. c. p. 107. & EVSTACHIVS p. 86. & T. I. f. 1. T. II. f. 1. 2. & phrenicam ſiniſtram cum capſulari uno trunco oriri pro perpetuo deſcripſit LIEVTAVD p. 325. Caeterum haec Vena ſulcum longitudinalem ſinumque capſulae ingreditur, & per ejus longitudinem nuda decurrit praecipuo trunco, nudosque per eam cavitatem ramos edit. Poros vero habere viſibiles cerae refutat injectio, quae nihil in caveam capſulae dimittit, niſi rupta ſit urgendo. Conf. COMM. BOERH. T. III. p. 250.

5.) In arteriis renalibus notum eſt, valde naturam ludere, etiam magis, quam in venis: non tamen unquam perinde raras fabricas reperi, ac EVSTACHIVS habet, qui ex Iliaca prodeuntem pinxit T. III. f. 3. f. 2. 3. aut STAEHELINVS noſter, qui ex hypogaſtrica in ſpecimine *Anat. Bot.* a. 1724. edito, ſi exceperis monſtroſum & unicum renem, quem in *fetus bicipitis* hiſtoria deſcripſi. In numero utique ludunt. Naturaliter utraque unica eſt, eaque non ad

rectum

u Ramus adipoſus ex trunco.
w Arteria renalis dextra. 6.)
φ Arteria capſularis dextra anterior ex renali.
ψ Vena comes.
xx Arteriae ad glandulas lumbales. 7.)
y Arteria adipoſa dextra ex renali. 8.)

z Ar-

rectum angulum, ut vulgo ſcribitur, ſed ad ſatis inſignem, ſemirecto tamen minorem, deſcendit ex Aorta continuo ſub Meſenterica; Ita etiam MORGAGNVS confirmat *Epiſt. Anat.* l. n. 7. & in iconibus expreſſerunt EVSTACHIVS fere ubique, GARENGEOTVS & alii.

Ramis ſuis ſiniſtra, ut poſterior orta ſit, ante venam prope inſertionem ſe conflectit (t) quod etiam WINSLOWVS obſervat. Duas vero fuiſſe nunc omnino ſepties in commentariis meis reperio, etſi ſaepius me vidiſſe facile perſuadear, ſed neglexiſſe nimis frequentem varietatem: tunc vero ex ſuperiori capſularis, ex inferiori nonnunquam ſpermatica prodit.

Duas etiam ex aorta VESLINGIVS pinxit T. c. V. f. 1. & ſe vidiſſe refert VERHYEN p. 102. & alii.

Duas, ſed unam ex Iliaca EVSTACHIVS delineat T. III. f. 2.

Tres bis reperi, & tres etiam EVSTACHIVS, habet T. 3. f. 3. ut ima ex Iliaca ſit. Tres, quarum una a diviſione trunci, BARTHOLINVS vidit *Cent.* I. *hiſt.* 38. & tres etiam MOEBIVS *obſerv.* 7.

Quatuor ſiniſtras PAREVS (cum dextris tribus), quarum ima ab Iliaca, deſcribit *Admin. Anat.* II. c. 25. & quatuor etiam emulgentes ſiniſtras MOEBIVS l. c. & VESLINGIVS apud BLAS. *in ed. Syntagm.* p. 75. in not.

9.) In *dextra renali* arteria fere ſimilia obſervo: & ipſa naturaliter deſcendit, & longior ſiniſtra, (WINSLOW n. 214.) & unica. Obſervationes autem meae, in qua duas reperi, nonniſi quatuor nunc reperio, fere proxime ortas, ſemel tamen alteram in Meſocoliae vicinia natam.

Duas ex Aorta ortas habet SPIGELIVS L. VIII. T. X. & VESLINGIVS T. ad c. V. f. 2. ad c. VII. f. 2. & SAL. ALBERTI poſt orationes p. 162.

Duas, ſed alteram ex Iliaca EVSTACHIVS T. 3. f. 1. Tres ex Aorta omnes EVSTACHIVS T. 3. f. 2. Tres etiam vidit PAREVS *Admin.* II. c. 25.

Quinque omnino, quarum quarta ex Iliaca ſiniſtra quinta ex hypogaſtrica dextra prodiit EVSTACH. T. 3. f. 3. Geminatas arterias renum vidit FALLOPIVS *obſerv. anat.* p. 179. b. 180. & HARDERVS in apiar. p. 296. & RVYSCH. *Theſ.* V. n. 47. BEHRENS *Act. Uratisl.* 1732. *M. Jan.* LIEVTAVD p. 492. & alii. Tres quatuorve dixit renales PICCOLHOMINEVS p. 142. Tres apud FALCOBVRGIVM BLASIVS vidit l. c. Quatuor etiam emulgentes arterias ETTMVLLER *ad diſſ. inaug. Schuſteri*, & Cl. WEISS *de art. viſc. propr.* p. 16. Rationem vero duplicium arteriarum mechanicam, quam adfert Cl. HVNAVLD *Comm. Reg.* p. 382. 383. facile refutant experimenta. Duas enim tunc dicit adeſſe, quando in fetu una adfuit bifida, ſed valde brevis, & rami ita increverunt, ut truncus quaſi in punctum abiret. Subtiliter, ſed an explicat eo modo arterias renales ab hypogaſtricis ortas. An & eae communi trunco cum renali in primordiis prodierunt?

Rami arteriarum Renalium ſunt capſulares not. 4. adipoſae not. 7. ſpermaticae nonnunquam not. 8. uretericae ſupremae not. 10. Caeterum ſatis notum eſt, arterias ad ſinum renalem plerumque accedere, ut tamen ramus, aut truncus aliquis, non raro extra ſinum inſeratur, in ramos vero findi majores duos, tres, prius quam ſubeant renem, in rene denique dividi in brachiatos ramos, qui inter tubulos pelvis exeuntes, diviſi, vicinis ramis vel omnino arcus perficiunt, vel certe ſatis prope ad ſe invicem accedunt, ut circumſcribant papillarum tabuloſam ſubſtantiam, & ſeparent a corticali.

Arcus notiſſimum eſt vulgo deſcribi & pingi ab EVSTACHIO *Tab.* V. VIEVSSENIO *nov. vaſor. ſyſt.* p. 161. Sed de venis qui concedit, negat de arteriis NICHOLSIVS *Praelect. Anat.* XVI.

Utrique verum viderunt, nam in eodem rene & deſunt arcus & adſunt. Ex eo arcu alii rami a convexitate exeunt in corticem, quem vocant, renis WINSLOW. n. 216. alii ex concavitate deſcendunt in papilarem ſubſtantiam.

Addo ramos iſtos, qui inter papillas exeunt, non raro directe ex renis corpore educi, & perforare ejus ſuperficiem, atque exire in adipoſam ſubſtantiam, quod ſaepe vidi.

7.) Arteriolae minores ex Aorta inter ſeptum transverſum & Iliacas pluſculae proveniunt, incerto equidem numero, Comm. BOERH. III. p. 31. Prima aliquando ſub phrenica ad ganglion ſemilunare venit. Sub rene vero non paucae in glandulas lumbales exeunt, ibique & cum ſpermaticis, & cum ramis Meſocolicarum anaſtomoſes habent. De uretericis ſuo loco dicam.

8.) *Adipoſae* arteriae, quae renes involventem pinguedinem adeunt, multorum generum ſunt

z Arteria spermatica dextra. 9.)
1 Adiposa inde orta.
2 Ureterica superior ex aorta. 10.)
3 Ramus adiposus inferior major.
4 Ramus ad testem euns.

5 Sper-

sunt. In superiores, medias, inferiores eas nunc dividere visum est, quarum superiores & inferiores praeterea posteriori etiam renum adipi rami dant, mediae fere anteriori.

Superiores oriuntur a capsularibus omnibus superioribus not. 3. phrenicis nempe, aorticis, & a renalibus ortis, quarum, quae posteriorem adeunt capsulae superficiem, plerumque ad adipem exeunt, secundum marginem exteriorem Capsulae, earumque aliquae cum exteriori renis ora longe in adipe descendunt (E. u. 9.)

Alii ramuli a lumbalibus primis prodeunt ad summum renem, cum capsularibus, & spermaticis anastomoses facientes.

Sed etiam ab undecima intercostali vidi ramum majusculum ex septo transverso venisse in angulum, quem lien cum lumbis intercipit. Adiit is externam tunicam coli intestini, adipem renalem, peritonaeum, *ligamentum* lienis, & cum colicae pariter & capsularis arteriae alicujus ramo adiposo communicavit.

Mediae adeunt mediam fere renis faciem, quam vasa ingrediuntur. Eae tamen non raro vel per universum renem anterius disperguntur, vel per inferiorem ejus partem: EVSTACHIVS T. XXV. Producuntur aliae ex renalibus (y) easque habet VESALIVS p. 491. EVSTACHIVS l. c. VERHEYEN T. XII. f. 1. BOVRDON l. c. RAV p. 104. GARENGEOT. II. p. 97. Has vidi longe per peritonaei superficiem ad os Ilium usque descendisse, inosculatas spermaticarum & lumbalium ramulis. Alias hujusmodi arteriola comes spermaticae, tamquam secunda seminalis longe descendit *in funiculo spermatico*. Aliae ex spermaticis veniunt, (6. 1.) quarum primus ramus (primive) non longe ab ortu medium adipem renis adscendit. Haec est ea arteria spermatica, quam in adipe consumtam vidit IDO WOLF *observ.* p. 64. & hujusmodi adiposas habet WINSLOW III. n. 220. *tr. des arter.* & forte LIEVTAVD p. 493. Denique ex aorta infra renales, exeuntes ad adipem, glandulasque magnis vasis circumpositas varie distributae visae sunt.

Ima adiposa perpetuo prodit a spermatica (7. 3.) postquam imum extremum renis adtigit. Ibi enim & arteria & vena memorabilem ramum & paulo trunco minorem edit, circa exteriorem circumferentiam renis adscendentem, & cum superioribus adiposis inosculatum. Eadem cum ileocolicae ramis posticis multis locis communicat in caeci sede, & cum aliis inferioribus spermaticae ramis.

Vidi etiam duas hujusmodi adiposas ex una spermatica, sed id rarius est. Istam arteriam adiposam habent VESALIVS L. V. f. 20. LOESEL *de oss. ren.* p. 10. BOVRDON l. c. VERHEYEN l. c. p. LVDOV. RIPA in iconibus, DOVGLAS l. c. BIDLOO T. XXXXII. & alii.

Sed etiam lumbalis tertia ad imum renis adipem non raro ramulos mittit sursum & posterius, in occursum ramorum, qui ex renalibus & capsularibus descendunt.

9.) Ad spermaticarum arteriarum originem variabilem hic unice observationes meas proprias ex triginta cadaveribus adferam, ut confirmem, quod ad BOERHAAVIVM scripsi, esse nempe variabilem.

Ex aorta utramque ortam fuisse, observavi decies octies. Inaequabili autem modo prodiisse ut sinistra altior esset sexies, atque tunc sinistra, postquam adscenderat, ter circa venam emulgentem, semel circa azygam conflexa, unco facto, descendit. Bis dextra insigniter altior prodiit. In reliquis altitudo parum diversa fuit. Porro ex capsulari arteria sinistra prodiit sexies. Ex renali eadem ter.

Sinistrae spermaticae duae fuerunt, cum dextra una a renali, altera ab Aorta oriretur bis, ut una a capsulari altera ab aorta exiret, semel.

Semel sinistrae duae fuerunt, & totidem dextrae, ut duae super renales, communi cum capsularibus trunco, sub iis vero duae aliae arteriae vicinae Mesocolicae prodirent, omnes ex Aorta.

Dextra a capsulari bis prodiit.

Dextrae bis duae fuerunt, cum unica sinistra: semel una a renali altera ab aorta semel utraque ab Aorta. Duae cum duabus sinistris, uti dixi, semel.

Spermaticae caeterum arteriae ramos hic non prosequor, quos vide in *Comm. Boerh.* T. V. P. I. p. 275. 298. & in iconibus arteriarum pelvis. Adiposam priorem medii fere renis regionem perambulantem, dixi not. 8. inferiorem ad imum renem not. eadem. Arteriolas ad ureterem continuo dicam. Ramulos ad duodenum, & Mesocolon dixi p. 48. ad Mesentericarum arteriarum historiam. Ramuli denique introrsum ad glandulas lumbales euntes, ibi cum aorticis arteriolis, not. 7. & cum mesocolicis anastomoses habent.

10.) Vasa haec, ob parvitatem fere omissa, dicta p. 31. *Comm. Boerh.* T. III. sunt hujusmodi.

Cum

5 Spermatica ſiniſtra.
6 Adipoſae inde ortae.
8 Ramus ad teſtes.
9 Adipoſa ex capſulari poſtica orta.
10 Arteria Meſenterica inferior.
11 11 Iliacae communes.
12 12 Externae.
13 13 Internae.
14 14 Epigaſtricae.
15 Sacra arteria.
16 Ureterica ſiniſtra.
17 Arteria ureterica dextra inferior.
18 Vena ſacra.
19 Vena Capſularis dextra.
20 Vena renalis ſiniſtra. [11])

Cum praelongus ſit canalis, habet plurium generum arteriolas. Supremae, ad pelvim, partemque reni proximam, ſunt ex renalibus fere, ſaepe etiam adipi communes. Vidi a capſularibus fuiſſe, & frequentius etiam a ſpermaticis.

Mediae vel ab Aorta veniunt, vel ex magnis truncis Iliacis. Ab Aorta nempe, proxime ubi finditur, una (2), vel duae dextra & ſiniſtra, prodeunt quae longulae, ad mediam partem ureteris, incumbentem Iliacis vaſis, ramos dant, & ſurſum, ad renalium ſurculos, & deorſum, ad hypogaſtricarum propagines continuatos.

Sed hi rami aeque frequenter vel frequentius ab Iliacis proveniunt, in glandulas lumbales ſurſumque verſus renem propagatae: Prodeunt autem modo a communi Iliaca (16.), modo ab hypogaſtrica haud longe ab ejus origine (12.). Eſt ubi ex Umbilicali, prima omnium vaſorum ab ejus a magnis ramis pelvis diſceſſu prodierunt. Dant & deorſum in pelvim & ſurſum longe ſurculos per ureterem, tum peritonaeo pelvem veſtienti, glandulis conglobatis pelvis &c. Medios tamen, ad imum renem, etiam a ſpermaticis prodiiſſe vidi.

Imae uretericae una utrimque, quae circa inſertionem ureterum in veſicam oriuntur, conſtanter veniunt ab arteriis imis veſicalium in viris, quae eaedem veſiculas ſeminales perreptant, in feminis vero ex magnis arteriis uterinis. Eae ſurſum euntes cum mediis communicant. Dixi p. 421. COMM. BOERH. V. P. I. & *in vaſis pelvis depictas dabo.*

11) Venarum renalium varietates mihi rariores videntur, quam arteriarum. Quater tantum reperio duas dextras me reperiſſe, & ſemel, dextrarum ſuperiorem dediſſe capſularem ſui lateris. Brevem caeterum & reconditam magis eſſe eam dextram, & ramum vix ullum edere, qui reni non accedat, & raro azygae ramum recipere, alibi dictum eſt. Eadem magis quam ſiniſtra deſcendit, vide CHESELDEN l. c. T. XXII. & monentem FANTONUM *Diſſert. Anat. renov.* p. 312. & C. BAUHINUM p. 74. VESALIUS & EUSTACHIUS recte obſervant, altitudinem renalium vaſorum ſibi non ſatis reſpondere, *ille* p. 474. hic *de renib.* c. 15. p. 60. quod ita intelligendum eſt, ut plerumque, uti ren dexter ſiniſtro, ita haec vena ſua ſodali ſit humilior.

Deinde ſimplices quidem plerumque fecit renales utrinque EUSTACHIUS T. I. f. I. quae eſt T. XII. f. 1. T. I. f. 2. quae eſt, quod ad vaſa T. XII. f. 3. & cujus ren ſiniſter repetitur T. XIII. & T. XXV. tum T. I. f. 3. quae eſt T. XII. f. 7. & T. II. f. 1. 2. 3. Simplicem etiam, uti quidem naturaliter eſſe videtur, CASSERIUS pinxit L. VIII. T. X. f. 1. & T. XI. XII. XIII. & VESLINGIUS T. ad c. V. f. 1. Dextras duas ſiniſtram unam EUSTACHIUS T. II. f. 1. T. III. f. 2. quae eſt f. 12. T. XII. VESLINGIUS T. ad c. V. f. 2. T. ad

21 Capſularis ſiniſtra ex renali.
22 Adipoſa ex eadem. 12)
23 Spermatica ex eadem. 13)
24 Renalis dextra prima.
25 Secunda.
26 Spermatica inde orta.
27 Adipoſa ex eadem.
28 & ex Cava.
29 Veſicae apex.

30 Ura-

c. VII. f. 2. T. BARTHOLINVS *Cent.* I. *hiſt.* 38. Tres dextras ſiniſtram unam EVSTACHIVS T. III. f. 1. quae eſt f. 9. T. XII. SALOM. ALBERTI ic. poſt orationes p. 162.

Tres dextras ſiniſtras quatuor PAREVS L. II. c. 25. Tres dextras & ſiniſtras duas EVSTACHIVS T. III. f. 3. ſive T. XII. f. 12.

In univerſum geminatas arterias venasque renales vidit jam citatus FALLOPIVS *obſ. anat.* p. 197. b. 180. HARDER *in apiario* p. 296. & duplicem & triplicem venam renalem ſe obſervaſſe ſcripſit LAVRENTIVS L. IV. c. 5. p. 125. & RIOLANVS L. II. c. 24. p. 141. qui recte addit id in dextro latere frequentius eſſe, & ROLFINKIVS p. 937. & KVLMVS p. 89. Dari duas, etſi frequentius una ſit, DIEMERBROECKIVS p. 493.

Siniſtra vena renalis valde conſtans, magna, praelonga (COWPER l. c.) fere transverſa vel parum inclinata, ut in hac icone, trans Aortam migrat, in qua nullam memini me vidiſſe varietatem, vide adeo p. 207. 208. ad *Comm. Boerhaav.* III.

Ramum inter Cavam & Emulgentem communicantem pingit LEONCENA l. c. Quid denique verum ſit in ſplenici rami inſertione in emulgentem, dicta RHODIO in *Mantiſſ. Anat.* n. 28. vel tribus ramis a vena Emulgente ad lienem euntibus IACOBI SYLVII in *Iſagog.* p. 70. hactenus ignoro.

Si plures auctorum locos deſideres vide p. 207. 208. *Comm. Boerhaav.* T. III.

12.) Adipoſarum venarum nullam certam legem novi. Dextra oritur vel ex Cava vena ſuper renales (ubi propria literula omiſſa eſt) vel infra eas ad diviſionem uſque Cavae (28). Vel ſola ex Cava prodit ut EVSTACH. T. f. 1. vel capſulari conjuncta, EVST. p. 61. T. I. f. 2. T. II. f. 1. 3. Vel ex renali dextra oritur, unde venam ad peritonaeum reni vicinum atque duodeni partem transverſam ſecundam euntem vidi. Habet etiam adipoſam ex renali dextra ad totum renem ſolam EVSTACHIVS p. 61. T. II. f. 1. & f. 2. A ſiniſtra renali etiam vidi oriundam, vel ſolam, EVSTACH. T. I. f. 1. T. II. f. 1. ubi duas pingit T. II. f. 3. cum ſpermatica conjunctam EVSTACH. l. c. p. 61. C. BAVHIN. p. 74. vel junctam cum capſulari, ut EUSTACHIVS T. I. f. 1. T. II. f. 1. 2. 3. aut phrenicae alicui inferiori EVST. T. II. f. l. c. BAVHIN. *theatr.* p. 205. A renalibus adipoſas deducit D. de MARCHETTIS c. 5. p. 30. & WINSLOW III. *tr. des vein.* n. 152. BOVDON. l. c. KVLMVS p. 89. qui cum phrenicis communicare addit. Ex azyga adipoſa cariori ſpectaculo viſa eſt ADAMO KVLMVS *Breſl.* 1720. p. 327. A ſpermatica vena & eodem fere cum arteriis loco (27.), ad imum renis adipem etiam cum arteria ramus venit not. 8. & EVST. T. II. f. 2. LOESEL l. c. WINSLOW n. 155. conf. p. 201. Comm. Boerh. T. III. & LIEVTAVD 524.

Caeterum hujusmodi adipoſae venae in eodem corpore plures conjunctae adſunt, magis tamen in dextro latere a Cava, in ſiniſtro a renali. Reliqui praeter EVSTACHIVM veteres fere confuderunt cum Capſularibus.

Uretericae a renalibus, ſpermaticis, & hypogaſtricis perinde (prope 15.) oriuntur, & anaſtomoſes inter renales & Iliacas faciunt.

13) Spermaticarum venarum origo non quidem penitus conſtans eſt. In dextra quidem vena inter copioſiſſima exempla has tantum varietates reperi. Semel communi trunco cum capſulari prodiit. Semel ex dextra renali non ex Cava orta eſt. Duae fuerunt & ex Cava ſemel. Duae quarum una ex Cava altera ex renali ter. Tres dextrae, & una ex ortu renalis, duae ex Cava ſemel. Quando vero plures ſunt venae unius lateris, eae aliquando cito confluunt in unum truncum, alias longe parallelae & diſtinctae incedunt, in corpore tamen pampiniformi confunduntur. Sed vide Vol. V. *Comm. Boerb.* P. I. p. 276. *ſqq.*

In ſiniſtro latere ſemel tantum duas ſpermaticas venas & utramque ex renali ortam reperio me inveniſſe, aliquoties vero conjunctam

ſperma-

30 Urachus. [14]

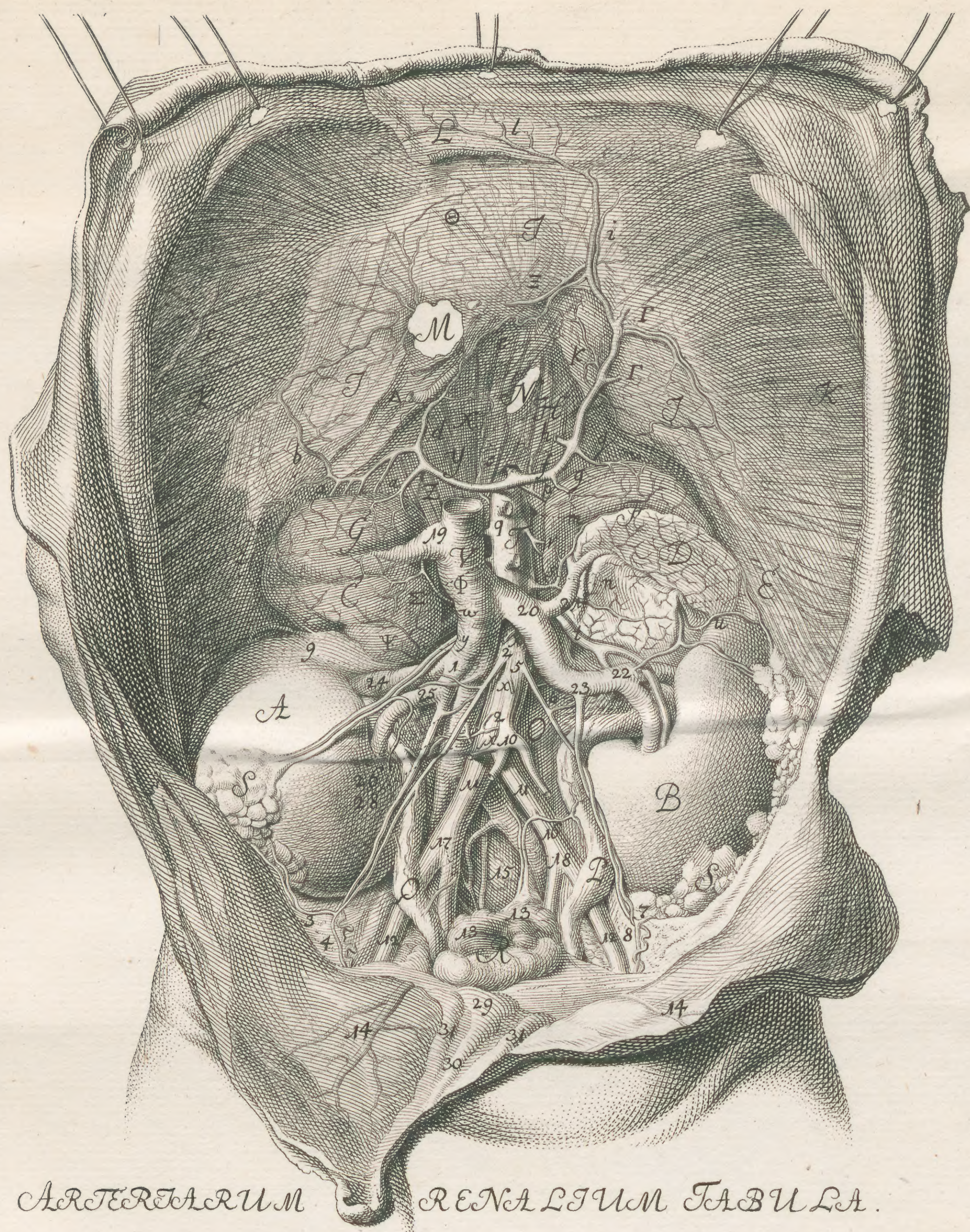
31 Arteriae umbilicales.

32 Omiſſa caſu in tabula vena adipoſa ex cava orta, comes arteriae capſularis, quae ex renali venit.

ſpermaticae venam ſine pare, neque quidquam invenio, unde cum D. LIEVTAVD concluderem, in ordinaria fabrica ſpermaticam ſiniſtram venam in capſularem inſeri p. 514. Hiſtoriam alibi dabo. Ramos autem adipoſos ſuperiores comites arteriarum, not. 12. inferiores ibid. uretericos, ad peritonaeum, eosque copioſiores, ad duodenum denique, perinde, ut arteriae, edunt.

14) Ad urachi hiſtoriam addere liceat, quae poſt meos in BOERHAAVIVM commentarios V. P. I. p. 368. in aliquot corporibus, tum tenerorum fetuum, tum maturorum reperi. Vagina circumpoſita uracho, orta a fibris externis veſicae, conſtans eſt, & magnam partem molis urachi efficit. Sed cito major pars fibrarum recedit, & ad arterias umbilicales divergit, quibus ſuperſternuntur, hinc ſuperior & umbilico propior pars urachi gracilior eſt. Intra eam nunc vaginam, reperio canalem verum, liquido pellucido & gelatinoſo plenum, variabili diametro, qui ſatis facile ſetam tenuiorem recipiat, & in veſica minuto oſculo, neque ſemper viſibili, aperiatur, in quod tamen bis vel ter ſetam ad ſex omnino lineas introduxi. Diſſectus canalis limpidam gelatinam ſtillat. In umbilicali fune per uncias aliquot eum perſecutus ſum, donec neſcio quomodo in filamenta extenuatus & arteriis umbilicalibus adhaerens evaneſcat, ut ultra perſequi nequeas.

ARTERIARUM RENALIUM TABULA.

J. D. Kaltenhofer del. et sc. Gött.